

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Important Factors for Students' Decision Making to Study in Graduate Programs
and Guidelines in Increasing the Numbers of Graduate Students
at Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

พรเพ็ญ วงศ์พจน์
Pornpen Wongpoj

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Educational Administration

Prince of Songkla University

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Important Factors for Students' Decision Making to Study in Graduate Programs
and Guidelines in Increasing the Numbers of Graduate Students
at Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

พรเพ็ญ วงศ์พจน์
Pornpen Wongpoj

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Educational Administration

Prince of Songkla University

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับ
 บัณฑิตศึกษาและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 ผู้เขียน นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์
 สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์)

.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย เนียมเทศ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์)

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้เขียน	นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 2) เปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การ เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ และเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น เพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะเป็สาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง 4) ศึกษาและเสนอแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 420 คน จาก 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 คน จาก 3 กลุ่มสาขาวิชา และ 2) กลุ่มประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 12 คน จาก 3 กลุ่มสาขาวิชา ส่วนผู้ประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยและผู้บริหารระดับคณะ/สถาบัน/ศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ t-test ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตีความสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย

2. การเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การเพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ และคาดว่าน่าจะเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา พบว่าระดับปัจจัยองค์การตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงทุกปัจจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษาไม่พึงพอใจต่อปัจจัยองค์การทุกปัจจัย เพราะมีระดับค่าความคาดหวังสูงกว่าความเป็นจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบันมีความแตกต่างมากที่สุด และช่องทางการเข้าถึงสถาบันมีความแตกต่างน้อยที่สุด

3. ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ตามความเห็นของประธานบริหารหลักสูตรและนักศึกษาบัณฑิตศึกษา ได้แก่ อาจารย์ (คุณภาพด้านการสอน คุณภาพด้านการวิจัย คุณสมบัตินิสิตพื้นฐานของอาจารย์) งบประมาณ (ทุนการศึกษา-ทุนวิจัย) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน หลักสูตร (หลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาชีพ หลักสูตรตามความต้องการของตลาดงาน หลักสูตรตามความต้องการของทุนสนับสนุนจากภายนอก ความยืดหยุ่นของหลักสูตร) ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด (ภาพลักษณ์ทางวิชาการ การติดต่อสื่อสาร การได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนภายในศิษย์เก่า) ส่วนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลง ได้แก่ คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของอาจารย์ คุณสมบัตินิสิตหรือจำนวนนักศึกษาที่ต้องการเรียนต่อ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและทุนการศึกษา การให้บริการแก่นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร และปัญหาจากปัจจัยภายนอก (ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมืองและสังคม)

4. แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มีดังนี้

4.1 การส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การรักษาและพัฒนาภาพลักษณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคุณภาพทางวิชาการ การใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การจัดสรรทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนการวิจัยที่เพียงพอ เครือข่ายศิษย์เก่าและศิษย์เก่า

4.2 งบประมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประเมินความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร การจำแนกรายการค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตร การเทียบเคียงค่าใช้จ่ายกับหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันอื่น

4.3 หลักสูตร ได้แก่ การเปิดสอนหลักสูตรใหม่ตามความต้องการของตลาดแรงงาน การเปิดสอนหลักสูตรที่เน้นความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก การเปิดสอนหลักสูตรสำหรับกลุ่มลูกค้าใหม่และผสมผสานจากหลายศาสตร์ และความยืดหยุ่นของการศึกษา

4.4 อาจารย์ ได้แก่ การรักษาคนเก่งและคนดีไว้กับมหาวิทยาลัย และการเพิ่มจำนวนอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

Thesis Title	Important Factors for Students' Decision Making to Study in Graduate Programs and Guidelines in Increasing the Numbers of Graduate Students at Prince of Songkla University, Hat Yai Campus
Author	Miss Pornpen Wongpoj
Major Program	Educational Administration
Academic Year	2015

ABSTRACT

This research is mixed methods research, consist of qualitative and quantitative approaches. The objectives of this research were (1) to study the level of important factors for student's decision making to study in graduate programs according to the expectations and existing condition (2) to compare organization factor's expectations and existing condition, to find the causal factors of student dissatisfaction (3) studying the important factor for student's decision making to study in graduate programs and decreasing the number of graduate student (4) to study and propose guideline in increasing the number of graduate students. Researcher has selected mixed methods triangulation design procedures in which implement the quantitative and qualitative methods during the same timeframe and with equal weight eg. collecting, analyzing, interpreting, and reporting data. The quantitative data was collected by sample consisted of 420 graduate students. The instrument was questionnaires. The analysis statistic were percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and t-test. The qualitative data was collected by a semi-structured in-depth interview for 12 graduate student and 12 graduate program chairpersons selected by a purposive sampling technique. The qualitative data is verified by content analysis.

The research findings were as follows:

1. The level of important factors for student's decision making to study in graduate program according to student's the expectation and existing condition were at the high level.
2. Comparison the expectation and existing condition in a whole were significantly different at .05 level. The level of expectations are higher than existing conditions.
3. The important factors for students' decision making to study in graduate programs by the qualitative method are lecturer, tuition fees and

scholarship, building and facilities, program, location and marketing. The impact factor causing decrease in the number of graduate students are quality program, quality lecturers, student qualifications, expense study and scholarship, student services officer and external environment.

4. Guidelines to increase the numbers of graduate student should be based on the quality and improve the strategy for promotion marketing, expense study, program and lecturers.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากการดูแลและให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์ ที่ให้คำปรึกษา รับฟังความคิดเห็น และช่วยแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นไปตามแผนการวิจัย รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการที่มีคุณค่าต่อตัวผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความทุ่มเทกำลังกายกำลังใจเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณอาจารย์มา ณ ที่นี้ด้วย

ความสำเร็จของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าผู้วิจัยไม่ได้รับคำปรึกษาชี้แนะและให้ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมทั้ง 2 ท่านได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 5 ท่าน ตลอดจนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาและประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. रेखा ชูสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา และประธานหลักสูตรระดับปริญญาโท คณาจารย์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีคุณค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงขอขอบคุณกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่ระดับภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์โดยตลอด ขอขอบคุณภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้การสนับสนุนบุคลากรได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเอง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและพี่สาว ที่ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์มาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนและผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พรเพ็ญ วงศ์พจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
กิจกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(13)
รายการภาพประกอบ.....	(12)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดทฤษฎีการบริหารธุรกิจ.....	18
พฤติกรรมผู้บริโภค.....	18
ส่วนประสมการตลาดบริการ.....	28
ความพึงพอใจของลูกค้า.....	30
แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา.....	33
ทฤษฎีระบบ.....	33
ปัจจัยในการบริหาร.....	37
ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และการจัดการศึกษา	
ระดับบัณฑิตศึกษา.....	38
ประวัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	38
การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา.....	44
การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	56
องค์ประกอบของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการ	
เลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 104 การออกแบบงานวิจัย..... 105 การดำเนินงานตามแผนการวิจัยแบบผสมวิธี..... 105 วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ..... 107 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ..... 107 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ..... 108 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ..... 110 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ..... 111 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ..... 112 สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ..... 112 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 114 ผู้ให้ข้อมูลความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 115 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 116 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 117 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 118 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 118 การสร้างความน่าเชื่อถือในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 119 การรักษาความลับของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ..... 120 การประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ..... 120 ขั้นตอนการดำเนินการประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษา บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	104 105 105 107 107 108 110 111 112 112 114 115 116 117 118 118 119 120 120 122
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ..... 125 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 126 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 126 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา.....	125 126 126 128
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ..... 146 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... 146 ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา..... 148 สรุปข้อคิดเห็นของประธานหลักสูตรและนักศึกษบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา..... สาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษบัณฑิตศึกษาลดลง..... 168	146 146 148 166 168

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	170
สรุปผลการวิจัย.....	173
การอภิปรายผลการวิจัย.....	175
การศึกษาแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา.....	182
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	192
บรรณานุกรม.....	193
ภาคผนวก.....	201
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย.....	202
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือสำหรับการดำเนินงานวิจัย.....	218
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	231
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	234
ประวัติผู้เขียน.....	240

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มสาขาวิชาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำแนกตามคณะ.	2
2	ข้อมูลนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใหม่วิทยาเขตหาดใหญ่ปีการศึกษา 2553-2559..	4
3	การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค.....	19
4	รายละเอียดของวิธีการในส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด.....	29
5	ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณค่าเพิ่มสำหรับลูกค้า.....	31
6	จำนวนอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่...	43
7	ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดบริการ Kotler.....	61
8	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบและปัจจัยทางการบริหารการศึกษา.....	63
9	สรุปการแบ่งกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	64
10	สรุปกลุ่มปัจจัย ปัจจัย และตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	84
11	สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	93
12	สรุปปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	95
13	สรุปแนวทางหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	100
14	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา (วิทยาเขตหาดใหญ่)....	108
15	รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษา.....	115
16	รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา.....	116
17	ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม.....	126
18	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	126
19	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำแนกตามรายปัจจัย.....	128

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
30	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยการส่งเสริมการตลาดที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	139
31	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยผลผลิตบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	140
32	การเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	141
33	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายงานฉบับนี้.....	142
34	การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายงานฉบับนี้.....	143
35	การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยผลผลิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายงานฉบับนี้.....	145
36	สรุปภาพรวมระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	167

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กราฟแสดงแนวโน้มการลดลงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	5
2	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
3	รูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ของผู้บริโภค.....	22
4	รูปจำลองแห่งความพอใจรวมของลูกค้า.....	30
5	รูปแบบระบบพื้นฐาน.....	34
6	องค์การในฐานะเป็นระบบเปิด.....	35
7	โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์..	42
8	การดัดแปลงจากโมเดล S-R Theory และ 7P's ของ Philip Kotler.....	62
9	สรุปกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียน ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.....	75
10	รูปแบบการวิจัยแบบสามเส้า (Triangulation design).....	105
11	แผนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research).....	106

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์หลังปี พ.ศ. 2540 กับความคิดแบบปัจเจกนิยมหรือเสรีนิยมของสังคมไทย การขาดประสิทธิภาพของกลไกรัฐในการติดตาม กำกับ ดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การขาดวิสัยทัศน์ของรัฐบาลในการจำแนกภารกิจ และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาที่พึงได้รับการสนับสนุนแตกต่างกัน บวกกับการขาดเสถียรภาพทางการเมืองอย่างต่อเนื่องหลายรัฐบาล ได้กลายเป็นปัจจัยที่ทำให้ระบบอุดมศึกษาเติบโตอย่างรวดเร็วแบบไร้ทิศทาง กลายเป็นกระบวนการการเติบโตเพื่อแข่งขันแย่งชิงตลาดผู้เรียน มากกว่าการตอบสนองความต้องการท้องถิ่นและประเทศชาติ การขยายโอกาสการเรียนรู้ต่ออุดมศึกษาอย่างกว้างขวางผ่านระบบหลักสูตรนอกเวลา ศูนย์บริการนอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาทำให้อัตราผู้เรียนพุ่งขึ้นถึง 3 เท่าในรอบ 20 ปี สถาบันอุดมศึกษาในยุคปัจจุบันจึงอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สังคมของวัตถุนิยม สังคมที่เน้นคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นข้อถกเถียงกันสำคัญที่สุดคือ อุดมศึกษาไทยได้ทำหน้าที่อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างที่สังคมต้องการแล้วหรือยัง ทั้งในแง่ของคุณภาพกำลังคนระดับปริญญา จนถึงการวิจัยสร้างความรู้เพื่อกระตุ้นและชี้นำการพัฒนาประเทศ โดยจะสะท้อนออกมาจากการสอบวัดมาตรฐานความรู้ระดับสากล ทำที่ และความเห็นของนายจ้างในภาคการผลิตต่าง ๆ และที่สำคัญคืออัตราการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าคุณสมบัติของแรงงานระดับปริญญาตรีที่ถูกผลิตออกมามากจนเกินไป หรือไม่ตรงตามความต้องการ (อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ, 2555) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการปรับตัวและพัฒนา เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาดังกล่าวรวมถึงการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้แข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนตามวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2559 ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) “อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทสูงในสังคมประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติ”

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคแห่งแรกของภาคใต้ เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค แนวคิดแรกในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยโดยให้มีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดปัตตานี เพื่อช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่พื้นที่ภาคใต้โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัดคือ ตั้งอยู่ในตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และได้ดำเนินการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี 2509 ขณะนั้นยังไม่มีชื่อเป็นทางการจึงใช้ชื่อว่า "มหาวิทยาลัยภาคใต้" และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามชื่อว่า "มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2510 ต่อมาได้

ย้ายที่ตั้งวิทยาเขตหลักมาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและเปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จนปี พ.ศ. 2522 จึงได้เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและรับสมัครสาขาเคมีศึกษาเป็นสาขาแรก จนถึงปี พ.ศ. 2523 จึงได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยให้มีสถานะเทียบเท่าคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย โดยมีพันธกิจหลัก 2 ประการคือ 1) การกำหนด กำกับ ดูแลมาตรฐานและการประกันคุณภาพหลักสูตรและ กำกับ ดูแลการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาของคณะที่เปิดสอนในทุกวิทยาเขตให้ได้มาตรฐานสากล ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และ 2) การส่งเสริมสนับสนุนปัจจัย เกื้อหนุนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีภารกิจงานด้านการจัดสรรทุนการศึกษา ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท ต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ บัณฑิตวิทยาลัยได้แบ่งหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษาเป็นกลุ่มสาขาวิชา (แยกตามคณะ) ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามคณะ

กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์
แพทยศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	วิทยาการจัดการ
แพทยศาสตร์(เฉพาะทางต่อยอด)	วิศวกรรมศาสตร์ (ภูเก็ต)	วิทยาการจัดการ(สุราษฎร์ฯ)
เภสัชศาสตร์	วิทยาศาสตร์	นิติศาสตร์
พยาบาลศาสตร์	ทรัพยากรธรรมชาติและ	ศิลปศาสตร์
โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์	อุตสาหกรรมเกษตร	เศรษฐศาสตร์
ทันตแพทยศาสตร์	การจัดการสิ่งแวดล้อม	ศึกษาศาสตร์
การแพทย์แผนไทย	การจัดการสิ่งแวดล้อม (สุราษฎร์ฯ)	ศึกษาศาสตร์ (สุราษฎร์ฯ)
คณะเทคนิคการแพทย์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	วิทยาลัยอิสลามศึกษา
	โครงการจัดตั้งวิทยาลัยนานาชาติ	วิทยาการสื่อสาร
	การจัดการทรัพยากรและชายฝั่ง	ศิลปกรรมศาสตร์
	การจัดการระบบสุขภาพภาคใต้	รัฐศาสตร์
	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	การบริการและการท่องเที่ยว
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิเทศศึกษา
	อุตสาหกรรม	ศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ
		พาณิชยศาสตร์และการจัดการ
		สถาบันสันติศึกษา

ที่มา : www.psu.ac.th

ในปี พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติให้เป็น 1 ใน 9 มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยก ระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศให้มีความสามารถระดับโลก ผลิตผลงานวิจัย

และกำลังคนเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศทั้งภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ชุมชนและสังคม ทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยและพัฒนา และฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค นอกจากนี้ จากกรณีตัวอย่างการเปรียบเทียบผลการจัดอันดับสถาบันการศึกษา (Ranking) ถือว่าเป็นการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยโดยคณะบุคคลหรือองค์การภายนอก เพื่อมหาวิทยาลัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถาบันให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ถือว่าเป็นกระจกสะท้อนคุณภาพอุดมศึกษาไทยด้านคุณภาพการศึกษา การยอมรับของผู้จ้างงาน เครือข่ายศิษย์เก่า ความเป็นนานาชาติและคุณภาพงานวิจัยก็เป็นส่วนหนึ่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) นอกจากนี้ ผู้ที่สนใจหรือต้องการศึกษาต่ออาจใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยที่เข้าศึกษาด้วย แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ มุ่งในเชิงพาณิชย์มากขึ้น ทำให้การแข่งขันด้านการศึกษารุนแรงมากขึ้นตามไปด้วย ความต้องการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รวมถึงมหาวิทยาลัยจากส่วนกลางที่มาเปิดสอนในรูปแบบการศึกษานอกเขตที่ตั้ง โดยเฉพาะการเปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาภาคสมทบหรือภาคพิเศษ เพราะไม่ต้องลงทุนมากแต่มีความต้องการสูง ต่างเปิดสอนกันอย่างหลากหลายรูปแบบและปริมาณ แม้ว่าบางสถาบันขาดความพร้อมในหลายด้าน เช่น อาจารย์สอนไม่มีคุณภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสมเพียงพอก็ตาม แต่ละมหาวิทยาลัยได้ใช้กลยุทธ์ในการดึงดูดนักศึกษาไม่ว่าในประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้าน และต่างประเทศให้มาศึกษาในสถาบันของตนเอง ทำให้แวดวงอุดมศึกษาของไทยในเวลานี้กลายเป็นสมรภูมิรบระหว่างสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชน และระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐด้วยกัน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยกัน

ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมานับตั้งแต่วันที่ก่อตั้ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าเป็นลำดับ จนในปัจจุบันได้ขยายพื้นที่การศึกษาเป็น 5 วิทยาเขตครอบคลุมถึง 5 จังหวัดในเขตภาคใต้ มีการเปิดการเรียนการสอนมากมายหลายคณะหลายหลักสูตรทั้งกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสายสังคมศาสตร์ จนได้รับการยอมรับในฐานะของมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคที่มีชื่อเสียง เพราะว่าแม้จะอยู่ห่างไกลจากเมืองหลวงแต่คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนและการผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ ทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยที่มีโดดเด่นมากเช่นเดียวกัน การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยหนึ่งเดียวในเขตภาคใต้ที่เน้นผลิตผลงานวิจัยและเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ผลงานวิจัยส่วนหนึ่งมาจากผลงานของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในรูปแบบของการจัดทำวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ หากมหาวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มากขึ้นก็จะสามารถผลิตผลงานวิจัยได้มากขึ้น จากสภาวะการณ์ที่มีการแข่งขันเพื่อดึงดูดนักศึกษาให้เข้าเรียนในสถาบันของตนเองมากขึ้น โดยเน้นที่ปริมาณเป็นหลักในรูปแบบของธุรกิจการศึกษาหรือเชิงพาณิชย์มากขึ้น รวมถึงประเทศไทยมีแนวโน้มของโครงสร้างประชากรที่แม้ว่าจะมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยโครงสร้างประชากรวัยเด็กมีจำนวนลดลงเพราะอัตราเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้น คาดว่าในอนาคตประเทศไทยจะก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุในที่สุด จากสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่

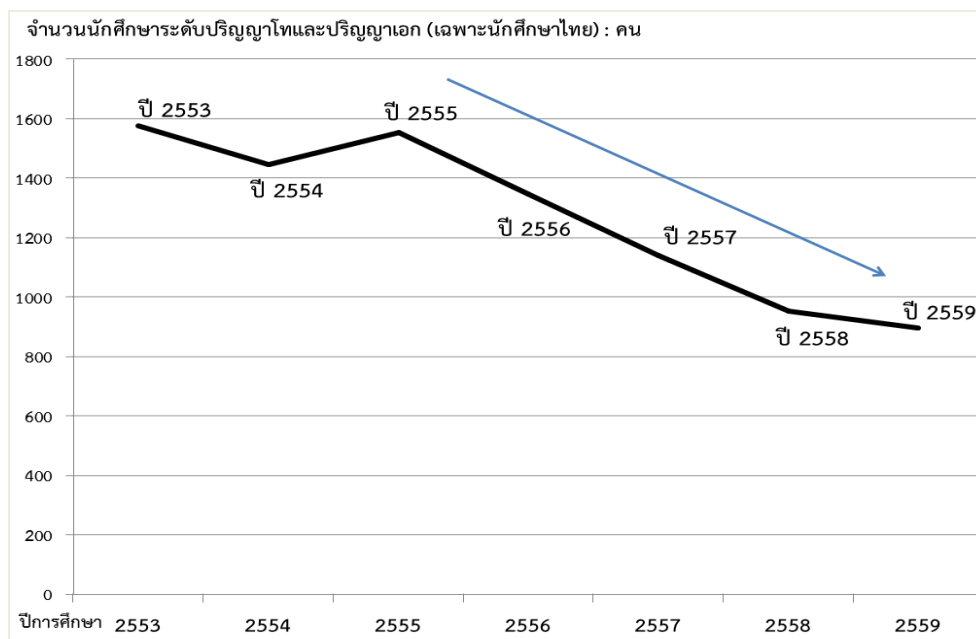
มหาวิทยาลัยต้องนำมาพิจารณาและมีการปรับตัวเพื่อรองรับกับการแข่งขันดังกล่าวเช่นกัน ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยโดยบัณฑิตวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง หลากหลายทุกสาขาวิชาทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านเวลาเรียนแก่ผู้สนใจเรียนแต่ละกลุ่ม จนปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัยมีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 170 หลักสูตร แบ่งเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตร 1 หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 6 หลักสูตร หลักสูตรปริญญาโท 112 หลักสูตร และหลักสูตรปริญญาเอก 51 หลักสูตร และนโยบายในอีก 5 ปีข้างหน้า บัณฑิตวิทยาลัยคาดว่าจะมีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาถึง 200 หลักสูตร โดยหลักสูตรที่เปิดเพิ่มจะเป็นหลักสูตรที่บูรณาการจากหลาย ๆ คณะ(ข่าวมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558) เพื่อรองรับและสนองตอบความต้องการของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ที่มีงานทำแล้วที่ต้องการศึกษาต่อเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเรียนเพื่อความรู้ก้าวหน้าในการทำงาน ค่านิยมในปริญญาบัตร ค่านิยมผู้ประกอบการ ความต้องการเพิ่มวุฒิทางการศึกษาเพื่อสร้างการยอมรับจากสังคม หรือเป็นเพราะยังหางานทำไม่ได้และอยากใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น

ผลกระทบสืบเนื่องจากการเปิดสอนบัณฑิตศึกษาในหลายหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ในขณะที่จำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาลดลงส่งผลให้หลายหลักสูตรมีจำนวนผู้เข้าเรียนต่ำกว่าแผนที่เปิดรับสมัครโดยพิจารณาจากแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลดลงอย่างต่อเนื่องดังแสดงในตาราง 2 และภาพที่ 1 จากปัญหาการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่องและการแข่งขันแย่งชิงนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ได้ส่งผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยในอนาคตเพราะมหาวิทยาลัยยังต้องอาศัยนักศึกษาในจำนวนมากพอในการดำเนินกิจการแม้ว่าขณะนี้จะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐก็ตาม แต่ในอนาคตอันใกล้มหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ การแปรรูประบบการจัดการศึกษาเพื่อให้มหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการ เพื่อให้มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเอง และเพื่อการพึ่งตนเองมากขึ้นในระยะยาว อันเป็นการผลักระบบประมาณของรัฐลงไปสู่ผู้เรียนโดยตรงมากขึ้น และมีมาตรการที่ให้โอกาสเรียนอย่างเสมอภาคเท่าเทียม (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ, 2555) และยิ่งไปกว่านั้น การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ อันมีเอกลักษณ์โดดเด่นที่เน้นการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และผลงานส่วนหนึ่งได้มาจากการทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นั้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีส่วนสำคัญ และเป็นแรงสนับสนุนที่ผลักดันให้แต่ละหลักสูตรผลิตผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ผลงานวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ชุมชนและอุตสาหกรรมต่อไปในอนาคต

ตาราง 2 ข้อมูลนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใหม่วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2553-2559

ปีการศึกษา	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใหม่ (เฉพาะระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)	1,577	1,447	1,554	1,346	1,140	953	895
หน่วย : คน							

ที่มา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาพที่ 1 กราฟแสดงแนวโน้มการลดลงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใหม่ วิทยาเขตหาดใหญ่
(ที่มา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559)

จากปัญหาการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าใหม่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มหาวิทยาลัยแต่ละสถาบันต้องใช้ยุทธวิธีแข่งขันกันเพื่อดึงดูดนักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของตนเอง ในทางการตลาดก็คือสงครามการแย่งชิงผู้บริโภคนั่นเอง ผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในขณะที่ผู้เรียนมีโอกาสในการตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามีหลายปัจจัยด้วยกัน แต่มีปัจจัยใดบ้างนั้น ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเป็นฐาน (Research-based decisions) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภค และส่วนประสมทางการตลาดบริการของ Philip Kotler เป็นโมเดลต้นแบบ เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกของผู้บริโภค และสิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจนั้น แล้วนำมาหลอมรวมกับทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีเชิงระบบและปัจจัยทางการบริหารการศึกษา เป็นการมององค์การในภาพรวมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก การมององค์รวมของสิ่งที่กำลังศึกษาคือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นระบบว่า การที่ผลผลิตขององค์การเกิดขึ้นในลักษณะเช่นปัจจุบันเกิดจากเหตุใด (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556) ร่วมกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการ และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อสังเคราะห์ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และค้นหาสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่รับเข้าใหม่ในแต่ละปีการศึกษาลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จนถึงปัจจุบัน ดังแสดงในภาพที่ 1 ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้าศึกษาในแต่ละหลักสูตรไม่ครบตามเป้าหมายที่วางไว้ ในขณะที่เปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น

จากปัญหาที่พบเห็นจนกลายเป็นประเด็นคำถามในการวิจัยและนำไปสู่เหตุผลสำคัญที่จะดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่รับรู้ถึงปัญหาดังกล่าวมาระยะหนึ่งเพราะหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่ง หรือการดำรงอยู่ในสถานะของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาในปัจจุบันก็ตาม จึงเล็งเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานทุกระดับตั้งแต่ระดับหลักสูตร คณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะ และมหาวิทยาลัยในอนาคตได้ ดังนั้น เพื่อให้มหาวิทยาลัย คณะ หน่วยงาน สถาบัน หรือสาขาวิชาต่าง ๆ มีข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนาการบริหารงานระดับหลักสูตร หรือการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาและแนวทางในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับหลักสูตรที่ได้นำผลการวิจัยและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละหลักสูตรอันนำไปสู่การเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. ปัจจัยใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และสาเหตุใดบ้างที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ลดลง
2. แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การเพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น เพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลง
4. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยบางปัจจัยอาจเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยแบ่งได้ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบถึงระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

1.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ อาจส่งผล หรือเป็นสาเหตุที่อาจทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีจำนวนลดลง

1.3 ผลการศึกษาเป็นตัวอย่างในงานวิจัยอื่น ๆ

2. ด้านการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

2.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจัยใดมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยจึงควรพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

2.2 มหาวิทยาลัยสามารถนำแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สนใจจะเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในอนาคตต่อไป

2.3 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพบริบทจริงของแต่ละหน่วยงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาคำตอบจากการรวบรวมข้อมูลทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กั้นหลง, 2560) โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแยกตามวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาแล้วเปรียบเทียบค่าของแต่ละปัจจัยเพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น หลังจากนั้นค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะน่าจะเป็นสาเหตุของการลดลง

ของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยมีทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1.1 ทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจ(แนวคิดทางการตลาด) ได้แก่ โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (S-R Theory) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และความพึงพอใจของลูกค้า Kotler (1997 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541)

1.1.2 ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีเชิงระบบ (เพ็ญศรี พิทักษ์ธรรม, 2551) และปัจจัยทางการบริหารการศึกษา (ทรงพล เจริญคำ, 2558)

1.1.3 ข้อมูลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และการจัดการระดับบัณฑิตศึกษา

1.2 ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษาเฉพาะระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2558) จำนวน 3,670 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประจำปีการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 420 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ (1) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2) กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และ (3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบไม่คืนกลับ

1.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นกลุ่มปัจจัยองค์การแบ่งเป็น 3 กลุ่มปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลผลิต รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ตัวแปร ดังนี้

กลุ่มปัจจัยนำเข้า แบ่งเป็น 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่

1.3.1 บุคลากร แบ่งเป็น 3 ตัวแปร ดังนี้

1.3.1.1 ผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2) ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ
- 3) บุคลิกภาพของผู้บริหาร
- 4) จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร

1.3.1.2 อาจารย์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) คุณสมบัตินักวิชาการ
- 2) ผลงานทางวิชาการ
- 3) จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์

- 1.3.1.3 นักศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) ความรู้และทักษะ
 - 2) นิสัยและเจตคติ
 - 3) สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม
- 1.3.2 งบประมาณ แบ่งเป็น 1 ตัวแปร ดังนี้
- 1.3.2.1 งบประมาณ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) รายได้และทรัพย์สินของสถาบัน
 - 2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา
- 1.3.3 วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ แบ่งเป็น 2 ตัวแปร ดังนี้
- 1.3.3.1 อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถาบัน
 - 2) อาคารสถานที่
 - 3) สาธารณูปโภคพื้นฐาน
 - 4) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.3.3.2 ทรัพยากรเทคโนโลยี ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - 2) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม
- 1.3.4 หลักสูตร แบ่งเป็น 1 ตัวแปร ดังนี้
- 1.3.4.1 หลักสูตร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) เนื้อหารายวิชา
 - 2) วิธีการสอน
 - 3) กิจกรรมการเรียนรู้
 - 4) การวัดผลและประเมินผล

กลุ่มปัจจัยกระบวนการ แบ่งเป็น 2 ปัจจัยย่อย ได้แก่

- 1.3.5 การบริหารจัดการสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ตัวแปร ดังนี้
- 1.3.5.1 การบริหารจัดการองค์การ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) การบริหารงานทั่วไป
 - 2) การบริหารงานบุคคล
 - 3) การบริหารงานการเงิน
 - 4) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3.5.2 การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 1) การเรียนการสอน
 - 2) การวิจัย

3) การให้บริการวิชาการแก่สังคม

4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

1.3.6 การบริหารธุรกิจ แบ่งเป็น 2 ตัวแปร ดังนี้

1.3.6.1 ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) ท่าเลที่ตั้ง

2) การคมนาคมขนส่ง

3) ระยะทาง

1.3.6.2 การส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) การโฆษณา

2) การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์

3) การส่งเสริมการขาย

4) การขายโดยใช้พนักงาน

5) การตลาดทางตรง

กลุ่มปัจจัยผลผลิต แบ่งเป็น 1 ปัจจัยย่อย ได้แก่

1.3.7 ผลผลิตทางการศึกษา แบ่งเป็น 1 ตัวแปร ดังนี้

1.3.7.1 ผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) คุณภาพของบัณฑิต

2) อัตราการสำเร็จการศึกษา

3) ผลงานวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ในเชิงลึก ตลอดจนค้นหาสาเหตุที่คาดว่าจะทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงพร้อมแนวทางการแก้ไขโดยใช้การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่

2.1.1 ทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจ (แนวคิดทางการตลาด) ได้แก่ โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (S-R Theory) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และความพึงพอใจของลูกค้า Kotler (1997 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541)

2.1.2 ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีเชิงระบบ (เพ็ญศรี พิทักษ์ธรรม, 2551) และปัจจัยทางการบริหารการศึกษา (ทรงพล เจริญคำ, 2558)

2.1.3 ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ในการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้อาศัยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นกลุ่มปัจจัยองค์การที่ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลของมหาวิทยาลัย รวมถึงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกว่า ปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และค้นหาสาเหตุที่อาจทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงเพื่อแก้ไขปัญหาตลอดจนแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

2.2 ขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลัง

ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จากทุกกลุ่มสาขาวิชา รวม 12 คน ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาคือ ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละหลักสูตร โดยหลักสูตรนั้นจะต้องมีนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษามาแล้วอย่างน้อย 1 รุ่น

2.2.2 ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จากทุกกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 12 คน ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ได้ลึกซึ้งที่สุด

3. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้จากการเปรียบเทียบผลการวิจัยที่ได้จากวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขอบเขตของผู้ให้ข้อมูล

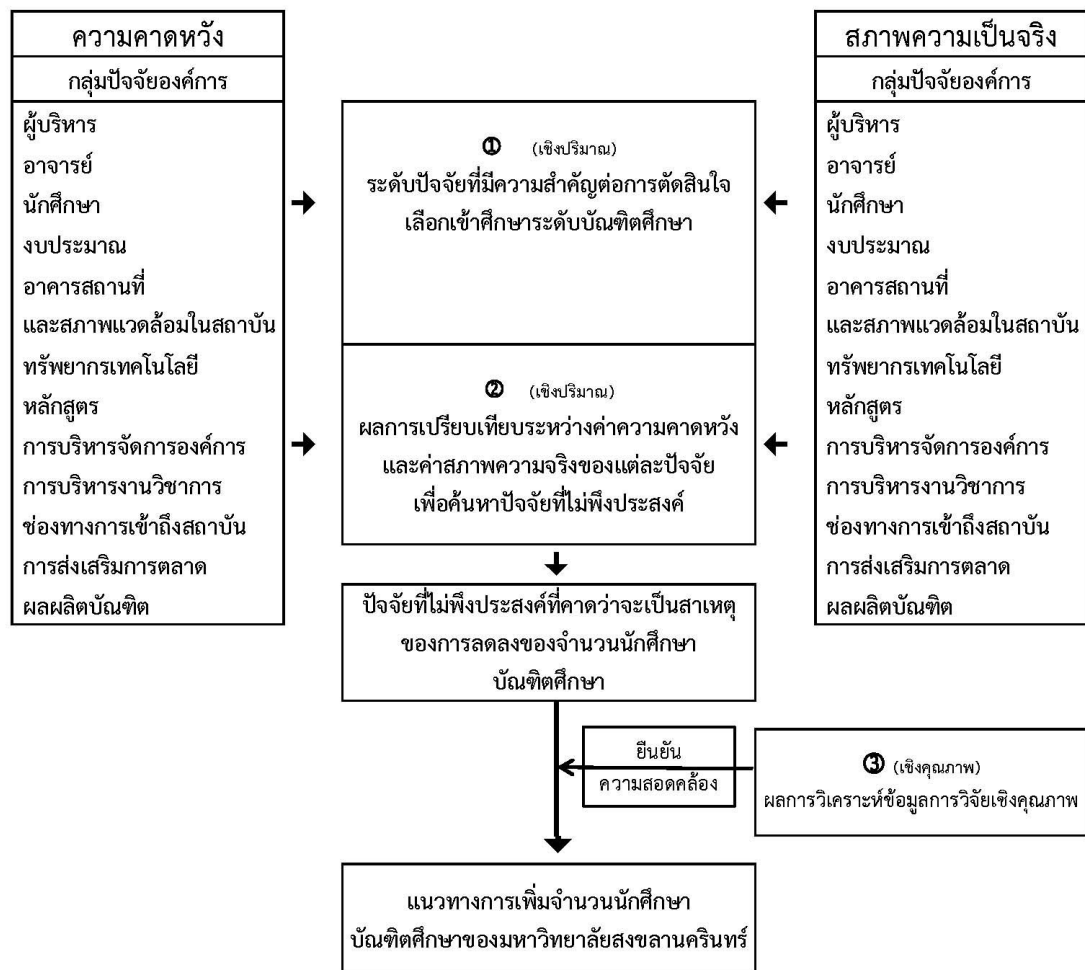
ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.2.1 ตัวแทนผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อย่างน้อย 3 คน

3.2.2 ตัวแทนผู้บริหารระดับคณะหรือสถาบันหรือศูนย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการระดับบัณฑิตศึกษา อย่างน้อย 2 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตลอดจนค้นหาสาเหตุที่คาดว่าจะทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงพร้อมแนวทางการแก้ไข แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาจัดทำเป็น (ร่าง) แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แล้วนำกลุ่มปัจจัยมาสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ที่กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษางานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์ของตัวแปรและตัวบ่งชี้ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นเหตุและมีความสำคัญที่ทำให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาเลือกเรียนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยหลัก 3 กลุ่มปัจจัยได้แก่ กลุ่มปัจจัยองค์การ กลุ่มปัจจัยภายนอก และกลุ่มปัจจัยผู้เรียน

กลุ่มปัจจัยองค์การ หมายถึง กลุ่มปัจจัยที่แสดงถึงสภาพปัจจุบันของสถาบันหรือความเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ หลักสูตร กลุ่มปัจจัยกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารธุรกิจ กลุ่มปัจจัยผลผลิต ได้แก่ ผลผลิตทางการศึกษา

บุคลากร หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้ให้บริการและผู้รับบริการทางการศึกษา ได้แก่

1. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ บุคลิกภาพที่แสดงถึงภาพลักษณ์ อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนมีความสามารถและประสบการณ์ทางการบริหารงานสถาบันการศึกษาที่พึงปฏิบัติตามที่ผู้บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพการบริหาร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ บุคลิกภาพ และจรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร

2. อาจารย์ หมายถึงผู้ทรงคุณวุฒิในทางวิชาการหรือทางวิชาชีพที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ภาระงานด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมรวมถึงการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพของอาจารย์ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ ผลงานทางวิชาการ และจรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์

3. นักศึกษา หมายถึงกลุ่มคนหรือกลุ่มเพื่อนนักศึกษาที่เข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่จะรับเข้าเรียนจนสำเร็จการศึกษาเป็นมหาบัณฑิตหรือดุษฎีบัณฑิตที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะพึงประสงค์สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถาบัน และมีคุณลักษณะอื่นที่แสดงถึงความเป็นอันหนึ่งเดียวกัน เช่น ค่านิยม ความสนใจ นิสัย ทัศนคติและพฤติกรรมไปทางเดียวกัน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้และทักษะ นิสัยและเจตคติ และสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

งบประมาณ หมายถึง เงินจากแหล่งต่าง ๆ ที่สถาบันจัดเก็บ หรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรม เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการงานมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. รายได้และทรัพย์สิน หมายถึงเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์นอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดินได้แก่เงินผลประโยชน์จากการให้ใช้ทรัพย์สิน การให้เช่าที่

ราชพัสดุ การดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสถาบัน ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าบริการ ค่าบำรุง ค่าปรับ รายได้จากการให้บริการวิชาการ กิจกรรมที่ต้องมีการลงทุนและรายได้อื่นๆ เช่น เงินดอกผลจากเงินรับฝาก รวมถึงเงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค

2. ค่าธรรมเนียมการศึกษา หมายถึงเงินค่าบำรุงการศึกษา ค่าลงทะเบียนรายวิชา และค่าธรรมเนียมการศึกษาอื่นใดที่สถาบันเรียกเก็บ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากที่สถาบันเรียกเก็บตามระเบียบ รวมถึงเงินอื่นใดที่สถาบันกำหนดให้เป็นเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาในลักษณะเหมาะสมจ่ายเป็นรายภาคเรียน

วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษาสำหรับผู้สอน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ความคิด การแก้ไขปัญหาและจินตนาการอาจเป็นรูปธรรมที่สามารถพบเห็นได้ด้วยสายตา หรือสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และนามธรรมที่สามารถรู้สึกได้ ได้แก่

1. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน หมายถึง อาคาร วัสดุอุปกรณ์ สาธารณูปโภคพื้นฐาน บริเวณสถานที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพตามภารกิจของสถาบันรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ อยู่ในสภาพใ้ใช้การได้ดีและมีความปลอดภัยก่อให้เกิดประสิทธิภาพตามภารกิจของสถาบัน ได้แก่ สิ่งก่อสร้าง ถนน ทางเท้า สนามหญ้าที่อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมทำให้เกิดความสวยงามน่าดูรวมถึงสิ่งทดแทนธรรมชาติตามบริเวณอาคารต่างๆ เช่น สวนสุขภาพ บ้านพักอาศัย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถาบัน อาคารสถานที่ สาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก

2. ทรัพยากรเทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การบริหารงานองค์กร การวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนที่เอื้อต่อการค้นคว้าสืบหา เรียนรู้ทักษะที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนและบรรยากาศทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีทางด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการประมวลการสอนของแต่ละรายวิชา ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศ มีความยืดหยุ่น อันนำไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ความรู้ที่หลากหลายและมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการวัดและประเมินผลเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ เนื้อหารายวิชา วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึงการบริหารและจัดการศึกษาของสถาบัน ให้บรรลุตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การสอนและการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางการศึกษา การแก่งสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่

1. การบริหารจัดการองค์การ หมายถึง ระบบและกระบวนการสนับสนุนให้การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนดำเนินงานไปได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การบริหารวิชาการ หมายถึงกระบวนการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณสมบัติ และทักษะตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสีย อย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

การบริหารธุรกิจ หมายถึง กระบวนการจัดทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสอดคล้องกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาให้เป็นที่พอใจของผู้บริโภค ได้แก่

1. ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน (การจัดจำหน่าย หรือช่องทางการจัดจำหน่าย) หมายถึง กระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ให้บริการสู่ลูกค้าหรือผู้บริโภค ด้วยช่องทางการส่งมอบที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วเป็นที่พอใจแก่ลูกค้า ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ ท่าเลที่ตั้ง การคมนาคมขนส่ง และระยะทาง

2. การส่งเสริมการตลาด หมายถึง วิธีการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้และความสนใจที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกดีต่อสินค้าและบริการ และเข้ามาใช้บริการในที่สุด โดยอาศัยเครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ คือการโฆษณา การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงาน และการตลาดทางตรง

ผลผลิตทางการศึกษา หมายถึง ผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภารกิจหลักอื่น ๆ ของสถาบัน สำหรับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผลผลิตทางการศึกษาคือผลผลิตบัณฑิตหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ คุณภาพของบัณฑิต อัตราการสำเร็จการศึกษา และผลงานวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง ประธานคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

นักศึกษาบัณฑิตศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ค่าความคาดหวัง หมายถึงสิ่งที่นักศึกษาต้องการหรือคาดหวังว่าจะได้รับหลังจากได้เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ หากสิ่งที่ได้รับเกินกว่าที่คาดหวังไว้จะเกิดความพึงพอใจ หากสิ่งที่ได้รับต่ำกว่าที่คาดหวังไว้จะเกิดความไม่พึงพอใจ

ค่าสภาพความเป็นจริง หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาได้รับหรือเกิดขึ้นจริงซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการรับรู้ด้วยตนเองหลังจากเข้าศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่างค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริง โดยผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบนั้นต่ำกว่าความคาดหวังมากจนทำให้นักศึกษาเกิดไม่พึงพอใจจนอาจกลายเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึงรูปแบบ วิธีการในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ/หน่วยงาน/สถาบัน และระดับมหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้ หมายถึง องค์ประกอบของแต่ละตัวแปรในเชิงปริมาณแต่ละตัวที่บ่งบอกถึงข้อมูลที่น่ามาใช้เพื่อชี้ให้เห็นสิ่งที่ต้องการศึกษา เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่บ่งบอกถึงผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยการหลอมหลวมแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจและแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาตลอดจนเอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีการบริหารธุรกิจ ได้แก่

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค
ส่วนประสมการตลาดบริการ
ความพึงพอใจของลูกค้า

แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา ได้แก่

ทฤษฎีเชิงระบบ
ปัจจัยทางการบริหารการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และการจัดการศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษา

ประวัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

องค์ประกอบของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจ
การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา
การบูรณาการทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจและการบริหารการศึกษา
การกำหนดกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

สรุปกลุ่มปัจจัย กลุ่มตัวแปร ตัวแปรและตัวบ่งชี้ของแต่ละตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย(และสาเหตุ) ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางหรือกลยุทธ์ในการเพิ่มจำนวนนักศึกษา

แนวคิดทฤษฎีการบริหารธุรกิจ

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model)

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการศึกษาวิธีการที่แต่ละบุคคลทำการตัดสินใจที่จะใช้ทรัพยากรเกี่ยวกับการบริโภคสินค้า เพราะทำให้ทราบถึงวิธีการที่จะจูงใจผู้บริโภคเริ่มตั้งแต่การเสนอผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์การตลาด เป็นเรื่องของ การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของผู้บริโภคเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคทำให้เกิดความเข้าใจและสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดได้

ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคแทนพฤติกรรมของบุคคลในการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินและการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการโดยคาดหวังว่าสิ่งเหล่านั้นจะตอบสนองความต้องการของตนได้ (Schiffman and Kanuk, 1994 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538) หรือแทนกระบวนการตัดสินใจและลักษณะกิจกรรมของแต่ละบุคคลเมื่อทำการประเมินผล การจัดหา การใช้ และการใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้าและบริการ (Engel, Blackwell and Miniard, 1993 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538)

ส่วนพฤติกรรมผู้บริโภคตามความหมายของ Kardes, Cronley and Cline (2011 อ้างถึงใน วุฒิ สุขเจริญ, 2555) แทนกิจกรรมทั้งหมดของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการซื้อ การใช้ การทิ้งสินค้าและบริการรวมถึงอารมณ์จิตใจและการตอบสนองเชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นล่วงหน้าขณะใช้สินค้าหรือบริการและภายหลังกิจกรรมนั้นในขณะที่ Hoyer and Macinnis (2011 อ้างถึงใน วุฒิ สุขเจริญ, 2555) ระบุว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสิ่งที่สะท้อนจากผลรวมของการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยมีลำดับตั้งแต่การจัดหา การบริโภค และการทิ้งสินค้าหรือบริการที่มีต่อกิจกรรมประสบการณ์ บุคคล และความคิดของการตัดสินใจในช่วงเวลาหนึ่ง

พฤติกรรมผู้บริโภคตามทัศนะของ Loudon and Della (1993 อ้างถึงใน ฉัตยาพร เสมอใจ, 2550) แทนกระบวนการตัดสินใจและกิจกรรมทางกายภาพที่บุคคลกระทำเมื่อเขาทำการประเมิน ครอบครอง การใช้หรือบริโภคสินค้าและบริการ Noel (2009 อ้างถึงใน วุฒิ สุขเจริญ, 2555) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมผู้บริโภคว่า แทนการศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้บริโภคได้มาบริโภคและทิ้งสินค้าบริการ กิจกรรม แนวคิด เพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนา ซึ่งการได้มาของสินค้าหรือบริการไม่ใช่จำกัดเพียงการซื้อเท่านั้น แต่รวมถึงการแลกเปลี่ยน เช่าซื้อ หรือขอยืมเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการนั้น

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าพฤติกรรมผู้บริโภคแทนการศึกษากระบวนการหรือพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลที่ทำการค้นหา การทำให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ การประเมินผล การใช้สินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของบุคคลนั้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค

1. เพื่อบรรยายพฤติกรรม เป็นการบรรยายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาของผู้บริโภคว่ามีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำความเข้าใจพฤติกรรมนั้น ๆ

2. เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรม เป็นการทำความเข้าใจถึงสาเหตุหรือเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นออก

3. เพื่อทำนายพฤติกรรม เมื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภค ทำให้ได้ข้อสรุป แนวคิด กฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎีและแบบจำลองที่สามารถอธิบายคาดคะเนหรือทำนายพฤติกรรมการบริโภคที่เกิดขึ้นในอนาคตภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

4. เพื่อควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแสดงออกมาเป็นไปตามความปรารถนาหรือป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาขึ้น

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการค้นหาวิชาัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภค เพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดที่เหมาะสม คำตอบที่ได้จะนำมาจัดกลยุทธ์การตลาดที่สามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

หลักการที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคคือ หลัก 6Ws 1H เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการทราบตามหลัก 7Os ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)	กลยุทธ์การตลาด ที่เกี่ยวข้อง
1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target Market?)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย ด้าน (1) ประชากรศาสตร์ (2) ภูมิศาสตร์ (3) จิตวิทยา หรือจิตวิเคราะห์ (4) พฤติกรรมศาสตร์	กลยุทธ์การตลาด (4Ps) ประกอบด้วย กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมและสามารถตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อและต้องการได้จากผลิตภัณฑ์ ได้แก่คุณสมบัติหรือองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ และความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง (Competitive differentiation)	กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย (1) ผลิตภัณฑ์หลัก (2) รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า รูปแบบ (3) ผลิตภัณฑ์ควบ (4) ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (5) ศักยภาพผลิตภัณฑ์ความแตกต่างทางการแข่งขัน ประกอบด้วยความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ บริการพนักงานและภาพลักษณ์

ตาราง 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (ต่อ)

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7Os)	กลยุทธ์การตลาด ที่เกี่ยวข้อง
3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does consumer buy?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพื่อตอบสนองของเขาด้านร่างกายหรือด้านจิตวิทยา ซึ่งต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมซื้อ คือ (1) ปัจจัยภายในหรือปัจจัยทางจิตวิทยา (2) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (3) ปัจจัยเฉพาะบุคคล	กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย (1) ผลิตภัณฑ์หลัก (2) รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า รูปแบบ (3) ผลิตภัณฑ์ควบ (4) ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (5) ศักยภาพผลิตภัณฑ์ความแตกต่างทางการแข่งขัน ประกอบด้วย ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ บริการพนักงานและภาพลักษณ์
4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying?)	บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย (1) ผู้ริเริ่ม (2) ผู้มีอิทธิพล (3) ผู้ตัดสินใจซื้อ (4) ผู้ซื้อ (5) ผู้ใช้	กลยุทธ์ที่ใช้มากคือกลยุทธ์การโฆษณาและ(หรือ) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Advertising and Promotion strategies) โดยใช้กลุ่มอิทธิพล
5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?)	โอกาสในการซื้อ (Occasions) เช่น ช่วงเดือนใดของปี หรือช่วงฤดูกาลใดของปี ช่วงวันใดของเดือน ช่วงเวลาใดของวัน โอกาสพิเศษหรือเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ	กลยุทธ์ที่ใช้มากคือกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) เช่น ทำการส่งเสริมการตลาดเมื่อใดจึงจะสอดคล้องกับโอกาสในการซื้อ
6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy?)	ช่องทางหรือแหล่ง (Outlets) ที่ผู้บริโภคไปทำการซื้อ เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต อินเทอร์เน็ต ฯลฯ	กลยุทธ์ช่องทางการจำหน่าย (Distribution Channel Strategies) บริษัทนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดเป้าหมายโดยพิจารณาว่าผ่านคนกลางอย่างไร
7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy?)	ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Operations) ประกอบด้วย (1) การรับรู้ปัญหา (2) การค้นหาข้อมูล (3) การประเมินผลทางเลือก (4) ตัดสินใจซื้อ (5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	กลยุทธ์ที่ใช้มากคือกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ประกอบด้วยการโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง เช่น พนักงานขายจะกำหนดวัตถุประสงค์ในการขายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจซื้อ

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552)

จากตาราง 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อค้นหากลุ่มลูกค้าที่ใช้สินค้าหรือบริการ หรือมีแนวโน้มที่จะใช้สินค้าหรือบริการนั้น ๆ จะช่วยให้ทราบลักษณะกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง รวมถึงพฤติกรรมในการซื้อและการใช้บริการด้วย หลังจากนั้นการวิเคราะห์พฤติกรรมการตลาด เพื่อได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าต้องการจากสินค้าหรือบริการหรือองค์การ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของลูกค้า เพื่อสามารถนำมาเป็นแนว ทางในการวางแผนจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สามารถตอบสนองเหตุผลที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจได้ แต่ทว่าในการตัดสินใจของบุคคล อาจมีบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้เช่นกัน ดังนั้น การศึกษาถึงผู้มีส่วนรวมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนช่วยกระตุ้นการตัดสินใจได้ ซึ่งต้องพิจารณาอีกว่าจะใช้กลุ่มอ้างอิงใดในการเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้บริโภคจะมีพฤติกรรมในการบริโภคสินค้าและบริการที่แตกต่างกันตามโอกาสที่จะใช้จึงจำเป็นต้องกำหนดรูปแบบ และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำแผนส่งเสริมการตลาด รวมถึงการบริหารช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับลูกค้า เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้มากขึ้น นอกจากนี้ การทราบถึงความรู้สึกของลูกค้าหลังการซื้อหรือการใช้สินค้าหรือบริการนั้น จะช่วยให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงสินค้าและบริการได้ดี และสามารถตอบสนองต่อลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค

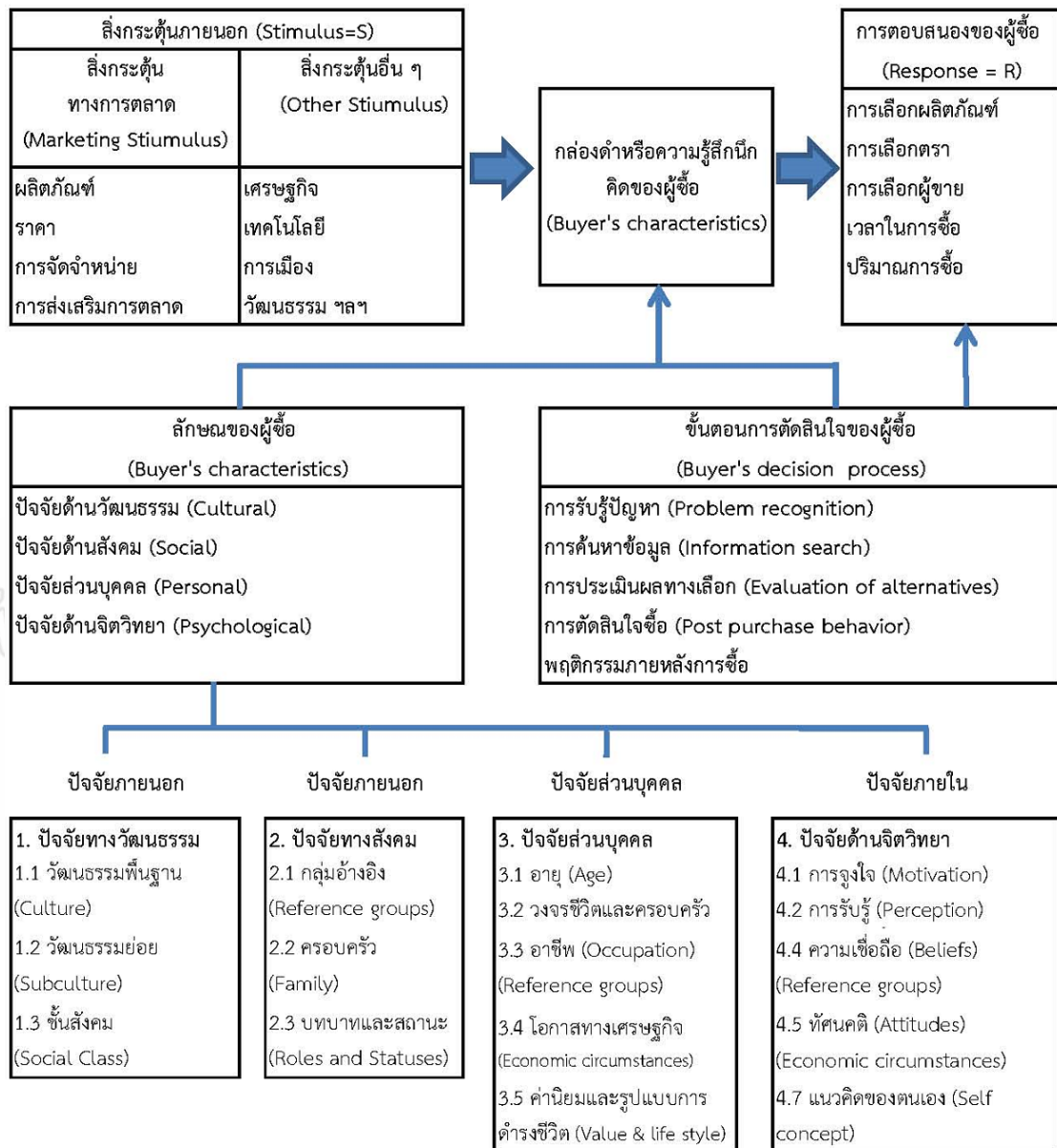
การวิเคราะห์และศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อจะได้ทำความเข้าใจและทำความเข้าใจ ผู้บริโภคและสามารถใช้เครื่องมือทางการตลาดให้เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพสูงสุด และหาหนทางแก้ปัญหาทางการตลาดให้ประสบผลสำเร็จอย่างดีที่สุดประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค จำแนกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค
2. ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถหาหนทางแก้ไขพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในสังคมได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจมากยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้การพัฒนาตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น
4. ช่วยในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ตรงกับชนิดของสินค้าที่ต้องการ
5. ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจเพื่อความได้เปรียบคู่แข่ง

ตัวแบบพฤติกรรมผู้บริโภค (A Model's Consumer Behavior)

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ สิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's Black box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อแล้วจะมีการตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's response)หรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) จุดเริ่มต้นของตัวแบบโดย Kotler and Armstrong (1997) ได้คิดตัวแบบเพื่ออธิบายพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภคโดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ทางการตลาดโดยยึดถือแนว

คิดที่ว่าพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีสาเหตุหรือสิ่งเร้า (stimulus) ทำให้เกิดขึ้น และจากสิ่งเร้าจะกลายเป็นแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อสนองตอบ (response) ต่อสิ่งเร้านั้นกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการประยุกต์ “S-R theory” หรือ “stimulus-response model” ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1. สิ่งกระตุ้น (Stimulus) ทั้งภายในและภายนอก 2. ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box) 3. การตอบสนอง (Buyer's Response) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) [Model of buyer (consumer) behavior] และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค (Factors influencing consumer's buying behavior) (ที่มา : Kotler (1997 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538))

1. สิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้า (Stimulus) คือสิ่งที่เข้ามากระทบและกระตุ้นผู้ซื้อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งกระตุ้นภายใน (Inside Stimulus) หรือจากสิ่งกระตุ้นภายนอก (Outside Stimulus) ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 สิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าทางการตลาด (Marketing Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นสิ่งกระตุ้นที่ต้องพัฒนาขึ้นมาและนำมาใช้ในการกระตุ้นให้ผู้ซื้อเกิดความต้องการ และเกิดความต้องการซื้อ

1.1.1 สิ่งกระตุ้นด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สวยงามเพื่อกระตุ้นความต้องการ

1.1.2 สิ่งกระตุ้นด้านราคา (Price) เช่น กำหนดราคาสินค้าให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ โดยพิจารณาจากค่าเป้าหมาย

1.1.3 สิ่งกระตุ้นด้านการจัดช่องทางการจำหน่าย (Distribution or Place) เช่น การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้ทั่วถึงเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้บริโภค ถือว่าเป็นการกระตุ้นความต้องการซื้อ

1.1.4 สิ่งกระตุ้นด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เช่น การโฆษณา สัมภาษณ์ การให้ความพยายามของพนักงานขาย การลด แลก แจก แถม การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทั่วไปเหล่านี้ ถือว่าเป็นสิ่งกระตุ้นความต้องการซื้อ

1.2 สิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าอื่น ๆ เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่เหนือความควบคุมขององค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำให้เกิดการซื้อได้ ได้แก่

1.2.1 สิ่งกระตุ้นทางเศรษฐกิจ (Economic) เช่น ภาวะเศรษฐกิจ รายได้ของผู้บริโภคเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความต้องการของบุคคล สภาพเศรษฐกิจที่ดีเป็นสิ่งเร้าในทางดี สภาพเศรษฐกิจถดถอยเป็นสิ่งเร้าในทางลบ ฯลฯ

1.2.2 สิ่งกระตุ้นทางเทคโนโลยี (Technological) เช่น เทคโนโลยีใหม่

1.2.3 สิ่งกระตุ้นทางกฎหมายและการเมือง (Law and political) เช่น กฎหมายเพิ่มหรือลดภาษีสินค้าใดสินค้าหนึ่ง จะมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดความต้องการของผู้ซื้อ นโยบายทางการเมืองที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุน การเพิ่มขึ้นของภาษีสินค้าเป็นสิ่งเร้าในทางลบ ฯลฯ

1.2.4 สิ่งกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Cultural) เช่น วัฒนธรรมที่สร้างพฤติกรรมการใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในเทศกาลต่าง ๆ จะมีผลกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อในเทศกาลนั้น

2. กล่องดำหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's Black box) เป็นระบบของความรู้สึก ความต้องการ และกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากความคิดและจิตใจของผู้ซื้อที่เปรียบเสมือนกล่องดำ (Black box) ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถทราบได้ จึงต้องพยายามศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้ซื้อ รวมถึงต้องศึกษาถึงขั้นตอนของกิจกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อด้วย

2.1 ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer characteristics) ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของผู้ซื้อหรือพฤติกรรมการซื้อ ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural factors) เป็นสัญลักษณ์และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเป็นที่ยอมรับจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง โดยเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง (Stanton & Futrell, 1987 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) ค่านิยมในวัฒนธรรมจะกำหนดลักษณะของสังคม และกำหนดความแตกต่างของสังคมหนึ่งจากสังคมอื่นวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดความต้องการและพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม และนำลักษณะการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นไปใช้การวางแผนการตลาด วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น

1) วัฒนธรรมพื้นฐาน (Culture) เป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลในสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความต้องการของบุคคล คนที่เติบโตและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน จะมีค่านิยม การรับรู้ ความชอบและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน เช่น ลักษณะนิสัยของคนไทย ฯลฯ

2) วัฒนธรรมย่อย (Subculture) แทนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน มีอยู่ภายในสังคมขนาดใหญ่และสลับซับซ้อน วัฒนธรรมย่อยเกิดจากพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ วัฒนธรรมย่อยมีการจัดประเภท ได้แก่ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มศาสนา กลุ่มสีผิว พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มย่อยด้านอายุ ด้านเพศ ฯลฯ

3) ชั้นของสังคม (Social class) แทนการแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็นระดับฐานะที่แตกต่างกัน โดยใช้เกณฑ์รายได้ (ฐานะ) การศึกษา ทรัพย์สิน หรืออาชีพ (ตำแหน่งหน้าที่) ทำเลที่อยู่อาศัย ในแต่ละชั้นสังคมจะมีสถานะอย่างเดียวกันมีแนวโน้มที่จะแสดงออกคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพูด การพักผ่อน ฯลฯ สมาชิกในชั้นสังคมที่แตกต่างกันจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน

2.1.2 ปัจจัยด้านสังคม (Social factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้อ ลักษณะของสังคม ประกอบด้วย

1) กลุ่มอ้างอิง (Reference groups) เป็นกลุ่มที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยกลุ่มนี้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติความคิดเห็นและพฤติกรรมของบุคคลทั้งที่มีอิทธิพลทั้งทางอ้อมและทางตรง ได้แก่

- กลุ่มอ้างอิงปฐมภูมิ (Primary groups) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นลักษณะของการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องและไม่เป็นทางการ
- กลุ่มอ้างอิงทุติยภูมิ (Secondary groups) ได้แก่ กลุ่มศาสนา อาชีพ สมาคม

2) ครอบครัว (Family) สถาบันครอบครัวมีความสำคัญที่สุด ซึ่งปลูกฝังอบรมนิสัยต่าง ๆ แก่บุคคล บุคคลในครอบครัวซึ่งถือว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อทัศนคติ ความคิดเห็นและค่านิยมของบุคคล สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของครอบครัว

3) บทบาทและสถานะ (Roles and statuses) แต่ละบุคคลแสดงออกในแต่ละกลุ่มที่เป็นสมาชิกอยู่ คนหนึ่งอาจมีหลายบทบาท ซึ่งแต่ละบทบาทก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อและแต่ละบทบาทก็จะแสดงสถานะทางสังคมอยู่ด้วยเป็นสถานะที่สังคมยอมรับในตัวบุคคลนั้น ๆ

2.1.3 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) พฤติกรรมการซื้อของบุคคล ได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) อายุ (Age)
- 2) วงจรชีวิตครอบครัว (Family life cycle)
- 3) อาชีพ (Occupation)
- 4) โอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic circumstances) หรือรายได้

(Income)

- 5) ค่านิยมหรือคุณค่า(Value)และรูปแบบการดำรงชีวิต(Lifestyle)

2.1.4 ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological factors) ได้แก่

1) การจูงใจ (Motivation) แทน พลังกระตุ้น (Drive) ที่อยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติ (Stanton and Futrell, 1987 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) ทฤษฎีการจูงใจที่ช่วยให้เข้าใจและสามารถนำแนวคิดมาปรับใช้ให้เหมาะสม ได้แก่ ทฤษฎีการจูงใจของ Maslow ทฤษฎีการจูงใจของ Freud และทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg

2) การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการเลือกสรร จัดระเบียบและแปลข้อมูล เพื่อที่จะสร้างภาพที่มีความหมายการรับรู้เป็นกระบวนการของแต่ละบุคคล เนื่องจากกระบวนการในการรับรู้ที่แตกต่างกัน เพราะข้อมูลที่เป็นปัจจัยนำเข้าเช่น ความเชื่อ ประสบการณ์ ความต้องการและอารมณ์ ซึ่งส่งผลให้การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไป

3) การเรียนรู้ (Learning) แทน การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และ (หรือ) ความโน้มเอียงของพฤติกรรมจากประสบการณ์ที่ผ่านมา การเรียนรู้ของบุคคลเกิดขึ้นได้โดยใช้แรงขับเคลื่อน (Drive) สิ่งกระตุ้น สิ่งชี้แนะ เมื่อบุคคลได้รับสิ่งกระตุ้นจะเกิดการตอบสนอง

4) ความเชื่อถือ (Beliefs) เป็นความคิดที่บุคคลยึดถือเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต

5) ทศนคติ (Attitudes) แทน การประเมินความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคล ความรู้สึกด้านอารมณ์และแนวโน้มการปฏิบัติที่มีผลต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Kotler, 1997 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) หรือแทนความรู้สึกริเริ่มคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Stanton and Futrell, 1987 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541)

ทัศนคติเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อความเชื่อ ในขณะที่ความเชื่อมิอิทธิพลต่อทัศนคติ การเกิดทัศนคตินั้นเกิดจากข้อมูลที่แต่ละคนได้รับ กล่าวคือเกิดจากประสบการณ์ที่เรียนรู้ในอดีตเกี่ยวกับสินค้าหรือความนึกคิดของบุคคลและเกิดจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกลุ่มอ้างอิง เช่น พ่อ แม่ เพื่อน บุคคลชี้แนะในสังคม ฯลฯ ถ้าต้องการให้ผู้บริโภคซื้อสินค้ามีทางเลือกคือ

- สร้างทัศนคติของผู้บริโภคให้สอดคล้องกับสินค้าหรือบริการ
- พิจารณาว่าทัศนคติของผู้บริโภคเป็นอย่างไรแล้วพัฒนาสินค้าให้

สอดคล้องกับทัศนคติของผู้บริโภค

6) บุคลิกภาพ (Personality) แทน ลักษณะด้านจิตวิทยาที่แตกต่างกันของบุคคล นำไปสู่การตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเหมือนเดิมและสอดคล้องกัน

- 7) แนวคิดของตนเอง (Self concept) แทน ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง หรือความคิดที่บุคคลคิดว่าบุคคลอื่น (สังคม) มีความเห็นต่อตนอย่างไร
- 2.2 กระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer decision process) ผู้ซื้อจะมีขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อที่เหมือนกัน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ
- ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ถึงความต้องการ
 - ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางเลือก
 - ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจ
 - ขั้นตอนที่ 5 พฤติกรรมภายหลังการซื้อ-การใช้

3. การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ (Buyer's purchase decisions) ผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 การเลือกผลิตภัณฑ์ (Product choice)
- 3.2 การเลือกตราสินค้า (Brand choice)
- 3.3 การเลือกผู้ขาย (Dealer choice)
- 3.4 การเลือกเวลาในการซื้อ (Purchase timing)
- 3.5 การเลือกปริมาณการซื้อ (Purchase amount)

โดยสรุป การตัดสินใจแทนกระบวนการในการเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่ กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายในจิตใจของผู้บริโภค จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจและเข้าถึงจิตใจของผู้บริโภค ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ มีความต้องการแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางด้านกายภาพหรือสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของแต่ละคนที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอย่างเหมาะสม

การบริการกับพฤติกรรมผู้บริโภค

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการบริการชนิดหนึ่งที่มีหน้าที่สร้างคนให้มีความรู้ในระดับที่สูงกว่าคนทั่วไปและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ การศึกษาก็เป็นบริการกิจการสาธารณะที่มีผู้เกี่ยวข้องและได้รับผลจากการบริการเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเรียนรู้ถึงพฤติกรรมผู้บริโภคร่วมกับการบริการ จะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงพื้นฐานความแตกต่างกันระหว่างบริการกับสินค้า และสามารถวางแผนกลยุทธ์ได้ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น

ความหมายของการบริการ มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "บริการ" ไว้แตกต่างกันดังนี้

Kotler (2000 อ้างถึงใน ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์, 2556) กล่าวว่า บริการ (Services) เป็นกิจกรรมที่ฝ่ายหนึ่งเสนอต่ออีกฝ่ายหนึ่ง กิจกรรมดังกล่าวไม่มีตัวตนและไม่มีใครเป็นเจ้าของ ซึ่งในการผลิตบริการนั้นอาจมีตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้ หรือ "บริการ" เป็นกิจกรรม ผลประโยชน์หรือความพึงพอใจที่สามารถตอบสนองความต้องการให้แก่ลูกค้าได้ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546)

การบริการ (Services) แทน กิจกรรม ประโยชน์ หรือความพอใจซึ่งได้เสนอเพื่อขาย หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นรวมกับการขายสินค้า ธุรกิจบริการที่จะเสนอบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคนั้น ได้ยึดแนวคิดเช่นเดียวกับการเสนอขายสินค้าทั่วไปคือ สินค้าที่เป็นที่ต้องการเท่านั้นจึงจะขายได้ ดังนั้น การบริการจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคด้วย (ฉัตรยาพร เสมอใจ, 2550) สำหรับ "การบริการ" แทนกิจกรรมของกระบวนการส่งมอบสินค้าที่ไม่มีตัวตนของธุรกิจให้กับผู้รับบริการ โดยสินค้าที่ไม่มีตัวตนนั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการจนนำไปสู่ความพึงพอใจได้ (ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2546)

โดยรวมกล่าวได้ว่า "การบริการ" เป็นกิจกรรมที่ไม่มีตัวตนที่ฝ่ายหนึ่งเสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้รับบริการจนนำไปสู่ความพึงพอใจ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

1. ผู้ให้บริการ ได้แก่เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร พนักงานทุกคนและทุกระดับ คุณภาพของคนเป็นตัวหลักสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพ กล่าวคือ การคัดเลือกพนักงานและการพัฒนาบุคลากรมีผลอย่างมากต่อการบริการที่ดี หน้าที่ของผู้ให้บริการคือ การส่งมอบบริการที่เป็นเลิศให้แก่ลูกค้า การบริการที่ดีจะต้องมาจากทุกคนตั้งแต่ผู้บริหารที่จะต้องกำหนดนโยบายที่เน้นในเรื่องการให้ความสำคัญกับลูกค้า การสร้างวัฒนธรรมที่เน้นการบริการหน่วยต่าง ๆ จะต้องประสานงานหรือส่งต่องานให้บริการอย่างดี

2. ผู้รับบริการ ได้แก่ ลูกค้าหรือผู้บริโภคที่เข้ามาใช้บริการ ผู้ให้บริการและผู้รับบริการจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตลอดเวลาตั้งแต่ก่อนการซื้อ(ก่อนการเป็นลูกค้า) ขณะที่เกิดการซื้อ (ขณะที่ให้บริการ) และหลังจากการซื้อ (เป็นลูกค้าแล้ว) หน้าที่ของผู้รับบริการคือ การสร้างรายได้ให้กับธุรกิจที่ให้บริการนั้น ๆ ลูกค้าคือผู้กำหนดทิศทางและความอยู่รอดของธุรกิจ เนื่องจากลูกค้าเป็นผู้เลือกธุรกิจที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ นอกจากนี้ ลูกค้าเป็นผู้ที่จะต้องให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการปรับปรุงคุณภาพบริการ

การบริการกับพฤติกรรมผู้บริโภค

การตอบสนองและการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเช่นผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายคือใคร มีความต้องการอะไรจากการบริการใครมีส่วนในการตัดสินใจบ้าง ผู้บริโภคมีวิธีการตัดสินใจซื้ออย่างไร เป็นต้น โดยปกติทั่วไป ในการประเมินคุณภาพของการบริการ ผู้บริโภคมีเกณฑ์จากความคาดหวังและความพึงพอใจจากการรับบริการ ถ้าธุรกิจสามารถตอบสนองต่อผู้บริโภคโดยการให้บริการตามที่ผู้บริโภคคาดหวัง ผู้บริโภคก็จะเกิดความพึงพอใจ ซึ่งก็เป็นเครื่องชี้วัดว่าการบริการนั้นมีคุณภาพดี

ส่วนประสมการตลาดบริการ (Service Marketing Mix)

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix : 4Ps) ของสินค้านั้น ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการตลาด การจะทำให้การดำเนินงานของกิจการประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงความสัมพันธ์ที่เหมาะสมของส่วนประสมทางการตลาด โดยพื้นฐานส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย 4 ตัว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หรือ สินค้าหรือบริการ (Product) ราคา (Price) การ จัดจำหน่ายหรือช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (Kotler, 1997 อ้างถึงใน ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2546) แต่ส่วนประสมทางการตลาดของการบริการจะมีความแตกต่างจากส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าทั่วไปกล่าวคือต้องเน้นถึงบุคลากรหรือพนักงาน กระบวนการในการให้บริการและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาดของการ บริการ จึงประกอบด้วย 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร หรือพนักงาน กระบวนการให้บริการและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2541)

ส่วนประสมทางการตลาดบริการแทนตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ซึ่งมุ่งเน้น เพื่อการตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) บริการเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible product) ไม่สามารถจับต้องได้ บริการเป็นสิ่งที่สนองความจำเป็นและความ ต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้า และลูกค้าได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของบริการ ราคาสินค้า ความสะอาด ความรวดเร็ว ความ สบาย การให้คำปรึกษา เป็นต้น

2. ราคา (Price) แทนคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน เนื่องจากราคามีส่วนในการทำ ให้บริการต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของบริการกับราคาของ บริการนั้น ถ้าคุณค่าของบริการสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการที่ชัดเจนและง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ ต่างกัน

3. การจัดจำหน่ายหรือช่องทางการจัดจำหน่าย (Place or Distribution) เป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้าซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของ ลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ การจัดจำหน่ายต้องพิจารณาถึงความสะอาด สบายในการรับบริการ การส่งมอบสู่ลูกค้า สถานที่และเวลาในการส่งมอบ ดังนั้นจะต้องพิจารณาทำเล ที่ตั้งของผู้ให้บริการ (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการหรือการเข้าถึงบริการ รวมถึงการ ติดต่อสื่อสาร

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารหนึ่งที่มีความ สำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและสนใจลูกค้าได้ เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อ สินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิด ทัศนคติและพฤติกรรม การส่งเสริมการตลาดจะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าทำตามในสิ่งที่คาดหวังได้แก่ การ รู้จักและตระหนักถึงตัวผลิตภัณฑ์ เกิดความต้องการใช้และตัดสินใจซื้อ โดยอาศัยเครื่องมือที่แตกต่าง

กันในการส่งเสริมพฤติกรรมลูกค้าได้แก่ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานขายและการตลาดทางตรง รายละเอียดวิธีการส่งเสริมการตลาด ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 รายละเอียดของวิธีการในส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion mix)

การโฆษณา (Advertising)	การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling)	การส่งเสริมการขาย (Sales promotion)	การประชาสัมพันธ์ (Public relation)	การตลาดทางตรง (Direct marketing)
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียง - โฆษณาที่ติดอยู่ภายนอกบรรจุภัณฑ์ - แคตตาล็อก - ภาพยนตร์ - นิตยสาร - แผ่นพับและรูปเล่ม - โปสเตอร์ ใบปลิว - ป้ายโฆษณา - การจัดแสดงสินค้า - สัญลักษณ์ โลโก้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเสนอขาย - การประชุม - การสื่อสารทางการตลาด - โปรแกรมการให้สิ่งจูงใจ - ตัวอย่างสินค้าที่จะขาย ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ของแถม ของรางวัล - การแจกของตัวอย่าง - การแสดงนิทรรศการ - การสาธิตสินค้า - การแจกคู่มือ - แสตมป์การค้า - สินค้าออกเบียดต่ำ - การคืนเงิน - การแลกซื้อสินค้า (ให้ส่วนลด) - สิ่งผูกติดกับสินค้า - การให้ความบันเทิง ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - การให้สัมภาษณ์ - สุนทรพจน์ - การสัมมนา - รายงานประจำปี - การบริจาคเงินเพื่อการกุศล - การเป็นสปอนเซอร์ - การตีพิมพ์เอกสาร - การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน - การลอบบี้ - สื่อเฉพาะ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - แคตตาล็อก - จดหมายตรง - การสื่อสารทางการตลาด - อิเล็กทรอนิกส์ - การเลือกซื้อทางโทรศัพท์ - การใช้สื่อ นิตยสาร - การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ - การใช้สื่อวิทยุ ฯลฯ

ที่มา : Kotler (1994 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546)

5. บุคลากร (People) การบริการมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคคลทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ บทบาทของบุคลากรสำหรับการบริการคือต้องทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณภาพหรือคุณค่าของผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องอาศัยการสรรหาคัดเลือกฝึกอบรมเพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขึ้น ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่ตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ามีส่วนจำเป็นอย่างมากสำหรับการบริการ อีกประเด็นคือความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าด้วยกัน คุณภาพบริการของลูกค้ารายหนึ่งอาจมีผลมาจากลูกค้ารายอื่นแนะนำมา

6. กระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็วและทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ กระบวนการบริการที่ดีจึงควรมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการส่งมอบ

7. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence or Environment) เป็นองค์ประกอบของธุรกิจบริการที่ลูกค้าสามารถมองเห็น และเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจซื้อบริการได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอให้กับลูกค้าได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวมทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการ เพื่อสร้างคุณค่าหรือสะท้อนถึงรูปแบบและคุณภาพให้กับลูกค้า ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นอาคารสำนักงานต่างๆ เครื่องแบบพนักงาน การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยนและการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

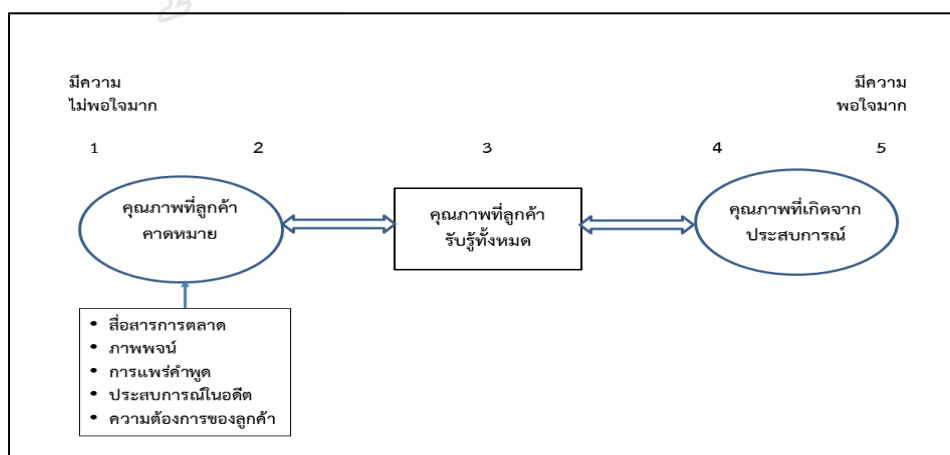
ปัจจุบันความต้องการของลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องติดตามความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ เพื่อสามารถปรับกระบวนการกลยุทธ์ให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของลูกค้าได้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับลูกค้าด้วยการใช้คำถาม การออกแบบสอบถาม หรืออาจจะศึกษาจากงานวิจัยต่าง ๆ เมื่อทราบแล้วจะต้องนำมาใช้อย่างก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction)

ความหมายของความพึงพอใจของลูกค้า

ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction) เป็นความรู้สึกของลูกค้าว่าพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ในการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้า ถ้าผลการทำงานของผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าความคาดหวังลูกค้าก็ไม่พึงพอใจ ถ้าผลการทำงานของผลิตภัณฑ์เท่ากับความคาดหวังลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ และถ้าผลการทำงานของผลิตภัณฑ์สูงกว่าความคาดหวังมากลูกค้าก็จะเกิดความพึงพอใจอย่างมาก Kotler (2003 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546)

ความคาดหวังของลูกค้า (Customer expectation) เป็นสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการหรือคาดหวังว่าจะได้รับจากผลิตภัณฑ์ ความคาดหวังเกิดจากประสบการณ์และความรู้ในอดีตของผู้ซื้อ เช่น จากเพื่อน นักการตลาด และข้อมูลคู่แข่ง เป็นต้น ถ้านักการตลาดนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกินความเป็นจริงจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความหวังในผลิตภัณฑ์นั้นสูงเกินจริงและเมื่อผู้บริโภคพบว่าการทำงานของผลิตภัณฑ์นั้น ต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ก็จะเกิดความไม่พึงพอใจ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จคือ การเสนอผลิตภัณฑ์ตามผลประโยชน์ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ซื้อโดยยึดหลักการสร้างความพึงพอใจรวมสำหรับลูกค้า (Total customer satisfaction) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงรูปจำลองแห่งความพอใจรวมของลูกค้า

(ที่มา : อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2546)

จากรูปจำลองข้างบนนี้เรียกว่ารูปจำลองแห่งการยืนยันหรือไม่ยืนยันความคาดหวัง (Expectation Confirmation/disconfirmation) เนื่องจากระดับความพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการถูกกำหนดโดยการที่สินค้าปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ลูกค้าคาดหวังหรือไม่ ด้านขวามือของคุณภาพตามประสบการณ์หรือผลิตภัณฑ์ปฏิบัติงานได้ดีเพียงใด ด้านซ้ายมือสมมติมาจากการตั้งความคาดหวังหรือการคาดคะเนเกี่ยวกับปฏิบัติการของผลิตภัณฑ์ ความคาดหวังนี้ก่อตั้งมาจากแหล่งข่าวสารหลายแหล่ง รวมทั้งโฆษณาข่าวสารแพร่คำพูดจากเพื่อนหรือญาติ และประสบการณ์ในอดีตกับผลิตภัณฑ์ ถ้าผลิตภัณฑ์ตรงหรือเกินความคาดหวังผู้บริโภคจะพอใจในระดับหนึ่ง แต่ถ้าผลิตภัณฑ์เพียงแต่เกิดเท่ากับความคาดหวัง ความพอใจจะน้อยกว่า การปฏิบัติการใดที่ต่ำกว่าความคาดหวังเป็นผลทำให้ลูกค้าไม่พอใจ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2546)

คุณค่าผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้า (Total customer value) เป็นการรับรู้ในรูปของตัวเงินทางด้านเศรษฐกิจ หน้าที่และผลประโยชน์ทางด้านจิตวิทยาที่ลูกค้าคาดหวังที่จะได้รับหรือเป็นผลรวมของผลประโยชน์หรืออรรถประโยชน์ (Utility) จากผลิตภัณฑ์หรือบริการใดบริการหนึ่ง (Kotler, 2003 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546)

คุณค่าผลิตภัณฑ์ พิจารณาจากความแตกต่างทางการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ (Product competitive differentiation) ซึ่งประกอบด้วยคุณค่า 4 ประการ ได้แก่

1. ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (Product differentiation)
2. ความแตกต่างด้านบริการ (Services differentiation)
3. ความแตกต่างด้านบุคลากร (Personal differentiation)
4. ความแตกต่างด้านภาพลักษณ์ (Image differentiation)

ความแตกต่างทางการแข่งขันทั้ง 4 ด้านนี้ ก่อให้เกิดคุณค่าผลิตภัณฑ์ 4 ด้านเช่นกัน คือ คุณค่าด้านผลิตภัณฑ์ (Product value) คุณค่าด้านบริการ (Service value) คุณค่าด้านบุคลากร (Personal value) และคุณค่าด้านภาพลักษณ์ (Image value) คุณค่าทั้ง 4 ประการรวมเรียกว่าคุณค่าผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้า (Total customer values) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณค่าเพิ่มสำหรับลูกค้า (Customer added value)

ความแตกต่างทางการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ (Product competitive differentiation)		คุณค่าผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้า (Total customer value)
ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (Product differentiation)	→	คุณค่าด้านผลิตภัณฑ์ (Product value)
ความแตกต่างด้านบริการ (Services differentiation)	→	คุณค่าด้าน (Service value)
ความแตกต่างด้านบุคลากร (Personal differentiation)	→	คุณค่าด้านบุคลากร (Personal value)
ความแตกต่างด้านภาพลักษณ์ (Image differentiation)	→	คุณค่าด้านภาพลักษณ์ (Image value)

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2549)

ต้นทุนรวมของลูกค้า (Total customer cost) เป็นต้นทุนทั้งหมดของลูกค้าซึ่งเกิดจากการประเมินการได้มา การใช้ และการจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่ตลาดเสนอให้ (Kotler, 2003 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546) หรือเป็นต้นทุนของลูกค้าที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น ราคา (ต้นทุน) ในรูปตัวเงิน ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนส่วนใหญ่ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อ ต้นทุนด้านเวลา (Time cost) ต้นทุนด้านจิตวิทยา (Psychic cost) ต้นทุนทางพฤติกรรม ฯลฯ

คุณค่าผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบแก่ลูกค้า (Customer delivered value) จะต้องคำนึงถึงคุณค่าที่เกิดจากการรับรู้ (Customer delivered value) ของลูกค้า ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างคุณค่าผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้า (Total customer values) กับต้นทุนรวมของลูกค้า (Total customer cost)

$$\text{คุณค่าผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบแก่ลูกค้า} = \text{คุณค่าผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้า} - \text{ต้นทุนรวมของลูกค้า}$$

(Customer delivered value) (Total customer value) (Total customer cost)

เครื่องมือในการติดตามและการวัดความพึงพอใจของลูกค้า (Tools for tracking and measuring customer satisfaction) เป็นวิธีการที่จะติดตาม วัดและค้นหาความต้องการของลูกค้าโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

วิธีการติดตามและวัดความพึงพอใจของลูกค้า สามารถทำได้ 4 วิธี ดังนี้

1. ระบบการติเตียนและข้อเสนอแนะ (Complaint and suggestion systems) เป็นการหาข้อมูลทัศนคติของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการทำงานขององค์กร ปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการทำงานรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เช่น การจัดเตรียมกล่องรับความคิดเห็นจากลูกค้า

2. การสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction surveys) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อค้นหาความพึงพอใจของลูกค้า (Rating customer satisfaction) เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า มีดังนี้

2.1 การให้คะแนนความพึงพอใจของลูกค้า (Rating customer satisfaction) ที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยอยู่ในรูปของการให้คะแนน เช่น ไม่พอใจอย่างยิ่ง ไม่พอใจ ไม่แน่ใจ พอใจ พอใจอย่างยิ่ง

2.2 การถามว่าลูกค้าได้รับความพอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือไม่ อย่างไร

2.3 การถามให้ลูกค้าระบุปัญหาจากการใช้ผลิตภัณฑ์ และเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ ที่จะแก้ไขปัญหานั้น เรียกว่า การวิเคราะห์ปัญหาของลูกค้า (Problem analysis)

2.4 การถามลูกค้าเพื่อให้คะแนนคุณสมบัติต่าง ๆ และการทำงานของผลิตภัณฑ์ เรียกว่า เป็นการให้คะแนนการทำงานของผลิตภัณฑ์ (Product performance rating) วิธีนี้จะช่วยให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็งของผลิตภัณฑ์

2.5 การสำรวจความตั้งใจในการซื้อซ้ำของลูกค้า (Repurchase intention)

3. การเลือกซื้อโดยกลุ่มลูกค้าที่เป็นเป้าหมาย (Goal shopping) วิธีนี้จะเชิญบุคคลที่คาดว่าจะเป็นผู้ซื้อที่มีศักยภาพ ให้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการซื้อสินค้าขององค์กรและคู่แข่ง พร้อมทั้งระบุปัญหาเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการขององค์กร

4. การวิเคราะห์ถึงลูกค้าที่สูญเสียไป (Lost customer analysis) ในกรณีนี้ จะวิเคราะห์หรือสัมภาษณ์ลูกค้าเดิมที่เปลี่ยนไปใช้ตราสินค้าอื่น เช่น ราคาสูงเกินไป บริการไม่ดีพอ ผลิตภัณฑ์ไม่น่าเชื่อถือ รวมทั้งอาจจะศึกษาถึงอัตราการสูญเสียลูกค้าด้วย

แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา

สถาบันการศึกษา ถือว่าเป็นองค์กรหลักที่เป็นกลไกในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และสติปัญญา รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นการศึกษาเพื่อเป็นการผลิตมันสมองของชาติที่รับช่วงและเื้อต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างกลมกลืนไม่แยกกับสังคม ชุมชนและท้องถิ่นและไม่ใช้การศึกษาที่แปลกแยกจากผู้เรียนกลุ่มใหญ่ แต่จะต้องเป็นการศึกษาที่คำนึงถึงรอยต่อของระดับ และประเภทการศึกษาที่การอุดมศึกษาสามารถเื้อและเื้อกุลต่อการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันการอุดมศึกษาต้องมิใช่การศึกษาที่มุ่งเน้นการแข่งขันด้านปริมาณ แต่ขาดการคำนึงถึงคุณภาพในลักษณะของธุรกิจการศึกษาที่แผ่ขยายไปทั่วทั้งสังคมไทยในปัจจุบัน แต่ต้องเป็นการศึกษาเพื่อ"อุดมปัญญา"ที่สามารถเป็นที่พึ่งทางสมองและสติปัญญา และหาทางออกของท้องถิ่นและประเทศทั้งในยามปกติและยามประสบภาวะวิกฤติได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การอุดมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นความชำนาญเฉพาะของสถานศึกษาแต่ละสถาบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศอย่างแท้จริง (วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553)

"มหาวิทยาลัย" เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญต่อประเทศ ถือว่าเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ทักษะ วิจารณ์ญาณ จัดเป็นสถาบันที่เสริมสร้างปัญญาผ่านการศึกษาระดับสูง เป็นสถานที่สร้างและพัฒนาบุคลากรระดับคุณภาพ เพื่อให้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ การบริหารสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ถือว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน หากใช้เทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา รวมถึงการบริหารที่สอดคล้องของการเปลี่ยนแปลงอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและก่อให้เกิดความยั่งยืน

ทฤษฎีเชิงระบบ (The System Theory)

แนวความคิดที่จะทำให้เข้าใจองค์การดีขึ้นคือ ระบบ (system) ระบบแทนชุดของรายการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันโดยมีหน้าที่เฉพาะของแต่ละรายการ ระบบ (Systems) เป็นส่วนต่าง ๆ จำนวนหนึ่งซึ่งสัมพันธ์และขึ้นต่อกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อกระทำบางสิ่งบางอย่างให้บรรลุสำเร็จผลที่ต้องการ หรือเป็นกลุ่มของส่วนที่เกี่ยวข้องกันซึ่งต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันทุกระบบหรือเป็นกลุ่มของปัจจัยที่มีปฏิริยาระหว่างกัน ซึ่งต้องใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) จากสภาพแวดล้อม กระบวนการแปรสภาพปัจจัยนำเข้า และการขนย้ายผลผลิต (Output) ออกสู่สภาพแวดล้อมภายนอก ความจำเป็นของปัจจัยนำเข้าและผลผลิตนั้น จะสะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพาอาศัยสภาพแวดล้อมโดย การมีปฏิริยาระหว่างกันและต้องมีการทำงานร่วมกัน(Daft, 2001 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2545)

สำหรับ Hoy and Miskel (2005) ได้อธิบายว่ามุมมองขององค์กรในฐานะที่เป็นระบบเปิด เป็นการมองที่ปฏิกริยาระหว่างสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมองค์กร และไม่เชื่อว่าองค์กรจะแยกอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยปราศจากการรับอิทธิพลใด ๆ จากภายนอกได้ อิทธิพลที่มากระทบต่อองค์กร ในฐานะที่เป็นระบบเปิด ได้แก่ การแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร แรงกดดันจากนโยบายและการเมือง ฯลฯ

ความหมายของระบบ

Senge (1990 อ้างถึงใน ทรงพล เจริญคำ, 2558) กล่าวว่าระบบเป็นชุดขององค์การที่สัมพันธ์กันซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยหนึ่งเพื่อเป้าหมายเฉพาะ ส่วนทฤษฎีระบบ(System Theory) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการมองสถานศึกษาว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และแนะนำว่าการศึกษาศึกษาองค์การ จะต้องศึกษาองค์การโดยรวม (As a Whole) ซึ่งนำความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่างๆ และความสัมพันธ์ขององค์การกับสภาพแวดล้อมมาพิจารณา

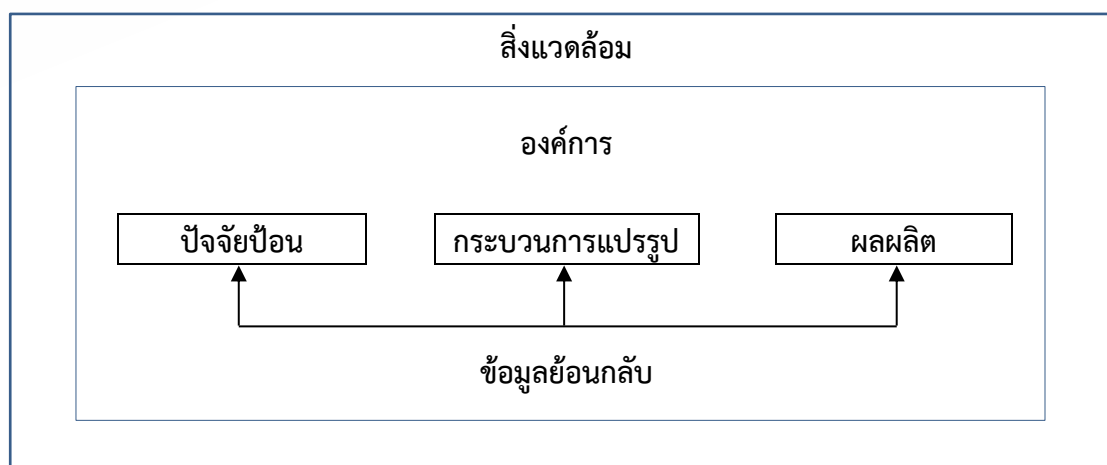
ขณะที่ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556) กล่าวถึง ระบบหมายถึง องค์รวมของสิ่งที่ศึกษา ที่ประกอบขึ้นมาจากส่วนย่อย ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ประเภทของระบบ ระบบแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบปิด (Closed System) หมายถึง ระบบที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การ เป็นระบบที่คำนึงถึงแต่ปัจจัยภายในองค์การ

2. ระบบเปิด (Open System) หมายถึง ระบบที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ มีลักษณะที่สำคัญคือ สามารถนำตัวป้อนหลากหลายเข้าสู่ระบบ สามารถนำเข้าด้วยอัตราที่รวดเร็ว และสามารถนำตัวป้อนผลิตเป็นผลผลิตที่หลากหลาย ซึ่งหากมองในลักษณะองค์การที่เป็นระบบเปิด จะมองเห็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และสิ่งแวดล้อม (Environment)

ทฤษฎีระบบพื้นฐาน (Basic Systems Theory) ขององค์การ มี 5 ส่วน คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูป ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ และสภาพแวดล้อม ดังภาพประกอบที่ 5

ภาพที่ 5 รูปแบบระบบพื้นฐาน

(ที่มา : Lunenburg and Ornstein, 2000 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2554)

สุนทร โคตรบรรเทา (2554) ให้คำอธิบายรูปแบบระบบพื้นฐาน ได้ดังนี้

1. **ปัจจัยป้อน (Inputs)** คือ ทรัพยากรที่เป็นบุคคล วัสดุอุปกรณ์ เงิน หรือข้อมูลที่ใช้ในการผลิตหรือการบริการ

2. **กระบวนการแปรรูป (Transformation Process)** จากการใช้เทคโนโลยีและหน้าที่ในทางการบริหารตัวป้อนนำไปสู่กระบวนการแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลง

3. **ผลผลิต (Outputs)** ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และการบริการขององค์กร องค์กรทางการศึกษาผลิตและแจกจ่ายความรู้

4. **ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)** คือ สารสนเทศเกี่ยวกับผลผลิตหรือกระบวนการขององค์กร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกตัวป้อนระหว่างวงจรต่อไป ข้อสารสนเทศเช่นนี้อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในกระบวนการแปรรูปและผลผลิตในอนาคต

5. **สภาพแวดล้อม (Environment)** สภาพแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบองค์กร ได้แก่ แรงผลักดัน (Forces) ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง ที่มาปะทะกับองค์กร

ดังนั้น การสร้างกรอบแนวคิดให้องค์กรเป็นระบบเปิด จึงเป็นแนวคิดรวบยอดที่สำคัญที่สุดของทฤษฎีระบบ องค์กรที่เป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาทั้งหมด เป็นระบบเปิดดังแสดงในภาพประกอบที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงองค์กรในฐานะที่เป็นระบบเปิด

(ที่มา : Hoy, Wayne K.; & Miskel, Cecil G., 2005 อ้างถึงใน พงศธร โฆสิตธรรม, 2557)

แนวทางการประยุกต์ทฤษฎีระบบ

ทรงพล เจริญคำ (2554) กล่าวว่าทฤษฎีระบบได้ให้ความรู้ความเข้าใจที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา ตัวอย่างของการนำทฤษฎีระบบทั่วไปไปประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้แก่

1. โรงเรียนในฐานะเป็นระบบ โรงเรียนเป็นองค์กรราชการ โครงสร้างจึงเป็นระบบโรงเรียนทุกแห่งไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กต่างก็เป็นระบบทั้งนั้น โรงเรียนมีตัวป้อน กระบวนการแปรรูป และผลผลิตเช่นเดียวกับระบบอื่น ๆ ดังนี้

1.1 ตัวป้อนของโรงเรียน ได้แก่

1.1.1 ทรัพยากรมนุษย์ (Man) เช่น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่อื่น ๆ และนักเรียน

1.1.2 ทรัพยากรการเงิน (Money) เช่น งบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค

1.1.3 ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ (Material) เช่น ที่ดิน อาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์

1.2 กระบวนการแปรสภาพของโรงเรียน ได้แก่

1.2.1 กระบวนการเรียนการสอนเช่น การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิธีการสอนและการวัดผล

1.2.2 กระบวนการบริการ เช่น การให้คำปรึกษา การส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน การจัดบริการทางานให้ผู้สำเร็จการศึกษา

1.2.3 กระบวนการบริหาร เช่น การวางแผน การนิเทศ การตัดสินใจ การวัดผล

1.3 ผลผลิตของโรงเรียน ได้แก่

1.3.1 ผลผลิตเกี่ยวกับนักเรียน เช่น ความรู้ ทักษะ การพัฒนาการ เจตคติ การขาดเรียน การออกกลางคัน การสำเร็จการศึกษา

1.3.2 ผลผลิตเกี่ยวกับครู เช่น ความพึงพอใจของครู พัฒนาการของครู การลา การขาด การขอย้ายออก

1.3.3 ผลผลิตด้านนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ความสัมพันธ์กับชุมชน

2. มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นระบบ สมคิด บางโม (2557) กล่าวถึงมหาวิทยาลัยว่าเป็นองค์การเพื่อบริการคือ องค์การที่มุ่งสร้างประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป ดังนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นองค์การ จึงมองมหาวิทยาลัยในรูปของระบบเปิดประกอบด้วยระบบย่อย ๆ โดยมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้าของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ คนงาน นักศึกษา เงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่

2.2 กระบวนการของมหาวิทยาลัย ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งต้องใช้วิธีการต่าง ๆ มากมายในการเรียนหลายวิชา ใช้เวลายาวนาน ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หลายประการ

2.3 ผลผลิตของมหาวิทยาลัย ได้แก่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปและบริการต่าง ๆ ที่ให้แก่สังคม

2.4 ข้อมูลย้อนกลับของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ข้อมูลจากอาจารย์ที่วิพากษ์วิจารณ์หรือให้ความคิดเห็นว่าหลักสูตรไม่ดี พื้นฐานของนักศึกษาอ่อน อุปกรณ์การสอนไม่ดี ล้าสมัย สถานที่สกปรก ข้อมูลวิจารณ์จากภายนอกว่าบัณฑิตของมหาวิทยาลัยดีหรือไม่ดีอย่างไร ข้อมูลเหล่านี้ย่อมจะนำมาปรับปรุงวิธีการรับนักศึกษาหรืออาจารย์เสียใหม่ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เข้มงวดการเรียนให้เน้นคุณภาพมากขึ้น เป็นต้น

2.5 สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สังคม ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี การเมือง การปกครอง กฎหมาย ค่านิยมของสังคม ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการบริหารมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น

สรุป ทฤษฎีระบบมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การ การบริหารงาน องค์การ การวิเคราะห์องค์การที่เป็นสถานศึกษาและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับหนึ่งภายในกรอบความคิดของระบบเปิด ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์ภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ในอีกแง่หนึ่งอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีระบบทำให้แนวคิดของทฤษฎีต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ปัจจัยทางการบริหารการศึกษา

สมคิด บางโม (2557) กล่าวถึงการจัดการหรือการบริหารกิจการต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ เพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัย โดยทั่วไปถือว่าทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และความรู้ด้านการจัดการ (Management) ซึ่งสอดคล้องกับ ทรงแพล เจริญคำ (2558) ที่กล่าวว่าการบริหารงานทุกประเภทในองค์กรจำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารอยู่ 4 ประการ หรือเรียกว่า "4M's" ได้แก่

1. คน (Man) ได้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
2. งบประมาณ (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆ ด้านขององค์กร
3. วัสดุอุปกรณ์ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยี

ต่าง ๆ

4. การบริหารจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์กรที่ทำโดยผู้บริหารขององค์กร เช่น โครงสร้าง การบริหารงาน สายบังคับบัญชาต่าง ๆ

การบริหารงานองค์กรมีองค์ประกอบสำคัญที่นักบริหารงานควรคำนึง เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จประกอบไปด้วย เงิน (money) วัสดุ (materials) เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ (machine or equipment) และแรงงานหรือคน (man) องค์ความรู้ในการบริหารงานในยุคต้น ๆ ของการพัฒนาการบริหารงานสมัยใหม่จะคิดถึงองค์ประกอบสำคัญดังกล่าว เพื่อพิจารณา กำหนดเป้าหมายขององค์กรจะมีทิศทางหรือแนวทางในการบริหารองค์กรอย่างไร แต่ต่อมามีการพัฒนากระบวนการบริหารงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรตามโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง จึงมีการสร้างระบบการบริหารงานที่เน้นคนมากยิ่งขึ้นรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้น จึงได้มีแนวความคิดในการบริหารคนหรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของตน เพื่อความสำเร็จและบรรลุผลสำเร็จ โดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนการบริหารงานขององค์กร เพราะเนื่องจากประเทศไทยต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญของสังคมไทยหรือองค์กร ต้องให้ความสนใจ เพราะว่าการบริหารจัดการจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากโลกในอนาคตเป็นโลกที่ทำงานในสิ่งแวดล้อมที่เป็นพลวัตมากขึ้น การแข่งขันจะมีอัตราที่สูงขึ้น และเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความคาดหวังทางสังคมเพิ่มขึ้นและจะกดดันเรียกร้องในองค์กร มีการปรับตัวเพื่อแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในด้านการบริหารการศึกษาก็ต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร (4M's) เช่นเดียวกับงานหรือธุรกิจด้านอื่นเช่นกัน แต่มีขอบเขตกว้างกว่าและซับซ้อนมากที่สุดถ้าเปรียบเทียบกับในบรรดาธุรกิจทั้งหลายกล่าวคือ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2534)

1. Management ระบบบริหารที่มีความซับซ้อนมากกว่าระบบบริหารใด ๆ
2. Man Power ใช้กำลังคนมากกว่าหน่วยงานประเภทอื่นเพราะบุคลากรทางการศึกษาทุกหน่วยงานมารวมเข้าด้วยกันจะมีจำนวนบุคลากรมากกว่าหน่วยงานอื่นหรือพิจารณาตามวุฒิการศึกษา ก็พบว่า เป็นบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงสุด
3. Money ด้านงบประมาณทางการศึกษาที่รัฐบาลจัดสรรรวมถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาของประชาชนก็มีจำนวนสูงสุด
4. Material วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาก็เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ในทุกองค์การรวมถึงองค์การทางการศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ มีการพัฒนาการบริหารจัดการอยู่เสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้้องค์การดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพตามศักยภาพขององค์การ

ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สำหรับข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการและข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพภายใน (SAR) รายงานผลการดำเนินงานของท่านอธิการบดีและรายงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ข้อมูลสารสนเทศ ระเบียบทางราชการ ระเบียบของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยที่ลงตีพิมพ์ในสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ตลอดจนข้อมูลจากเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสถาบัน หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชนและที่เกี่ยวข้อง สรุปตามลำดับดังต่อไปนี้

ประวัติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (Prince of Songkla University) จัดตั้งขึ้นในสมัยการเร่งรัดพัฒนาประเทศ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายโอกาสการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกสู่ดินแดนทางภาคใต้ เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาในท้องถิ่นและสนับสนุนการพัฒนาภูมิภาค มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีเจตนารมณ์ที่จะให้เป็นมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต มีการกระจายคณะวิชาไปตั้งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ มีเขตพื้นที่การศึกษาตั้งอยู่ใน 5 จังหวัด ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และตรัง โดยมุ่งมั่นที่จะให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการระดับสูง เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคใต้และเป็นสถาบันที่รับใช้ชุมชนได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยเริ่มการก่อตั้งในปี พ.ศ. 2508 โดยรัฐบาลในขณะนั้นได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2511 เป็นต้นมา จากนั้นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มีพัฒนาการมาตามลำดับตั้งแต่ปี 2511 เป็นระยะของการจัดตั้งและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของคณะวิชาต่าง ๆ ได้แก่ การจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการที่วิทยาเขตหาดใหญ่ จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี ที่วิทยาเขตปัตตานี จนถึงปัจจุบันจากแผนการพัฒนาศึกษาในระยะที่ 11 มหาวิทยาลัยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคเอเชียทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ในแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในช่วง พ.ศ. 2555 - 2558 อันประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ฐานมหาวิทยาลัยที่มั่นคง ภารกิจที่เชื่อมโยงเป็นระบบที่ทรงประสิทธิภาพ การบริหารมหาวิทยาลัยและระบบวิทยาเขต และก้าวสู่ความเป็นสากล/นานาชาติ มหาวิทยาลัยมีช่วงของการพัฒนาเป็นลำดับ คือการจัดตั้งและเสริมสร้างคณะวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น พร้อมกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ต่อมาเริ่มมีบทบาทในการบริการวิชาการแก่สังคมควบคู่กับการจัดตั้งคณะวิชาที่เป็นความต้องการของภูมิภาคและประเทศ พร้อมทั้งได้ก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยมากขึ้น มีผลงานด้านการศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นมหาวิทยาลัยที่จะให้เป็นมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต โดยมุ่งมั่นที่จะให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการระดับสูง เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคใต้และเป็นสถาบันที่รับใช้ชุมชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยงานที่มีส่วนช่วยสนับสนุนและขยายบทบาทของมหาวิทยาลัยให้มีขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

มหาวิทยาลัยได้เจริญรอยตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมราชชนกฯ ที่ทรงมีความเห็นว่า เมื่อดำรงจะมีมหาวิทยาลัยประเทศนี้เองแล้ว เราควรพิจารณาว่ากิจของมหาวิทยาลัยนั้นมีอะไรบ้าง "การเสาะหาวิชาหรือเปิดโอกาสให้กุลบุตร ได้เรียนทำการเสาะหาวิชา เลี้ยงดูทำนุบำรุงนักปราชญ์ผู้สามารถเสาะหาวิชา และใช้ผลอันนั้นมาสอนกุลบุตรได้ เป็นกิจสำคัญที่สุดของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเป็นสมอต้นความคิดของชาติ เป็นสถานเลี้ยง "คนดี" ของชาติ"

มหาวิทยาลัยจึงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเสาะหาวิชาเพื่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติ ด้วยการเตรียมความพร้อมเชิงระบบบริหารและสนับสนุนให้นักวิชาการของมหาวิทยาลัยวิจัยศึกษาหาความรู้ให้เกิดความรู้แจ้ง มีความเป็นนักปราชญ์ ทำนุบำรุงเลี้ยงดูนักปราชญ์ นำความรู้ของนักปราชญ์มาถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยการสานสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับอาจารย์ อันประกอบด้วย 3 สายสัมพันธ์ คือ (1) ความรู้แจ้ง รู้จริง (2) จิตวิญญาณของความเป็นครู และ(3) ด้านวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นสถานเลี้ยงคนดีของชาติด้วยนโยบายการบ่มเพาะนักศึกษาที่เข้มข้น (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558)

ปรัชญา ปณิธาน เป้าหมายและวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้น้อมนำพระราโชวาทของสมเด็จพระบรมราชชนกฯ มาเป็นจิตวิญญาณที่ยึดมั่นและฝังลึกในสำนึกของชาวมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ลูกพระบิดาและดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทที่ว่า

"ขอให้ถือผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกมาแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์"

วิสัยทัศน์

"มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับภูมิภาคเอเชีย ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ และทำนุบำรุงวัฒนธรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐาน"

พันธกิจ

1. พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมและหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้ใฝ่รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ในหลากหลายรูปแบบ
2. สร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของภาคใต้ และเชื่อมโยงสู่เครือข่ายสากล
3. ผสมผสานและประยุกต์ความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์การปฏิบัติสู่การสอนเพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะและโลกทัศน์สากลให้แก่บัณฑิต

วัฒนธรรม

ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง(Our Soul is for the Benefit of Mankind)

ค่านิยม

"PSU"ความเป็นมืออาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นเอกภาพเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งมีความหมายดังนี้

P : Professionalism ความเป็นมืออาชีพ	ใฝ่รู้ เสาะหาวิชา สร้างสมปัญญา ถูกต้อง มีมาตรฐาน รวดเร็ว มุ่งมั่น ทุ่มเท และมีจิตสาธารณะ
S : Social responsibility ความรับผิดชอบต่อสังคม	เป็นที่พึ่ง และชี้นำสังคม แลกเปลี่ยน และแบ่งปัน บ่มเพาะคนดี สู่สังคม
U : Unity ความเป็นเอกภาพ เป็นหนึ่งเดียว	มีความรักและสำนึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผลักดันองค์กรสู่เป้าหมายร่วม ร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจเสียสละและอดทน

อัตลักษณ์ (Identify)

นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม

เอกลักษณ์ของสถาบัน

มหาวิทยาลัยวิจัย

ภาพแห่งความสำเร็จ

ขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก้าวเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม และมุ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียน

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2558 - 2561

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลิตบัณฑิตคุณภาพสูงระดับสากลและสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่ตรงกับบริบทของสังคม

เป้าประสงค์

บัณฑิตมีความเข้มแข็งทางวิชาการทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิต ศึกษา เพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรม โดยมีทักษะของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าสู่ตลาดงานสากล และสร้างงานเองได้ บัณฑิตเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 มหาวิทยาลัยวิจัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม

เป้าประสงค์

- 2.1 งานวิจัยสามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่นวัตกรรมและการพัฒนาเชิงพาณิชย์ในภาคอุตสาหกรรม เพื่อยกระดับสังคมและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ
- 2.2 ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้และมีเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
- 2.3 การมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและศิษย์เก่า

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ

เป้าประสงค์ พัฒนาสู่การเป็น Education Hub ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ระบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ทรงประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ องค์กรมีสมรรถนะสูงภายใต้ระบบ PSU System

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ระบบบริหารการเงินและทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มคุณค่า

เป้าประสงค์

- 5.1 การบริหารการเงินและทรัพย์สินที่มีประสิทธิภาพ
- 5.2 การบริหารบุคคลที่มีคุณค่า

สมรรถนะหลักขององค์การ

"การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเสาะหาวิชา (วิจัย) เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน แก้ปัญหา เพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน"

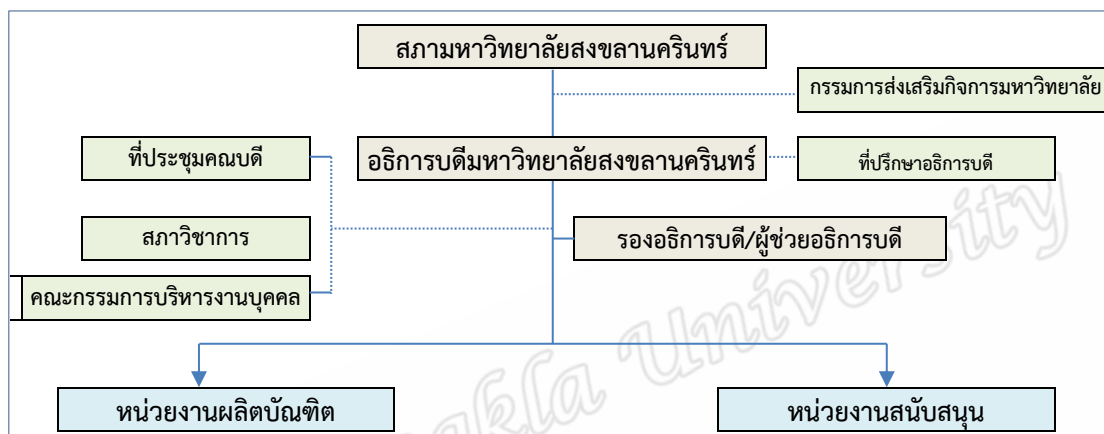
คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา

ซื่อสัตย์ มีวินัย เปี่ยมน้ำใจ ใฝ่จิตสาธารณะ

ระบบประกันคุณภาพ

มหาวิทยาลัยควบคุมคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวางแผน ควบคุมตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงระบบ PDCA-PaR บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรรวมถึง ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการบริหาร

ภาพที่ 7 โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการบริหาร

(ที่มา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558)

หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน (ข้อมูลปีการศึกษา 2557)

ระดับประกาศนียบัตร	จำนวน	1	หลักสูตร	(ร้อยละ 0.33)
ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง	จำนวน	4	หลักสูตร	(ร้อยละ 1.66)
ระดับปริญญาตรี	จำนวน	146	หลักสูตร	(ร้อยละ 48.50)
ระดับปริญญาโท	จำนวน	101	หลักสูตร	(ร้อยละ 33.55)
ระดับปริญญาโทและเอก	จำนวน	2	หลักสูตร	(ร้อยละ 0.66)
ระดับปริญญาเอก	จำนวน	47	หลักสูตร	(ร้อยละ 15.61)
รวม	จำนวน	301	หลักสูตร	

จำนวนนักศึกษา (ข้อมูลปีการศึกษา 2557)

ระดับประกาศนียบัตร	จำนวน	334	คน	(ร้อยละ 0.82)
ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง	จำนวน	256	คน	(ร้อยละ 0.63)
ระดับปริญญาตรี	จำนวน	35,680	คน	(ร้อยละ 80.08)
ระดับปริญญาโท	จำนวน	3,336	คน	(ร้อยละ 8.24)
ระดับปริญญาโทและเอก	จำนวน	903	คน	(ร้อยละ 2.23)
รวม	จำนวน	40,509	คน	

จำนวนอาจารย์และบุคลากร (ข้อมูลปีการศึกษา 2557)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีบุคลากรรวม 11,147 คน แบ่งตามลักษณะงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สายวิชาการ จำนวน 2,297 คน และสายสนับสนุน จำนวน 8,850 คน ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

สายวิชาการ					สายสนับสนุน	รวม
อาจารย์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รองศาสตราจารย์	ศาสตราจารย์	รวม		
1,426	570	272	29	2,297	8,850	11,147

ระดับการศึกษา (สายวิชาการ)			รวม
ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	
42	872.5	1,382.5	2,297

ที่มา : สำนักงานประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2558)

ข้อมูลพื้นฐานโดยย่อเกี่ยวกับงบประมาณ และอาคารสถานที่

มหาวิทยาลัยมีอาคารสถานที่ เทคโนโลยีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้

1. อาคารสถานที่

มหาวิทยาลัยมี 5 วิทยาเขตได้แก่ วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตภูเก็ต วิทยาเขตตรัง และวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ซึ่งแต่ละวิทยาเขตประกอบด้วย อาคารเรียน อาคารเรียนรวมและห้องปฏิบัติการ อาคารบริหารและศูนย์วิจัยต่าง ๆ ทั้งนี้ ในวิทยาเขตหาดใหญ่ยังมีพิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา 50 พรรษา สยามบรมราชกุมารี บริการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวิทยา และศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีเพื่อรองรับการจัดประชุมสัมมนาและกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคใต้ ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์

2. เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัย มีเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สะดวก รวดเร็ว แม่นยำ และประหยัดค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

2.1 เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบโทรศัพท์พื้นฐาน อินเทอร์เน็ตและระบบทางไกล

2.2 เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบริหารและตัดสินใจ

2.3 ฐานข้อมูลนักศึกษา บุคลากรและการเงิน

2.4 ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) และเทคโนโลยีต้นแบบด้านพลังงาน (ไบโอดีเซล)

3. อุปกรณ์

มหาวิทยาลัยมีอุปกรณ์ช่วยงานพื้นฐาน อาทิ คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โทรสาร เครื่องถ่ายเอกสารโปรเจกเตอร์และมีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนและงานวิจัยที่สำคัญกระจายตามคณะวิชาและหน่วยงานบริการวิชาการคือศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ศูนย์เครื่องมือกลาง คณะวิทยาศาสตร์ ศูนย์ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และเครื่องมือกลาง วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

4. สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ

มหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญได้แก่ โรงพยาบาล ศูนย์กีฬาและนันทนาการ หอพักนักศึกษาและบุคลากร ธนาคาร และสำนักทรัพยากรการเรียนรู้ หอสมุด ฯลฯ

5. งบประมาณ

แหล่งงบประมาณของมหาวิทยาลัย มาจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้เป็นหลัก โดยมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณเพื่อบริหารและจัดการศึกษาประมาณ 9 พันล้านบาท จำแนกเป็นงบประมาณแผ่นดินประมาณ 4 พันล้านบาท และรายรับงบประมาณเงินรายได้ประมาณ 5 พันล้านบาท

การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักในการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญา เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อออกมารับใช้สังคม รวมทั้งมุ่งเน้นการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพระดับสูงให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพรวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ด้วย ที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวระบบการศึกษาแห่งชาติ ได้ออกประกาศ เรื่อง "มาตรฐานหลักสูตรระดับ อุดมศึกษา พ.ศ. 2548" เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดและเจตนารมณ์ของเกณฑ์มาตรฐานทุกหลักสูตรรวมถึงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ได้ออกประกาศที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เรื่อง "เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548" และ "แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558" เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและการรับรองวิทยฐานะและเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้ใช้สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (การศึกษาหลังปริญญาตรี) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (การศึกษาหลังปริญญาโท) ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอกทุกสาขาวิชารวมถึงประกาศเรื่อง"มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา"เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกันและเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในที่นี้ ผู้วิจัยขอสรุปสาระสำคัญเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกตามลำดับดังนี้

มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

การจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกในการนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก

ตัวบ่งชี้

1.1 บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

1.2 บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม

1.3 บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่ รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้อง เหมาะสม

2. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและพันธกิจของอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2.1 มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้

2.1.1 มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

2.1.2 มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

2.1.3 มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา มีการดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคมและด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชน และสังคมในการจัดการความรู้

ตัวบ่งชี้

2.2.1 มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตรตลอดจนมีการบริหารกิจการนักศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

2.2.2 มีการวิจัย เพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นการขยายพรมแดนความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติและประเทศชาติ

2.2.3 มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

2.2.4 มีการให้อบรม ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปวัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

การแสวงหา การสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทางหรือหลักการ อันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

3.1 มีการแสวงหา การสร้างและการใช้ประโยชน์ความรู้ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้

3.2 มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือรวมพลัง อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 สรุปสาระสำคัญดังนี้

การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในหลักสูตรที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี ได้แก่ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (การศึกษาหลังปริญญาตรี) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (การศึกษาหลังปริญญาโท) ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกทุกสาขาวิชาในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยหลักสูตรที่กำหนดต้องมีลักษณะหลากหลายและจัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ ชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

นิยามศัพท์

"อาจารย์ประจำ" หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามพันธกิจของการอุดมศึกษาและปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา โดยอาจารย์ประจำที่รับเข้าใหม่ต้องมีคะแนน

ทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องมาตรฐานความสามารถภาษาอังกฤษของอาจารย์ประจำ

"อาจารย์ประจำหลักสูตร" หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตั้งหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอน ซึ่งมีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่อาจารย์ผู้นั้นมีคุณวุฒิตั้งหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร

"อาจารย์ผู้รับผิดชอบ" หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นพหุวิทยาการหรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้อีกหนึ่งหลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

"อาจารย์พิเศษ" หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

หลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์รณรงค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้ ในระดับปริญญาโท มุ่งให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาและสังคม ในขณะที่ระดับปริญญาเอก มุ่งให้มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา งาน สังคมและประเทศ

ระบบการจัดการศึกษา

ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ และ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ กรณีที่สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

โครงสร้างหลักสูตร

1. ปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น 2 แผนคือ แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยและแผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระ

2. ปรียญาเอก แบ่งการศึกษาเป็น 2 แบบ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการ และนักวิชาชีพชั้นสูง คือ แบบ 1 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด และแบบ 2 เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และศึกษางานรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

จำนวน คุณวุฒิ และคุณสมบัติของอาจารย์

1. ปรียญาโท

1.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปรียญาโทหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปรียญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

1.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 3 คน มีคุณวุฒิปรียญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปรียญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปรียญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวนหรือมีจำนวนนักศึกษาน้อยกว่า 10 คน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้น ให้คณะกรรมการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

1.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและการค้นคว้าอิสระ ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปรียญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปรียญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปรียญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการ ต้องเป็นผลงานวิจัย

1.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เป็นอาจารย์ประจำต้องมีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปรียญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภา สถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

1.4 อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบันรวมไม่น้อยกว่า 3 คน ทั้งนี้ ประธานกรรมการสอบต้องไม่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องมีคุณวุฒิ คุณสมบัติและผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1.4.1 กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือ ชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

1.4.2 กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดไว้ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

1.5 อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอน และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง ทั้งนี้ อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชา โดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

2. ปริญญาเอก

2.1 อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือชั้นต่ำปริญญาโทและเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

2.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 3 คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวนหรือมีจำนวนนักศึกษาน้อยกว่า 10 คน ทางสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

2.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.3.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการ ต้องเป็นผลงานวิจัย

2.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เป็นอาจารย์ประจำ ต้องมีคุณวุฒิ และผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิ และผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงมาก เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

2.4 อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบันรวมไม่น้อยกว่า 5 คน ทั้งนี้ประธานกรรมการสอบต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โดยอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ต้องมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และผลงานทางวิชาการดังนี้

2.4.1 กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 3 รายการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง โดยอย่างน้อย 1 รายการต้องเป็นผลงานวิจัย

2.4.2 กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 5 เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงมาก

เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ

2.5 อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือชั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอน และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการ อย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปีย้อนหลัง

ในกรณีรายวิชาที่สอนไม่ใช่วิชาในสาขาวิชาของหลักสูตร อนุมัติให้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนได้

ทั้งนี้ อาจารย์พิเศษต้องมีชั่วโมงสอนไม่เกินร้อยละ 50 ของรายวิชาโดยมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชานั้น

ภาระงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

1. อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกตามหลักเกณฑ์ดังนี้

กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทและเอกรวมได้ไม่เกิน 5 คน ต่อภาคการศึกษา

กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่าและดำรงตำแหน่งระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือมีคุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท และเอกรวมได้ไม่เกิน 10 คนต่อภาคการศึกษา

กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์และมีความจำเป็นต้องดูแลนักศึกษาเกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้เสนอต่อสภาสถาบันพิจารณา แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 15 คนต่อภาคการศึกษา หากมีความจำเป็นต้องดูแลนักศึกษา มากกว่า 15 คน ให้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นรายกรณี

2. อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโทได้ไม่เกิน 15 คน

หากเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ให้คิดสัดส่วนจำนวนนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ 1 คน เทียบได้กับจำนวนนักศึกษาที่ค้นคว้าอิสระ 3 คน แต่ทั้งนี้รวมแล้วต้องไม่เกิน 15 คนต่อภาคการศึกษา

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ/หรืออาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ และ/หรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนั้นด้วย

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1. ปริญญาโท จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
2. ปริญญาเอก จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่มีผลการเรียนดีมาก หรือปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีผลการสอบภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

การลงทะเบียนเรียนและระยะเวลาการศึกษา ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 15 หน่วยกิตในแต่ละภาคการศึกษาปกติ และให้ใช้เวลาศึกษาในแต่ละหลักสูตร ดังนี้

1. ปริญญาโท ให้ใช้เวลาไม่เกิน 5 ปีการศึกษา
2. ปริญญาเอก ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ส่วนผู้ที่สำเร็จปริญญาโทแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 6 ปีการศึกษา

เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

1. ปริญญาโท
 - 1.1 แผน ก แบบ ก1 เสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้งและต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้ สำหรับผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ หรือระดับนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

1.2 แผน ก แบบ ก 2 ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จาก ระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า พร้อมทั้งเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้ง และต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

ผลงานวิทยานิพนธ์ หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการโดยบทความที่นำเสนอฉบับสมบูรณ์(Full Paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) ดังกล่าว

1.3 แผน ข ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตรโดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และสอบผ่านการสอบประมวลความรู้ (Comprehensive Examination) ด้วยข้อเขียนและ/หรือปากเปล่าในสาขาวิชานั้น พร้อมทั้งเสนอรายงานการค้นคว้าอิสระและสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้ง โดยเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้ และรายงานการค้นคว้าอิสระ หรือส่วนหนึ่งของรายงานการค้นคว้าอิสระต้องได้รับการเผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่สืบค้นได้

2. ปริญญาเอก

2.1 แบบ 1 สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) เพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำวิทยานิพนธ์ เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะ

กรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอกสถาบันและต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้ สำหรับผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ หรือนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 2 เรื่อง

2.2 แบบ 2 ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตรโดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) เพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำวิทยานิพนธ์ เสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่สถาบันอุดมศึกษานั้นแต่งตั้งซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในและภายนอกสถาบันและต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้ สำหรับผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่มีคุณภาพ ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การประกันคุณภาพของหลักสูตร

ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย 6 ด้าน คือ

1. การกำกับมาตรฐาน
2. บัณฑิต
3. นักศึกษา
4. คณาจารย์
5. หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน
6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตร

ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านกายภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน

1.1 ด้านกายภาพ

สถาบันอุดมศึกษามีอาคารที่ประกอบด้วยลักษณะสำคัญของอาคารเรียนที่ดีมีห้องครบทุกประเภท พื้นที่ใช้สอยที่ใช้ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกประเภทมีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนอาจารย์ประจำ จำนวนนักศึกษาในแต่ละหลักสูตรและจำนวนนักศึกษาตามแผนการรับนักศึกษา ตามเกณฑ์พื้นที่ใช้สอยอาคารโดยประมาณ รวมทั้งต้องจัดให้มีห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐาน มีครุภัณฑ์ประจำอาคาร ครุภัณฑ์ทางการศึกษา และคอมพิวเตอร์จำนวน

เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้ อาคารและบริเวณอาคารจะต้องมีความมั่นคง ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ หรือความจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 ด้านวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติการกิจด้านวิชาการ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา และแผนการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของประเทศและผู้ใช้บัณฑิตโดยรวม มีหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการบริการการศึกษาที่ดี สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ สถาบันต้องมีการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทั้งในด้านการวางแผนรับนักศึกษาและการผลิตบัณฑิต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนรู้ การประกันคุณภาพการเรียนการสอน และการพัฒนาปรับปรุงการบริหารวิชาการ

1.3 ด้านการเงิน

สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมด้านการเงินทั้งงบการเงินรวมและงบที่จำแนกตามกองทุน มีแผนการเงินที่มั่นคงเป็นหลักประกันได้ว่าสถาบันจะสามารถจัดการศึกษาได้ตามพันธกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและผู้ให้บริการอุดมศึกษา สถาบันมีการจัดทำรายงานการเงินที่แสดงถึงการได้มาของรายได้รายรับ การจัดสรร การใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพ และทั่วถึงเป็นธรรมอย่างชัดเจน รวมทั้งการนำรายได้ไปลงทุนภายใต้การประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยง มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการใช้เงินทุกประเภท มีระบบการติดตามตรวจสอบผลประโยชน์ทับซ้อนของบุคลากรทุกระดับ

1.4 ด้านการบริหารจัดการ

สถาบันอุดมศึกษา มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ค่านิยม ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และพันธกิจที่กำหนดไว้โดยมีสภาสถาบันทำหน้าที่กำกับนโยบายการดำเนินงานตามแผนการบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณและทรัพย์สิน การบริหารสวัสดิการที่จัดให้กับนักศึกษาและบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่กำหนดไว้มีการเผยแพร่ผลการกำกับดำเนินงานของสภาสถาบันและการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกระดับสู่ประชาคมภายในสถาบันและภายนอกสถาบันภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ประกอบด้วยหลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

2. มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับนักศึกษาเข้าเรียนที่มีคุณสมบัติ และจำนวนตรงตามแผนการรับนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ สถาบันผลิตบัณฑิตได้ตามคุณลักษณะ จุดเน้นของสถาบัน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดและจัดให้มีข้อเสนอแนะที่

ชัดเจนเผยแพร่ต่อสาธารณะในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร และตอบสนองความต้องการของนักศึกษา

2.2 ด้านการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินพันธกิจด้านการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและภายใต้จุดเน้นเฉพาะโดยมีการดำเนินการตามนโยบาย แผน งบประมาณ มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัย ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกสถาบันเพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพมีประโยชน์ สนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้างและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน

2.3 ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม

สถาบันอุดมศึกษามีการให้บริการวิชาการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในวงกว้างและกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงทั้งในและต่างประเทศซึ่งอาจให้บริการโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคลได้ในหลายลักษณะ อาทิ การให้คำปรึกษา การศึกษาวิจัย การค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมระยะสั้นต่าง ๆ การจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่องบริการแก่ประชาชนทั่วไป การให้บริการทางวิชาการนี้ สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่า หรือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

2.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน มีระบบ และกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและเรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน

การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 โดยเปิดรับนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาเคมีศึกษา เป็นสาขาวิชาแรก และได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2523 มีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย มีภารกิจหลักคือประสานงานในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา รักษามาตรฐานการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยและเป็นหน่วยงานกลางในการรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยถือว่าเป็นหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบัณฑิตศึกษา และกำกับ ดูแลมาตรฐานหลักสูตรและคุณภาพบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา โดยคณะ/หน่วยงาน/วิทยาเขตต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ บัณฑิตวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจดังกล่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งในส่วนของบัณฑิตวิทยาลัยและคณะ โดยได้รับความร่วมมือทางด้านวิชาการจากอาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับบัณฑิตศึกษาของคณะ/หน่วยงานต่าง/วิทยาเขตต่าง ๆ นอกจากนี้ บัณฑิตวิทยาลัยได้พยายามแสวงหางบประมาณจากแหล่งทุนต่าง ๆ จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาสนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านกิจการนักศึกษา ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย คือการสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวิจัยกับบัณฑิตศึกษา และใช้การพัฒนาบัณฑิตศึกษาเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และเป็นดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพของการพัฒนามหาวิทยาลัยตามวิสัยทัศน์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย (Research-oriented University) หลักสูตรบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย โดยพิจารณาจากความต้องการหรือความจำเป็นในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ หรือเกิดขึ้นจากความต้องการในการพัฒนาวิชาการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมและความพร้อมทางวิชาการของบุคลากรในคณะหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาใหม่ให้เน้นการเปิด "หลักสูตรกลาง" ที่เป็นแกนหลักของสาขาวิชาในคณะหรือหน่วยงานนั้น ๆ โดยให้สามารถครอบคลุมสาขาวิชาย่อยที่สัมพันธ์กันให้มากที่สุด การประเมินหลักสูตรบัณฑิตศึกษาให้มีทุกปีและทบทวนทุก 3 ปี โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทางวิชาการของสาขาวิชานั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ความคุ้มค่า (Cost effectiveness) ในการดำเนินการตามความต้องการของสังคมและชุมชนต่อการศึกษาในหลักสูตรนั้น หากหลักสูตรไม่สามารถรับนักศึกษาได้ตามเป้าหมายควรจะได้มีการทบทวนหรือปรับปรุงให้เหมาะสม บางหลักสูตรอาจต้องคงไว้ด้วยเหตุผลเฉพาะแต่ให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรการของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่เป็นสหสาขาวิชาที่มีคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ ร่วมสอน และหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่มีการวางแผนและดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Networking) กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสวงหาความร่วมมือ (Collaboration) ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ

บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย หลักสูตรบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษาและการจัดการทั่วไปสามารถตอบสนองผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้รับนักศึกษาต่างชาติได้ การเพิ่มหลักสูตรบัณฑิตศึกษาจึงเน้นจุดเด่นของมหาวิทยาลัยและความเป็นเลิศทางวิชาการ

บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนระหว่างหน่วยงานคู่ความร่วมมือ และผู้ส่งมอบทั้งหน่วยงานที่ให้การศึกษ หน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ เช่น กองทะเบียนและประมวลผล ศูนย์คอมพิวเตอร์ กองบริการการศึกษา กองคลัง และหอสมุด เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แหล่งทุนสนับสนุนวิจัยต่าง ๆ และมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ

นโยบายการบริหารบัณฑิตวิทยาลัยปี 2557-2560

1. บัณฑิตศึกษา

- 1.1 สนับสนุนนักศึกษาที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบบัณฑิตศึกษา
- 1.2 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นวิจัย มุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ
- 1.3 ส่งเสริมการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ
- 1.4 ส่งเสริมงานวิจัยบัณฑิตศึกษาให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับทิศทาง การวิจัยของมหาวิทยาลัยและประเทศ
- 1.5 ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ที่เป็นความสามารถหลัก(core competency) ขององค์กรสู่การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 1.6 มีระบบสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับนานาชาติ

2. การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

- 2.1 พัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 พัฒนาระบบบริหารงบประมาณงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัว
- 2.3 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ
- 2.4 สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้
- 2.5 พัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
- 2.6 สนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าตามสายงาน
- 2.7 ส่งเสริมการสร้างคุณภาพที่ดีของบุคลากรต่อองค์กร
- 2.8 ส่งเสริมให้บุคลากรมีสุขภาพดี มีความสุขในที่ทำงาน

3. การนำองค์กร

- 3.1 การปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมาย
- 3.2 คนบดี ทีมบริหาร และบุคลากรของบัณฑิตวิทยาลัยปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย กฎระเบียบว่าด้วยข้าราชการพลเรือน และกฎหมาย

4. ธรรมาภิบาล

4.1 การบริหารองค์กรของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นไปตามการบริหารจัดการที่ดี ตามแนวทางของเกณฑ์คุณภาพ

4.2 การศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแจ้งข้อมูลร้องเรียนโดยตรงที่คณบดีและทีมบริหาร หากไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีกรณีร้องเรียน บัณฑิตวิทยาลัยมีคณะกรรมการธรรมาภิบาล

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม

บัณฑิตวิทยาลัยเป็นที่ไว้วางใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยตลอดจนหน่วยงานภายนอก บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อในการผลิตบุคลากรด้านบัณฑิตศึกษาให้กับประเทศ และมีผลการประเมินการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

6. สถานะทางการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัยมีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย มีการบริหารแบบรวมศูนย์ และผูกโยงกับระบบวิจัยของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสนับสนุนทุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ เพื่อจัดสรรเป็นงบดำเนินการ ทุนการศึกษา ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ สถานะทางการเงินมีความมั่นคงเพียงพอในการดำเนินงานกิจกรรมของบัณฑิตวิทยาลัยตามกรอบภารกิจของหน่วยงาน

7. การดูแลนักศึกษาและอาจารย์

บัณฑิตวิทยาลัยจัดระบบ one stop service เพื่อตอบข้อซักถามเกี่ยวกับกฎระเบียบ เอกสารทางราชการ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานอื่น ให้คำแนะนำทั่วไปกับนักศึกษาชาวไทยและต่างชาติ การอบรมการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย การอบรม ผลงานตีพิมพ์ การพบปะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อซักซ้อมความเข้าใจ การส่งเสริมการขอทุนสนับสนุนบัณฑิตศึกษา

8. การจัดตั้งระบบบัณฑิตวิทยาลัยสหวิทยาการ

การดำเนินการบัณฑิตวิทยาลัยสหวิทยาการในแต่ละวิทยาเขต เพื่อบูรณาการหลักสูตรแบบองค์รวม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตและสามารถทำงานร่วมกันได้ในหลายศาสตร์ เพื่อให้การจัดตั้งระบบบัณฑิตวิทยาลัยสหวิทยาการสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือในการผลักดันงานวิจัย เพื่อแก้ปัญหาโจทย์วิจัยของท้องถิ่นและอนุภูมิภาคที่เป็นเรื่องหรือจุดเน้นของแต่ละวิทยาลัย

9. การดำเนินการเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาภูมิภาค

อาเซียน

การดำเนินการเพื่อผลักดันให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยการจัดสรรทุนให้กับนักศึกษาต่างชาติมาเรียนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การส่งเสริมให้นักศึกษาชาวไทยไปเรียนรายวิชาหรือไปทำวิจัยในต่างประเทศ การผลักดันให้มีหลักสูตรนานาชาติและหลักสูตร double degree

10. การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

การเรียนข้ามวิทยาเขต การลงทะเลเบียนเรียนเพื่อการถ่ายโอนหน่วยกิต การเรียนแบบนักวิจัยดุ๊กฎบัณฑิต การส่งเสริมให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีได้เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา

11. ความเปลี่ยนแปลงของบัณฑิตวิทยาลัยในอนาคต

- 11.1 จำนวนหลักสูตรที่เพิ่มขึ้นจากหลักสูตรปัจจุบันที่มีอยู่ 170 หลักสูตร เป็น 200 หลักสูตร
- 11.2 จำนวนหลักสูตรนานาชาติ ปัจจุบันมี 20 หลักสูตร คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 30 หลักสูตร
- 11.3 จำนวนหลักสูตร joint degree และ double degree จะเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 30 หลักสูตร
- 11.4 การประกันคุณภาพมีการเปลี่ยนแปลงจากระดับภาควิชาไปสู่ระดับหลักสูตรที่มีความเป็นสากลเรื่องคุณภาพมากขึ้น
- 11.5 จำนวนหลักสูตรที่บูรณาการเป็นสหสาขาวิชาจะมีมากขึ้น
- 11.6 หลักสูตรรองรับการเรียนรู้ที่หลากหลายเช่นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนตามอัธยาศัย การเรียนในสถานประกอบการ จะเพิ่มมากขึ้น
- 11.7 จำนวนนักศึกษาต่างชาติจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4 ไปเป็นร้อยละ 11 ในปี 2561
- 11.8 ความพร้อมเข้าสู่ความเป็นนานาชาติมีมากขึ้นจากการมีทุนสนับสนุนการศึกษาทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ
- 11.9 การมีโปรแกรมถ่ายโอนหน่วยกิตการศึกษาผ่านระบบมหาวิทยาลัยเครือข่าย
- 11.10 การจัดทำวิทยานิพนธ์แบบ E-thesis และวิทยานิพนธ์รูปแบบใหม่
- 11.11 การตีพิมพ์ผลงานใน Belle's list ไม่ได้รับการยอมรับ
- 11.12 การตรวจสอบการลอกเลียนโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะมีความเข้มงวดมากขึ้น
- 11.13 การให้บริการฐานข้อมูลแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาครบถ้วน
- 11.14 ระบบฐานข้อมูลมีความเป็นนานาชาติ

สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านนักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษา เรื่องการเพิ่มจำนวนนักศึกษา ระดับปริญญาเอกและปริญญาโท ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการเรียนแผนทำวิทยานิพนธ์ (research programs) เพิ่มขึ้น บัณฑิตวิทยาลัยได้วางกลยุทธ์ไว้เช่นกัน ได้แก่การยกเว้นค่าธรรมเนียมการสมัครสำหรับนักศึกษาเกียรตินิยม เปิดรับสมัครเข้าศึกษาหลายช่องทาง จัดให้มีหอพักนักศึกษา บัณฑิตศึกษา ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาจากทุน Education Hub และทุนผลการเรียนดีเด่นเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและทุนการวิจัย รวมถึงการเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตร (บัณฑิตวิทยาลัย, 2558)

องค์ประกอบของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

การสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นั้น ผู้วิจัยได้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก 3 แนวทางได้แก่ (1) แนวทางการบริหารธุรกิจ (เน้นการบริหารการตลาด) ได้แก่ แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาดบริการ และความพึงพอใจของลูกค้า (2) แนวทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบและปัจจัยทางการบริหารการศึกษา และ (3) แนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามรายละเอียดที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ แล้วผสมผสานกันจนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เหตุผลของการนำแนวคิดในเชิงธุรกิจมาประยุกต์ใช้กับระบบมหาวิทยาลัยเพราะว่าการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปัจจุบันถึงแม้ว่าอยู่ในรูปแบบของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในระบบราชการ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามระบบระเบียบของทางราชการทั้งหมด แต่ก็ต้องยอมรับว่าในแต่ละมหาวิทยาลัยมีการแข่งขันทางด้านวิชาการและในรูปแบบเชิงธุรกิจสูงขึ้น กอปรกับในอนาคตอันใกล้นี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานใหม่ที่เรียกว่า ระบบมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐคือ ยังคงเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ และได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐ การพัฒนาวิชาการและผลิตบัณฑิตให้รัฐ แต่มีระบบและรูปแบบการบริหารและการจัดการที่แตกต่างจากระบบราชการคือ มีลักษณะเฉพาะสนองต่อลักษณะการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะในกรณีของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย การบริหารงานลักษณะนี้จึงมีความจำเป็น เพราะต้องมีรูปแบบเฉพาะที่มีความเป็นอิสระในทุกกระบวนการบริหารกล่าวคือรวดเร็วเชิงธุรกิจหรือเลี้ยงตัวเองได้ รวมถึงการบริหารทรัพยากรที่เป็นอิสระมีความยืดหยุ่นสูง ควบคุมและดูแลด้วยการมีสภามหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งและเข้าใจปัญหา ลักษณะการเรียนการสอนเน้นระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น มีลักษณะการสอนเชิงวิชาการลึกซึ้ง ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอนที่คล่องตัวปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วและก้าวทันกับความต้องการของรัฐและธุรกิจ เน้นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ การวิจัยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับโรงงานอุตสาหกรรม เน้นในเชิงให้บริการชุมชน การบริหารงานเน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ เพื่อสนองความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยได้ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557)

ขั้นตอนของการสังเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามลำดับดังนี้

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจ

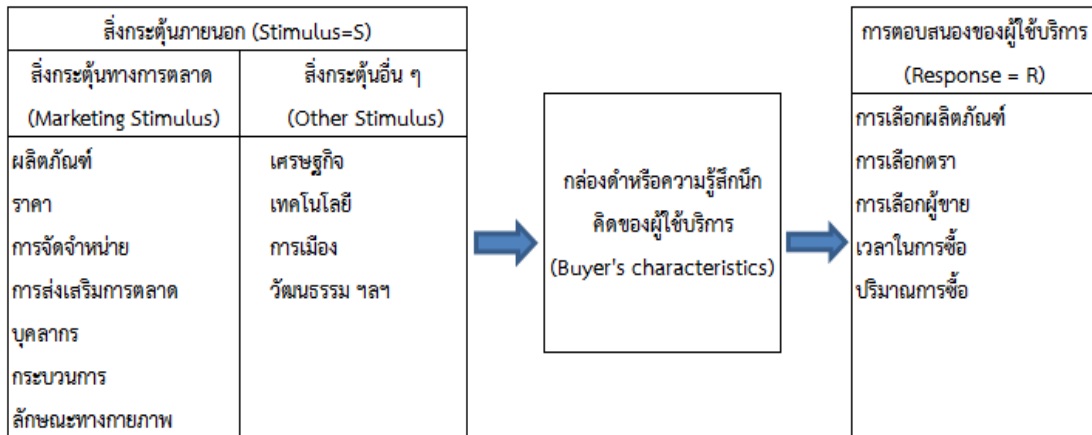
ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการบริหารธุรกิจเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้ได้แก่ แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคโดยได้เลือกใช้โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคของ Philip Kotler (S-R Theory) ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด และเป็นผู้รู้ระดับโลกในด้านการตลาดอย่างแท้จริง ทั้งหลักการตลาดแบบคลาสสิก การตลาดยุคใหม่ และการนำหลักการตลาดไปประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน นำมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐาน

จากโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดบริการของ Kotler มาใช้แทนสิ่งกระตุ้นทางการตลาด เนื่องจากสิ่งกระตุ้นทางการตลาดตามโมเดลของ Kotler ได้ใช้แนวคิดส่วนประสมทางการตลาดของสินค้า (4P's) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ที่เน้นไปยังผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวสินค้าเป็นรูปธรรม ในขณะที่ ผู้วิจัยนำโมเดลมาประยุกต์ใช้กับสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะของการให้บริการ มีความละเอียดอ่อนแตกต่างจากสินค้าทั่วไปคือเน้นไปที่การให้บริการแก่สังคมที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรม ดังนั้น จึงปรับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดโดยใช้แนวคิดส่วนประสมทางการตลาดบริการ(7P's) แทนส่วนประสมทางการตลาด (4P's)คือการเพิ่มสิ่งกระตุ้นทางการตลาดอีก 3 ตัว ได้แก่ บุคลากร (People) กระบวนการ (Process) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence / Environment) ซึ่งทั้ง 3 ส่วนประสมทางการตลาดบริการเป็นปัจจัยหลักในการส่งมอบบริการและเปลี่ยนจากผู้ซื้อเป็นผู้รับบริการหรือผู้ใช้บริการแทน ดังนั้น สิ่งกระตุ้นภายนอกที่เป็นส่วนประสมทางการตลาด เพิ่มเป็น ส่วนประสมทางการตลาดของการบริการ จึงประกอบด้วย 7P's ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ (Payne, 1993 อ้างถึงใน ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2556) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดบริการของ Kotler

พฤติกรรมผู้บริโภค (Stimulus-Response Theory) Kotler	ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Service Marketing Mix) Kotler	ผู้วิจัย
สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus)	สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus)	สิ่งกระตุ้นภายนอก (Stimulus)
สิ่งกระตุ้นทางการตลาด (4P's)	สิ่งกระตุ้นทางการตลาดบริการ(7P's)	สิ่งกระตุ้นทางการตลาดบริการ(7P's)
- ผลิตภัณฑ์	- ผลิตภัณฑ์	- ผลิตภัณฑ์
- ราคา	- ราคา	- ราคา
- การจัดจำหน่าย	- การจัดจำหน่าย	- การจัดจำหน่าย
- การส่งเสริมการตลาด	- การส่งเสริมการตลาด	- การส่งเสริมการตลาด
	- บุคลากร	- บุคลากร
	- กระบวนการ	- กระบวนการ
	- ลักษณะทางกายภาพ	- ลักษณะทางกายภาพ
สิ่งกระตุ้นอื่น ๆ		สิ่งกระตุ้นอื่น ๆ
- เศรษฐกิจ		- เศรษฐกิจ
- เทคโนโลยี		- เทคโนโลยี
- การเมือง		- การเมือง
- วัฒนธรรม		- วัฒนธรรม

จากแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค S-R Theory เมื่อหลอมรวมกับส่วนประสมทางการตลาดของตลาดบริการ (7P's) ของ Kotler ดังแสดงในภาพประกอบที่ 8

ภาพที่ 8 ตัดแปลงจากโมเดล S-R Theory และ 7P's ของ Philip Kotler

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

จากขั้นตอนที่ 1 การนำแนวคิดการบริหารธุรกิจที่นำไปใช้แล้วประสบความสำเร็จในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์การภาครัฐ หรือระบบราชการ คือ การบริหารสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบของมหาวิทยาลัยของรัฐ จึงมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอน เพราะบริบทสถาบันการศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านการศึกษาแก่สังคมอีกทั้งการดำเนินการใด ๆ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนตามอำนาจหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่วางไว้เท่านั้น รวมถึงความแตกต่างของการบริหารงานไม่ว่าจะเป็น *ด้านความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ (Purpose)* คือการบริหารธุรกิจมีความมุ่งหวังตัวกำไรเป็นเงินเป็นหลัก การแสวงหากำไรเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกและกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์การ เพื่อการดำรงอยู่และความเจริญขององค์การ แต่การบริหารการศึกษามีความมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข คือให้มีทั้งความรู้ความสามารถ ความคิดและความเป็นคนดี เพื่อให้สามารถดำรง ชีวิตอยู่ในสังคมได้ ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงิน (จรรุณี เก้าเอี้ยน, 2555) *ด้านบุคลากร (People)* ที่ประกอบ ด้วยผู้ให้บริการและผู้รับบริการ สำหรับการบริหารการศึกษา ผู้ให้บริการ หมายถึง อาจารย์ เจ้าหน้าที่และอธิการบดี รวมถึงผู้บริหารการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่งและเป็นตัวอย่างแก่ผู้รับบริการ ซึ่งแทนนักเรียนนั่นเอง ขณะที่บุคลากรในการบริหารธุรกิจส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว *ด้านกระบวนการ (process)* การบริหารการศึกษามีกระบวนการที่ละเอียดอ่อน มีกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่หลากหลายจะนำไปใช้กับการบริหารธุรกิจไม่ได้ *ด้านผลผลิต (product)* ผลผลิตทางการบริหารการศึกษาคือ คนที่มีคุณภาพ เริ่มตั้งแต่เข้าเรียนจนสำเร็จการศึกษาออกไปเพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถมีความคิดและเป็นคนดี ซึ่งจะมองเห็นได้ยากเพราะเป็นนามธรรม ในขณะที่ผลผลิตทางด้านการบริหารธุรกิจเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ง่ายนั่นคือสินค้าและบริการ (หวน พิณรุฬห์, 2548) ดังนั้นการนำแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาในรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษาเช่นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องนำมาปรับเปลี่ยนโมเดลเพื่อความเหมาะสมกับบริบทด้านการศึกษา

การสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษาอย่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการบริหารการศึกษาตามทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) เพื่อศึกษาการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นองค์การระบบเปิดตามสภาพบริบทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในภาพรวมและทุกภาคส่วนที่มีความสัมพันธ์กันรวมถึงสิ่งแวดล้อมภายนอก กรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยตัวป้อน หรือปัจจัยนำเข้า (Inputs) ปัจจัยกระบวนการ (Process) ปัจจัยผลผลิต (Outputs) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และสภาพแวดล้อมภายนอก (Environment) โดยการนำเอาปัจจัยทรัพยากรทางการบริหารพื้นฐานทุกประเภทที่มีความจำเป็นต่อการบริหารงานมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยพื้นฐานมีอยู่ 4 ประการหรือที่เรียกว่า 4M's ได้แก่ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการสังเคราะห์ทฤษฎีเชิงระบบ ทั้ง 5 ส่วนและประยุกต์ใช้ร่วมกับปัจจัยทางการบริหารพื้นฐานทั้ง 4 ประการ เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบและปัจจัยทางการบริหาร

ทฤษฎีเชิงระบบ (สุนทร โคตรบรรเทา, 2554)	ปัจจัยทางการบริหาร (ทรงพล เจริญคำ, 2558)	ผู้วิจัย
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)
- บุคคล	- คน	- บุคคล (บุคลากร)
- เงิน	- เงิน	- งบประมาณ
- วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี	- วัสดุอุปกรณ์	- วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี
- หลักสูตร		- หลักสูตร
2. ปัจจัยกระบวนการ (Process)		2. ปัจจัยกระบวนการ (Process)
- การบริหารจัดการองค์การ	- การบริหารจัดการ	- การบริหารจัดการองค์การ
3. ปัจจัยผลผลิต (Outputs)		3. ปัจจัยผลผลิต (Outputs)
- สมรรถนะทางการเรียน		- ผลผลิตทางการศึกษา
- ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน		
4. สภาพแวดล้อม (Environment)		4. สภาพแวดล้อม (Environment)
- แรงผลักดันทางด้านสังคม		- แรงผลักดันด้านสังคม
- แรงผลักดันทางการเมือง		- แรงผลักดันด้านการเมือง
- แรงผลักดันทางด้านเศรษฐกิจ		- แรงผลักดันด้านเศรษฐกิจ

การบูรณาการทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจและการบริหารการศึกษา

การศึกษาแนวคิดทางการบริหารธุรกิจทางการตลาด ในเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อทำการศึกษากฎกรรมของแต่ละบุคคลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าหรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเองทำให้เข้าใจถึงสาเหตุหรือเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม รวมถึงสามารถอธิบายคาดคะเน หรือทำนายพฤติกรรมผู้บริโภคที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคลอาจเกิดจากสิ่งกระตุ้นจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งกระตุ้นทางการตลาดบริการ หรือสิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก และลักษณะของแต่ละบุคคลเอง สิ่งกระตุ้นทางการตลาดบริการ ในที่นี้แทนความเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทของการจัดการสถาบันอุดมศึกษาอย่างเช่นมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ ปัจจัยผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก มาประยุกต์ใช้ร่วมกับปัจจัยทางการบริหาร เพื่อวิเคราะห์และบ่งชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบใดบ้างของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าหากได้นำแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นบูรณาการร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยต่อไป ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 สรุปการแบ่งกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ทฤษฎีการบริหารการศึกษา	ทฤษฎีการบริหารธุรกิจ	ผู้วิจัย
	1. กลุ่มปัจจัยองค์การ	1. กลุ่มปัจจัยองค์การ
1. ปัจจัยนำเข้า		1.1 ปัจจัยนำเข้า
- บุคคล	- บุคลากร	1.1.1 บุคลากร
- งบประมาณ	- ราคา	1.1.2 งบประมาณ
- วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี	- ลักษณะทางกายภาพ	1.1.3 วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ
- หลักสูตร		1.1.4 หลักสูตร
2. ปัจจัยกระบวนการ		1.2 ปัจจัยกระบวนการ
- การบริหารจัดการองค์การ	- กระบวนการ	1.2.1 กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา
		- การบริหารจัดการองค์การ
		- การบริหารวิชาการ
		1.2.2 กระบวนการบริหารธุรกิจ
	- การจัดจำหน่าย	- การจัดจำหน่าย
	- การส่งเสริมการตลาด	- การส่งเสริมการตลาด
3. ปัจจัยผลผลิต		1.3 ปัจจัยผลผลิต
- ผลผลิตทางการศึกษา	- ผลลัพธ์	1.3.1 ผลผลิตทางการศึกษา

ตาราง 9 สรุปการแบ่งกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ต่อ)

ทฤษฎีการบริหารการศึกษา	ทฤษฎีการบริหารธุรกิจ	ผู้วิจัย
4. สภาพแวดล้อมภายนอก	2. กลุ่มปัจจัยภายนอก	2. กลุ่มปัจจัยภายนอก
- แรงผลักดันด้านสังคม	- เศรษฐกิจ	2.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
- แรงผลักดันด้านการเมือง	- เทคโนโลยี	2.2 ปัจจัยทางเทคโนโลยี
- แรงผลักดันด้านเศรษฐกิจ	- การเมือง	2.3 ปัจจัยทางการเมือง
	- วัฒนธรรม	2.4 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม
	3. กลุ่มปัจจัยผู้เรียน	3. กลุ่มปัจจัยผู้เรียน
	- ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	3.1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม
	- ปัจจัยด้านสังคม	3.2 ปัจจัยด้านสังคม
	- ปัจจัยส่วนบุคคล	3.3 ปัจจัยส่วนบุคคล

การกำหนดกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

หลังจากที่ผู้วิจัยได้กำหนดและจำแนกกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (1) กลุ่มปัจจัยองค์การ (2) กลุ่มปัจจัยภายนอก และ (3) กลุ่มปัจจัยผู้เรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของแต่ละกลุ่มปัจจัย โดยการศึกษาวเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ เช่น กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษาทุกระดับและบริบทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยในแต่ละกลุ่มปัจจัย ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

1. กลุ่มปัจจัยองค์การ

1.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

1.1.1 บุคลากร ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่าที่สุดขององค์การ สถานศึกษาถือว่าเป็นองค์การทางสังคมที่มีหน้าที่หลักคือการศึกษา มีบุคคลหลายกลุ่มร่วมกันทำงาน มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของสังคมและความต้องการของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในแต่ละฝ่ายระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ผู้บริหารกับผู้สอน ผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมาย จอมพงศ์ มงคลวานิช (2556) แบ่งบุคลากรเป็น 2 ด้านคือ ด้านผู้ให้บริการ แทน บุคคลที่เป็นผู้ให้บริการด้านการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ อธิการบดี ตลอดจนผู้บริหารระดับต่าง ๆ ส่วนอีกด้านหนึ่งคือด้านผู้รับบริการ แทน บุคคลที่เป็นผู้รับบริการทางการศึกษาคือนักศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาสมรรถนะของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) ผู้บริหาร
- 2) อาจารย์
- 3) นักศึกษา (กลุ่มเพื่อน)

1) **ผู้บริหาร** มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสถาบันทางวิชาการที่ทำหน้าที่ผลิต เผยแพร่ ความรู้และเพื่อนำความรู้ทางวิชาการนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยเฉพาะการบริหารงานระดับมหาวิทยาลัย ต้องเข้าสู่ระบบมืออาชีพ ทางอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557)

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาที่มี คุณสมบัติและคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านบุคลิกภาพที่ แสดงถึงภาพลักษณ์ อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดภายในที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ และ ด้านความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานสถาบันการศึกษา ตลอดจนพึงปฏิบัติหน้าที่โดย ยึดหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพการบริหาร (จรุณี แก้วเอี่ยม, 2555; สำนักงาน ก.พ., 2550; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551)

2) **อาจารย์** อาจารย์มหาวิทยาลัยได้สะท้อนสถานะของระบบมหาวิทยาลัยไทย ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะที่เฉพาะเจาะจงเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการทำให้อาจารย์ต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ตามแนวทางที่สอดคล้องกับงานวิชาการที่ตนเองถนัดในรูปแบบที่เป็นไปได้ งาน ของอาจารย์ครอบคลุมงานสอน งานวิจัย งานวิชาการ งานบริหาร งานบริการวิชาการ และงานอื่น ๆ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557)

อาจารย์ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิในทางวิชาการหรือทางวิชาชีพที่มีคุณสมบัติ เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยใน ทุกด้าน ได้แก่ ภาระงานด้าน *การเรียนการสอน* คือ การสอนให้กับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการ บรรยายพิเศษทางวิชาการตามที่ได้รับเชิญรวมถึงการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่แก่นักศึกษา ภาระงาน ด้าน *การวิจัย* เป็นการค้นคว้าความรู้ใหม่และผลิตผลงานทางวิชาการ รวมถึงการนำเสนอผลงานวิจัย ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสาร ฯลฯ ภาระงานด้าน *การบริการวิชาการ* คือเป็นผู้ให้บริการทางวิชาการ เช่น การเป็นวิทยากรบรรยายอบรมและให้ความรู้ การเป็นที่ปรึกษาองค์กรต่าง ๆ ภาระงานด้าน *การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม* คือการมีบทบาทหน้าที่ใน การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนอกจากนั้นอาจารย์มีหน้าที่ สนับสนุน ช่วยเหลือกิจการของสถาบันเพื่อให้การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเกิดผลดี อาจารย์เป็นสัญลักษณ์ของสถาบันในเรื่องความเป็นนักวิชาการ ความเป็นครูและการสร้างสรรค์วิชาการ อาจารย์จึงต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง มีส่วนช่วยสนับสนุนแก้ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น อาจารย์จะต้องดำรง ตนตลอดจนรักษาและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพของคณาจารย์ (มหาวิทยาลัยสงขลา- นครินทร์, 2551; กิจการ พรหมมา และลลิตกร พรหมมา, 2557; ชวงงโซติ พันธเวช, 2552)

3) **นักศึกษา** นักศึกษาเป็นชื่อเรียกผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะสถาบัน อุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย แม้ว่าอุดมคติและความคิดนึกต่อชีวิตและสังคมเป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่การมองชีวิตและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอาจจะมีแตกต่างกันออกไปได้ไม่ว่าจะจะเป็นพวกมาเรียน เพื่อแสวงหาความรู้อย่างเดียว พวกมาเรียนเพื่อตนเองและสังคม สนใจสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น และพวกที่แสวงหาความคิดใหม่ มีความคิดก้าวหน้าแสดงออกในสิ่งใหม่ ๆ เสมอ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557)

นักศึกษา หมายถึง กลุ่มคนที่มีคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาในสถาบันเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ ความสามารถ และความเหมาะสมที่จะรับเข้ามาเรียนจนจบการศึกษา และออกไปประกอบอาชีพตรงตามสาขาวิชา เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถาบันเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรทางด้านวิชาการ ด้านทักษะวิชาชีพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการ นอกจากนี้ ยังมีคุณลักษณะอื่นของนักศึกษาที่มีความเป็นอันหนึ่งเดียวกันไม่ว่าจะเป็นค่านิยม ความสนใจ นิสัยพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน มีทัศนคติไปทางเดียวกัน (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2544)

1.1.2 งบประมาณ งบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญและเป็นตัวกำหนดความสำเร็จตามพันธกิจของสถาบัน การได้รับงบประมาณทั้งจากการสนับสนุนของรัฐหรือองค์กรอื่นๆ ก็ต่อเมื่อได้แสดงให้เห็นว่าสถาบันมีพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม(ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552) แหล่งงบประมาณของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ งบประมาณเงินแผ่นดินที่ได้มาจากการจัดสรรจากรัฐบาล และงบประมาณเงินรายได้ที่ได้มาจากค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าปรับและค่าบริการ รายได้จากการให้บริการวิชาการ เงินบริจาคและรายได้หรือผลประโยชน์จากการลงทุนในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณางบประมาณตามแหล่งเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ได้แก่

- 1) รายได้และทรัพย์สิน
- 2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา

1) รายได้และทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมีการจัดหารายได้เพื่อการดำเนินงานของสถาบันในทุก ๆ ด้าน

รายได้และทรัพย์สิน หมายถึงเงินหรือทรัพย์สินที่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานมีรายได้นอกจากเงินงบประมาณแผ่นดินได้แก่เงินผลประโยชน์จากการให้ใช้ทรัพย์สิน การให้เช่าที่ราชพัสดุและการดำเนินกิจการต่าง ๆ ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าบำรุง ตลอดจนค่าปรับต่าง ๆ ตามระเบียบของมหาวิทยาลัย เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ตลอดจนดอกผลที่เกิดจากและทรัพย์สินส่วนนั้น รายได้จากการให้บริการวิชาการ รายได้ในกิจกรรมที่ต้องมีการลงทุนและรายได้อื่น ๆ เช่น เงินดอกผลของเงินรับฝาก (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535; ทรงพล เจริญคำ, 2558)

2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา เงินค่าธรรมเนียมการเรียนหรือค่าธรรมเนียมต่างๆซึ่งสถาบันเรียกเก็บตามอัตราที่ได้รับอนุมัติให้จัดเก็บได้ (กรมบัญชีกลาง, 2558)

ค่าธรรมเนียมการศึกษา หมายถึง เงินที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บจากนักศึกษา บัณฑิตศึกษาตามอัตราที่มหาวิทยาลัยกำหนด ประกอบด้วย เงินค่าบำรุงการศึกษา ค่าลงทะเบียนรายวิชา และค่าธรรมเนียมการศึกษาอื่นใดที่สถาบันเรียกเก็บผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินที่สถาบันเรียกเก็บตามระเบียบ รวมทั้งเงินอื่นใดที่สถาบันกำหนดให้เป็นเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาจากนักศึกษาในลักษณะเหมาจ่ายเป็นรายภาคเรียน หรือเป็นรายปีการศึกษา หรือเป็นรายครึ่งแล้วแต่กรณี (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558)

1.1.3 วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ สำหรับแหล่งฝึกฝนทักษะ และการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมทางการศึกษาหรือเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552)

วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมสำหรับ สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษา แบ่งเป็น *สิ่งแวดล้อมรูปธรรมหรือทางกายภาพ* จะเกี่ยวข้องกับการสร้างวัตถุในรูปของอาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงปลอดภัยถูกสุขลักษณะหรือความ จำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ห้องน้ำ โรงอาหารหรือศูนย์อาหาร ห้องประชุม ห้อง เรียน ห้องพัก เทคโนโลยีและเครื่องมือทันสมัย รวมถึงสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียน การสอนให้ครบถ้วน อีกส่วนหนึ่งเป็น *สิ่งแวดล้อมนามธรรม* เกี่ยวกับการสร้างสิ่งแวดล้อมทางด้านความ รู้สึกจะเกี่ยวข้องับบรรยากาศ (Atmosphere) ของการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายเทอากาศ แสง สี และเสียง รวมทั้งภูมิทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ต่อบุคคลหรือผู้เรียน (บุญช่วย จินดาประพันธ์, 2536; กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพ ได้แก่

- 1) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน
- 2) ทรัพยากรเทคโนโลยี

สำหรับการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา สถาบันต้องจัดเตรียมแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ให้เป็นไปตามความต้องการและสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอน เครื่องมืออุปกรณ์พร้อม ใช้งาน เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

1) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน หมายถึง อาคารหลัก อาคาร ประกอบ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน บริเวณสถานที่ที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เกิด ประสิทธิภาพตามภารกิจของสถาบัน (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552) เช่น อาคารเรียน ศูนย์ประชุม หอ สมุด ศูนย์กีฬาและนันทนาการ โรงพยาบาล ธนาคาร ห้องเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดีและมีความปลอดภัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามภารกิจของสถาบัน รวมไปถึง ระบบภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของสถาบันได้แก่ สิ่งก่อสร้าง บริเวณโดยรอบ พื้นที่ใช้สอย ถนน ทางเท้า สนามหญ้าที่อยู่ในจุดตำแหน่งที่เหมาะสม มีความผสมกลมกลืน ทำให้เกิดทัศนียภาพที่ สวยงามน่าดู สิ่งทดแทนธรรมชาติโดยการปลูกต้นไม้ หรือการจัดสวนตามบริเวณอาคารต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ บ้านพักอาศัย สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศทาง วิชาการ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552; ประเวศ ไชยวงศ์, 2541)

2) ทรัพยากรเทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการ ศึกษาการจัดการเรียนการสอน การบริหารงาน การวิจัยและพัฒนา รวมถึงฐานข้อมูล สื่อการเรียนที่ เอื้อต่อการค้นคว้า สืบหา เรียนรู้ ทักษะ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอน และบรรยากาศทางวิชาการ ทั้งนี้ รวมถึงเทคโนโลยีทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพลังงาน ไม่ว่าจะเป็นพลังงานไฟฟ้า พลังงาน ความร้อน พลังงานแสง ฯลฯ เป็นต้น (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552)

1.1.4 หลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารการผลิตบุคลากรระดับบัณฑิตศึกษาและงานวิจัยเพื่อบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์วิจัยและบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2557 มีหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งสิ้น 162 หลักสูตรแบ่งเป็นระดับปริญญาเอก ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาโท และประกาศนียบัตรบัณฑิต ตามลำดับ นิตยา เปลื้องนุช (2554) กล่าวว่าจากพจนานุกรมศัพท์ทางการศึกษาได้นิยามคำว่า"หลักสูตร"ว่าเป็นรายวิชาที่กำหนดไว้ให้ศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ประสบการณ์ทั้งหมดที่สถาบันหรือผู้บริหารการศึกษาของรัฐจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการใช้หลักสูตรเกิดผลสำเร็จซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรที่ทำให้เกิดความมั่นใจมีกำลังใจ มุ่งมั่นที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตร ทั้งนี้การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้ำและตลาดหลักสูตรทุกหลักสูตรที่ใช้แล้วระยะหนึ่งควรจะได้มีการทบทวน พัฒนา ปรับปรุงทั้งในระดับหลักสูตรและรายวิชาของทุกหลักสูตร เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันสอดคล้องกับความต้องการชุมชน ท้องถิ่น สังคมและตลาดแรงงาน (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552) โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรหรือองค์ประกอบพื้นฐานหลักของหลักสูตรตามแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) มี 4 ประการ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Objectives) เนื้อหาวิชาที่เรียน (Contents) โครงสร้างของหลักสูตร (Structure) หรือระบบการศึกษา วิธีสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร (Educational Activities) และการประเมินผล (Evaluation) ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณาและสรุปความหมายว่า **หลักสูตร** หมายถึงหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ชัดเจน เนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม อันนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ความรู้ที่หลากหลายและมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนการวัดและประเมินผลเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียน รวมถึงการประเมินผลเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ปัจจัยกระบวนการ ได้แก่

1.2.1 กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา การบริหารและจัดการศึกษาที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลของผู้บริหารมีการบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป รวมถึงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (ภารดี อนันต์นาวี, 2557) ส่วนหลักพื้นฐานของการบริหารสถาบันระดับอุดมศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยเป็นการบริหารงานให้บรรลุตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การสอนและการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557) สำหรับโครงสร้างองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แบ่งออกเป็น 2 หน่วยงานหลักคือหน่วยงานผลิตบัณฑิตและหน่วยงานสนับสนุน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา แยกเป็น 2 กระบวนการตามโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่

1) การบริหารจัดการองค์การ เป็นระบบและตัวขับเคลื่อนให้กระบวนการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้ตามเป้าหมาย หรือหมายถึง การปฏิบัติการทำงานที่บริหารของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะเพิ่มสมรรถภาพ ความสามารถและรวมน้ำใจของบุคลากรในองค์กรให้สามารถทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เป็นการปฏิบัติงานให้เกิดผลตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552) การจัดการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการประกันคุณภาพการศึกษา (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557)

ดังนั้น สรุปว่าการบริหารจัดการองค์การหมายถึงระบบและกระบวนการสนับสนุนให้การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้ตามเป้าหมายที่มีคุณภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และการประกันคุณภาพการศึกษา

2) การบริหารงานวิชาการ ตามที่ เกสณี ชิวปรีชา (2540) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณสมบัตินี้และทักษะ ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา ส่วนจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผลวัดผล นั่นคือการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพคือมีความรู้ความสามารถ ความคิดและมีความเป็นคนที่ได้ก็จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะ ต้องมีการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพนั่นเอง สำหรับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) กล่าวว่า การบริหารวิชาการหมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ในกรณีของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเช่นมหาวิทยาลัย การบริหารวิชาการหมายถึงการบริหารงานให้บรรลุตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การสอนและการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้น สรุปว่าการบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดการกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดความรู้ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณสมบัตินี้และทักษะตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสีย อย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยการบริหารงานวิชาการจะต้องบรรลุตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การสอนและการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.2.2 กระบวนการบริหารธุรกิจ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต้องเผชิญหน้ากับการคุกคามจากการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรงและการพัฒนาทางวิชาการที่รวดเร็วมากขึ้น จึงต้องมีกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี โดยอาศัยแนวคิดทางการบริหารธุรกิจที่ไม่ใช่การแสวงหาผลกำไรคือ การนำแนวคิดทางการตลาดมาประยุกต์ใช้กับการบริหารสถาบันการศึกษาในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งเน้นหาแนวทางที่สร้างความแตกต่าง สร้างเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวหรือความเป็นเลิศ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถตอบสนองความต้องการตามความคาดหวังของสังคม (ธันส์ลั เกษมไชยานันท์ และปิยพงษ์ สุเมตติกุล, 2556) กระบวนการบริหารธุรกิจ เป็นกระบวนการจัดทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพทางการตลาดบริการนั้นคือการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความพอใจ (เสรี วงศ์มณฑา, 2542) ในการเสนอบริการโดยองค์กรของรัฐอย่างเช่นมหาวิทยาลัยจะเป็นการดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไร

ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณากระบวนการบริหารธุรกิจโดยใช้กลยุทธ์การตลาดบริการคือ การพัฒนาส่วนประสมการตลาด ได้แก่

1) การจัดจำหน่ายหรือช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place/ Distribution)

ตามบริบทของสถาบันอุดมศึกษาจึงใช้คำว่า "ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน" แทน

ที่ตั้งของผู้ให้บริการและความยากง่ายในการเข้าถึงบริการ ทั้งทางด้านกายภาพและการติดต่อสื่อสารถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งเช่นกัน (ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์, 2556) การจัดจำหน่าย เป็นกระบวนการในการจัดการเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสิทธิในตัวผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการไปจนถึงลูกค้าหรือผู้รับบริการ การตัดสินใจเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในด้านคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ การตัดสินใจเลือกช่องทางในการจัดจำหน่ายที่จะทำให้สินค้าและบริการถึงมือลูกค้าหรือผู้บริโภคอย่างเหมาะสม ต้องพิจารณาถึงความสะดวกสบายในการรับบริการ ช่องทางการส่งมอบสู่ลูกค้า สถานที่ ระยะทางและเวลาในการส่งมอบ (ภูตินันท์ อติทิพยางกูร, 2555) ดังนั้น การจัดจำหน่าย หมายถึง กระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ให้บริการไปสู่ลูกค้าหรือผู้บริโภคด้วยช่องทางการส่งมอบที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วเป็นที่พอใจแก่ลูกค้า โดยพิจารณาจากทำเลที่ตั้ง การคมนาคมขนส่งและระยะทาง แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและสื่อถึงบริบทสถาบันศึกษา ผู้วิจัยจึงขอปรับเปลี่ยนคำที่ใช้เรียกแทนการจัดจำหน่ายหรือช่องทางในการจัดจำหน่ายว่า "ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน"

2) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการรวบรวมวิธีการที่หลากหลาย

หลายของการสื่อสารทั้งทางตรงสู่สาธารณะและทางอ้อมผ่านสื่อต่าง ๆ (ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์, 2556) เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกที่ดีที่สุดที่มีต่อสินค้าและบริการ นำไปสู่การไว้วางใจแล้วนำไปสู่ความชอบแล้วนำไปสู่การอุดหนุนในที่สุด (เสรี วงศ์มณฑา, 2542) วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาดคือ เพื่อสร้างการรับรู้และความสนใจในสินค้าและบริการ โดยการเสนอบริการที่แตกต่างจากคู่แข่งหรือโดยการแจ้งข่าวสาร ชักชวนและเตือนความจำ เน้นสร้างและรักษาภาพพจน์ ชื่อเสียงของสถาบันตลอดจนการชักชวนให้ลูกค้ามาใช้บริการ ดังนั้น การส่งเสริมการตลาดหมายถึง วิธีการสื่อสาร

เพื่อสร้างการรับรู้และความสนใจที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกดีต่อสินค้าและบริการ และเข้ามาใช้บริการในที่สุด โดยอาศัยเครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกันประกอบด้วย การโฆษณา การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย และการตลาดทางตรง ทั้งนี้รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์

1.3 ปัจจัยผลผลิต หรือผลผลิตทางการศึกษา หมายถึง ผลการดำเนินงานตามภารกิจหลัก ประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภารกิจหลักอื่น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา ผลผลิตทางการศึกษาจะพิจารณาเฉพาะเรื่องการผลิตบัณฑิตหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด คือผู้สำเร็จการศึกษาที่แสดงถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ บัณฑิตระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก มีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาในระดับปริญญาโทจะต้องมีการค้นคว้าคิดอย่างเป็นระบบ วิจัยเพื่อหาคำตอบที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องประมวลความรู้เพื่อจัดทำผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ความรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ส่วนการศึกษาในระดับปริญญาเอกเป็นการศึกษาในระดับสูงจะต้องมีการค้นคว้า คิดอย่างเป็นระบบ วิจัยเพื่อหาประเด็นความรู้ใหม่ที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นประโยชน์ ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องประมวลความรู้ เพื่อจัดทำผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ความรู้อย่างเป็นระบบและสามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณาผลผลิตทางการศึกษาที่ได้จากการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเรียกว่า **ผลผลิตบัณฑิต** หมายถึง ผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักประกอบด้วย การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภารกิจหลักอื่น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สำคัญ คือ คุณภาพของบัณฑิต อัตราการสำเร็จการศึกษา และ ผลงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษา

2. กลุ่มปัจจัยภายนอก

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ปัจจัยภายนอกเป็นสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป แต่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้และเป็นปัจจัย เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่

2.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาวะเศรษฐกิจ(Economic)เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้บริโภคต้องปฏิบัติตามโดยปริยายหรือเป็นตัวบังคับให้ต้องซื้อสินค้า หรือใช้บริการตามภาวะเศรษฐกิจทั้งส่วนรวมและส่วนตัว เช่น ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนมีรายได้น้อย อำนาจการซื้อของผู้บริโภคนั้นน้อย ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าที่มีราคาต่ำ สินค้าที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นหรือสินค้าฟุ่มเฟือย (เสาวลักษณ์ ชาญเชียว, 2553) จะเกี่ยวข้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบต่อผู้บริโภคและสถาบันเช่นภาวะเศรษฐกิจถดถอย ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเงินฝืด ระดับรายได้ของผู้บริโภค อัตราการว่างงาน อัตราค่าจ้างแรงงาน อัตราค่าพลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น (เสาวณี จุฬิรัชนิกร, 2555)

2.2 ปัจจัยทางเทคโนโลยี เทคโนโลยี (Technology) เป็นสิ่งกระตุ้นที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ ทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในเชิงธุรกิจ หรือใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง (เสาวลักษณ์ ชาญเขียว, 2553) เทคโนโลยี เป็นสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะกระตุ้นการลงทุนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จะต้องพยายามติดตามความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในงานด้านต่าง ๆ การค้นพบนวัตกรรมใหม่รวมถึงข้อบังคับทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีก็มีมากขึ้นเช่นเดียวกัน (เสาวณี จุลิรัชนิกร, 2555)

2.3 ปัจจัยทางการเมือง การเมืองรวมถึงกฎหมาย (Political and Legal) เป็นสิ่งกระตุ้นที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมืองและกฎหมาย (เสาวลักษณ์ ชาญเขียว, 2553) หากไม่ปฏิบัติตามก็จะมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนประกอบด้วยนโยบายของรัฐบาล นโยบายทางด้านกฎหมาย และการเมืองรวมถึงการออกกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ภาษี ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้บริโภค เช่น กฎหมายเพิ่มหรือลดภาษีสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดความต้องการของผู้ซื้อในสินค้าและบริการชนิดนั้น กฎหมายองค์การของรัฐบาลและกลุ่มที่มีพลังกดดันที่มีอิทธิพลต่อการจำกัดกิจกรรมของสถาบันและบุคคลมาก (อดุลย จาตุรงค์กุล, 2543)

2.4 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เสาวณี จุลิรัชนิกร(2555) กล่าวว่าสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งกำหนดรูปแบบและพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมนั้นๆ ประกอบด้วย การเพิ่มขึ้นของประชากร โครงสร้างอายุของประชากร การเปลี่ยนแปลงของรายได้ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงลักษณะของครอบครัว การศึกษาที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและความเชื่อ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณากลุ่มปัจจัยภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการตลาดใจเช่นกันแต่เป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้โดยแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยได้แก่**ปัจจัยทางเศรษฐกิจปัจจัยทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม**

3. กลุ่มปัจจัยผู้เรียน

ผู้เรียนหรือผู้ศึกษา ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้ที่ได้รับการศึกษาและเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา(ปรัชญา เวสารัชช, 2545) แต่เนื่องจากคนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความต้องการและพฤติกรรมของบุคคล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้เรียนเกิดจากผลกระทบทั้งจากสิ่งแวดล้อมภายใน และสิ่งแวดล้อมภายนอกของผู้เรียน ซึ่งสิ่งแวดล้อมภายในของผู้เรียนเป็นการศึกษาทางด้านจิตวิทยา (เสาวลักษณ์ ชาญเขียว, 2553) ซึ่งมีความแตกต่างในแต่ละบุคคลจึงไม่นำมาพิจารณา ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะปัจจัยภายนอกแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 ปัจจัยด้านสังคม พฤติกรรมของผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว และบทบาทและสถานภาพ

3.1.1 กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลทุกกลุ่มในสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจอย่างน้อย 3 ประการ คือ กลุ่มอ้างอิง ทำหน้าที่เป็นแม่แบบอันจะมีผลต่อพฤติกรรมให้กับผู้อื่นได้ หรือกลุ่มอ้างอิงยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับตนเองทำให้เกิดความปรารถนาและอยากเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มด้วย และกลุ่มอ้างอิงจะเป็นตัวสร้างความกดดันจูงใจให้ผู้อื่นแสดงพฤติกรรมคล้ายตามกลุ่มเพื่อแสดงความเป็นพวกหรือสมาชิกกลุ่มเดียวกัน (Kotler, 1994 อ้างถึงใน คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนสนิทหรือเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมอาชีพเพื่อนร่วมสถาบัน บุคคลชั้นนำในสังคมหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลทั่วไป (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538)

3.1.2 ครอบครัว (Family) คือ กลุ่มคนซึ่งประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความเกี่ยวข้องผูกพันกันทางสายโลหิต การสมรส หรือการรับเอาไว้เป็นครอบครัว สมาชิกทุกคนมีอิทธิพลต่อกันในด้านค่านิยม ทัศนคติ และแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมด้วยการสั่งสอน ฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดค่านิยมทางวัฒนธรรมและปทัสสถานทางสังคมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป (Lamb, Hair and McDaniel, 1992 อ้างถึงใน คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558)

3.1.3 บทบาทและสถานภาพ (Roles and Status) หมายถึง ตำแหน่งการงานของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้นว่าอยู่ในฐานะอะไร ตำแหน่งหรือสถานภาพของแต่ละคนจะมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเพื่อให้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง (เสาวลักษณ์ ชาญเขียว, 2553)

ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณาปัจจัยด้านสังคมซึ่งเป็นกลุ่มที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยส่งผลและมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิดเห็นและพฤติกรรมของบุคคลทั้งทางอ้อมและทางตรง ได้แก่

1) ครอบครัว หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด แต่งงานหรือการยอมรับให้อาศัยอยู่ด้วยกัน และถือว่ามีอิทธิพลต่อค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น พ่อแม่ พี่น้อง สามีภรรยา เป็นต้น

2) เพื่อน หมายถึง กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันประกอบด้วยบุคคล ซึ่งกลายเป็นเพื่อนกัน อันเป็นผลมาจากการศึกษา จากการทำงาน จากการติดต่อกัน เช่น เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมอาชีพ เพื่อนสถาบัน เพื่อนบ้าน เป็นต้น

3) บุคคลที่มีชื่อเสียง หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลและมีความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือกับผู้รับข่าวสาร เป็นลักษณะของการจูงใจของการยินยอมให้อ้างชื่อ โดยพบว่า บุคคลที่มีชื่อเสียงจะต้องมีคือเป็นที่น่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ

4) ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพมีการฝึกอบรมเฉพาะด้านหรือมีประสบการณ์ในงานด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ

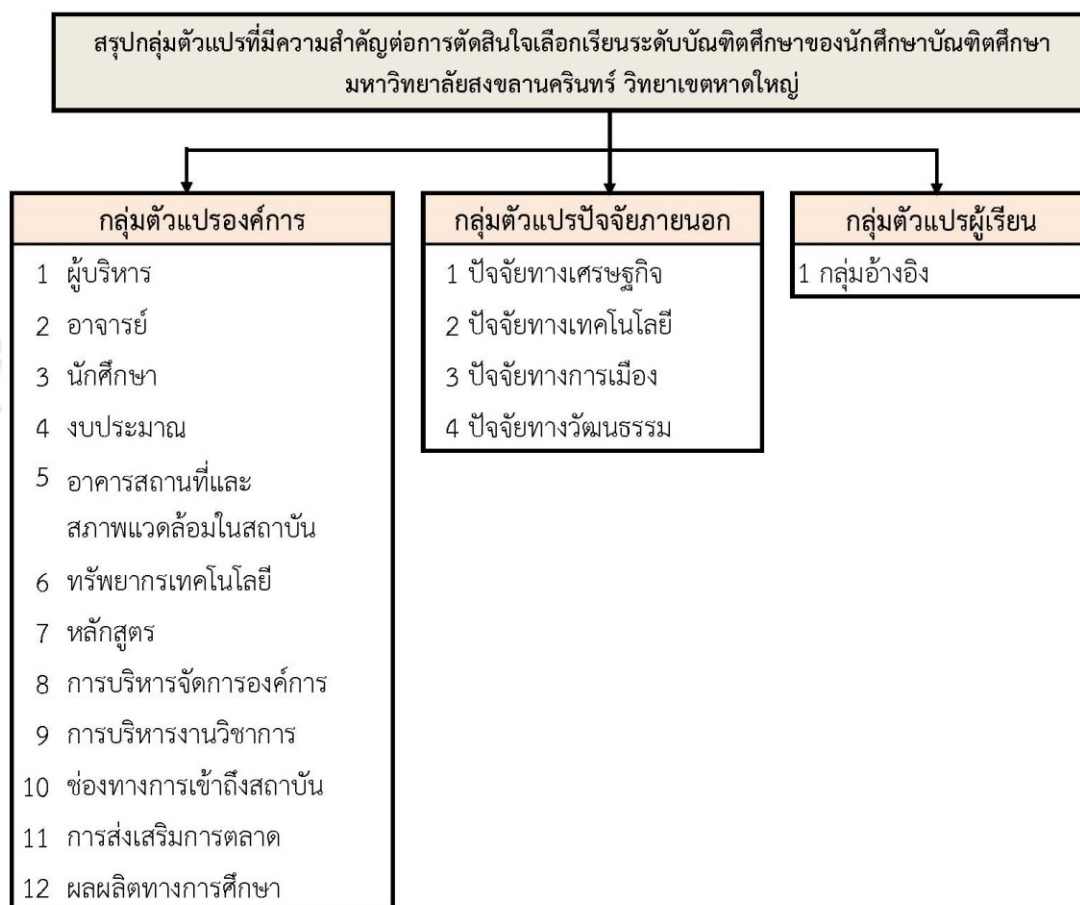
5) บุคคลทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะ มีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับผู้รับข่าวสาร เป็นผู้ให้การรับรองความพึงพอใจของสินค้าและบริการนั้น ๆ

3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการตัดสินใจของบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคลทางด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ สถานภาพครอบครัว ภูมิฐานะ ศาสนา ชนชาติ

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ สถานภาพครอบครัว ภูมิฐานะ ศาสนา ชนชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษานั้น ผู้วิจัยจะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย เนื่องจากเป็นข้อมูลพื้นฐานทางผู้ตอบแบบสอบถามอยู่แล้ว

ดังนั้น ผู้วิจัยพิจารณา ปัจจัยผู้เรียน ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน บุคคลที่มีชื่อเสียง ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลทั่วไป

สรุป จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 3 กลุ่มได้แก่กลุ่มปัจจัยองค์การ กลุ่มปัจจัยภายนอก และกลุ่มปัจจัยผู้เรียน ดังแสดงในภาพประกอบที่ 9

ภาพที่ 9 สรุปกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

สรุปกลุ่มปัจจัย ปัจจัยและตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

จากการวิเคราะห์กลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มปัจจัยได้แก่ กลุ่มปัจจัยองค์การ กลุ่มปัจจัยภายนอก และกลุ่มปัจจัยผู้เรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัย พร้อมกับสรุปนิยามศัพท์ของแต่ละตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยองค์การ จำนวน 12 ปัจจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงถึงความเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและเป็นที่ยอมรับในสังคมวิชาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางวิชาการ มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือทันต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

1.2 ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกว่ามีลักษณะเป็นผู้นำและเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และเทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจหน่วยงานในสังกัดทุกลักษณะ มองเห็นงานด้านต่าง ๆ ในองค์การอย่างชัดเจน เช่น การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตลอดจนมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมหรือการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.3 บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของผู้บริหารทั้งที่เป็นภาพลักษณ์ภายนอก อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดภายในที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ มีความกล้าหาญ มีความเด็ดขาด มีกิริยาจาที่ถูกต้องและเหมาะสม ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกกลุ่มทุกระดับ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกระดับจนเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมมหาวิทยาลัยและภายนอก

1.4 จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร หมายถึง ข้อกำหนดที่ผู้บริหารพึงใช้วิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ ยึดหลักความเป็นธรรมและเสมอภาค มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบที่มีต่อบุคลากร มหาวิทยาลัย นักศึกษา ประชาชน ผู้รับบริการและสังคม

2. อาจารย์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของอาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางสาขาวิชาของหลักสูตรและมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิต อันสะท้อนจากวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ควรเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

2.2 ผลงานทางวิชาการ หมายถึง สิ่งที่อาจารย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาความรู้และความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่มีคุณค่าสมควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ อาจอยู่ในรูปของผลงานวิจัย บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ฯลฯ อันสะท้อนจากการดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และมีความก้าวหน้าในการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2.3 จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์ หมายถึง ข้อกำหนดที่อาจารย์พึงปฏิบัติตนอันได้แก่การสอนนักศึกษาอย่างเต็มความสามารถ มีเมตตาและเป็นธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านส่วนตัวและการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน ซื่อสัตย์สุจริตและมีเสรีภาพทางวิชาการ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด หมั่นศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีจรรยาบรรณนักวิจัย มีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัย ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ

3. นักศึกษา(กลุ่มเพื่อนนักศึกษา) หมายถึง ผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.1 ความรู้และทักษะ หมายถึง คุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการมีความพร้อมทางปัญญา คือ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม นิสัยส่วนตัว สุขภาพกายและจิต ความมุ่งมั่นที่จะเรียนและมีเวลาเรียนเพียงพอตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด เพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ คุณลักษณะของนักศึกษา เช่น มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและหลักการสู่การปฏิบัติ การค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นต้น

3.2 นิสัยและเจตคติ หมายถึง สภาพความคิดความเข้าใจ ความรู้สึก และท่าทีเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สถานการณ์ ความคิด หรือผู้คน ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่ อาจเป็นความรู้สึกในทางชอบไม่ชอบและมีผลทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติ ได้แก่ การเลี้ยงดู การอบรม การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการนึกคิด ฯลฯ

3.3 สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง สถานะของกลุ่มบุคคลซึ่งมีตำแหน่งที่เท่ากันหรือแตกต่างกันในสังคม เป็นตำแหน่งของบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยสมาชิกอื่นในสังคม เป็นลักษณะเฉพาะตัวของสังคมที่ถูกกำหนดจากปัจจัย เช่น รายได้ครอบครัว สถานะด้านอาชีพหรือการได้รับการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของบุคคลในแต่ละกลุ่มสังคม หากอยู่ในสถานะและวัฒนธรรมเดียวกันมักมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน และจะมีการถ่ายทอดพฤติกรรมให้กันและกัน

4. งบประมาณ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

4.1 รายได้และทรัพย์สิน หมายถึง เงินรายได้ทุกประเภทที่มหาวิทยาลัยดำเนินการได้แก่ รายได้จาก การเรียนการสอน เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาคให้มหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาหรือเพื่อการอื่นตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค เงินผลประโยชน์ของที่ได้จากการบริการทางวิชาการ รวมถึงเงินผลประโยชน์จากการจัดการทรัพย์สินและดำเนินกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

4.2 ค่าธรรมเนียมการศึกษา หรือรายได้จากการเรียนการสอน หมายถึง รายได้จากหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าปรับ และเงินรายได้อื่นที่เรียกเก็บจากนักศึกษาตามระเบียบของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558)

5. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

5.1 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของสถาบัน หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นตลอดจนบรรยากาศที่ส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เกิดความรู้สึกรักต่อการเรียนรู้และมีความภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย (บุญช่วย จินดาประพันธ์, 2536)

5.2 อาคารสถานที่ หมายถึง อาคารและบริเวณสถานที่ที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ แก่นักศึกษา บุคลากรและบุคคลทั่วไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามภารกิจของสถาบัน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ เฉพาะทาง มีครุภัณฑ์ประจำอาคาร เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เพียงพอและสอดคล้องและเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนหรือการทำงาน

5.3 สาธารณูปโภคพื้นฐาน หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานทั่วไปของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเชิงกายภาพของสถาบัน ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบขนส่ง ระบบน้ำประปา บำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะ ระบบความปลอดภัย เป็นต้น

5.4 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น โรงอาหาร หอพักนักศึกษา สวนหย่อม บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ โรงเรียน โรงพยาบาล หอประชุม อาคาร ศูนย์ประชุม ศูนย์กีฬา ศูนย์หนังสือ ตลาดเกษตร ที่จอดรถ ธนาคาร ที่ทำการไปรษณีย์ ร้านสะดวกซื้อ ร้านถ่ายเอกสาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

6. ทรัพยากรเทคโนโลยี ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

6.1 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมและระบบสารสนเทศทั้งส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์ (Hardware) ได้แก่ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบอินเทอร์เน็ตและระบบการสื่อสาร ระบบเครือข่ายไร้สาย ระบบสายเคเบิลใยแก้วนำแสง ระบบสื่อทางการศึกษา ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น ระบบบัณฑิตศึกษา ระบบชำระค่าลงทะเบียนออนไลน์ ระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ระบบสารสนเทศนักศึกษา ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงส่วนที่เป็นซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมต่าง ๆ

6.2 เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงมาใช้พลังงานทดแทนที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระบบขนส่งที่ประหยัดพลังงาน (ใช้พลังงานไฟฟ้า) และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาตรการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

7. หลักสูตร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

7.1 เนื้อหารายวิชา หมายถึง รายการแสดงวิชาที่สอนในหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาโดยสังเขป ได้แก่ คำอธิบายรายวิชา ลักษณะรายวิชาโดยย่อทั้งรายวิชาทฤษฎีและรายวิชาปฏิบัติรวมทั้งวิชาบังคับ

วิชาเลือก ตลอดจนการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามลักษณะวิชา โดยมีการจัดเรียงลำดับอย่างมีระเบียบระบบตามลำดับเหตุการณ์ หรือตามลำดับความยากง่าย เน้นที่ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนตามลักษณะหลักสูตรโดยมีแนวคิดที่ว่าเนื้อหาที่มีในหลักสูตรจะนำไปสู่การพัฒนาบุคคลในด้านคุณภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาวิชาโดยสังเขปจะบอกถึงความกว้างและความลึกของหลักสูตร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535)

7.2 วิธีการสอน หมายถึง การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้จากครูบาอาจารย์ไปสู่นักศึกษา หรือลูกศิษย์ให้ได้รับความรู้เข้าใจถึงคุณค่า ทักษะ จากประสบการณ์ที่ได้รับและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยอาศัยวิธีการสอนมีหลายวิธีและแต่ละวิธีจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบทบาท กิจกรรมและลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การสอนทักษะปฏิบัติ การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบสัมมนา การสอนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการสอนโดยใช้สื่อการสอน

7.3 กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนด เป็นแบบแผนการเรียนรู้ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดทำอาจารย์เข้าสอน การแบ่งกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

7.4 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการเพื่อไขเป็นเครื่องมือในดานการตรวจสอบและการวัดคุณค่าหรือผลความก้าวหน้าทางการศึกษา เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้จริงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างแพร่หลายคือการทดสอบ เพื่อนำผลสอบเป็นข้อมูลย้อนกลับไปแก่ผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการเรียน และเพื่อทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง

8. การบริหารจัดการองค์การ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

8.1 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง กระบวนการในการวางแผนการบริหารงานการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์การ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดำเนินงานธุรการ การดูแลงานอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดระบบการควบคุมภายใน งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน การให้บริการ ส่งเสริมประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

8.2 การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การกำหนดยุทธศาสตร์และการออกแบบกิจกรรมเพื่อเตรียมการและสร้างความร่วมมือให้กับบุคลากรในมหาวิทยาลัย กิจกรรมประกอบด้วย การหาความต้องการ การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรและบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่ง การปฐมนิเทศ การพัฒนา การให้การศึกษาและฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การให้รางวัลและค่าตอบแทน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลา

การดูแลรักษาและการให้สวัสดิการแก่บุคลากร การดำเนินการทางวินัยและลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ตลอดจนการสร้างแรงงานสัมพันธ์ งานบุคคลเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมายและระเบียบ เพื่อตอบสนองพันธกิจของมหาวิทยาลัย

8.3 การบริหารงานการเงิน หมายถึง กระบวนการบริหารงานด้านบัญชี การเงิน งบประมาณ มหาวิทยาลัยตั้งแต่การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากร การจัดหารายได้ การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงถึงสถานะทางการเงินของมหาวิทยาลัยที่น่าเชื่อถือทั้งในรูปแบบของการจัดหารายได้และการใช้จ่ายที่จำเป็นและสมเหตุสมผล มีการประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพตลอดจนถึงมีวิธีการใช้จ่ายเป็นไปตามระเบียบ

8.4 การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา และกระบวนการตรวจสอบหรือการประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานตามปกติของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

9. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

9.1 การเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์และได้รับการพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนาให้นักศึกษาที่มีความรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรและสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ขอบข่ายด้านการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน

9.2 การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อแสวงหาความรู้ของปัญหาต่าง ๆ และต้องการแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหาหรือคำถามวิจัยที่กำหนดไว้ หรือเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติด้วยเครื่องมือหรือกระบวนการอันเป็นที่ยอมรับในวิทยาการของแต่ละสาขา มีการพัฒนาปัญญาเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตได้ ทั้งนี้ ยังรวมถึงการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ เช่น จัดหาแหล่งเงินทุนวิจัย การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยอีกด้วย

9.3 การให้บริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคมภายนอก มหาวิทยาลัยหรือเป็นการบริการที่จัดในมหาวิทยาลัยโดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ การบริการด้านวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพราะมหาวิทยาลัยอยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชน

หรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการหรือทำหน้าที่ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านวิชาการ หรือ การพัฒนาความรู้ ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายตามความถนัดและมีความเชี่ยวชาญ เช่น การให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการศึกษา การวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบและตรวจซ่อม การจัดฝึกอบรม สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้บริการเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษาความเหมาะสมของโครงการด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การออกแบบ สร้าง ประดิษฐ์และผลิต รวมถึงบริการอื่น ๆ อาจเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทนหรือแบบให้เปล่า ทั้งนี้ มีการนำความรู้ที่ได้และประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียน การสอน และการวิจัยได้อีกด้วย

9.4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีการอนุรักษ์ พื้นฟูสืบสาน พัฒนา เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สร้างสรรค์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีขึ้นตามปรัชญาของสถาบันให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและยั่งยืน

10. ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

10.1 ทำเลที่ตั้ง หมายถึง สถานที่หรือแหล่งอำนวยความสะดวกที่ไว้ใช้สำหรับการให้บริการ ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะของการให้บริการ ทำให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้นและสามารถตอบสนองลูกค้าได้เมื่อต้องการ รวมถึงการจัดการกับระบบการติดต่อสื่อสารให้ตอบรับลูกค้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็วซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยากง่ายในการเข้าถึงบริการ ทั้งนี้ ความยากง่ายในการเข้าถึงบริการไม่ได้เน้นทางกายภาพเท่านั้น รวมถึงการติดต่อสื่อสารด้วย พิจารณาได้จากที่ตั้งที่อยู่ใกล้ตลาด ชุมชน หรือลูกค้า เพื่อความสะดวกรวดเร็ว คล่องตัวและการส่งสินค้าหรือส่งมอบบริการได้ทันเวลาและมีประสิทธิภาพสูงสุด

10.2 การคมนาคมขนส่ง หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องการเคลื่อนย้ายบุคคล หรือสิ่งของต่าง ๆ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่ง ทำการเคลื่อนย้ายจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งตามวัตถุประสงค์ หรือโดยอาศัยสื่อกลางต่าง ๆ ภายใต้ราคาที่ได้ตกลงกันไว้และเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการ รูปแบบการคมนาคมขนส่ง ได้แก่ ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทั้งนี้รวมถึงการคมนาคมขนส่งสาธารณะ ซึ่งเป็นการบริการคมนาคมขนส่งผู้โดยสารที่สามารถใช้ได้โดยสาธารณชน แตกต่างจากรถรับจ้างทั่วไป เช่น รถประจำทาง รถไฟ รถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน เรือข้ามฟาก สายการบิน รถทัวร์ เป็นต้น ทั้งนี้ การตัดสินใจเลือกวิธีการขนส่งประเภทต่าง ๆ จะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญเช่น ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ระยะเวลาที่ใช้รวมถึงปริมาณในการขนส่งแต่ละครั้ง เป็นต้น

10.3 ระยะทาง หมายถึง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงความใกล้ไกลของสถานที่หนึ่งกับอีกสถานที่หนึ่ง หรือความยาวของเส้นทางการเดินทางจากที่หนึ่งยังที่หนึ่งโดยสามารถคำนวณออกมาเป็นหน่วยวัดได้

11. การส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

11.1 การโฆษณา หมายถึง การสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อดีหรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มผู้บริโภคหรือลูกค้าโดยใช้วิธีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์

วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมคล้อยตามหรือ อาจจะซื้อสินค้านั้น ๆ สำหรับมหาวิทยาลัย ผลลัพธ์ที่นี่ยังหมายถึง หลักสูตร (program) และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (Branding) ฯลฯ

11.2 การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ หมายถึง การกระตุ้นความต้องการโดยไม่ใช้บุคคลเข้าช่วย เพื่อที่จะให้มีความต้องการในผลิตภัณฑ์หรือสนใจมหาวิทยาลัย ดำเนินการโดยการสอดแทรกข่าวสาร ข้อมูลที่สำคัญทั้งหลายให้ปรากฏออกไปในรูปแบบของข่าวสารทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่การแสดงบนเวที การให้ข้อมูลผ่านศิษย์เก่า การนำเสนอข่าวสารข้อเท็จจริง และอธิบายคุณลักษณะของการบริการหรือความเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน รวมถึงการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าหรือผู้บริโภคกับมหาวิทยาลัยหรือระหว่างภายในมหาวิทยาลัยกับภายนอกถือว่าเป็นเครื่องมือที่สร้างความเชื่อถือได้ดีและมีความยืดหยุ่นสูง ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานด้านการศึกษาของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง การจัดนิทรรศการด้านการศึกษาที่สถาบันการศึกษาอื่น ๆ การทำแผ่นพับ การแจกวารสารของสถาบันให้แก่สาธารณชนเพื่อกระจายข้อมูลข่าว การผูกมิตรกับสื่อมวลชน การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ CRM (Customer Relationship Management) การเผยแพร่ผลงานของนักศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ การให้ทุนการศึกษาแก่นักกีฬาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ การจัดแสดงสินค้า (Display) การจัดเหตุการณ์พิเศษ อาทิเช่น การประกวดแข่งขัน การฉลอง หรือการเปิดตัวสินค้าใหม่ เป็นต้น

11.3 การส่งเสริมการขาย หมายถึง กิจกรรมที่กระทำเพื่อพยายามกระตุ้นการสนใจและทดลองใช้สินค้าและเกิดการขายทันทีคือการซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภคเป็นการเสริมประสิทธิภาพการขายของตัวแทนจำหน่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย การแสดงสินค้า การจัดโชว์รูม (Show room) การวางสินค้าเพื่อการเสนอขายและการจัดนิทรรศการแสดงสินค้า รวมทั้งการแนะนำสินค้าและกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราวโดยไม่ซ้ำกัน เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักกีฬาทั้งภายในและภายนอก การมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา การผ่อนชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นต้น

11.4 การขายโดยใช้พนักงาน หมายถึง วิธีการเสนอสินค้าและบริการโดยวิธีการพบปะลูกค้าตัวต่อตัวและมีการเจรจาพูดระหว่างกัน ทั้งนี้ อาจจะทำกับคนบางคน หรือจะทำพร้อมกันกับกลุ่มที่อาจจะเป็นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการครั้งละหลาย ๆ คนก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อความต้องการจะขายสินค้าและบริการนั่นเอง เช่น การแนะนำการศึกษาตามโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ การเน้นการเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย (open house) ให้นักศึกษาหรือบุคคลภายนอกได้เข้ามาสัมผัสกับบรรยากาศการเรียนการสอนจริงในรั้วของมหาวิทยาลัย การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ (นักศึกษาแลกเปลี่ยน) การบอกเล่าแบบปากต่อปาก (word of mouth) ฯลฯ

11.5 การตลาดทางตรง หมายถึง การสื่อสารทางที่สื่อตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดการตอบสนองทันที โดยมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีในระยะยาวกับผู้บริโภค โดยมีช่องทางการสื่อสารที่กลุ่มเป้าหมายสามารถติดต่อสื่อสารกลับมาได้ สื่อ(Media) ที่ใช้ได้แก่ จดหมายตรง (Direct Mail) เครื่องโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แคตตาล็อก คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ป้ายโฆษณา (Billboard) ฯลฯ ในรูปแบบกิจกรรม ได้แก่ การมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนนักศึกษาที่เรียนดีเพื่อให้เข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยได้โดยตรง

12. ผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

12.1 คุณภาพของบัณฑิต หมายถึง บัณฑิตที่มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นผู้มีความรู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก มีคุณลักษณะตามเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา

12.2 อัตราการสำเร็จการศึกษา หมายถึง ตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตร จำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษาตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตร แสดงให้เห็นถึงผลผลิตของระบบการศึกษาของแต่ละสถาบันในปัจจุบัน หากสถาบันมีการเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จะทำให้ข้อมูลการสำเร็จการศึกษาของประชากรเพิ่มสูงขึ้น เป็นการเพิ่มทุนมนุษย์ของประเทศ หรือการเพิ่มปริมาณความรู้ความสามารถ (Knowledge and Capabilities) ในตัวคน ๆ นั้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

12.3 ผลงานวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผลงานทางวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ความรู้อย่างเป็นระบบ มีการค้นคว้า คิดอย่างเป็นระบบ วิจัยเพื่อหาคำตอบที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่นบทความที่เป็นผลจากวิทยานิพนธ์ หรือบทความจากสารนิพนธ์ เป็นต้น

สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอกและกลุ่มปัจจัยผู้เรียน เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดตัวบ่งชี้ของทั้ง 2 กลุ่มเป็นตัวเดียวกับตัวปัจจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้นิยามศัพท์เดียวกัน

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทั้งจากทางด้านการบริหารธุรกิจและทางด้านการบริหารการศึกษา ตลอดจนเอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อวิเคราะห์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นั้น ผู้วิจัยได้จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัยหลักคือ กลุ่มปัจจัยองค์การ กลุ่มปัจจัยภายนอก และกลุ่มปัจจัยผู้เรียน รวมทั้งสิ้น 23 ปัจจัย จำนวน 50 ตัวบ่งชี้ ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 สรุปกลุ่มปัจจัย ปัจจัยและตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

กลุ่มปัจจัย	ปัจจัย	ตัวบ่งชี้
1. กลุ่มปัจจัยองค์การ		
1.1 ปัจจัยนำเข้า		
1) บุคลากร	(1) ผู้บริหาร (4 ตัวบ่งชี้)	1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ
		2. ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ
		3. บุคลิกภาพ
		4. จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร
	(2) อาจารย์ (3 ตัวบ่งชี้)	5. คุณสมบัติของอาจารย์
		6. ผลงานทางวิชาการ
		7. จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์
	(3) นักศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)	8. ความรู้และทักษะ
		9. นิสัยและเจตคติ
		10. สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม
2) งบประมาณ	(4) งบประมาณ (2 ตัวบ่งชี้)	11. รายได้และทรัพย์สิน
		12. ค่าธรรมเนียมการศึกษา
3) วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี และลักษณะทางกายภาพ	(5) อาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมในสถาบัน (4 ตัวบ่งชี้)	13. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ สถาบัน
		14. อาคารสถานที่
		15. สาธารณูปโภคพื้นฐาน
	(6) ทรัพยากรเทคโนโลยี (2 ตัวบ่งชี้)	16. สิ่งอำนวยความสะดวก
		17. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
		18. เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม
4) หลักสูตร	(7) หลักสูตร (4 ตัวบ่งชี้)	19. เนื้อหารายวิชา
		20. วิธีการสอน
		21. กิจกรรมการเรียนการสอน
		22. การวัดและประเมินผล
1.2 ปัจจัยกระบวนการ		
1) การบริหารจัดการ สถานศึกษา	(8) การบริหารจัดการองค์การ (4 ตัวบ่งชี้)	23. การบริหารทั่วไป
		24. การบริหารงานบุคคล
		25. การบริหารงานการเงิน
		26. การประกันคุณภาพการศึกษา

ตาราง 10 สรุปกลุ่มปัจจัย ปัจจัยและตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

กลุ่มปัจจัย	ปัจจัย	ตัวบ่งชี้
1. กลุ่มปัจจัยองค์การ (ต่อ)		
1.2 ปัจจัยกระบวนการ (ต่อ)		
1) การบริหารจัดการสถานศึกษา	(9) การบริหารวิชาการ (4 ตัวบ่งชี้)	27. การเรียนการสอน
		28. การวิจัย
		29. การให้บริการวิชาการ
		30. การทำนุศิลปวัฒนธรรม
2) การบริหารธุรกิจ	(10) ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน (3 ตัวบ่งชี้)	31. ทำเลที่ตั้ง
		32. การคมนาคมขนส่ง
		33. ระยะเวลา
	(11) การส่งเสริมการตลาด (5 ตัวบ่งชี้)	34. การโฆษณา
		35. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์
		36. การส่งเสริมการขาย
		37. การขายโดยใช้พนักงาน
		38. การตลาดทางตรง
1.3 ปัจจัยผลผลิต		
1) ผลผลิตทางการศึกษา	(12) ผลผลิตบัณฑิต (3 ตัวบ่งชี้)	39. คุณภาพของบัณฑิต
		40. อัตราการสำเร็จการศึกษา
		41. ผลงานวิชาการผู้สำเร็จการศึกษา
2. กลุ่มปัจจัยภายนอก		
1) ปัจจัยภายนอก	(15) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	42. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
	(16) ปัจจัยทางเทคโนโลยี	43. ปัจจัยทางเทคโนโลยี
	(17) ปัจจัยทางการเมือง	44. ปัจจัยทางการเมือง
	(18) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม	45. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม
3. กลุ่มปัจจัยผู้เรียน		
1) ปัจจัยทางสังคม	(19) ครอบครัว	46. ครอบครัว
	(20) เพื่อน	47. เพื่อน
	(21) บุคคลที่มีชื่อเสียง	48. บุคคลที่มีชื่อเสียง
	(22) ผู้เชี่ยวชาญ	49. ผู้เชี่ยวชาญ
	(23) ผู้ใช้ทั่วไป	50. ผู้ใช้ทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีวิธีการวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัย โดยแบ่งเป็น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา งานวิจัยในประเทศ

สิทธิพันธ์ ยศยอद्यิง (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษา : การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ทั้งหลักสูตรภาคในเวลาราชการและหลักสูตรพิเศษหรือหลักสูตรนอกเวลาราชการของมหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดรวม 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 423 คน โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษากับการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัย (2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษาที่ตัดสินใจเลือกเรียนมหาวิทยาลัยต่างกัน จากปัจจัยรวม 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภูมิหลังของนิสิต สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังของนิสิตและผู้ปกครองที่มีต่อมหาวิทยาลัย ความสามารถส่วนบุคคล อิทธิพลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัย ระบบการคัดเลือกนิสิต หลักสูตรของมหาวิทยาลัย คุณภาพของมหาวิทยาลัย สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย และค่าธรรมเนียมและแหล่งเงินทุนของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 37 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เทคนิควิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 เรื่องหลักคือ โมเดลลิสมัลและถดถอย วิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window

ผลการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้ภูมิหลังทุกตัว ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนพี่น้องในครอบครัว สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ระยะทางจากบ้านถึงมหาวิทยาลัยและประสบการณ์ในการทำงานของนิสิตปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนมหาวิทยาลัย โดยจากผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยด้านภูมิหลังของนิสิตเรื่องอายุถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ปัจจัยหนึ่งนั่นคือ นิสิตที่มีช่วงอายุต่างกันตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยต่างกันพบว่านิสิตที่มีช่วงอายุน้อยส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเรียนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนนิสิตที่มีช่วงอายุมากตัดสินใจเลือกเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลทั้ง 10 ตัว พบว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยแต่น้ำหนักความสำคัญอาจแตกต่างกันไป โดยข้อค้นพบที่ว่าโมเดลสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคืออาชีพของผู้ปกครองมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือรายได้รวมของครอบครัว ส่วนโมเดลคุณภาพมหาวิทยาลัยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือความสำเร็จของศิษย์เก่ามีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือคุณภาพอาจารย์ แสดงว่าคุณภาพของมหาวิทยาลัยที่นิสิตหรือบุคคลทั่วไปในสังคมสามารถรับรู้ได้ ต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีผลผลิตที่มีคุณภาพสูงหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตของมหาวิทยาลัยต้องเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ

สำเร็จในหน้าที่การงานและเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน มีคณาจารย์ที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับในสังคม มีผลงานทางวิชาการ มีตำแหน่งทางวิชาการ และมีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับสูงรวมทั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ชวินทร์ เลิศประภาภรณ์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางการบัญชี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับปริญญาโททางการบัญชี และเพื่อศึกษาสิ่งที่ผู้สนใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางการบัญชีคาดว่าจะได้รับจากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปซึ่งอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบ่ง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางการบัญชีและส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis : MRA)

ผลการวิจัยพบว่าระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางการบัญชีในภาพรวม ทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านการเงิน ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษาและปัจจัยทางด้านสังคมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยด้านครอบครัวตามลำดับ ความคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโททางการบัญชีคาดหวังว่าจะได้งานใหม่ที่ดีกว่าเดิม รองลงมาคือได้เลื่อนตำแหน่ง และไม่คาดหวังการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ

สมฤดี ศรีจรรยา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA โดยมีวัตถุประสงค์(1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านอิทธิพลจากภายใน ด้านอิทธิพลจากภายนอก และปัจจัยด้านการตลาด (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ และ (3) เพื่อสร้างสมการเชิงทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ที่อาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวอิสระโดยใช้ Pearson's Correlation Coefficients และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยเป็นสิ่งสำคัญที่มีต่อการเลือกตัดสินใจศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่สนใจมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐที่สนใจอยากเรียนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (NIDA) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วน

มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีสนใจอยากเรียน 5 อันดับ คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA ในภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการตลาดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านอิทธิพลจากภายใน อันดับสุดท้ายเป็นปัจจัยอิทธิพลจากภายนอก ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA มากที่สุดคือปัจจัยด้านการตลาดประกอบด้วยควมมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย คุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน ระบบการสอบเข้า ระยะเวลาในการเรียน ค่าใช้จ่ายต่อหลักสูตร การมีหลักสูตรพิเศษ สถานที่ตั้ง และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัย ปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยด้านอิทธิพลจากภายใน ประกอบด้วยความคาดหวัง ความสามารถส่วนบุคคล และความถนัดในสาขาวิชา ปัจจัยด้านอิทธิพลจากภายนอกประกอบด้วยเพื่อน ครอบครัว การโฆษณา และการส่งเสริมการขาย และสุดท้ายคือปัจจัยส่วนบุคคลโดยเฉพาะรายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา ถือว่ามีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโท MBA

การตี อ้นันต์นาวิ (2554) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ อายุ สถาน ที่ทำงาน สถานภาพ อาชีพ เงินเดือน ศูนย์การศึกษา ที่เลือกเรียนและระดับที่ศึกษาต่อ (3) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อกับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ (5) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา จำนวน 225 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง การหาสหสัมพันธ์อย่างง่าย และความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (LISREL) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)

ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจและระดับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านภาพลักษณ์ และด้านการบริหารจัดการ ส่วนผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษาศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ อายุ

สถานที่ทำงาน สถานภาพ อาชีพ เงินเดือน ศูนย์การศึกษาที่เลือกเรียน และระดับที่ศึกษาต่อ ผลการวิจัยพบว่าศูนย์การศึกษาที่เลือกเรียนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน โดยพิจารณาความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ระดับที่ศึกษาต่อมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อแตกต่างกัน โดยพิจารณาจากหลักสูตรที่เปิดสอน หากเวลาเรียนเป็นช่วงเสาร์อาทิตย์จะมีความเหมาะสมมากกว่าวันจันทร์-พุธ-ศุกร์ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อโดยตรง ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ หลักสูตร และการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยทางอ้อม ได้แก่ ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอน สำหรับปัญหาอุปสรรคในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อได้แก่ งบประมาณค่าใช้จ่ายเนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดีและมีรายจ่ายด้านอื่น ๆ สูง เวลาที่มาศึกษาต่อเพราะมีภาระงานในความรับผิดชอบมาก ความไม่พร้อมที่จะศึกษาต่อเนื่องมาจากมีภาระที่จะต้องรับผิดชอบหลาย ๆ เรื่อง มีความคิดที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานหรือการเลื่อนวิทยฐานะ รวมถึงไม่ตรงตามความต้องการของผู้ที่จะศึกษาต่อคือไม่คิดว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ข้อเสนอแนะที่ทำให้ผู้สนใจเลือกเข้าศึกษาต่อได้แก่ ควรสร้างความน่าเชื่อถือของสถาบัน การให้ข่าวสารหรือฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยรวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย ควรพัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำแก่นิสิตได้ ความเป็นกันเองของคณาจารย์จะสร้างความสบายใจแก่นิสิต พัฒนาหลักสูตรให้น่าสนใจให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้ มีกระบวนการทำวิจัยที่มีคุณภาพ ควรจัดเอกสาร มีสื่อการเรียน ห้องเรียนให้พร้อมเพื่อนิสิตจ่ายเงินน้อยลง มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น หรือควรจัดให้มีหน่วยสอนนอกที่ตั้งเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเดินทาง

ใจชนก ภาคอัท (2556) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ งานวิจัยดังกล่าวเป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ จำนวน 375 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบัน กับเหตุผลในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จากการศึกษาปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันทั้ง 10 ด้านได้แก่ ด้านปรัชญา ปณิธานและอัตลักษณ์ของสถาบัน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาคณาจารย์ ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการบริการด้านกายภาพของสถาบัน ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านการให้คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตามเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อทั้ง 5 ประการได้แก่ ต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการพัฒนาสถานภาพทางสังคม ต้องการพัฒนาอาชีพ ต้องการสร้างเครือข่าย โดยอาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) ค่าสถิติ t-test (t-test Analysis) ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุดมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาจารย์ ด้านการบริการด้านกายภาพของสถาบัน และด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนที่เหลือ ได้แก่ ด้านปรัชญาปณิธาน และอัตลักษณ์ของสถาบัน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการให้คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูล ข่าวสาร ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและด้านผู้นำและการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนเหตุผลในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เหตุผลด้านต้องการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือต้องการพัฒนาอาชีพ ต้องการพัฒนากายภาพทางสังคม ต้องการสร้างเครือข่าย และด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่น สนองตอบความต้องการของบุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

Chapman (1981) กล่าวถึงโมเดลการเลือกสถาบันของนักศึกษา (Model of Student College Choice) ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา (student characteristics) และอิทธิพลภายนอก (external influences) ลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ประกอบด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic status) ทศนคติ (Attitude) ระดับความคาดหวังต่อการศึกษา (Level of Educational Expectation) และระดับผลการเรียน (School Performance) ส่วนอิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ อิทธิพลจากบุคคลที่มีความสำคัญ (Significant persons) เช่น พ่อแม่ ผู้ให้คำปรึกษา เพื่อน อาจารย์ เจ้าหน้าที่แนะแนว ฯลฯ ลักษณะของสถาบัน (Fixed College Characteristics) เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียน การช่วยเหลือทางการเงิน ที่ตั้ง สภาพแวดล้อมของสถาบัน หลักสูตร ฯลฯ การติดต่อสื่อสารกับนักศึกษา (College Efforts to Communicate with Student) โดยอาศัยการจัดการทางการตลาดมาสนับสนุน เช่น การทำวิจัยทางการตลาด การจัดทำแผนการตลาด การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดใหม่เกี่ยวกับหลักสูตร และการประชาสัมพันธ์ เช่น การเยี่ยมชมสถาบัน การแนะแนว การคัดสรร ฯลฯ

Kallio (1995) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยวิจัยจำนวน 1986 คน จาก 2,834 คน และตอบกลับมาร้อยละ 38 หรือ จำนวน 894 คน หลังจากนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ Factor analysis จากปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Factor) จำนวน 31 ปัจจัย แล้วทดสอบ ordinary least squares regression พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ (1) สถานภาพการอยู่อาศัย (residence status) (2) คุณภาพและลักษณะสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ (quality and other academic environment characteristics) (3) หลักสูตร (program) (4) ลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง (work-related concerns), (5) สถานภาพสมรส (spouse considerations) (6) ความช่วยเหลือทางการเงิน (financial aid) (7) สภาพแวดล้อมทางสังคมของมหาวิทยาลัย (the campus social environment)

Willett (2004) ทำการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการเลือกสถาบัน และสรุปได้ว่าปัจจัยที่นักศึกษาใช้ในการเลือกเรียนต่อสถาบัน ได้แก่ อิทธิพลจากผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ชื่อเสียงของสถาบันทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความพร้อมของหลักสูตรที่ต้องการเรียน ชื่อเสียงของคณะ ความช่วยเหลือทางการเงิน สถานที่ตั้งของหลักสูตร คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพชีวิตทางสังคม การกีฬา บรรยากาศภายในสถาบัน การให้คำแนะนำของที่ปรึกษา ตารางเรียน เพื่อนภายในสถาบัน คำแนะนำจากเพื่อน เจ้าหน้าที่ที่เป็นมิตร สถานที่พำนักอาศัย หน้าที่การงาน ขนาดของสถาบัน สถานภาพสมรส สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันได้มาจากนักศึกษาของสถาบัน จากเพื่อน จากเจ้าหน้าที่แนะแนว จากครอบครัวหรือผู้ปกครอง และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

Bashir และคณะ (2013) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเลือกคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับเมือง Karachi รวม 100 คน โดยทำการคัดเลือกนักศึกษาจำนวน 10 คนจากแต่ละคณะบริหารธุรกิจที่มีชื่อเสียงใน Karachi แต่ละแห่ง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเลือกคณะบริหารธุรกิจพบว่า ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการเลือกคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษามากกว่าปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ที่ตั้ง ค่าธรรมเนียมการศึกษา คณะ การจัดอันดับมหาวิทยาลัยทุนการศึกษา ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ การให้เกรด หลักสูตร การเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม โอกาสในการทำวิจัย สิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ครอบครัว คำแนะนำของเพื่อน เพื่อนร่วมสถาบัน การโฆษณา และการบอกต่อ

Winn (2014) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคของสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาจาก 3 มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรที่สำคัญคือระบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบ online กับ การสอนแบบ face to face (หรือที่เรียกว่า hybrid learning หรือ blended learning) ความสะดวก ได้แก่ สถานที่ตั้งใกล้ที่ทำงาน (Location closer to work) ใกล้บ้าน (Location closer to home) ความสะดวกในการจัดตารางการเรียนการสอน ค่าธรรมเนียมการศึกษา และชื่อเสียงสถาบัน ส่วนกลยุทธ์ที่ใช้ในการรับนักศึกษา 3 อันดับแรก ได้แก่ การโฆษณาออนไลน์ (Online advertising) การติดต่อกับตัวแทนของโปรแกรม (Contact from program representative) และการได้รับการติดต่อจากสถาบัน (Contact from program university)

นอกจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุป ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงปัญหา หรือสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียน ดังแสดงในตาราง 11 และ 12 ตาม ลำดับ

รายงานการวิจัย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) งานวิจัยของพร พรหมหาราช และพิชญ์ เจียวคุณ (2549) 2) จันทร์เจ้า สุภรณ์เจริญ และนภดล ยุทธสุขประเสริฐ (2549) 3) ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ (2552) และ 4) เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส (2555)

วิทยานิพนธ์ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 5) นันทินี แป้นแจ้ (2547) 6) วรนิษฐา ชุ่มทองกลาง (2548) 7) สิริฉันท สติรกุล (2550) และ 8) ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551)

บทความวิจัย จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ 9) รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจาภา แพ่งเกษร (2557)

การค้นคว้าอิสระ/ปัญหาพิเศษ/สารนิพนธ์ จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ 10) ปริญา ญาณโกชน (2545) 11) ยุพดี สันติวุฒน์ (2546) 12) ธรรมบุญ วงษ์ประดิษฐ์ (2549) 13) เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2549) 14) ธนิตา ธนธีรนนท์ (2551) 15) วารุณี ศรีนาค (2552) 16) กนิษฐ์สิริ นฤพัทธ์ (2552) 17) จิรรัฐกาล นาคนวน (2553) 18) ประดิษฐ์พงศ์ โตธรรมเจริญ (2555)

Prince of Songkhro
Pattani Campus

ตาราง 11 สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	•	
กลุ่มปัจจัยองค์การ																				
ด้านสถาบัน (ความมีชื่อเสียงของสถาบัน ภาพลักษณ์ของสถาบัน ความเป็นที่ยอมรับ ภาพลักษณ์อาจารย์)	★	★	★	★	★	★		★	★	★	★		★	★					★	✓
ด้านผลิตภัณธ์ (หลักสูตรการเรียนการสอน สาขาวิชา เนื้อหาวิชาการ)	★	★	★	★	★	★	★			★	★					★	★	★	★	✓
ด้านราคา(ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ราคาหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายต่อหลักสูตร)	★		★	★		★	★		★		★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
ด้านช่องทางการเข้าถึงสถาบันการศึกษา (ทำเล สถานที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่เรียน การคมนาคม อาคารสถานที่)		★			★	★	★		★		★			★			★	★	★	✓
ด้านส่งเสริมการตลาด (การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารทางการตลาด การมอบทุนพิเศษ)						★	★		★		★			★						✓
ด้านบุคคล (อาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่)	★	★		★	★		★	★	★	★	★		★				★	★	★	✓
ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน (ขั้นตอนรับสมัคร การคัดเลือก การจัดการเรียนการสอน องค์กรนักศึกษา)	★						★		★		★			★	★		★	★	★	✓
ด้านการบริหารจัดการของสถาบัน													★							✓
ด้านลักษณะทางกายภาพ (สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ-อุปกรณ์ สื่อการเรียน ห้องปฏิบัติการ บรรยากาศการเรียน)	★						★		★				★		★		★	★	★	✓
กลุ่มปัจจัยภายนอก																				
ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม			★			★			★	★		★								✓
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ			★			★			★	★										✓

ตาราง 11 สรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	•	
กลุ่มปัจจัยผู้เรียน																				
ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ, สถาบันเดิม, ภูมิลำเนา)									★						★					✓
ปัจจัยทางสังคม (กลุ่มอ้างอิง เช่น ผู้แนะนำ ผู้ชักจูง อิทธิพลจากผู้อื่น ความต้องการของครอบครัว)		★	★		★				★	★		★								✓
ปัจจัยจิตวิทยา (ปัจจัยดึงดูด, เหตุผลส่วนตัว, ความมุ่งมั่นของตัวเอง, ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ)		★			★	★			★			★								×

หมายเหตุ : ช่อง • เป็นปัจจัยที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้

จากตาราง 11 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากงานวิจัยต่างๆ พบว่าปัจจัยที่ได้จากงานวิจัยมีความสอดคล้องกับการสังเคราะห์ปัจจัยของผู้วิจัยก่อนหน้านี้ ได้แก่ หลักสูตร ค่าใช้จ่ายในการศึกษา สถานที่ตั้ง เป็นต้น แต่มีเพียงบางปัจจัยอาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสถาบัน

ตาราง 12 สรุปปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหา	ทรงธรรมและคณะ (2553)	วารุณีศรีนาค (2552)
1. จำนวนคณาจารย์ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาตกค้างและไม่สำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษา(อาจารย์ที่ปรึกษาหรือการค้นคว้าแบบอิสระ)	✓	✓
2. ทุนสนับสนุนงานวิจัยมีน้อย		✓
3. ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียน สถานที่เรียน สภาพแวดล้อมไม่มีคุณภาพควรได้รับการปรับปรุง	✓	✓
4. รูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร ระบบเทคโนโลยีเพื่อการเรียน สื่อการสอนไม่ทันสมัย	✓	✓
5. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการศึกษาที่ไม่ชัดเจน		✓
6. การเข้าใช้บริการสำนักหอสมุด หนังสือไม่ทันสมัย วิทยานิพนธ์มีน้อย และไม่สะดวกในการเข้าถึงฐานข้อมูล ช่องทางการให้บริการ	✓	✓
7. การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษา/ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	✓	✓
8. ระบบเครือข่ายในการใช้งานอินเทอร์เน็ตมีปัญหา ล่าช้า		✓
9. สภาพแวดล้อมมีฝุ่นละอองและควันรถ ไม่มีสถานที่จอดรถเพียงพอ ระบบบริการขนส่งมวลชนไม่มีประสิทธิภาพ ระบบการรักษาความปลอดภัยการเข้าออกมหาวิทยาลัย	✓	✓
10. ปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด (ปรับปรุงข้อมูลเว็บไซต์ให้ทันสมัย)	✓	
11. ด้านอื่น ๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภคควรได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย ความสะอาดบริเวณต่าง ๆ และภูมิทัศน์โดยรอบมหาวิทยาลัยไม่น่ามอง	✓	✓

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้พิจารณา สรุปปัจจัยและตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ รวมทั้งสิ้น 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ กลุ่มปัจจัยองค์การ กลุ่มปัจจัยภายนอกและกลุ่มปัจจัยผู้เรียน จำนวน 23 ปัจจัย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา รายได้และทรัพย์สิน ค่าธรรมเนียมการศึกษา สภาพแวดล้อมในสถาบัน อาคารและสถานที่ ทรัพยากรเทคโนโลยี หลักสูตร การบริหารจัดการองค์การ การบริหารวิชาการ การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ผลผลิตบัณฑิต ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ครอบครัว เพื่อน บุคคลที่มีชื่อเสียง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ใช้ทั่วไป รวม 50 ตัวบ่งชี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางหรือกลยุทธ์การเพิ่มจำนวนนักศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

สำราญ บุญเจริญ (2547) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพตลาดอุดมศึกษาเอกชน และช่องทางการสรรหานักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันศึกษาเอกชน (2) สังเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ (3) นำเสนอกิจกรรมการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามภูมิภาคที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 18 สถาบันรวม 515 คนและกลุ่มอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยด้านอาชีวศึกษาจำนวน 54 คน โดยมีการทำการตรวจสอบผลการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูลวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม นักศึกษาระดับปริญญาตรีและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับอาจารย์แนะแนว

ผลการวิจัยพบว่าสภาพตลาดอุดมศึกษาเอกชนปัจจุบัน ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ สื่อและบุคคลที่ทำให้รู้จักสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น เอกสารแนะนำสถาบัน ป้ายโฆษณา บอร์ดแนะนำสถาบัน อินเทอร์เน็ต และวารสารทางการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ทำให้รู้จักสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น เพื่อนรุ่นพี่ ศิษย์เก่าสถาบันเดิม ครูอาจารย์แนะแนวการศึกษาสถาบันเดิม บิดามารดาผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง อาจารย์สถาบันปัจจุบันไปแนะแนวหรือศิษย์เก่าสถาบันปัจจุบัน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น หลักสูตร/สาขาวิชาที่เปิดสอน ชื่อเสียงสถาบันหรือคุณภาพอาจารย์ การรับรองมาตรฐานจากกระทรวงศึกษาธิการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและจังหวัดหรือภูมิภาคที่ตั้งสถาบัน ฯลฯ วิธีการสรรหานักศึกษาใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ การส่งบุคคลเข้ามาแนะแนว การส่งเอกสารด้วยบุคคล ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ผ่านกิจกรรมวิชาการ นำไปเยี่ยมชมสถาบัน และเสนอผลประโยชน์สำหรับวิธีการสรรหาที่อาจารย์แนะแนวคิดว่ามีประสิทธิภาพในการจูงใจนักศึกษา ได้แก่ ส่งบุคลากรเข้าไปแนะแนว ให้มาเยี่ยมชมสถาบัน ให้บริการกิจกรรมทางวิชาการ นำเอกสารไปมอบให้โดยตรง เสนอผลประโยชน์แล้วให้คำแนะนำ และการส่งเอกสารแนะนำทางไปรษณีย์

ผลการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สรุปได้ว่า **Products หรือหลักสูตรการศึกษา** ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการเปิดสอนน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในบางสาขาวิชาและการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ ในบางกลุ่มสาขาวิชาทำได้ยากลำบากแต่หลักสูตรที่เปิดสอนสามารถรองรับผู้จบการศึกษาได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการจบจากมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ปวส. และอนุปริญญา ส่วน **Price หรืออัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา** ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสูงกว่าของรัฐเนื่องจากไม่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ แต่การกำหนดค่าหน่วยกิตมีหลายระดับตามแต่ละหลักสูตร หรือแต่ละสาขาวิชา การมีเงินกู้เพื่อการศึกษาของรัฐทำให้นักศึกษาสามารถเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า การให้ทุนการศึกษา การให้ส่วนลดและให้มีการผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ ช่วยจูงใจให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาได้ **Place หรือสถานที่** เมื่อพิจารณาจากการกระจายที่ตั้งอยู่ในแต่ละภูมิภาคส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะตั้งในจังหวัดสำคัญ ๆ หรือการตั้งในเมืองใหญ่ ๆ ของแต่ละภูมิภาค แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีจำนวนที่ตั้งน้อยกว่าของรัฐเพราะการเปิดการสอนนอกสถาบันมีความยากลำบาก เนื่องจากมี

กฎหมายควบคุมอยู่ ข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งคือไม่มีการเรียนการสอนแบบทางไกล จึงเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้น้อยกว่า ส่วน Promotion การส่งเสริมการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ การโฆษณาใช้สื่อหลายประเภท เช่น ป้ายโฆษณากลางแจ้ง อินเทอร์เน็ต วารสารทางการศึกษา วารสารด้านอื่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ การประชาสัมพันธ์สถาบันโดยการผ่านเอกสารแนะนำสถาบัน ผ่านอาจารย์แนะแนวการศึกษา ผ่านระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา ผ่านเอกสารแนะนำที่จัดทำโดยหน่วยงานอื่น การใช้เอกสารแนะนำสถาบันและอาจารย์แนะแนวเป็นวิธีที่ประสิทธิผลมาก การตลาดตรง วิธีที่ใช้คือการส่งบุคลากรของสถาบันเข้าไปแนะแนวการศึกษาให้แก่สถานศึกษา และใช้การส่งจดหมายถึงตัวกลุ่มเป้าหมายโดยตรง การส่งเสริมการขายที่ใช้เป็นหลักคือเงินกู้เพื่อการศึกษาของรัฐ การให้ทุนการศึกษา การเสนอผลประโยชน์ฯลฯ

กลยุทธ์การตลาดสำหรับอุดมศึกษาเอกชน เรียกว่า A-PIPE Mu Model ประกอบด้วย กลยุทธ์การเจาะตลาดปัจจุบัน (P : Penetration strategy) เน้นการส่งเสริมการตลาดและการสรรหากลุ่มเป้าหมายจากตลาดปัจจุบัน และหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันของสถาบัน กลยุทธ์การขยายตลาด (E : Expansion strategy) เป็นการเพิ่มพื้นที่หลักสูตรและโปรแกรมการเรียนการสอน การให้บริการทางวิชาการของสถาบันได้มากขึ้น เช่น การเพิ่มวิทยาเขตในแต่ละภาคเพื่อเพิ่มความครอบคลุมพื้นที่ เพิ่มวิทยาเขตตามแนวชายแดนเพื่อรองรับนักศึกษาจากประเทศใกล้เคียง เช่น ลาว กัมพูชา ชนกลุ่มน้อยมอญ ฯลฯ การพัฒนาตลาดใหม่โดยการเปิดชั้นเรียนของหลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนในปัจจุบันให้กัตลาดเป้าหมายใหม่ เช่น ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น พระสามเณร ผู้สูงอายุหรือบุคลากรที่มีงานประจำแต่ต้องการปรับวุฒิ ฯลฯ การปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน เช่น การจัดรอบการเรียนให้มีความหลากหลายและโอนย้ายเวลาเรียนได้ จัดโปรแกรมให้เรียนเพื่อให้ได้รับปริญญาสองสาขาพร้อมกัน หรือปริญญาสองระดับเรียนรวดเดียวเช่นปริญญาตรีและปริญญาโทเรียนต่อเนื่องกัน การเปิดรายวิชาเฉพาะกลุ่มที่เป็นตลาดหลักสูตรแบบไม่มีปริญญา การปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในสาขาวิชาที่นิยมแต่ยังไม่มีในสถาบันหรือเปิดสอนน้อย เพิ่มหลักสูตรนานาชาติในสาขาวิชาที่สถาบันเชี่ยวชาญ เปิดการเรียนการสอนแบบทางไกล ฯลฯ การส่งเสริมการตลาดโดยการเพิ่มการประชาสัมพันธ์เข้าสู่กลุ่มเป้าหมายใหม่ กลยุทธ์ราคา (P: Price strategy) โดยการกำหนดค่าหน่วยกิตให้หลายหลายตามหลักสูตรหรือโปรแกรมที่ศึกษา ให้ส่วนลดในรูปแบบของทุนการศึกษา หรือการให้ผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ หาแหล่งเงินกู้ให้กับระดับบัณฑิตศึกษา หรือการกำหนดค่าเล่าเรียนแบบเหมาจ่ายเป็นรายภาคการศึกษา กลยุทธ์การสร้างภาพพจน์สถาบัน (I: Image strategy) ชื่อเสียงและคุณภาพของอาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญที่กลุ่มเป้าหมายใช้ตัดสินใจเลือกสถาบันอุดมศึกษา กลวิธีที่ทำให้สถาบันมีชื่อเสียงและภาพพจน์ดี รวมถึงมีอาจารย์ที่มีคุณภาพ เช่น จ้างคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาเป็นอาจารย์ประจำสถาบัน เพิ่มสัดส่วนอาจารย์ที่จบปริญญาเอกมากขึ้น ส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือฝึกงานด้านการสอนในระดับมัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษา ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ความรู้และให้บริการทางวิชาการ ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ทำการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สถาบัน นำกลุ่มเป้าหมายมาเยี่ยมชมสถาบัน สนับสนุนกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมชุมชนหรือภูมิภาค ฯลฯ กลยุทธ์พันธมิตร (A : Alliance strategy) เป็นการทำความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกสถาบันด้านการเรียนการสอน การบริการ และการส่งเสริมการตลาด เช่น ร่วมมือกับสถาบันอื่นเพื่อให้ส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อ โดยเสนอเป็น

ผลตอบแทนให้ทั้งนักศึกษาและโรงเรียน ร่วมมือกับองค์กรธุรกิจและองค์กรของรัฐเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และกลยุทธ์สุดท้ายคือ กลยุทธ์หน่วยงานการตลาด (M: Marketing unit) เพื่อสนับสนุนงานด้านการตลาดของสถาบันโดยเฉพาะโดยมีภาระหน้าที่ตั้งแต่การวิจัยตลาด งานแนะแนวการศึกษาแบบตรง งานควบคุมดูแลการผลิตสื่อและเลือกใช้สื่อ งานระบบฐานข้อมูลด้านการตลาด งานส่งเสริมการขาย งานประชาสัมพันธ์และโฆษณาผ่านสื่อ งานผู้ปกครองและชุมชนสัมพันธ์ งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ งานประสานงานกับคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ภายในสถาบัน รวมถึงหน่วยงานภายนอก

ประดิษฐ์ อารยะการกุล (2547) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลกับการพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัย (2) พัฒนากลยุทธ์การแข่งขันสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านผู้บริหารและการวางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการวางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัย และแบบสอบถามผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ชี้้นำกลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมากทั้งในปัจจุบันและจะส่งผลต่อไปในอนาคต ได้แก่ ทิศทางการพัฒนาของประเทศที่มุ่งไปสู่สังคมดิจิทัล การให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมตลอดอายุงานของแรงงานที่ประกอบวิชาชีพชั้นสูง คุณภาพของนักศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ การพัฒนามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในภาพรวมควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่พบทั้ง 3 ด้านของกลยุทธ์การแข่งขัน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านนักศึกษา กลยุทธ์ด้านการบริหาร และกลยุทธ์ด้านวิชาการ

ธนัสถ์ เกษมไชยานันท์ และ ปิยพงศ์ สุเมตติกุล (2555) ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (2) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 365 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority needs index modified) ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ (1) กลยุทธ์หลักการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วยส่งเสริมการดำเนินการด้านข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตลาดอย่างเป็นระบบและทันสมัย เร่งพัฒนาระบบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดอย่างรอบด้าน พัฒนาและส่งเสริมการวิเคราะห์ ติดตามข้อมูลข่าวสารจากผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เร่งรัดพัฒนา วิเคราะห์คู่แข่งการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน เร่งรัด

พัฒนายุทธวิธีในการแบ่งส่วนตลาดอย่างเร่งด่วน (2) กลยุทธ์หลักด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รองได้แก่การวางตำแหน่งทางการตลาดของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา การสร้างความแตกต่างของหลักสูตรบัณฑิตศึกษาจากคู่แข่ง การพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาใหม่ๆ ที่เป็นการต้องการของผู้เรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(3) กลยุทธ์หลักด้านการจัดการส่วนประสมการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบัน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์รอง ได้แก่ ตัวหลักสูตร ค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการเรียนการสอนของหลักสูตร การจัดการส่งเสริมการตลาดสำหรับหลักสูตรเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสมัครเรียน การให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป้าหมายและผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป้าหมาย การวิจัยความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เรียน การมีประธานหรือผู้อำนวยการหลักสูตรที่มีอำนาจบารมีในการดำเนินการจัดการและบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ (4) กลยุทธ์หลักด้านการจัดการความพยายามทางการตลาดสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของสถาบัน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง ได้แก่ การจัดตั้งคณะทำงานทางตลาดสำหรับหลักสูตรด้วยการมอบหมายให้บุคคล ทีมงาน หรือจัดตั้งฝ่ายหรือแผนกทางตลาดขึ้นในสถาบัน อุดมศึกษา พัฒนาและส่งเสริมการตลาดตามข้อมูลข่าวสารทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการเรียนการสอน ผู้สอน และผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เร่งพัฒนาระบบการวิเคราะห์คู่แข่งชั้นทางการศึกษาอย่างเร่งด่วน เร่งพัฒนากลไกการควบคุมการตลาดอย่างเร่งด่วน

งานวิจัยต่างประเทศ

Winn (2014) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคของสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาจาก 3 มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรที่สำคัญคือระบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการสอนแบบ online กับ การสอนแบบ face to face (เรียกว่า hybrid learning / blended learning) ความสะดวก ได้แก่ สถานที่ตั้งใกล้ที่ทำงาน (Location closer to work) ใกล้บ้าน (Location closer to home) ความสะดวกในการจัดตารางการเรียนการสอน ค่าธรรมเนียมการศึกษาและชื่อเสียงของสถาบันส่วนกลยุทธ์ที่ใช้ในการรับนักศึกษา 3 อันดับแรก ได้แก่ การโฆษณาออนไลน์ (Online advertising) การติดต่อกับตัวแทนของโปรแกรม (Contact from program representative) และการติดต่อกับตัวแทนของมหาวิทยาลัย (Contact from program university)

Kallio (1995) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยวิจัยจำนวน 1986 คน จาก 2,834 คนและตอบกลับมาร้อยละ 38 หรือจำนวน 894 คน หลังจากนั้น ได้ทำการวิเคราะห์ Factor analysis จากปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Factor) จำนวน 31 ปัจจัยแล้วทดสอบ

ordinary least squares regression พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ (1) สถานภาพการอยู่อาศัย (residence status), (2) คุณภาพและลักษณะสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ (quality and other academic environment characteristics), (3) หลักสูตร (program), (4) ลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง (work-related concerns), (5) สถานภาพสมรส (spouse considerations), (6) ความช่วยเหลือทางการเงิน (financial aid), (7) สภาพแวดล้อมทางสังคมของมหาวิทยาลัย (the campus social environment)

นอกจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปแนวทางหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 สรุปแนวทางหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง (แบ่งตามส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด)

แนวทาง/กลยุทธ์	ศุภณิศร์ เต็มสงวนวงศ์ 2550	จอย ทอง กล่อมลี 2550	วิวิทส์ สัตยารักษ์ 2552	กรรณิการ์ วัชรภรณ์ 2557	David & Martina 2011
1. การโฆษณา (Advertising)					
- การโฆษณาประชาสัมพันธ์หลักสูตรครอบคลุมทุกช่องทาง และเน้นการตลาดแบบเจาะกลุ่ม one to one เช่น สื่อสารสนเทศ สื่อปากต่อปาก word of mouth จากศิษย์เก่าหรือการแนะนำ บอกต่อบนสื่อเว็บไซต์ email สื่อสิ่งพิมพ์และโทรทัศน์ ใช้ดารา ป้ายโฆษณา คลื่นวิทยุ หนังสือพิมพ์	✓	✓	✓	✓	✓
- fliers posters /picture on public transport vehicles/ video spots Magazine bulletins					✓
- การเน้นช่องทางติดต่อสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	✓		✓		
- การแจ้งข่าวสารภายในมหาวิทยาลัย เช่น สถานีวิทยุ	✓				
- การทำวารสารเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัย	✓				
2. การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling)					
- การทำ open house /open days เพื่อสัมผัสบรรยากาศ การเรียนการสอนจริง	✓				✓
- มีการแนะนำแนวการศึกษาตามโรงเรียน บ้าน หรือ Road show			✓	✓	✓
3. การส่งเสริมการขาย (Sales promotion)					
- มีการผ่อนชำระค่าเทอม (อยู่กับแบบเอื้ออาทร)				✓	
- กำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และเน้นความคุ้มค่าของค่าธรรมเนียมที่นักศึกษาต้องจ่าย	✓		✓	✓	
- การจัดกิจกรรมโชว์ศักยภาพของคณะในมหาวิทยาลัย ออกร้าน แนะนำตามศูนย์การค้าใหญ่ ๆ			✓		
- การให้ทุนการศึกษา (กับนักกีฬาหรือนักศึกษา)	✓			✓	
- การมีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	✓			✓	
- การให้ส่วนลดต่าง ๆ				✓	
- การเข้าร่วมกับสถาบันอื่นในการจัดนิทรรศการทางการศึกษา Educational fairs / Educational events	✓				✓
- การให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่จบ	✓				

ตาราง 13 สรุปลักษณะหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง (แบ่งตามส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด) - ต่อ

แนวทาง/กลยุทธ์	ศุภณิศร์ เต็มสงวนวงศ์ 2550	จอย ทอง กล่อมสี 2550	วิทวัส สัตยารักษ์ 2552	กรรณิการ์ วัชรภรณ์ 2557	David & Martina 2011
3. การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) - ต่อ - การขายของที่ระลึก ของขวัญ (presents) เกี่ยวกับความเป็นสถาบัน เป็นการสร้างเครือข่ายการรับรู้และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสถาบันกับนักศึกษา			✓		✓
4. การประชาสัมพันธ์ (Public relation) - การบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationship Management: CRM) ทั้งสถาบันและต่อเนื่อง	✓		✓		
- การทำให้แบรนด์ของมหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น เน้นความเป็นเลิศด้านวิชาการ มีทูตแบรนด์ (brand ambassador) ปรับเปลี่ยนแบรนด์มหาวิทยาลัย (rebranding) ให้ทันสมัย การสร้างครีธาในแบรนด์ (ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย)	✓		✓		
- การเน้นการสร้างเครือข่ายระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย			✓		
- การสร้างสิ่งปลูกสร้างโดยการทำให้ physical structure การสร้างอาคารใหม่ที่มีความทันสมัยสนองต่อการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของสถาบัน			✓		
- การประชาสัมพันธ์ต่างประเทศเพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น			✓		
- การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ให้บริษัทประชาสัมพันธ์มืออาชีพเข้ามาทำงานโดยตรง			✓		
- การเป็น e-University	✓				
- การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อสังคมนานาชาติ	✓				
- การเข้าร่วมงานกับหน่วยงานด้านการศึกษาของภาครัฐหรือจัดทำกิจกรรมโครงการให้กับสถาบันอื่น	✓		✓		
- การดูผลงานของต่างประเทศและสร้างการเรียนรู้กับสังคมโลก	✓				
- การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ (เป็น Socialization networking) การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษา	✓				
- การให้บริการชุมชนและจริยธรรมควบคู่กัน	✓				
- ศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันโดยเฉพาะแวดวงธุรกิจ (แผนกศิษย์เก่า)			✓		
5. การตลาดทางตรง (Direct marketing) - การสื่อสารทางการตลาด					
- การทำการตลาดทางตรง direct marketing	✓				
- การเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ / นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จต่อสาธารณะ การให้นักวิชาการปรากฏในสื่อ	✓				✓
- การเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมายใหม่ ๆ เช่น รับแรงงานที่ต้องกลับเข้ามาฝึกฝนหลักสูตรเพิ่มหรือวุฒิที่สูงขึ้น			✓		
6. การใช้การสื่อสารทางการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) - การใช้การสื่อสารทางการตลาดแบบผสมผสาน (IMC) ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โรงภาพยนตร์ สื่อกลางแจ้ง สื่อเคลื่อนที่		✓	✓		

ตาราง 13 สรุปแนวทางหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย
อื่นที่เกี่ยวข้อง (แบ่งตามส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด) - ต่อ

แนวทาง/กลยุทธ์	ศุภณิศร์ เต็มสงวนวงศ์ 2550	จอย ทอง กล่อมสี 2550	วิฑูรย์ สัตยารักษ์ 2552	กรรณิการ์ วัชรภรณ์ 2557	David & Martina 2011
6. การใช้การสื่อสารทางการตลาดผสมผสาน(IMC) - เน้นการผูกมิตรกับสื่อมวลชนทุกแขนง (ไม่จ่ายเงินให้สื่อ) - การเปิดศูนย์รับสมัครนักศึกษาใหม่ พร้อมการให้คำปรึกษาของ อาจารย์และรุ่นพี่ให้การต้อนรับ	✓	✓			✓
7. อื่น ๆ (ส่วนประสมทางการตลาดตัวอื่น ๆ) - การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน				✓	
- การบริหารจัดการหลักสูตรที่เปิดสอน				✓	
- การเปิดสอนหลักสูตรและสาขาวิชาที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ เป็นที่นิยม	✓		✓	✓	
- การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพบริหารตามมาตรฐาน			✓	✓	
- การคัดสรรคณาจารย์ที่มีชื่อเสียง มีความพร้อมด้านคุณวุฒิเป็นที่ ยอมรับของสังคม/การพัฒนาอาจารย์/เน้นคุณภาพอาจารย์	✓			✓	
- ปรับปรุงขั้นตอนการเข้าถึงบริการให้มีน้อยที่สุด				✓	
- การขยายสาขาออกไปยังพื้นที่อื่นหรือต่างจังหวัด			✓		
- การร่วมมือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเปิดหลักสูตรใหม่ขึ้น หรือการ จัดการแข่งขัน เช่น การจัดการศูนย์การเรียนการสอนเฉพาะทาง			✓		✓
- จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาให้พร้อม (สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบวงจร)	✓			✓	
- สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย				✓	
- การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	✓				
- การพัฒนาทักษะด้านภาษา	✓		✓		

จากตาราง 13 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ที่
สถาบันการศึกษาของรัฐบาลและเอกชนที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมกิจกรรมของสถาบัน เพื่อ
สร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน และเพื่อให้เกิดการตอบสนองจากผู้ที่สนใจเรียนต่อในระดับระดับ
บัณฑิตศึกษาของสถาบันมากยิ่งขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางกลยุทธ์เชิงธุรกิจ
ที่ใช้ในแต่ละสถาบันเน้นไปที่การสื่อสารทางการตลาด ดังนี้

1. การสนับสนุนกิจกรรมการสื่อสารทางการตลาด ได้แก่

- การจัด Roadshows
 - การจัดกิจกรรมพิเศษ ได้แก่ ตลาดนัดหลักสูตร (Educational fairs)
- การจัดกิจกรรมทางวิชาการ (Educational events) การจัดแข่งขันต่าง ๆ (contest) การมอบ
ทุนการศึกษา
- การจัดทำของที่ระลึกที่มีสัญลักษณ์ของสถาบัน
 - การเปิดเยี่ยมชมสถาบันหรือคณะต่าง ๆ (Open Days /Campus tour)

2. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อกระจายเสียงได้แก่
 - ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ (Billboard)
 - การกระจายเสียงเกี่ยวกับข่าวกิจกรรมต่าง ๆ สปอร์ตวิทยุ
 - การโฆษณาเกี่ยวกับหลักสูตร โปสเตอร์ แผ่นพับ ตีรูปภาพบนรถขนส่ง

สาธารณะ

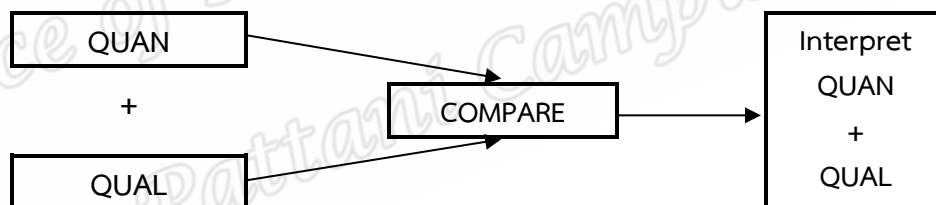
- การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์
3. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสาธารณะ(บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก)
 - การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร นิตยสารแจกฟรี
 - รายงานประจำปี (Annual Report)
 - การจัดประชุมทางวิชาการ (conference)
 - ผู้เชี่ยวชาญและผลงานวิจัยของสถาบันที่ออกตามสื่อต่าง ๆ
 3. การติดต่อสื่อสารโดยใช้บุคคล เช่น งานแฟร์ หรือ โรดโชว์ และงานเปิดบ้าน (Open days) การนำเสนอรายละเอียดของสถาบันตามงานต่าง ๆ
 4. การขายทางตรง (Direct Sales) ได้แก่ Email เพื่อยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนของสถาบัน หรือทุนการศึกษา E-Shopping การส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าของสถาบันแบบออนไลน์ เช่น ร้านหนังสือออนไลน์ในราคาพิเศษ
 5. การสร้างภาพลักษณ์ของสถาบัน ได้แก่ เว็บไซต์ของสถาบันหรือหลักสูตร การจัดอันดับของสถาบัน (University Ratings on the web)
 6. การติดต่อสื่อสารทางการตลาดแบบผสมผสาน (Integrated Marketing Communication : IMC) คือ การผสมผสานการสื่อสารทางการตลาดหลายเครื่องมือเพื่อสร้างภาพพจน์โดยรวมของสินค้า บริการ และองค์กรและเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงาน การใช้เครือข่ายการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ การตลาดแบบปากต่อปาก การใช้ Social Network การจัดกิจกรรมพิเศษ (Event marketing) การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ ฯลฯ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการผสมผสานระหว่างการใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยที่นำเอาข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงตัวเลขมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้วิธีการทางสถิติในการสนับสนุน ส่วนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นกระบวนการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความเข้าใจบนพื้นฐานของระเบียบวิธี มีลักษณะเฉพาะที่มุ่งการค้นหาประเด็นปัญหาทางสังคมหรือปัญหาของมนุษย์ สร้างภาพและข้อมูลที่ซับซ้อนเป็นองค์รวม วิเคราะห์ข้อความ รายงานที่ชนะของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียด และดำเนินการศึกษาในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ (Cresswell, 1998 อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2556) เป็นการวิจัยที่นำเอาข้อมูลทางด้านคุณภาพมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในรูปของข้อความ มุ่งการบรรยาย หรืออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความคิดวิเคราะห์เพื่อประเมินผลและสรุปผลโดยไม่มีตัวเลขทางสถิติมาสนับสนุน ซึ่งข้อดีของการใช้วิธีการวิจัยและการประเมินเชิงผสมผสานทำให้ได้คำตอบ หรือสามารถที่จะตอบคำถามการวิจัยที่วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงวิธีเดียวไม่สามารถตอบได้อย่างครอบคลุมนอกจากนี้ วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ทำให้ได้คำตอบที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาได้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึกมากขึ้น (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) ในบทนี้ ผู้วิจัยได้จึงเป็นการนำเสนอวิธีการดำเนินงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ระยะตามลำดับ เริ่มจากระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการดำเนินงานวิจัยหรือหาคำตอบในประเด็นเดียวกัน โดยใช้กรอบแนวคิดเดียวกันคือปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และปัจจัยที่คาดว่าจะน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงโดยจะกระทำไปพร้อมกันและให้น้ำหนักความสำคัญเท่า ๆ กัน แต่กระทำในลักษณะคู่ขนานแยกจากกัน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากวิธีการวิจัยทั้งสองมาเปรียบเทียบเพื่อสรุปตีความอธิบายร่วมกัน ต่อจากนั้น เริ่มการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 คือแนวทางการแก้ไขปัญหาลดลงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อจัดทำร่างต้นแบบแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และนำเสนอแนวทางให้กับกลุ่มบุคคลหนึ่งที่ผู้วิจัยคัดเลือกและกำหนดให้เข้าร่วมกลุ่มตามคุณสมบัติต่าง ๆ โดยถือว่ากลุ่มบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา(Connoisseurship) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าว เพื่อความสมบูรณ์ต่อไป

การออกแบบการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้าที่ดำเนินการพร้อมกัน (simultaneous triangulation) ซึ่งเป็นแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธีที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการดำเนินงานวิจัย หรือศึกษาหาคำตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งในช่วงระยะเวลาเดียวกันและได้ให้น้ำหนักความสำคัญเท่า ๆ กัน ลักษณะของปัญหาสามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพศึกษาหาคำตอบร่วมกันในประเด็นเดียวกันได้ ข้อมูลที่ได้จากวิธีการวิจัยทั้งสองจะนำมาเปรียบเทียบสรุปตีความอธิบายร่วมกันเป็นแบบแผนสามเส้า โดยผู้วิจัยใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาหาคำตอบในประเด็นหรือเรื่องเดียวกันในเวลาพร้อม ๆ กัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) คือ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และปัจจัยที่คาดว่าจะน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลง แต่แยกกันดำเนินการตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งได้ผลการวิจัยหรือคำตอบจากทั้งสองวิธี หลังจากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้จากทั้งสองวิธีมาเปรียบเทียบว่าส่วนใดที่ได้ผลเหมือนหรือคล้ายกันและส่วนใดที่ได้ผลที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาความตรงหรือความถูกต้องแม่นยำ ความสอดคล้องซึ่งกันและกันของผลการวิจัยที่ได้จากทั้งสองวิธี หากมีผลวิจัยที่แตกต่างก็สามารถนำมาเป็นส่วนช่วยขยายความ หรือเพื่อเติมเต็มผลการวิจัยระหว่างกัน ดังแสดงในภาพประกอบที่ 10

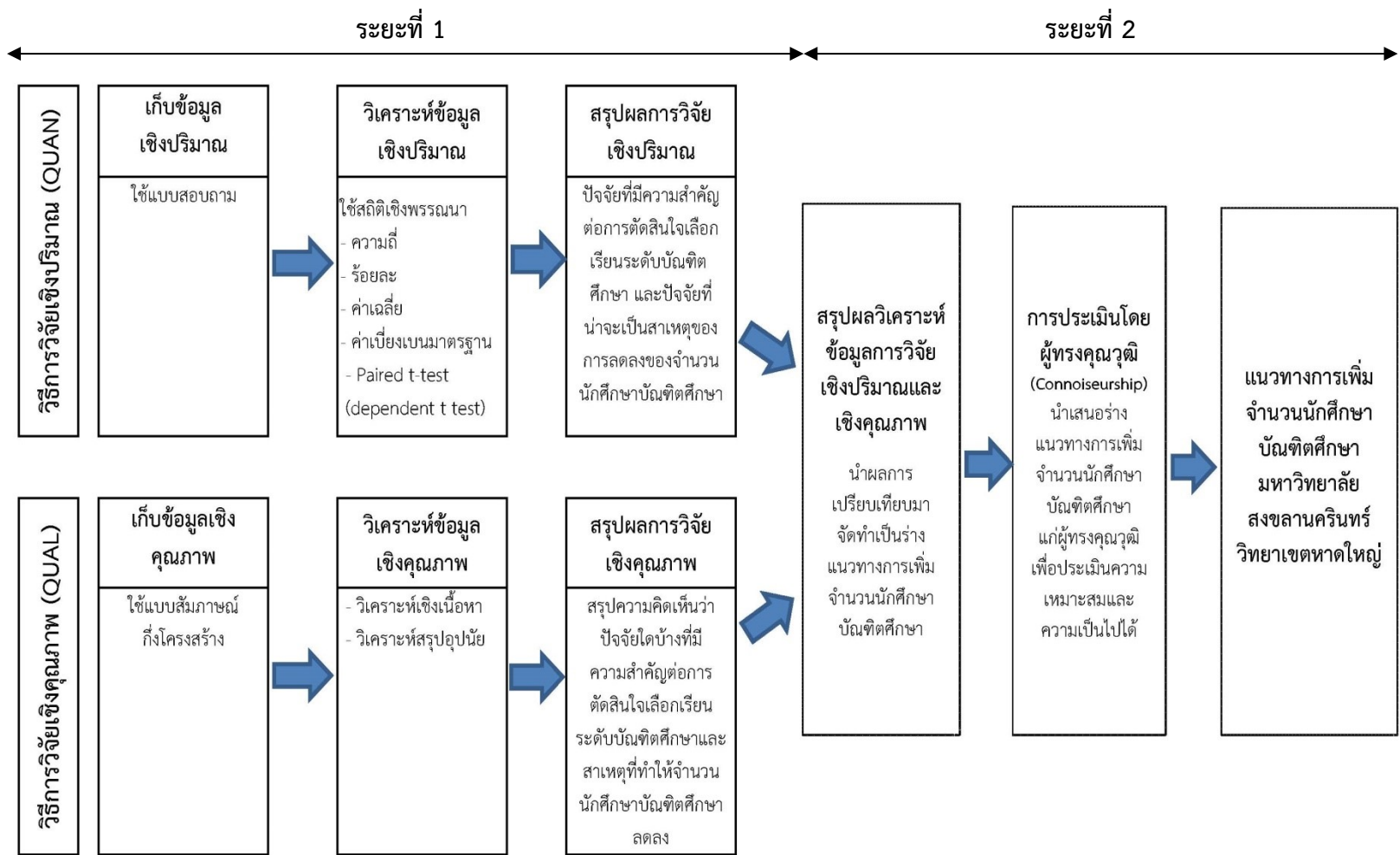

ภาพที่ 10 รูปแบบการวิจัยแบบสามเส้า (Triangulation design)

(ที่มา : Creswell John W. & Plano Clark Vicki L, 2007)

การดำเนินงานตามแผนการวิจัยแบบผสมวิธี

การออกแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้าที่ดำเนินการพร้อมกัน (simultaneous triangulation) ซึ่งเป็นแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธีที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการดำเนินงานวิจัย หรือศึกษาหาคำตอบเรื่องเดียวกันไปพร้อมกันตามแผนการวิจัยแบบผสมวิธี ดังแสดงในภาพประกอบที่ 11

ภาพที่ 11 แผนการวิจัยเชิงผสมวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการสอดคลองข้อมูลแบบสามเส้าประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการไปพร้อมกัน รายละเอียดดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

สำหรับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อมุ่งศึกษาระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา แล้วทำการเปรียบเทียบค่าความต่างของแต่ละปัจจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น จนได้ผลลัพธ์เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะจะเป็นสาเหตุการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษา (เฉพาะระดับปริญญาโทและปริญญาเอก) ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประจำปีภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ทุกกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 3,690 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จากทุกกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (1970 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546) เพื่อกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{3,690}{1 + 3,690(0.05)^2} \\ &= 360.88 \approx 361 \end{aligned}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของกลุ่มประชากร
 e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ของกลุ่มตัวอย่างกำหนดว่าจะให้มีระดับสำคัญเป็น 0.05

ผลการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดหรือเหมาะสมคือจำนวน 361 คน นั้นผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างให้มากขึ้นเป็น 420 คน เพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยและทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นมากขึ้นเพราะการเป็นตัวแทนของประชากรได้ดีให้ใช้จำนวนน้อยกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดแล้วการที่จะเพิ่มจำนวนตัวอย่างให้มากขึ้น ความคลาดเคลื่อนจะน้อยลง (บุญมี พันธุ์ไทย, 2545) หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา แล้วทำการสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากตามสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มสาขาวิชา โดยการสุ่มแบบไม่ใส่คืนกลับจนได้ครบตามจำนวน ดังแสดงตามตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา (วิทยาเขตหาดใหญ่)

จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (คน)	จำนวน (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1,776	202
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	825	94
กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	1,089	124
รวมทุกกลุ่มสาขาวิชา	3,690	420

ที่มา : ข้อมูลจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ เฉพาะระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จาก กองแผนงาน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามมาจากการหลอมรวมแนวคิดที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการบริหารธุรกิจและทฤษฎีการบริหารการศึกษา เอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และเพื่อเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าความเป็นจริงของแต่ละปัจจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะเป็นส่วนเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างค่าสภาพความเป็นจริงกับค่าความคาดหวัง เฉพาะกรณีที่ค่าความหวังสูงกว่าค่าสภาพความเป็นจริงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วพิจารณาใน 5 อันดับแรก

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (เฉพาะระดับปริญญาโทและปริญญาเอก) ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จากทุกกลุ่มสาขาวิชาจำนวน 420 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนดไว้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพครอบครัว สถานที่อยู่ปัจจุบันและการนับถือศาสนา ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษา จำนวน 55 ข้อ ดังนี้

ปัจจัยองค์การ		จำนวน (ข้อ)	
1)	ผู้บริหาร	4	ข้อ
2)	อาจารย์	3	ข้อ
3)	นักศึกษา	3	ข้อ
4)	งบประมาณ	2	ข้อ
5)	อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน	4	ข้อ
6)	ทรัพยากรเทคโนโลยี	2	ข้อ
7)	หลักสูตร	6	ข้อ
8)	การบริหารจัดการองค์การ	6	ข้อ
9)	การบริหารงานวิชาการ	4	ข้อ
10)	ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	5	ข้อ
11)	การส่งเสริมการตลาด	12	ข้อ
12)	ผลผลิตทางการศึกษา	5	ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ แบบสอบถามพิจารณาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่มีต่อปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ว่าอยู่ในระดับใด โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคาดหวัง หมายถึง ค่าความคาดหวังต่อปัจจัยที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ควรมีมากน้อยเพียงใด

ระดับ 5	หมายถึง	คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้	มากที่สุด
4	หมายถึง	คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้	มาก
3	หมายถึง	คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้	ปานกลาง
2	หมายถึง	คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้	น้อย
1	หมายถึง	คาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้	น้อยที่สุด

ระดับสภาพความเป็นจริง หมายถึง ค่าการรับรู้สภาพที่เกิดขึ้นจริงในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีมากน้อยเพียงใด

ระดับ 5	หมายถึง	มหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้	มากที่สุด
4	หมายถึง	มหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้	มาก
3	หมายถึง	มหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้	ปานกลาง
2	หมายถึง	มหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้	น้อย
1	หมายถึง	มหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้	น้อยที่สุด

วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดวิจัยและนิยามศัพท์พร้อมให้ความหมาย และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่จะต้องครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์มากขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติ ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา การวิจัยทางการศึกษา ครุศาสตร์หรือการบริหารการศึกษา และการบริหารธุรกิจ เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ ถูกต้องและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด แล้วนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977, อ้างถึงใน สมชาย วรภิเษมสกุล, 2554) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้ + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นหลักของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นหลักของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
 - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับประเด็นหลักของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมา กำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณตามสูตร โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปไว้ใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องที่ต่ำกว่า 0.6 นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญหรือพิจารณาตัดทิ้ง ซึ่งแบบสอบถามการวิจัยทั้ง 2 ตอน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6 ถึง 1.00 ทุกข้อ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาอีกครั้ง แล้วปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และผ่านการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในรายด้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1951 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังของนักศึกษามีค่าระหว่าง 0.715 - 0.957 และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามค่าสภาพความเป็นจริงมีค่าระหว่าง 0.364 - 0.900 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล)

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปจัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อจัดส่งถึงประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา เพื่อแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในแต่ละหลักสูตร

2. ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามฉบับเอกสารจำนวน 400 ชุดถึงภาควิชาของคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยการนำส่งด้วยตัวเองผ่านเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านบัณฑิตศึกษาของแต่ละภาควิชา พร้อมแนบซองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้วิจัยเพื่อส่งกลับผู้วิจัยโดยตรง พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการจัดส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย

3. หลังจากครบ 15 วัน ผู้วิจัยได้ติดตามเพื่อขอรับและเก็บแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งคืนมาด้วยตนเอง ปรากฏว่าจำนวนแบบสอบถามยังไม่ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนดไว้คือจำนวน 361 คน ผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้การส่งแบบสอบถามฉบับออนไลน์ (Google Form) แทน เพื่อให้การเก็บข้อมูลวิจัยเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายสาขาวิชาและเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และได้จำนวนแบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยจัดส่งไปยังอีเมลของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2558 ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาและไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับเอกสารมาแล้ว โดยพิจารณาจากรหัสนักศึกษาจำนวน 400 คน หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ได้ทำสรุปผลการเก็บข้อมูลจากทั้งสองวิธีตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากทั้งสองวิธีรวมทั้งสิ้น 420 คน

4. หลังจากผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอผลวิเคราะห์ลงในตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบตาราง

2. วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายชื่อและรายด้าน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งตัดแปลงจากแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด(2545) โดยแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. คำนวณหาค่าการทดสอบ t-test dependent samples หรือเรียกว่า paired t - test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง หรือเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงในแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ หลังจากนั้นค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยใช้สูตร Rovinelli & Hambleton (1977 อ้างถึงใน สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา
ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha -Coefficient) ของ Cronbach (1951 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ (ทั้งฉบับ)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าความถี่ (Frequency) เป็นการแสดงค่าความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นได้ โดยแสดงเป็นจำนวนและร้อยละ (%)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage) แสดงความหมายของค่าและสามารถนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบได้ใช้สูตร

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P	แทน	ค่าร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการวัดการกระจาย แทนด้วย SD ของคะแนน โดยใช้สูตร

$$SD = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}}{n-1}$$

เมื่อ SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
\bar{x}	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
x_i	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

2.5 การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples หรือเรียกว่า paired t-test เพื่อใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกรณีกกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กัน (ไม่อิสระจากกัน) โดยทำการศึกษาที่มีลักษณะเป็นคู่กันคือเป็นคนกลุ่มเดียวแต่มีการทดสอบสองครั้ง โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}} \quad ; \quad df = n-1$$

เมื่อ t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนของแต่ละปัจจัย
$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคู่คะแนน
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคู่คะแนน

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

สำหรับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเชิงลึกถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยอาศัยกรอบแนวคิดวิจัยเดียวกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและค้นหาถึงสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงพร้อมกับสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face - to - face) กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละสาขาวิชา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ประกอบด้วยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาจาก 3 กลุ่มสาขาวิชา ละ 4 คน ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 24 คน วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบมีเป้าหมายหรือแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ (Purposeful Selection) เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง ขั้นตอนหรือวิธีการที่ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบแนวคิดวิจัย เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และมีประสบการณ์เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

กระบวนการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558 รวม 12 คน

การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นการเลือกโดยมีเหตุผลของความเท่าเทียมของการให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบแนวคิดวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นนักศึกษาที่สามารถเป็นตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละชั้นปีของแต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย เช่น ประธานชั้นปี ประธานรุ่น ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของหลักสูตร ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะ

1.2 เป็นนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากหลักสูตร คณะ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภายนอก

1.3 ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยอย่างสมัครใจก่อนให้ข้อมูล

ตาราง 15 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	เพศ	ระดับหลักสูตร	กลุ่มสาขาวิชา
นักศึกษา 1	หญิง	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 2	หญิง	ปริญญาเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 3	หญิง	ปริญญาเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 4	หญิง	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 5	ชาย	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 6	ชาย	ปริญญาเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
นักศึกษา 7	ชาย	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
นักศึกษา 8	ชาย	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
นักศึกษา 9	หญิง	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
นักศึกษา 10	ชาย	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์สุขภาพ
นักศึกษา 11	ชาย	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์สุขภาพ
นักศึกษา 12	ชาย	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์สุขภาพ

2. ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในปีการศึกษา 2558 โดยการคัดเลือกประธานหลักสูตรจากแต่ละกลุ่มสาขาวิชา และเป็นหลักสูตรที่มีการปรับปรุงมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง รวม 12 คน ดังแสดงในตาราง 16 ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ดังต่อไปนี้

- 2.1 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 2.2 เป็นอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาไม่ต่ำกว่า 1 ปี หรือเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 3 ปี
- 2.3 เป็นประธานบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามาไม่น้อยกว่า 1 ปี
- 2.4 ให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยอย่างสมัครใจก่อนให้ข้อมูลงานวิจัย

ตาราง 16 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

ประธานหลักสูตร	เพศ	ประสบการณ์	ระดับหลักสูตร	กลุ่มสาขาวิชา
ประธานหลักสูตร 1	ชาย	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประธานหลักสูตร 2	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประธานหลักสูตร 3	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ประธานหลักสูตร 4	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ประธานหลักสูตร 5	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประธานหลักสูตร 6	ชาย	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประธานหลักสูตร 7	ชาย	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประธานหลักสูตร 8	ชาย	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ประธานหลักสูตร 9	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ประธานหลักสูตร 10	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	วิทยาศาสตร์สุขภาพ
ประธานหลักสูตร 11	ชาย	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโท	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ประธานหลักสูตร 12	หญิง	มากกว่า 1 ปี	ปริญญาโทและเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแต่เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในประเด็นที่ศึกษา เพื่อผู้ให้ข้อมูลให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1-1.50 ชั่วโมง หรือครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา ณ สถานศึกษา หรือสถานที่ทำงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือสถานที่อื่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เวลาในการให้สัมภาษณ์สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่าน ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุดตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- 1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย-สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 2 ข้อใหญ่ ตามประเด็นคำถามของแต่ละปัจจัย

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งออก เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย-สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงพร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหาการลดลงและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 6 ข้อ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานประจำปีของมหาวิทยาลัย เอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เป็นข้อมูลสนับสนุนมุมมองด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. ตัวผู้วิจัยเอง (Researcher as a key instrument) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยที่ดีที่สุดคือ ตัวผู้สัมภาษณ์หรือผู้วิจัย (LeCompte and Schensul, 1999 อ้างถึงใน ชายโพธิสิตา, 2556) เพราะเป็นผู้มีความรู้ในหัวข้อที่ทำการวิจัย ซึ่งช่วยให้สามารถประเมินข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่ามีความถูกต้อง ละเอียดและเจาะลึกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการสร้างสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ แม้ว่าผู้วิจัยจะมีความรู้ในเรื่องสัมภาษณ์เป็นอย่างดี แต่ผู้วิจัยจะไม่นำความรู้และแนวคิดที่ตัวเองคุ้นเคยนั้นชี้นำผู้สัมภาษณ์เพื่อลดการก่อให้เกิดอคติในการสัมภาษณ์ได้

4. เครื่องบันทึกเสียงจำนวน 1 เครื่อง เพื่อบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ เพราะนอกจากผู้วิจัยใช้การบันทึกข้อมูลด้วยการจดลงในสมุด หรือในกระดาษบันทึกแล้วนั้น ผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview protocol) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเน้นการสัมภาษณ์ระดับลึกเป็นรายบุคคล(In-depth interviews)จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key informants) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ (1) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และ (2) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยแบบสัมภาษณ์สร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และค้นหาสาเหตุการลดลงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพร้อมกับแนวทางการแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล มีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดวิจัยจำนวน 2 ชุด ใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่มได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษา และประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
5. พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไข
7. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแนะนำตัวเบื้องต้นแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และรายละเอียดของการสัมภาษณ์ตลอดจนขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการให้สัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์และหนังสือยินยอมการเข้าร่วมโครงการให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้า 3 วัน ก่อนถึงวันที่นัดสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ในการขอเข้าสัมภาษณ์ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ และในระหว่างการสัมภาษณ์หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการยุติการให้สัมภาษณ์สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผล เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกครั้งเพื่อรับรองความถูกต้อง ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ถือเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น หลังเสร็จสิ้นการวิจัยจะทำลายข้อมูลทันที

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ข้อมูลนั้นได้เปิดเผยความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เงื่อนไขในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้คือผู้วิจัยเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองเพราะผู้ที่จะทำการวิเคราะห์ได้ก็ควรจะต้อง

เป็นผู้ที่มีข้อสงสัยซึ่งก็คือตัวผู้วิจัยเอง (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) และวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้โดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกข้อมูลโดยการถอดเทปบทสัมภาษณ์ (Transcribing interviews) แบบคำต่อคำจากบทสัมภาษณ์ทั้งหมด 24 บทสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรายละเอียดทุกคำพูด โดยใช้การบันทึกแบบพรรณนาหรือบรรยายบทสัมภาษณ์ในไฟล์เอกสาร

2. ตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้มั่นใจในความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลว่าอยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาของการวิจัยได้ (อ่านเพิ่มเติมในหัวข้อการสร้างความน่าเชื่อถือของการวิจัย)

3. จัดเก็บบทสัมภาษณ์โดยจัดแยกประเภทของข้อมูลตามกลุ่มสาขาวิชาที่ได้ทำการสัมภาษณ์

4. อ่านเนื้อความในบทสัมภาษณ์แล้วกำหนดคำหลักให้กับข้อมูล แล้วทำการจดบันทึกข้อมูล (notetaking) และจัดทำดัชนีข้อมูล (Indexing) หรือกำหนดรหัสข้อมูลเพื่อจัดหมวดหมู่และจัดระเบียบของข้อมูล

5. สรุปเชื่อมโยงดัชนีคำหลักเข้าด้วยกัน เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลที่แก่นสาระหลักและกระชับมากขึ้น ทำให้ข้อมูลพรรณนาเป็นระบบระเบียบง่ายต่อการเข้าใจรับรู้

6. สร้างบทสรุปโดยการเชื่อมโยงข้อสรุปย่อย ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดความคิดรวบยอดของข้อสรุปทั้งหมดและเป็นบทสรุปที่ได้จากข้อค้นพบจากวิจัยเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย

7. นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย พิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์โดยการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ใช้ในการสรุปนั้น เป็นข้อมูลที่เก็บได้มาจากแหล่งบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ได้ และผู้วิจัยต้องประเมินคุณภาพของข้อมูลด้วยการตั้งคำถามที่เกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลที่เก็บรวบรวม และนำมาวิเคราะห์หว่านเป็นข้อมูลที่ดีมีคุณภาพต่อการนำไปใช้ในการวิจัยขั้นต่อไป

การสร้างความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นอย่างละเอียดด้วยวิธีการบันทึกพรรณนาไว้ เพื่อแสดงสิ่งที่ตนศึกษาอย่างละเอียดชัดเจนทุกแง่มุมและเชื่อมโยงกับคำถามของการวิจัย

2. ผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการอ่านข้อมูลที่บันทึกไว้ พร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ จะทำให้เกิดแง่มุมมอง ข้อมูลใหม่ที่ช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดและข้อมูลที่ได้ตรงตามลักษณะที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ที่อาจขาดตกบกพร่องและทิศทางการเก็บข้อมูลให้มีความชัดเจนและรอบคอบมากยิ่งขึ้น ตลอดช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลจนถึงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการปรึกษาพูดคุยกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อยู่เป็นระยะๆ พร้อมทั้งขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยในขั้นตอนต่อ ๆ ไป

4. ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันที่หลากหลายแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (methodological triangulation) ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การใช้เอกสารทางราชการ เอกสารวิชาการ หรือข้อมูลสารสนเทศจากเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา และใช้วิธีการตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) โดยการเปลี่ยนแปลงแหล่งที่เป็นบุคคล เวลา หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล

5. ผู้วิจัยใช้หลักการสร้างความคุ้นเคย (Rapport) คืออาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างศึกษาหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การรักษาความลับของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้นามสมมติแทนชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคน เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับ หรือข้อคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เข้าร่วมให้ข้อมูลในงานวิจัย ซึ่งอาจกระทบต่อบุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่น หรือหน้าที่การงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี จัดเก็บอย่างมีระบบในแฟ้มเก็บข้อมูลและจะไม่นำข้อมูลไปเผยแพร่แก่สาธารณชน ผู้วิจัยเป็นผู้ใช้ข้อมูลเท่านั้นโดยมีวิธีการกำหนดรหัสและข้อบ่งชี้บุคคลที่ผู้วิจัยเท่านั้นที่จะเข้าถึงได้ หากผู้อื่นจะนำข้อมูลไปใช้ก็ไม่สามารถระบุหรือเชื่อมโยงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้และจะทำลายข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัย การรักษาความลับของข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญถือได้ว่า เป็นจริยธรรมการวิจัยและจรรยาบรรณที่นักวิจัยต้องตระหนักและจะถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

การประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (The Connoisseurship Model)

การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวคิดของ Eisner (Connoisseurship Model) เป็นรูปแบบการวิจัยรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากรูปแบบการประเมินผลแบบอื่น โดย Eisner (1976 อ้างถึงใน ดาวรุ่ง ชะระอำ, 2547) ผู้พัฒนาแนวคิดนี้ขึ้น ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการวิจัยทางการศึกษาที่มักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มากเกินไปทั้ง ๆ ที่เรื่องราวทางการศึกษาเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน ดังนั้น รูปแบบการประเมินจึงมีแนวคิดซึ่งยึดพื้นฐานการตัดสินคุณค่าโดยวิธีธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินด้วยการใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลัก ทั้งนี้ Eisner เชื่อว่า การรับรู้สิ่งใด ๆ ก็ตามด้วยความเท่าทันเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นผู้รอบรู้ แล้วมุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเอง รูปแบบการประเมินแบบนี้เป็นการประเมินที่เจาะจงบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นธรรมและมีวิจาร์ณญาณดี มีมาตรฐานและมีเกณฑ์ในการพิจารณาอันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมกับสิ่งที่ทำการประเมิน

แนวทางการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวคิด Eisner มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างจากแนวทางอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่มีได้เน้นสัมฤทธิ์ผลของวัตถุประสงค์ ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองปัญหา และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบตอบสนอง (Responsive model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินแบบอิงการตัดสินใจ (Decision - making model) อย่างไม่อย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้รู้ หรือผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะในประเด็นที่ถูกนำขึ้นมาพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือกับกระบวนการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิถึการญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากในการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ นอกจากการใช้วิถึการญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมิน รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรมและมีวิถึการญาณที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล และวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิถึการนำเสนอข้อมูล

จากการที่ Eisner ได้มุ่งเน้นการให้คุณค่าเพิ่มเติมโดยการนำเสนอด้วยการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ประเมินจากทัศนะของตนเอง โดยระบุรายละเอียดที่สนับสนุนการวิพากษ์ไว้ 6 ข้อ ดังนี้

1. การวิพากษ์วิจารณ์และช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริง คุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างสาระและรูปแบบของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. การวิพากษ์วิจารณ์จะช่วยอธิบายวัตถุประสงค์และกระบวนการที่เป็นจริง คุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบย่อยและองค์รวมของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. การวิพากษ์วิจารณ์เป็นเรื่องการสะท้อนจากการหยั่งรู้สู่การกำหนดวัตถุประสงค์หรือรูปแบบที่เป็นการออกแบบอย่างมีความสมบูรณ์และมีความซับซ้อน
4. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยธรรมชาติของประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง (เป็นแก่นแท้) โดยไม่มีรูปแบบ รับความรู้สึกได้ง่าย และการสะท้อนกลับของการวิพากษ์ทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลผลิตของการปฏิบัติงาน
5. การวิพากษ์วิจารณ์จะเปิดเผยโดยยึดหลักการพื้นฐานด้วยการแปลความและตัดสินใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ ซึ่งจะอาศัยผลลัพธ์จากการสรุปความเกี่ยวข้องจากประสบการณ์โดยรวมของความมีมนุษยธรรม

6. การวิพากษ์ใช้การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทางวิจัยที่แตกต่างกัน

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ เน้นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง มีประสบการณ์ทางการวิจัยและเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งหาแนวทางในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ไม่อาจวัดหรือประเมินได้โดยวิธีอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมและไม่สามารถนำไปทดสอบใช้ในสภาพความเป็นจริงได้จึงต้องนำเอาวิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามหลักการดังกล่าวข้างต้น

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดทำร่างต้นแบบแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาผสมผสานแล้วจัดทำร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษา
- 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 1.3 จัดทำร่างต้นแบบแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งผลการศึกษาจากข้อ 1.1 และ 1.2
- 1.4 นำเสนอร่างต้นแบบแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่ผู้วิจัยได้ร่างขึ้น
- 1.5 ปรับปรุงแก้ไขร่างต้นแบบแนวทางตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 การประเมินร่างต้นแบบแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติตามบริบทของมหาวิทยาลัย และควมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแล้วให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อไปปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางให้มีความสมบูรณ์ต่อไปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และตัวแทนผู้บริหารระดับคณะหรือสถาบันหรือศูนย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการระดับบัณฑิตศึกษาโดยมีขั้นตอนการคัดเลือก ดังนี้

- 2.1.1 จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังนี้
- กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
- 1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือมีตำแหน่งทางวิชาการ
 - 2) ผ่านการเป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 ปี
 - 3) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผนดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารระดับคณะ/สถาบัน/ศูนย์ กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
- 1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ
 - 2) ผ่านการเป็นผู้บริหารระดับคณะ/สถาบัน/ศูนย์ อย่างน้อย 1 ปี
 - 3) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบัณฑิตศึกษา
- 2.1.2 จัดทำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์ดังกล่าว
- 2.1.3 นำเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร

ตอนที่ 2 แบบประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยกำหนดให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อจัดส่งถึงตัวแทนผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ/สถาบัน/ศูนย์ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบประเมินแนวทางการฉบับเอกสารจำนวน 5 ชุดถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตัวเอง และติดต่อขอรับคืนแบบประเมินแนวทางภายใน 1 สัปดาห์หลังจากนำส่ง

2.3.3 หลังจากผู้วิจัยได้รับแบบประเมินแนวทางคืนแล้ว ผู้วิจัยสรุปผลข้อมูล โดยกำหนดคะแนนของแต่ละข้อตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเลือก ดังนี้

- ให้ 1 เห็นด้วยกับแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
 0 ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณตามสูตร พร้อมกับสรุปข้อคิดเห็น
 และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ให้สมบูรณ์

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมิน
 แนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย
 สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีก
 ครั้ง หลังจากนั้นจึงจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

Prince of Songkla University
 Pattani Campus

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา(2) เพื่อเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การ เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งได้มาจากเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และเพื่อให้การนำเสนอผลงานวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีความเข้าใจมากขึ้นผู้วิจัยจึงได้ใช้สัญลักษณ์แทนค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันแต่มีการทดสอบสองครั้ง
α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐานหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ (Level of significance)
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ(Degree of Freedom) หมายถึง จำนวนข้อมูลที่นำมาคำนวณมีโอกาสได้รับเลือกอย่างอิสระ (df=n-1)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นหรือโอกาสผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิเสธสมมติฐานที่เป็นจริง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการทดสอบ Dependent t-test

1. กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการจับคู่ค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริง
2. การแจกแจง (ข้อมูล) ปกติ (normal distribution) โดยพิจารณาจากตารางค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov (ทุกตัวแปรต้อง $>.05$)
3. ความแปรปรวนของประชากรทั้งสองกลุ่มเท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ตามลำดับต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการคืนกลับแบบสอบถามดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
แบบสอบถามฉบับเอกสาร	400	159	39.75
แบบสอบถามฉบับออนไลน์	400	261	65.25
รวม	800	420	52.50

จากตาราง 17 ผลการส่งแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามฉบับเอกสารจำนวน 400 ชุดและได้รับคืนจำนวน 159 ชุด คิดเป็นร้อยละ 39.75 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่วางไว้ หลังจากนั้นจึงจัดส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์(Google Form) ไปยังอีเมลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบสอบถามฉบับเอกสารมาก่อนหน้านี้จำนวน 400 คน และได้รับผลการตอบรับจำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.25 สรุปผลจากการเก็บข้อมูลทั้งสองวิธีทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมารวมทั้งสิ้นจำนวน 420 ชุด คิดเป็นร้อยละ 52.50

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับหลักสูตรที่กำลังศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพครอบครัว สถานที่อยู่ปัจจุบันและศาสนา ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนนักศึกษา(คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	145	34.50
	หญิง	275	65.50
	รวม	420	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	98	23.30
	25-30 ปี	204	48.60
	31-35 ปี	64	15.20
	36-40 ปี	36	8.60
	มากกว่า 40 ปี	18	4.30
	รวม	420	100.00

ตาราง 18 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนนักศึกษา(คน)	ร้อยละ
อาชีพ	นักศึกษา	214	51.00
	รับราชการ	120	28.60
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	4.50
	พนักงานบริษัทเอกชน	34	8.10
	ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	29	6.90
	อื่น ๆ	4	1.00
	รวม		420
ระดับการศึกษา	ปริญญาโท	337	80.24
	ปริญญาเอก	83	19.76
	รวม	420	100.00
รายได้ต่อเดือน (บาท)	ต่ำกว่า 15,000 บาท	225	53.60
	15,001-18,000 บาท	56	13.30
	18,001-21,000 บาท	46	11.00
	มากกว่า 21,000 บาท ขึ้นไป	93	22.10
	รวม	420	100.00
สถานภาพครอบครัว	โสด	354	84.30
	สมรส	61	14.50
	หย่า/แยกกันอยู่/เป็นหม้าย	4	1.00
	อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้สมรส	1	0.20
	รวม	420	100.00
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดสงขลา	283	67.40
	จังหวัดอื่น ๆ	137	32.60
	รวม	420	100.00
การนับถือศาสนา	ศาสนาพุทธ	347	82.60
	ศาสนาอิสลาม	67	16.00
	ศาสนาคริสต์	5	1.20
	ศาสนาอื่น ๆ	1	0.20
	รวม	420	100.00

จากตาราง 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25-30 ปี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60 เมื่อพิจารณาการประกอบอาชีพ นักศึกษาที่เรียนระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ คือเป็นนักศึกษาเพียงอย่างเดียว จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ระดับรายได้ต่อเดือนจึง

อยู่ในช่วงต่ำกว่า 15,000 บาท เป็นส่วนใหญ่คือ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 53.60 เมื่อพิจารณา ระดับการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 80.24 นั้นแสดงว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรปริญญาโท สถานภาพ ครอบครัวของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นโสดจำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 84.30 สถานที่อยู่ปัจจุบันของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสงขลาจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 การนับถือศาสนา นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นับถือ ศาสนาพุทธ เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการ ตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำแนกตามรายปัจจัย ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำแนกตามรายปัจจัย

ปัจจัย ที่	ปัจจัยองค์การ	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหาร	4.38	.544	มาก	4.00	.630	มาก
2	อาจารย์	4.44	.555	มาก	4.15	.634	มาก
3	นักศึกษา	4.02	.653	มาก	3.74	.949	มาก
4	งบประมาณ	4.19	.614	มาก	3.52	.662	มาก
5	อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ในสถาบัน	4.44	.550	มาก	3.71	.696	มาก
6	ทรัพยากรเทคโนโลยี	4.37	.611	มาก	3.66	.743	มาก
7	หลักสูตร	4.32	.558	มาก	3.89	.608	มาก
8	การบริหารจัดการองค์การ	4.24	.665	มาก	3.71	.623	มาก
9	การบริหารวิชาการ	4.35	.563	มาก	3.99	.636	มาก
10	ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	4.45	.815	มาก	4.24	.577	มาก
11	การส่งเสริมการตลาด	4.23	.617	มาก	3.62	.595	มาก
12	ผลผลิตบัณฑิต	4.43	.572	มาก	3.85	.623	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ทุกปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตหาดใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่าปัจจัยที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือ ช่องทางการเข้าถึงสถาบันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยอื่น ($\bar{x}=4.45$, S.D.=.815) ส่วนปัจจัยที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือปัจจัยนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปัจจัยอื่น ($\bar{x}=4.02$, S.D.=.653)

เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่าระดับปัจจัยที่มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญมากที่สุดคือช่องทางการเข้าถึงสถาบัน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยอื่น ($\bar{x}=4.24$, S.D.=.577) ส่วนปัจจัยงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x}=3.52$, S.D.=.662)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยผู้บริหาร	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.25	.813	มาก	4.16	.778	มาก
2	ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ	4.45	.676	มาก	3.95	.775	มาก
3	บุคลิกภาพ	4.37	.673	มาก	4.03	.766	มาก
4	จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร	4.46	.638	มาก	3.88	.780	มาก
	รวม	4.38	.544	มาก	4.00	.634	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.38$, S.D.=.544) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.46$, S.D.=.638) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ ข้อที่ (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.25$, S.D.=.813) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.00$, S.D.=.544) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือตัวบ่งชี้ ข้อที่ (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.16$, S.D.=.778) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองได้น้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ ข้อที่ (4) จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.88$, S.D.=.780)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยอาจารย์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยอาจารย์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยอาจารย์	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	คุณสมบัติของอาจารย์	4.40	.716	มาก	4.26	.720	มาก
2	ผลงานทางวิชาการ	4.37	.701	มาก	4.06	.776	มาก
3	จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์	4.56	.589	มากที่สุด	4.14	.820	มาก
	รวม	4.44	.555	มาก	4.15	.634	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยอาจารย์ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.44, S.D. = .555) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังสูงที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (3) จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.56, S.D. = .589) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมากคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ผลงานทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.37, S.D. = .701) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.15, S.D. = .634) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองนักศึกษาได้สูงที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) คุณสมบัติของอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.26, S.D. = .720) ส่วนตัวบ่งชี้ที่ตอบสนองน้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ผลงานทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.06, S.D. = .776)

2.4 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยนักศึกษาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยนักศึกษาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยนักศึกษา	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ความรู้และทักษะ	4.21	.732	มาก	3.63	.775	มาก
2	นิสัยและเจตคติ	4.23	.700	มาก	3.84	1.275	มาก
3	สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	3.61	1.103	มาก	3.76	2.148	มาก
	รวม	4.02	.653	มาก	3.74	.949	มาก

จากตาราง 22 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยนักศึกษาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = .653) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) นิสัยและเจตคติ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .700) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ ข้อที่ (3) สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 1.103) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = .949) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือตัวบ่งชี้ ข้อที่ (2) นิสัยและเจตคติ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = .700) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองได้น้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ ข้อที่ (1) ความรู้และทักษะ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = .775)

2.5 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยงบประมาณที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 23

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยงบประมาณที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยงบประมาณ	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	รายได้และทรัพย์สิน	4.26	.702	มาก	3.69	.772	มาก
2	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	4.12	.796	มาก	3.35	.881	ปานกลาง
	รวม	4.19	.610	มาก	3.53	.664	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยงบประมาณที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.02, S.D. = .653) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังสูงที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) รายได้และทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.26, S.D. = .702) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือข้อที่ (2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 4.12, S.D. = .796) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.15, S.D. = .634) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองนักศึกษาได้สูงที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) รายได้และทรัพย์สิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 3.69, S.D. = .772) ส่วนตัวบ่งชี้ที่ตอบสนองนักศึกษาน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลางคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ค่าธรรมเนียมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น (\bar{x} = 3.35, S.D. = .881)

2.6 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบันที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 24

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบันที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมในสถาบัน	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	4.38	.676	มาก	3.70	.925	มาก
2	อาคารสถานที่	4.46	.638	มาก	3.59	.897	มาก
3	สาธารณูปโภคพื้นฐาน	4.43	.639	มาก	3.75	.849	มาก
4	สิ่งอำนวยความสะดวก	4.46	.634	มาก	3.80	.931	มาก
	รวม	4.43	.550	มาก	3.72	.696	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากโดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.43$, S.D.=.550) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ได้แก่ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) อาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.46$, S.D.=.638) และตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) สิ่งอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.46$, S.D.=.634) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}=4.38$, S.D.=.796) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.72$, S.D.=.696) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) สิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.80$, S.D.=.931) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้น้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) อาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.59$, S.D.=.897)

2.7 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แสดงในตาราง 25

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยี	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.49	.612	มาก	3.76	.824	มาก
2	เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม	4.25	.749	มาก	3.56	.954	มาก
ภาพรวม		4.36	.611	มาก	3.66	.739	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.36$, S.D.=.611) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.49$, S.D.=.612) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.25$, S.D.=.749) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.66$, S.D.=.739) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริงตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่(1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.76$, S.D.=.824) ส่วนตัวบ่งชี้ที่ตอบสนองได้น้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.56$, S.D. =.954)

2.8 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 26

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยหลักสูตร	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	เนื้อหาวิชา	4.27	.656	มาก	3.80	.756	มาก
	ความหลากหลาย	4.34	.660	มาก	3.86	.817	มาก
2	ความสะดวกด้านเวลา	4.20	.837	มาก	3.75	1.015	มาก
	วิธีการสอน	4.40	.575	มาก	3.97	.690	มาก
3	การประกอบอาชีพ	4.43	.631	มาก	3.93	.794	มาก
4	ความหลากหลาย	4.37	.652	มาก	4.03	.763	มาก
5	กิจกรรมการเรียนการสอน	4.31	.711	มาก	3.80	.878	มาก
6	การวัดและประเมินผล	4.24	.722	มาก	4.00	.776	มาก
รวม		4.31	.556	มาก	3.89	.606	มาก

จากตาราง 26 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .556) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) วิธีการสอนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .631) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ความสะดวกด้านเวลาการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .837) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = .606) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) วิธีการสอนที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .763) ส่วนตัวบ่งชี้ที่ตอบสนองได้น้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ความสะดวกด้านเวลาการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .837)

2.9 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารจัดการองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 27

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยการบริหารจัดการองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยการบริหารจัดการองค์การ	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
	การบริหารงานทั่วไป	4.21	.972	มาก	3.66	.846	มาก
1	การมีอิสระ-คล่องตัว (เชิงรุก)	4.10	.792	มาก	3.62	.845	มาก
2	การมีส่วนร่วม	4.32	1.620	มาก	3.70	.847	มาก
3	การบริหารงานบุคคล	4.27	.700	มาก	3.74	.785	มาก
4	การบริหารงานการเงิน	4.24	.773	มาก	3.57	.808	มาก
5	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.27	.747	มาก	3.90	.743	มาก
	รวม	4.26	.623	มาก	3.78	.587	มาก

จากตาราง 27 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยการบริหารจัดการองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.26$, S.D.= .623) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.32$, S.D.= 1.620) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) การบริหารงานแบบอิสระ-คล่องตัวหรือการบริหารงานแบบเชิงรุก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.10$, S.D.=.792) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย($\bar{x}=3.78$,S.D.=.587) เมื่อพิจารณา รายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (5) การประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.90$, S.D.= .743) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนักศึกษาได้น้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่(4)การบริหารงานการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.57$, S.D.= .808)

2.10 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 28

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ การบริหารวิชาการ	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	การเรียนการสอน	4.42	.611	มาก	4.12	.663	มาก
2	การวิจัย	4.42	.660	มาก	4.24	.681	มาก
	การให้บริการวิชาการ	4.35	.627	มาก	3.96	.722	มาก
3	การให้คำปรึกษา	4.36	.668	มาก	3.97	.805	มาก
4	ความร่วมมือทางวิชาการ	4.34	.699	มาก	3.95	.809	มาก
5	การทำนุศิลปวัฒนธรรม	4.19	.782	มาก	3.81	.837	มาก
ภาพรวม		4.32	.591	มาก	3.99	.636	มาก

จากตาราง 28 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.32$, S.D.=.591) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) การเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.42$, S.D.=.611) และตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) การวิจัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.42$, S.D.=.660) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (5) การทำนุศิลปวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.19$, S.D.=.782) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.99$, S.D.=.636) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) การวิจัย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.24$, S.D.=.681) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนักศึกษาได้น้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (5) การทำนุศิลปวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.81$, S.D.=.837)

2.11 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 29

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
	ทำเลที่ตั้ง	4.41	.608	มาก	4.28	.618	มาก
1	เขตชุมชน	4.46	.656	มาก	4.41	.651	มาก
2	หลายวิทยาเขต	4.38	.697	มาก	4.18	.727	มาก
3	การคมนาคมขนส่ง	4.42	.660	มาก	4.30	.735	มาก
4	ระยะทาง	4.54	2.462	มากที่สุด	4.07	.845	มาก
ภาพรวม		4.44	.820	มาก	4.24	.579	มาก

จากตาราง 29 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .820) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) ระยะทาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 2.462) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (2) ทำเลที่ตั้งของสถาบันที่มีหลายวิทยาเขต มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .697) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = .579) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) ทำเลที่ตั้งของสถาบันอยู่ในเขตชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .651) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนักศึกษาได้น้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) ระยะทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = .845)

2.12 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการส่งเสริมการตลาดที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 30

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยการส่งเสริมการตลาดที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	การโฆษณา	4.18	.807	มาก	3.74	.821	มาก
	การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์	4.17	.726	มาก	3.70	.767	มาก
2	วิธีติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย	4.27	.745	มาก	3.89	.840	มาก
3	การเยี่ยมชมสถาบัน	4.11	.834	มาก	3.51	.939	มาก
	การส่งเสริมการขาย	4.22	.726	มาก	3.29	.838	ปานกลาง
4	ทุนการศึกษา	4.40	.696	มาก	3.83	.906	มาก
5	ระบบผ่อนผันการชำระเงิน	4.23	.843	มาก	3.26	1.142	ปานกลาง
6	ส่วนลดค่าธรรมเนียม	4.06	.961	มาก	2.76	1.102	ปานกลาง
	การขายโดยใช้พนักงาน	4.28	.775	มาก	3.73	.724	มาก
7	ศูนย์บริการบัณฑิตศึกษาแบบ เบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว	4.29	.770	มาก	3.60	.926	มาก
8	ศิษย์เก่า	4.27	.780	มาก	3.86	.794	มาก
	การตลาดทางตรง	4.21	.679	มาก	3.75	.657	มาก
9	กิจกรรมเสริมความรู้	4.11	.870	มาก	3.38	1.004	ปานกลาง
10	ภาพลักษณ์ทางวิชาการ	4.35	.707	มาก	3.92	.846	มาก
11	พหุวัฒนธรรม	4.27	.753	มาก	3.88	.832	มาก
12	กิจกรรมพิเศษ	4.16	.823	มาก	3.79	.858	มาก
	รวม	4.22	.620	มาก	3.62	.590	มาก

จากตาราง 30 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยการส่งเสริมการตลาดที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.22, S.D.=.620$) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) ทุนการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.40, S.D.=.696$) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (6) การส่งเสริมการขายโดยการให้ส่วนลดค่าธรรมเนียม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.06, S.D.=.961$) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.62, S.D.=.590$) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (10) ภาพลักษณ์ทางวิชาการ มี

ค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.92$, S.D.=.846) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนักศึกษาได้น้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลางคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (6) ส่วนลดค่าธรรมเนียม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=2.76$, S.D.=1.102)

2.13 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยผลผลิตบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 31

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยผลผลิตบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ตัวบ่งชี้ ที่	ตัวบ่งชี้ ปัจจัยผลผลิตบัณฑิต	ค่าความคาดหวัง			ค่าสภาพความเป็นจริง		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
	คุณภาพของบัณฑิต	4.40	.605	มาก	3.90	.671	มาก
1	คุณธรรมจริยธรรม	4.40	.675	มาก	3.93	.747	มาก
2	ความต้องการของตลาดแรงงาน	4.43	.665	มาก	3.84	.815	มาก
3	โอกาสและความก้าวหน้าใน การทำงาน	4.42	.674	มาก	3.93	.770	มาก
4	อัตราการสำเร็จการศึกษา	4.44	.683	มาก	3.55	.943	มาก
5	ผลงานวิชาการผู้สำเร็จการศึกษา	4.46	.663	มาก	4.01	.717	มาก
	ภาพรวม	4.42	.573	มาก	3.85	.623	มาก

จากตาราง 31 พบว่า ระดับความคาดหวังและระดับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยผลผลิตบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก โดยระดับความคาดหวังในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=4.42$ S.D.=.573) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) ผลงานวิชาการผู้สำเร็จการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.46$, S.D.=.663) ส่วนตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาคาดหวังน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้ข้อที่ (1) คุณภาพของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.00$, S.D.=.675) ขณะที่ระดับสภาพความเป็นจริงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.85$, S.D.=.623) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่าในสภาพความเป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อนักศึกษาได้สูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (5) ผลงานวิชาการผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=4.01$, S.D.=.717) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนักศึกษาน้อยที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ (4) อัตราการสำเร็จการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวบ่งชี้อื่น ($\bar{x}=3.55$, S.D.=.943)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังแสดงในตาราง 32

ตาราง 32 การเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ปัจจัย ที่	ปัจจัยองค์การ	ระดับการตัดสินใจ				t	df	Sig
		ความคาดหวัง		ความเป็นจริง				
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
1	ผู้บริหาร	4.38	.544	4.00	.630	12.445	419	.000**
2	อาจารย์	4.44	.555	4.15	.634	8.986	419	.000**
3	นักศึกษา	4.02	.653	3.74	.949	5.621	419	.000**
4	งบประมาณ	4.19	.614	3.52	.662	17.023	419	.000**
5	อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ในสถาบัน	4.44	.550	3.71	.696	18.477	419	.000**
6	ทรัพยากรเทคโนโลยี	4.37	.611	3.66	.743	16.505	419	.000**
7	หลักสูตร	4.32	.558	3.89	.608	13.578	419	.000**
8	การบริหารจัดการองค์การ	4.24	.665	3.71	.623	14.553	419	.000**
9	การบริหารวิชาการ	4.35	.563	3.99	.636	11.500	419	.000**
10	ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	4.45	.815	4.24	.577	5.349	419	.000**
11	การส่งเสริมการตลาด	4.23	.617	3.62	.595	18.676	419	.000**
12	ผลผลิตบัณฑิต	4.43	.572	3.85	.623	16.614	419	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$, * มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$

จากตาราง 32 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ระดับปัจจัยองค์การตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงทุกปัจจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาไม่พึงพอใจต่อปัจจัยองค์การทุกปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เนื่องจากนักศึกษา มีระดับความคาดหวังสูงกว่าสภาพความจริง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า ระดับค่าความคาดหวังกับสภาพความเป็นจริงของปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบันมีความแตกต่างกันมาก

ที่สุด โดยค่าความคาดหวังมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.43, S.D. = .550) และสภาพความเป็นจริงมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 3.72, S.D. = .696) รองลงมาคือปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยี ปัจจัยงบประมาณ ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยผลผลิตบัณฑิต ส่วนปัจจัยองค์การที่พบว่าระดับค่าความคาดหวังกับสภาพความเป็นจริงมีความแตกต่างกันน้อยที่สุดคือปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันโดยค่าความคาดหวังมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.44, S.D. = .820) และสภาพความเป็นจริงมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.24, S.D. = .579)

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและคาดว่าจะจะเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายตัวบ่งชี้โดยการจัดแบ่งกลุ่มตามทฤษฎีระบบ ดังแสดงในตาราง 33-37

ตาราง 33 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายตัวบ่งชี้

กลุ่มปัจจัยนำเข้า	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ค่าความคาดหวัง		ค่าความเป็นจริง		t	Sig.
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ผู้บริหาร	1.	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.25	.813	4.16	.778	2.496	.013**
	2.	ภาวะผู้นำทางการบริหารองค์การ	4.45	.676	3.95	.775	11.743	.000**
	3.	บุคลิกภาพ	4.37	.673	4.03	.766	9.375	.000**
	4.	จรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหาร	4.46	.638	3.88	.780	13.452	.000**
อาจารย์	5.	คุณสมบัติของอาจารย์	4.40	.716	4.26	.720	.217	.000**
	6.	ผลงานทางวิชาการ	4.37	.701	4.06	.776	.391	.000**
	7.	จรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์	4.56	.589	4.14	.820	9.691	.000**
นักศึกษา	8.	ความรู้และทักษะ	4.21	.732	3.63	.775	13.079	.000**
	9.	นิสัยและเจตคติ	4.23	.700	3.84	1.277	5.851	.000**
	10.	สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	3.61	1.103	3.76	2.148	-1.366	.188
งบประมาณ	11.	ทรัพย์สินของสถาบัน	4.26	.702	3.69	.772	13.624	.000**
	12.	ค่าธรรมเนียมการศึกษา	4.12	.796	3.35	.881	14.816	.000**
อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน	13.	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถาบัน	4.38	.676	3.70	.925	14.155	.000**
	14.	อาคารสถานที่	4.46	.638	3.59	.897	16.439	.000**
	15.	สาธารณูปโภคพื้นฐาน	4.43	.639	3.75	.849	14.727	.000**
	16.	สิ่งอำนวยความสะดวก	4.46	.634	3.80	.931	13.760	.000**
ทรัพยากรเทคโนโลยี	17.	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.49	.612	3.76	.824	15.436	.000**
	18.	เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม	4.25	.749	3.56	.954	13.123	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

ตาราง 33 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายตัวบ่งชี้ (ต่อ)

กลุ่มปัจจัยนำเข้า	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ค่าความคาดหวัง		ค่าความเป็นจริง		t	Sig.
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
หลักสูตร	19.	เนื้อหาวิชา-ความหลากหลายรายวิชา	4.27	.656	3.80	.756	12.645	.000**
	20.	เนื้อหาวิชา-ความสะดวกด้านเวลาเรียน	4.34	.660	3.86	.817	11.574	.000**
	21.	วิธีการสอน-การประกอบอาชีพ	4.20	.837	3.75	1.015	9.610	.000**
	22.	วิธีการสอน-ความหลากหลายวิธีสอน	4.40	.575	3.97	.690	11.547	.000**
	23.	กิจกรรมการเรียนการสอน	4.43	.631	3.93	.794	11.953	.000**
	24.	การวัดผลและประเมินผล	4.37	.652	4.03	.763	8.402	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

จากตาราง 33 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าความเป็นจริงของตัวบ่งชี้กลุ่มปัจจัยนำเข้าของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ความคาดหวังมากกว่าความเป็นจริงในทุกปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้น ตัวบ่งชี้ของปัจจัยนักศึกษาคือสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 34 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายตัวบ่งชี้

กลุ่มปัจจัยกระบวนการ	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ค่าความคาดหวัง		ค่าความเป็นจริง		t	Sig.
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
การบริหารจัดการองค์กร	1.	การบริหารงานแบบมีอิสระ (เชิงรุก)	4.25	.813	4.16	.778	2.496	.013**
	2.	การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	4.45	.676	3.95	.775	11.743	.000**
	3.	การบริหารงานบุคคล	4.27	.700	3.74	.785	11.590	.000**
	4.	การบริหารงานการเงิน	4.24	.773	3.57	.808	14.264	.000**
	5.	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.27	.747	3.90	.743	9.172	.000**
การบริหารวิชาการ	6.	การเรียนการสอน	4.42	.611	4.12	.663	9.311	.000**
	7.	การวิจัย	4.42	.660	4.24	.681	5.516	.000**
	8.	การให้บริการวิชาการ-การให้คำปรึกษา	4.36	.668	3.97	.805	9.565	.000**
	9.	การให้บริการวิชาการ-ความร่วมมือทางวิชาการ	4.34	.699	3.95	.809	9.404	.000**
	10.	การทำนุศิลปวัฒนธรรม	4.19	.782	3.81	.837	9.013	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

ตาราง 34 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายตัวบ่งชี้ (ต่อ)

กลุ่มปัจจัย กระบวนการ	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ค่าความคาดหวัง		ค่าความเป็นจริง		t	Sig.
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ช่องทางการ เข้าถึงสถาบัน	11.	ทำเลที่ตั้ง-เขตชุมชน	4.46	.656	4.41	.651	1.618	.106
	12.	ทำเลที่ตั้ง-หลายวิทยาเขต	4.38	.697	4.18	.727	5.611	.000**
	13.	การคมนาคมขนส่ง	4.42	.660	4.30	.735	3.479	.001**
	14.	ระยะทาง	4.54	2.462	4.07	.845	3.763	.000**
การส่งเสริม การตลาด	15.	การโฆษณา-การแนะนำหลักสูตร	4.18	.807	3.74	.821	10.647	.000**
	16.	การโฆษณา-ภาพลักษณ์ทางวิชาการ	4.35	.707	3.92	.846	9.630	.000**
	17.	การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์- การติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย	4.27	.745	3.89	.840	8.908	.000**
	18.	การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์- การเยี่ยมชมสถาบัน	4.11	.834	3.51	.939	12.523	.000**
	19.	การส่งเสริมการขาย-ทุนการศึกษา	4.40	.696	3.83	.906	11.217	.000**
	20.	การส่งเสริมการขาย-ระบบผ่อนผัน การชำระเงิน	4.23	.843	3.26	1.142	14.331	.000**
	21.	การส่งเสริมการขาย-ส่วนลด ค่าธรรมเนียม	4.06	.961	2.76	1.102	19.455	.000**
	22.	การขายโดยใช้พนักงาน-ศูนย์บริการ แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว	4.29	.770	3.60	.926	13.405	.000**
	23.	การขายโดยใช้พนักงาน-ศิษย์เก่า	4.27	.780	3.86	.794	10.236	.000**
	24.	การตลาดทางตรง-กิจกรรมเสริม ความรู้	4.11	.870	3.38	1.004	14.687	.000**
	25.	การตลาดทางตรง-พหุวัฒนธรรม	4.27	.753	3.88	.832	9.292	.000**
	26.	การตลาดทางตรง-กิจกรรมพิเศษ	4.16	.823	3.79	.858	8.954	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

จากตาราง 34 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าความเป็นจริงของตัวบ่งชี้กลุ่มปัจจัยกระบวนการของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ความคาดหวังมากกว่าความเป็นจริงในทุกปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวบ่งชี้ของปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบัน

ตาราง 35 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังและความเป็นจริงของกลุ่มปัจจัยผลผลิตที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รายตัวบ่งชี้

กลุ่มปัจจัย ผลผลิต	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ค่าความคาดหวัง		ค่าความเป็นจริง		t	Sig.
			\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ผลผลิต บัณฑิต	1.	คุณภาพของบัณฑิต-คุณธรรมจริยธรรม	4.40	.675	3.93	.747	12.633	.000**
	2.	คุณภาพของบัณฑิต-ความต้องการของตลาดแรงงาน	4.43	.665	3.84	.815	12.991	.000**
	3.	คุณภาพของบัณฑิต-โอกาสและความก้าวหน้าในการทำงาน	4.42	.674	3.93	.770	11.215	.000**
	4.	อัตราการสำเร็จการศึกษา	4.44	.683	3.55	.943	16.437	.000**
	5.	ผลงานวิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา	4.46	.663	4.01	.717	11.145	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าความเป็นจริงของตัวบ่งชี้กลุ่มปัจจัยผลผลิตของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่าความคาดหวังมากกว่าความเป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวบ่งชี้

จากตาราง 33-35 สรุปผลการเปรียบเทียบรายปัจจัยองค์การและรายตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่าค่าความคาดหวังมากกว่าค่าความจริงทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั้นแสดงว่า ปัจจัยองค์การทุกปัจจัยเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและอาจเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แต่เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ของปัจจัยองค์การยังพบว่าตัวบ่งชี้ของปัจจัยนักศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจเพราะมองว่ากลุ่มเพื่อนนักศึกษามีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันไม่ว่าจะเป็นค่านิยม นิสัย ความสนใจ ทักษะคติไปในแนวทางเดียวกัน และตัวบ่งชี้ของปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันได้แก่ ตัวบ่งชี้ทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจเช่นกันเพราะมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตชุมชน อยู่ในเมืองใหญ่ ทำให้สะดวกรวดเร็วในการเดินทาง

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยมีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและดำเนินการไปตามสภาพความเป็นจริง จากการรวบรวมหลักฐานและข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (จรรยา เสถบุตร, 2535) ได้แก่ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งนี้ การนำเสนอมุมมองของประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลในแต่ละประเด็นตามลำดับโดยใช้นามสมมติ (รายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 3)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข้อมูลหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมเกษตรที่มีการเปิดทำการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 จำนวน 6 หลักสูตร และเป็นหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยส่วนใหญ่หลักสูตรมีการเปิดสอนเฉพาะภาคปกติหมายความว่า มีการจัดการเรียนการสอนในเวลาทำการปกติ (วันจันทร์ถึงวันศุกร์) แผนการศึกษาเป็นแบบแผน ก ที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์แบ่งเป็น 2 แบบคือ ก (1) คือแผนการศึกษาที่ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ หรือ ก (2) คือแผนการศึกษาที่มีรายวิชาเรียนและทำวิทยานิพนธ์ ส่วนหลักสูตรที่มีการเปิดสอนภาคพิเศษหมายความว่ามีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนภาคปกติ (ภาคพิเศษที่สอนภาคค่ำ หรือสอนเสาร์-อาทิตย์) แผนการศึกษาเป็นแบบแผน ก (2) และแบบแผน ข คือแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ (ทำสารนิพนธ์หรือค้นคว้าแบบอิสระ)

คุณลักษณะของประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่หลักสูตรสังกัดอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมเกษตร รวม 6 คน เป็นเพศหญิงและชายอย่างละครึ่ง ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่มีการเปิดสอนที่เดียวในภาคใต้ ประกอบด้วยประธานหลักสูตรทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาวิชาเดียวกัน จำนวน 4 คน และผู้ที่เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเฉพาะระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน ระดับการศึกษาสูงสุดของประธานหลักสูตรคือ จบการศึกษาระดับ

ปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ มีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2 ปี และเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี

คุณลักษณะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก (3 คน) และระดับปริญญาโท (3 คน) ของหลักสูตรที่สังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ รวม 6 คน แบ่งเป็นเพศชาย 2 คนและเพศหญิง 4 คน โดยทุกคนลงทะเบียน ก (ทำวิทยานิพนธ์) ผู้วิจัยทำการเลือกนักศึกษาโดยพิจารณาจากคุณสมบัติของนักศึกษาที่มีความหลากหลายได้แก่ นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งทุนภายนอกและแหล่งทุนภายใน นักศึกษาที่ได้รับทุนวิจัย คปก. นักศึกษาที่เป็นประธานชั้นปีและนักศึกษาใหม่

2. กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ข้อมูลหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดอยู่ในคณะแพทยศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ยังมีการเปิดทำการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 โดยหลักสูตรได้ผ่านการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการเปิดสอนทั้งแผนการศึกษาแบบแผน ก และแผน ข

คุณลักษณะของประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดอยู่ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 1 คน ระดับการศึกษาสูงสุดคือ สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ มีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2 ปี และเป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี

คุณลักษณะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทของหลักสูตรที่สังกัดอยู่ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวม 3 คน เป็นเพศชาย ผู้วิจัยทำการเลือกนักศึกษาโดยพิจารณาจากคุณสมบัติของนักศึกษาที่รับทุนการศึกษาและใช้ทุนส่วนตัวในการศึกษา

3. กลุ่มสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ข้อมูลหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดอยู่ในคณะวิทยาการจัดการ คณะศิลปศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ ที่มีการเปิดทำการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 หลักสูตรและเป็นหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยทุกหลักสูตรมีการเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีแผนการศึกษาที่เป็นแบบแผน ก เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์และแผน ข ที่เน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์

คุณลักษณะของประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัดอยู่ในคณะวิทยาการจัดการ คณะศิลปศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ รวม 5 คน เป็นเพศหญิง 3 คนและเพศชาย 2 คน นักศึกษาโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกและมีตำแหน่งทางวิชาการ มีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2 ปี และเป็นประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี

คุณลักษณะของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

เป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทของหลักสูตรที่สังกัดอยู่ในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวม 3 คน แบ่งเป็นเพศชาย 2 คน และเพศหญิง 1 คน โดยทุกคนลงทะเบียน ข ผู้วิจัยทำการเลือกนักศึกษาโดยพิจารณาจากนักศึกษาทั้งที่รับทุนการศึกษาจากต้นสังกัดและใช้ทุนส่วนตัวในการศึกษา

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่กลุ่มประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ผู้วิจัยขอเรียกสั้น ๆ ว่า "ประธานหลักสูตร") และกลุ่มนักศึกษาบัณฑิตศึกษา เป็นตัวแทนจาก 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประธานหลักสูตร จำนวน 12 คน จาก 12 หลักสูตร ส่วนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยการคัดเลือกกลุ่มนักศึกษาบัณฑิตศึกษาจากทุกกลุ่มสาขาวิชา รวม 12 คน และแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 5 กลุ่มย่อยคือกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 1 กลุ่มย่อย (3 คน) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 2 กลุ่มย่อย (จำนวนนักศึกษา 3 คน 1 กลุ่ม และ จำนวนนักศึกษา 2 คน 1 กลุ่ม) และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จำนวน 2 กลุ่ม (จำนวนนักศึกษา 2 คน 1 กลุ่ม และรายบุคคล 1 คน) โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

จากความคิดเห็นของประธานหลักสูตรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รวม 12 คน สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยองค์การ

1.1 ปัจจัยนำเข้า

1) อาจารย์

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ประธานหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่าอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่นักศึกษาสนใจและเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือคุณภาพด้านการสอน คุณภาพด้านการวิจัยและคุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์

(1) คุณภาพด้านการสอนของอาจารย์

คุณภาพด้านการสอนของอาจารย์หมายถึงความถึงความรู้ความสามารถ และศักยภาพของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนที่จบตรงสาขาวิชาอันแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ มีทักษะการสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังนักศึกษาได้ดังเช่นที่ประธานหลักสูตร 3 คนสนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ ประธานหลักสูตรคนที่ 7 ระบุว่าสิ่งที่ทำให้มีผู้อยากเข้ามาเรียนกับหลักสูตร ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่ามีอาจารย์ผู้สอนจบสาขาวิชาโดยตรง ซึ่งต่างจากหลักสูตรของสถาบันอื่นที่อาจารย์ผู้สอนอาจเป็นอาจารย์ที่จบจากสาขาอื่นแต่มาสอน ประธานหลักสูตรคนที่ 8 ระบุว่าความรู้ความสามารถของอาจารย์ เป็นปัจจัยมหาวิทยาลัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียน

ประธานหลักสูตรคนที่ 11 ที่กล่าวว่าหลักสูตรมีจุดแข็งตรงอาจารย์ผู้สอนมีศักยภาพในการสอน มีประสบการณ์กับภาคเอกชนและภาครัฐที่สามารถนำมาถ่ายทอดให้นักศึกษาได้ นอกจากอาจารย์ประจำที่เป็นอาจารย์ผู้สอนแล้ว บางหลักสูตรมีการเชิญอาจารย์พิเศษจากหน่วยงานอื่นมาสอนนักศึกษาเพิ่มเติม อาทิเช่น ประธานหลักสูตรคนที่ 4 ระบุว่า ทางหลักสูตรได้มีการเชิญอาจารย์พิเศษจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจากกรุงเทพฯ หรือผู้มีชื่อเสียงในสังคมมาสอนเพื่อดึงดูดให้นักศึกษาเข้ามาเรียน ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของประธานหลักสูตรคนที่ 9 ที่มีการเชิญอาจารย์ประจำจากภายนอกคณะ หรืออาจารย์พิเศษเข้ามาช่วย เพื่อให้หลักสูตรมีความน่าสนใจโดยอาศัยเครือข่ายต่าง ๆ มาเสริมอีกทางหนึ่ง

ขณะเดียวกันประธานหลักสูตรอย่างน้อย 2 หลักสูตร กล่าวถึงปัญหาเรื่องคุณภาพการสอนของอาจารย์ อาทิเช่น อาจารย์บางคนไม่ได้จบตรงสาขาวิชาของหลักสูตร แต่จบสาขาที่เกี่ยวข้องจึงไม่ได้เข้าใจบริบทของสาขาวิชา หรือมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเฉพาะเท่านั้น หรือกรณีที่อาจารย์บางคนจบหลักสูตรปริญญาเอกที่เน้นการทำวิจัยอย่างเดียว (Research Program) โดยไม่ได้เรียนเนื้อหาวิชา (coursework) ทำให้ไม่มีความรู้เชิงลึกทางด้านวิชาการที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้ ส่วนอาจารย์อีกกลุ่มหนึ่งเป็นอาจารย์ที่เรียนจบหลักสูตรปริญญาเอกที่เน้นความรู้ทางด้านวิชาการ แต่ไม่เคยผ่านการทำงานจริงมาก่อน ทำให้ขาดประสบการณ์จริงมาสอน หรือถ่ายทอดให้นักศึกษา เพราะหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเป็นหลักสูตรที่เน้นการประยุกต์ไปใช้ในการทำงานจริงได้ จึงส่งผลต่อการเรียนการสอนและการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

(2) คุณภาพด้านการวิจัยของอาจารย์

เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เกณฑ์การรับทุนการศึกษาหรือทุนวิจัยของนักศึกษากำหนดให้มีนำเสนอผลงานทางวิชาการหรือตีพิมพ์บทความในวารสารวิชาการ ซึ่งเป็นไปได้ยากและต้องใช้เวลา ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยของอาจารย์มีส่วนผลักดันให้การจัดทำผลงานทางวิชาการของนักศึกษาสำเร็จลุล่วงตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำไปสู่การสำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ความรู้ความสามารถทางวิชาการวิจัยของอาจารย์ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักศึกษาให้เข้ามาศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาได้ ดังเช่นความคิดเห็นของประธานหลักสูตร 4 คนที่สนับสนุนแนวคิดนี้ อาทิเช่น ประธานหลักสูตรคนที่ 2 กล่าวถึงการตัดสินใจเลือกมาเรียนของนักศึกษาโดยเริ่มจากการที่นักศึกษาสนใจหัวข้องานวิจัย จึงทำการศึกษาข้อมูลและติดตามข่าวผลงานวิจัยของอาจารย์ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจจึงเลือกมาเรียน หรือตามที่ประธานหลักสูตรคนที่ 6, 10 และ 12 ระบุไปในทางเดียวกันว่า เหตุที่นักศึกษาเลือกมาเรียนตามชื่อเสียงของอาจารย์ เพราะอาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยที่สนใจ ตรงกับความต้องการของนักศึกษาอยู่แล้ว ผลงานวิจัยอาจารย์จึงเป็นเสมือนแม่เหล็กในการดึงดูดให้นักศึกษามาเรียนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าคุณภาพด้านการวิจัยของอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีนักศึกษาเลือกมาเรียน แต่ต้องยอมรับว่าไม่ใช่ทุกหลักสูตรที่อาจารย์มีความพร้อมในการทำวิจัยโดยเฉพาะหลักสูตรที่มีอาจารย์จบใหม่ แม้ว่าอาจารย์เหล่านั้นมีคุณสมบัติการเป็นอาจารย์ตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แต่อาจารย์ใหม่ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดเตรียมงานวิจัย (set up) สำหรับนักศึกษา เพราะขาดประสบการณ์และการเตรียมงานวิจัยบางอย่าง

ต้องใช้เวลา สิ่งนี้ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาตามแผนการศึกษาและอาจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษารุ่นต่อไปได้เช่นกัน

(3) คุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์

คุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ระบุถึงความพร้อมของตัวอาจารย์ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางด้านคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จบตรงสาขาวิชา กับหลักสูตรและจบจากสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ได้รับการรับรอง รวมถึงการดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คุณสมบัติเหล่านี้ของอาจารย์เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ทุกคนควรมีจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา แต่อาจารย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ตามความเห็นของประธานหลักสูตร 3 คน ระบุว่าคุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์คือ การมีวุฒิการศึกษาในสาขาวิชาโดยตรงนั้น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 5 กล่าวว่า

ตัวอาจารย์มีผลต่อการเข้ามาเรียนของนักศึกษา เพราะคุณสมบัติของอาจารย์ที่มีความพร้อมทั้งด้านคุณวุฒิการศึกษา จบตรงสาขาวิชา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และมีการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ประธานหลักสูตรคนที่ 7 กล่าวถึงเหตุผลที่นักศึกษาอยากมาเรียนกับหลักสูตรคือมีอาจารย์จบในสาขาวิชาโดยตรง ในขณะที่หลักสูตรของสถาบันอื่นอาจารย์ที่มาสอนไม่ได้จบมาโดยตรง แต่เบนเข็มมาสอน ประธานหลักสูตรคนที่ 9 ได้ให้ความสำคัญต่อตัวอาจารย์เป็นอย่างมาก หลักสูตรต้องดูแลอาจารย์โดยการพัฒนาส่งเสริมอาจารย์ให้เข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ เพื่อพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการหลักสูตร ในขณะที่คุณสมบัติของอาจารย์ด้านการมีคุณวุฒิการศึกษาในสาขาวิชานั้นโดยตรง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 10 กล่าวถึงคุณสมบัติของอาจารย์ข้อหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพอาจารย์นั่นก็คืออาจารย์จบปริญญาเอกจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศ แต่ไม่ได้จบในสาขาวิชาตรง (จบสาขาที่เกี่ยวข้อง) แต่ในบางหลักสูตร อาจารย์ที่จบตรงแต่ขาดคุณสมบัติอื่นกลับส่งผลต่อคุณภาพการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และทำให้นักศึกษาจบการศึกษาล่าช้ากว่าแผนการเรียนที่กำหนดไว้ หรือมุมมองของประธานหลักสูตรคนที่ 12 เกี่ยวกับคุณภาพของอาจารย์ว่า แม้อาจารย์มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการจบตรงสาขาวิชา หรือจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศก็ตาม หากอาจารย์จบปริญญาเอกโดยเน้นทำวิจัยเพียงอย่างเดียว (Research Program) คือไม่ได้เน้นเรียนเนื้อหาวิชาการ (Coursework) ทำให้อาจารย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญงานวิจัยเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกทางด้านวิชาการ อีกทั้งประสบการณ์การทำงานในสาขาวิชานั้นยังน้อย ทำให้อาจารย์ไม่สามารถให้คำแนะนำในเชิงลึกแก่นักศึกษาได้ ส่งผลต่อการดูแลนักศึกษาในการทำงานวิจัยตามแผนการที่วางไว้และผลงานออกมาไม่ดีเพียงพอ

2) งบประมาณ

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ประธานหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่างบประมาณหรือค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญต่อการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มที่ 1 นักศึกษารับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาได้ด้วยตนเอง และกลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองได้

(1) กลุ่มนักศึกษาที่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง

หมายถึงกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้เงินทุนส่วนตัวแสดงให้เห็นว่ามีความพร้อมทางการเงินและสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาตลอดหลักสูตรได้เอง อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรในภาพรวมของมหาวิทยาลัยต่ำกว่าสถาบันอื่น โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาเป็นกลุ่มคนที่ทำงานแล้วและเลือกเรียนหลักสูตรที่มีภาคสมทบคือเรียนในวันเสาร์-อาทิตย์หรือภาคค่ำ เป้าหมายในการเรียนแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล ดังที่ประธานหลักสูตร 3 หลักสูตรได้กล่าวถึงกลุ่มนักศึกษากลุ่มนี้ อาทิเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 1 ได้กล่าวว่า นักศึกษาที่มาเรียนส่วนใหญ่จะใช้ทุนส่วนตัว และวันเวลาเรียนจะเป็นเสาร์อาทิตย์เพื่อเปิดโอกาสให้คนทำงานแล้วมาเรียน และสามารถนำไปใช้พัฒนางานของตนเองได้จริง

นักศึกษาที่ได้รับทุนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะใช้ทุนตัวเอง หากนักศึกษารับทุนจากหน่วยงานภายนอกจะเรียนแผน ก ไปเลย ทุนที่มีให้เป็นแบบแผน ก แต่ส่วนใหญ่ นักศึกษาของหลักสูตรจะไม่รับทุนเพราะหากลงเรียนไม่เต็มเวลา (full time) กลัวว่าจะเรียนไม่จบ

ประธานหลักสูตรคนที่ 8 กล่าวไว้ว่า ค่าธรรมเนียมการศึกษาของหลักสูตรต่ำกว่ามหาวิทยาลัยอื่น จึงเป็นโอกาสให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

การพิจารณาเลือกเรียนต่อของนักศึกษา ถ้าอยากเรียนได้วุฒิ.....ก็ต้องมาเรียนที่นี้ ค่าเทอมของเราถูกที่สุด มหาวิทยาลัยอื่น ๆ แพงกว่า ก็ถือว่าเป็นโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนเพราะค่าเทอมถูกที่สุดแล้ว.....และเป็นหลักสูตรที่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนตลอดเวลาที่ศึกษาได้ ไม่แพงจนเกินไป

ประธานหลักสูตรคนที่ 9 กล่าวว่า เป็นหลักสูตรที่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนตลอดเวลาที่ศึกษาได้ ไม่แพงจนเกินไป ซึ่งจากที่กล่าวมา แม้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยโดยเฉลี่ยจะต่ำกว่าสถาบันอื่น แต่เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของหลักสูตรที่เปิดสอนเพียงหลักสูตรเดียว หรือหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาชีพ หรือหลักสูตรที่ต้องใช้เครื่องมือเครื่องจักรเฉพาะด้านแล้ว ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาตลอดหลักสูตรก็ถือว่าสูงมากสำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้รับทุนการศึกษามาเรียน กล่าวโดยสรุปสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้ ประธานหลักสูตรมองว่าแม้นักศึกษาจะสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองได้ แต่ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรก็ไม่ควรแพงเกินไป

(2) กลุ่มนักศึกษาที่ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองได้

หมายถึงกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเนื่องจากได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาจากแหล่งทุนภายนอกแบบเต็มจำนวนหรือบางส่วน ไม่ว่าจะ เป็นทุนการศึกษาหรือทุนวิจัยโดยแบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มนี้ออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) กลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้

ทำงานเน้นเรียนอย่างเดียว และ(2) กลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำอยู่แล้วและได้รับการสนับสนุนทุนจากต้นสังกัดให้ลาเรียนเพราะลงเรียนหลักสูตรภาคปกติก็คือเรียนในวันจันทร์ถึงศุกร์ นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มจึงมีเป้าหมายในการเรียนแตกต่างกัน ตามความต้องการของแหล่งเงินทุนที่นักศึกษาได้รับมา กล่าวคือ นักศึกษากลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ยังไม่มีงานทำ การมาเรียนเป็นเสมือนการเพิ่มโอกาสในการหางานทำ ส่วนนักศึกษากลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มาเรียนเพื่อพัฒนาความรู้เพื่อความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพของตนเอง ดังนั้น ประธานหลักสูตรจึงมองว่าทุนการศึกษาและทุนวิจัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียน (ดูเพิ่มเติมในหัวข้อการส่งเสริมการตลาด)

3) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

ความพร้อมของอาคารสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติการ การทำงานวิจัย เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนและการทำผลงานวิชาการของนักศึกษาเพื่อสำเร็จการศึกษาตามแผน เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้งมหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตรถือว่ามีความพร้อมในระดับที่นักศึกษายอมรับได้ ดังนั้น ทรศนะของประธานหลักสูตรโดยรวมจึงมองว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาหรือหลักสูตร

แต่จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา ผู้วิจัยพบว่าแต่ละหลักสูตรมีความจำเป็นในการใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายและซับซ้อนแตกต่างกัน ในที่นี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (1) *กลุ่มสังคมศาสตร์* ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์เป็นการเฉพาะมากนัก อีกทั้งคณะกับมหาวิทยาลัยก็จัดเตรียมไว้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมจึงไม่มีปัญหาต่อการเรียนการสอนและการวิจัยแต่อย่างใด ดังที่ประธานหลักสูตรคนที่ 1,3,4,8 กล่าวถึงความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ ระบบอินเทอร์เน็ต และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ (2) *กลุ่มวิทยาศาสตร์* ได้แก่หลักสูตรในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์เป็นการเฉพาะในการทำวิจัยเน้นผลิตผลงานทางวิชาการเป็นสำคัญ ขณะนี้มีอย่างน้อย 3 หลักสูตรกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน อายุการใช้งานที่ยาวนานและล้าสมัย อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำวิจัยของนักศึกษา ซึ่งแต่ละหลักสูตรต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหากันเอง อาทิเช่น การใช้บริการจากศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ก็สนับสนุนการทำงานได้ระดับหนึ่งแต่ก็มีเสียค่าใช้จ่าย การขอใช้เครื่องมืออุปกรณ์จากหน่วยงานภายในหรือภายนอกคณะ ก็สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคในการสอนได้ระดับหนึ่ง

4) หลักสูตร

หลักสูตร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะนักศึกษามีเป้าหมาย หรือความต้องการในการเลือกเรียนหลักสูตรที่แตกต่างกัน อาทิเช่น บางกลุ่มที่ต้องการพัฒนาตัวเองเพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือความก้าวหน้าในอาชีพขณะที่บางกลุ่มเลือกเรียนตามความต้องการของ

ต้นสังกัด หรือตามเงื่อนไขของการรับทุนการศึกษา ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน) ของหลักสูตรได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยตามความเห็นของนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) **หลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาชีพ** เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาเฉพาะสาขาวิชาชีพและไม่มีสถาบันการศึกษาอื่นในภาคใต้ที่เปิดสอนถือว่าเป็นจุดแข็งของหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ

ประเด็นที่ 1 หลักสูตรเฉพาะกลุ่มคนที่มีใบประกอบวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาเท่านั้น ซึ่งนักศึกษาที่เลือกเรียนจะเป็นกลุ่มนักศึกษาที่จบเฉพาะสาขาวิชา และมีใบประกอบวิชาชีพเฉพาะสาขานี้โดยตรงเท่านั้น ดังเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 4 กล่าวว่า

การเรียนปริญญาโทสาขาวิชาชีพเฉพาะกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องจบระดับปริญญาตรีเฉพาะสาขานี้เท่านั้นจะไม่สามารถรับผู้เรียนจบสาขาอื่นแล้วให้เรียนเสริมก็ไม่ได้ เพราะเกี่ยวข้องกับการขอใบประกอบวิชาชีพ

ประเด็นที่ 2 หลักสูตรที่เปิดสอนเฉพาะกลุ่มตลาดใหม่ เป็นการเปิดสอนหลักสูตรเพียงหลักสูตรเดียวในภาคใต้ แต่ไม่จำกัดคุณสมบัติของผู้เข้าเรียน คือไม่จำเป็นต้องจบสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งเป็นการเฉพาะก็สามารถเรียนได้ ดังเช่นที่ประธานหลักสูตร 4 คน กล่าวไว้ว่าการที่นักศึกษามีความสนใจมาเลือกเรียนหลักสูตร เพราะนักศึกษามองเห็นความสำคัญของตลาดแรงงานที่กว้างขวางขึ้น การเปิดสอนหลักสูตรที่ตรงสาขาที่ต้องการ ไม่มีการเปิดสอนที่สถาบันอื่นและที่สำคัญคือเป็นหลักสูตรเดียวในภาคใต้ แต่อุปสรรคสำคัญของหลักสูตรคือมีการเปิดสอนหลักสูตรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในสถาบันเดียวกันทำให้หลักสูตรเกิดการแข่งขันแย่งชิงผู้เรียนกันเอง แม้ว่าในภาพรวมผลประโยชน์จะตกเป็นของมหาวิทยาลัยก็ตาม

(2) **หลักสูตรตามความต้องการของตลาดงาน หรือใช้ประโยชน์ในการทำงานได้จริง**

เป็นหลักสูตรที่นักศึกษาเลือกเรียนจากความสนใจในตัวหลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาตนเอง การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง การเพิ่มโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากขึ้น ความต้องการปรับเปลี่ยนงานหรือสายงานให้ตรงตามความต้องการของตลาดงาน ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 1 ได้กล่าวว่า

กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารหรือกลุ่มคนที่ต้องการพัฒนาตนเอง หรือตามความคาดหวังของหน่วยงานอยากให้มีความรู้ปริญญาโทคนที่มาเรียนอาจอยู่ในสายงานนี้ และอยากเรียนด้านนี้เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มลูกค้าที่เป็นเอกชนจะเป็นพวกสายสนับสนุน แต่ถ้าเป็นกลุ่มลูกค้าที่เป็นราชการก็จะเป็นพวกสายวิชาการ หรือกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ หากเรียนแล้วก็อาจผันตัวเองเป็นอาจารย์ในสถาบันอื่น ๆ

นอกจากนี้ ประธานหลักสูตรอีก 3 คนก็สนับสนุนแนวคิดนี้ ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 3 และ 11 เห็นว่าหลักสูตรยังเป็นที่ต้องการของผู้เรียน เพราะเปิดรับสมัครผู้ที่จบจากหลากหลายสาขาวิชา อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง การมีโอกาสได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือการมาเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน เหมือนดังเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 9 กล่าวไว้ว่า

เวลาสัมภาษณ์จะเก็บข้อมูลไว้ว่าทำไมถึงมาเรียนหลักสูตรเรา ข้อ 1 เพราะเป็นสาขาที่ตรงใจเขา เขาทำงานอยู่ในสาขาวิชา (field) นั้นอยู่แล้ว ตรงตามความต้องการของเขา ตอบโจทย์ เอาไปพัฒนาธุรกิจ ดูจากตลาดแรงงาน อาจเปลี่ยนงานหรือทำงานในบริษัทที่เกี่ยวข้อง

ประธานหลักสูตรคนที่ 6 กล่าวในทำนองเดียวกันว่าคนที่มาเรียนเพิ่มเติมเพราะเกี่ยวข้องกับเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (career path) เมื่อเข้าทำงานก็ต้องมีการมีตำแหน่งที่สูงขึ้น การมาเรียนเพิ่มเติมทำให้มีโอกาสมากยิ่งขึ้น หรือบางคนต้องการเปลี่ยนงานไปในสายอาชีพอื่น

(3) หลักสูตรตามความต้องการของทุนสนับสนุนจากภายนอก

เป็นหลักสูตรที่มีนักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาตามความต้องการของแหล่งทุน จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยผู้วิจัยสรุปที่มาของแหล่งทุนสนับสนุนจากภายนอกมหาวิทยาลัย ออกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ (1) ทุนสนับสนุนจากต้นสังกัดของนักศึกษาเองเช่น ทุนจากสถาบันการศึกษาต้นสังกัดที่นักศึกษาทำงานอยู่ เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานในตำแหน่ง ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 4 กล่าวถึงนักศึกษาบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากหน่วยงานราชการที่ตนเองทำงานอยู่ เพื่อมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานอื่น ประธานหลักสูตรคนที่ 6 ระบุว่ามีนักศึกษาที่เป็นอาจารย์จากสถาบันการศึกษาอื่นในภาคใต้ที่ได้รับทุนการศึกษาให้มาเรียน ไม่ว่าจะป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยอื่นเป็นต้น ทุนสนับสนุนจากภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมต้นสังกัดที่นักศึกษาทำงานอยู่ปัจจุบัน เริ่มจากการนำโจทย์หรือปัญหาจากโรงงานมาเป็นหัวข้อในการทำวิจัย โดยการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาวิจัยและนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้จริง ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 6 กล่าวว่าโจทย์วิจัยจะได้มาจากโรงงานอุตสาหกรรม แล้วทางโรงงานอุตสาหกรรมให้ทุนการศึกษาแก่พนักงาน เพื่อเข้าเรียนหลักสูตรที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาของโรงงานอุตสาหกรรมแห่งนั้นได้ และ (2) ทุนสนับสนุนจากหน่วยงานที่ไม่ใช่ต้นสังกัดของนักศึกษา ได้แก่ หน่วยงานที่มีปัญหาวิจัยอยู่แล้วได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัยแก่นักศึกษารวมถึงการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการทำวิจัยเพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 7 กล่าวว่าหลักสูตรมีทั้งทุนวิจัยและทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา โดยการส่งนักศึกษาเข้าไปทำงานวิจัยกับหน่วยงานต่าง ๆ ตามความร่วมมือทางด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานอื่น ทั้งนี้ หลักสูตรให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ชุมชน หรือท้องถิ่น รวมถึงการได้ช่วยเหลือสังคมในเขตภาคใต้ อาทิเช่นสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น

(4) ความยืดหยุ่นของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยกำหนดให้หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนได้ 2 แบบได้แก่ภาคปกติคือการจัดการเรียนการสอนในเวลาทำการปกติ และภาคพิเศษคือการจัดการเรียนการสอนรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนภาคปกติเช่น การเรียนในวันเสาร์อาทิตย์หรือการเรียนภาคค่ำ เพื่อขยายโอกาสให้แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานแล้วสามารถเลือกเวลาเรียนที่เหมาะสมกับตนเองตามโปรแกรมการเรียนในแต่ละหลักสูตร บางหลักสูตรเปิดสอนเฉพาะภาคปกติ บางหลักสูตรเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านเวลาเรียนให้แก่ นักศึกษามากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านการให้บริการทางการศึกษาที่หลักสูตรเสนอให้กับนักศึกษา เพื่อให้ได้รับในสิ่งที่ตรงตามความต้องการหรือตามความคาดหวังนั้น ปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญคือความสะดวกด้านเวลาเรียนและความหลากหลายของโปรแกรมการเรียนในแต่ละหลักสูตรคือ หลักสูตรมีการเปิดสอนในเวลาที่หลากหลายทำให้นักศึกษาสามารถเลือกเวลาเรียนที่เหมาะสมตามโปรแกรมการเรียนในแต่ละหลักสูตร ดังเช่นที่ประธานหลักสูตร 4 คน มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การจัดการเรียนการสอนทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ หรือมีการเปิดสอนหลายช่วงเวลา ทำให้นักศึกษาสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับตัวเองได้ อาทิเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 11 ที่กล่าวว่า

การเปิดสอนในช่วงเวลาที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นภาคปกติ ภาคค่ำ หรือภาคสมทบ ก็ตามส่วนหนึ่งสามารถดึงดูดนักศึกษาให้มาเรียนได้ เพราะผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมกับตัวเอง

ประธานหลักสูตรคนที่ 1 กล่าวว่า การที่หลักสูตรเปิดสอนในวันเสาร์และอาทิตย์เพราะกลุ่มเป้าหมายเน้นคนทำงานเป็นหลัก ประธานหลักสูตรคนที่ 8 ก็กล่าวว่า การมาเรียนในวันเสาร์อาทิตย์จะไม่กระทบต่อการทำงานในวันปกติ หรือตามข้อมูลจากประธานหลักสูตรคนที่ 9 เผยว่าก่อนการเปิดหลักสูตรได้ทำการสำรวจตลาด (market survey) ผลปรากฏว่านักศึกษาต้องการเรียนภาคสมทบหรือเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์เพราะอยากทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วย

ในปัจจุบันหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยหลายหลักสูตรมีการเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคสมทบ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษามากยิ่งขึ้นรวมถึงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาบางกลุ่มที่ไม่มีงานทำ หรืออยู่ระหว่างการหางานเข้ามาเรียนได้ ทั้งนี้ บางหลักสูตรก็ไม่สามารถเปิดสอนภาคพิเศษได้ เนื่องจากหลักสูตรมีข้อจำกัดด้านจำนวนอาจารย์ผู้สอน และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการเรียนการสอนและการทำงานวิจัย

1.2 ปัจจัยกระบวนการ

1) ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน

จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน ในที่นี้ก็คือ ท่าเลที่ตั้ง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา เหตุผลของนักศึกษาที่เลือกมาเรียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยตามความเห็นของนักศึกษา อาทิเช่น สถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักเพราะตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ของภาคใต้ อยู่ใกล้

บ้าน ใกล้สถานที่ทำงานและค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเดินทางไม่สูงมากนักรวมถึงการที่นักศึกษาไม่ยอมไปเรียนที่อื่นที่ไกลบ้าน ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 1 กล่าวว่า นักศึกษาที่สนใจมาเรียนหลักสูตร เพราะอยู่ใกล้ที่ทำงานและสะดวกในการเดินทาง สำหรับกรณีที่นักศึกษาอาศัยอยู่ในเขตภาคใต้ หรือกรณีที่นักศึกษาได้กลับมาอยู่บ้านมีความสนใจมาเรียนเพิ่มเติมอยู่แล้วก็เลือกที่จะมาเรียนก็ไม่ไกลบ้าน ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 2 กล่าวว่า แม้จะมีสถานการณ์ความไม่สงบทางพื้นที่ภาคใต้ทำให้คนนอกพื้นที่ไม่กล้ามาเรียน แต่คนที่เป็นคนใต้มาเรียนเพราะคุ้นเคยกับภาคใต้อยู่แล้วจึงไม่มีปัญหา ส่วนนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งไม่ต้องการไปเรียนต่อกรุงเทพฯก็เลือกมาเรียนกับหลักสูตร เพราะการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพเท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง ประธานหลักสูตรคนที่ 9 กล่าวถึงอีกเหตุผลที่นักศึกษาเลือกเรียนก็คือมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตภาคใต้ที่ไม่ไกลจากบ้านและไม่อยากไปเรียนที่ส่วนกลาง ดังนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมสรุปว่านักศึกษาคำนึงถึงความสะดวกในการมาเรียนเพราะอยู่ใกล้บ้านหรืออยู่ใกล้ที่ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญ

2) การส่งเสริมการตลาด

การส่งเสริมการตลาด เป็นเครื่องมือการสื่อสารอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารเพื่อแจ้งข่าวสารถึงนักศึกษาหรือบุคคลภายนอกเกี่ยวกับหลักสูตร จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษา สรุปว่าการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ ภาพลักษณ์ทางวิชาการ การติดต่อ สื่อสาร (การแนะนำหลักสูตร การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์) การสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัย และศิษย์เก่า

(1) ภาพลักษณ์ทางวิชาการ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษพบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเพราะภาพลักษณ์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นการแสดงถึงความน่าเชื่อถือและความมีเกียรติยศชื่อเสียงของสถาบันในภาพรวม อันก่อให้เกิดความมั่นใจในตัวสถาบันเป็นอันดับแรก ดังคำกล่าวของประธานหลักสูตร 7 คน อาทิเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 1, 3, 8, 9 ที่กล่าวว่าสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ดึงดูดนักศึกษาให้เลือกเรียนก็คือชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย นักศึกษาสนใจภาพลักษณ์ (Branding) ของมหาวิทยาลัย รวมถึงความต้องการเป็นลูกพระบิดาหรือเป็นลูกศิษย์ ม.อ. ดังที่ประธานหลักสูตรคนที่ 7 กล่าวว่า

การที่นักศึกษาจะมาเรียน อันดับแรกที่นักศึกษาพิจารณาเลือกคือมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงหรือไม่ กรณีของ ม.อ. การที่มีคนมาเรียนเพราะมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียง และเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของภาคใต้ มีความเป็นวิชาการ..ค่าเทอมของเราถูกที่สุดแล้ว

นอกจากชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกเรียนแล้ว ชื่อเสียงของคณะหรือหลักสูตรที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์ของควมมีคุณภาพทางวิชาการเช่นเดียวกัน ดังเช่นที่ประธานหลักสูตร 3 คนกล่าวไว้ ประธานหลักสูตรคนที่ 9 ที่กล่าวถึงผลสำรวจเหตุผลที่นักศึกษาเลือกมาเรียนกับหลักสูตรเพราะมั่นใจในชื่อเสียงของคณะ ประธานหลักสูตรคนที่ 11 กล่าวว่านักศึกษามีภาพลักษณ์ของหลักสูตร คณะและมหาวิทยาลัยที่แสดงออกไปสู่สังคมภายนอกว่า "ม.อ. คือมหาวิทยาลัยที่หนึ่งของภาคใต้" ประธานหลักสูตรคนที่ 12 ที่ระบุว่านักศึกษาคงพิจารณา

จากควมมีชื่อเสียงของหลักสูตร รวมถึงคุณภาพของหลักสูตรบางหลักสูตรก็เทียบเท่ากับหลักสูตรในต่างประเทศ หรือเป็นมาตรฐานสากล

(2) การติดต่อสื่อสาร

การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดการส่งข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับมีการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารทางการตลาดเป็นการติดต่อสื่อสารที่อาศัยเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบและใช้ช่องทางเพื่อติดต่อสื่อสารเข้าถึงหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ในหลายช่องทางรวมถึงเครือข่ายภาคเอกชนและภาครัฐจากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตร 4 คน พบว่าหลักสูตรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายช่องทางเพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแก่กลุ่มเป้าหมาย ทำให้เกิดความสนใจในตัวหลักสูตร หรือส่งข่าวไปยังกลุ่มคนที่อยู่ระหว่างการตัดสินใจจะเรียนต่ออยู่แล้วให้เกิดความต้องการมากยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การติดบอร์ดไวเนล ป้ายสื่อโฆษณากลางแจ้ง (ป้าย Cut-out) การออกรายการวิทยุ ม.อ. การลงสปอร์ตวิทยุ การลงข่าวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่อแนะนำคณะและหลักสูตรที่มีการเปิดสอน (Road Show) เว็บไซต์บัณฑิตวิทยาลัย คณะ เอกสารแผ่นพับ (Brochure) หรือ โปสเตอร์ (Poster) ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ การเยี่ยมชมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (facebook, line) การจัดทำคลิปวิดีโอลงยูทูป (youtube) ส่วนการอาศัยเครือข่ายของภาคเอกชนหรือภาครัฐ ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 10 กล่าวว่าปัจจัยที่ดึงดูดให้นักศึกษา มาเรียนเกิดจากเครือข่ายในชุมชนหรือท้องถิ่นที่อาจารย์ของหลักสูตรได้ไปเป็นวิทยากรในพื้นที่ ทำให้มีผู้สนใจเรียนในหลักสูตรนั้นมากยิ่งขึ้น

วิธีการสื่อสารโดยทั่วไปมักใช้การพบปะพูดคุย การบอกต่อหรือการพูดกันปากต่อปาก และมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดที่เรียกว่า "การตลาดแบบปากต่อปาก (Word of Mouth Marketing)" จากการสัมภาษณ์มีประธานหลักสูตร 5 คน ได้กล่าวถึงวิธีการบอกต่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเลือกเรียนของนักศึกษาเช่นกัน ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 1 กล่าวถึงนักศึกษาที่มาเรียนเพราะฟังมาจากเพื่อน มีการบอกต่อกัน และมีรุ่นพี่เรียนก็จะมาเรียน ประธานหลักสูตรคนที่ 3 ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรแบบช่วยบอกต่อว่าการเรียนหลักสูตรนี้เป็นสิ่งสำคัญและได้ประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนเอง การบอกต่อรวมถึงมีผู้แนะนำให้มาเรียนโดยรุ่นที่ทำงานหรือมีเพื่อนมาเรียน ส่วนประธานหลักสูตรคนที่ 4 ได้กล่าวถึงวิธีการบอกต่อว่า

ส่วนใหญ่เด็กที่มาเรียนก็เป็นศิษย์เก่าที่ ม.อ. แล้วไปเป็นอาจารย์ตามสถาบันต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็น...มีแนวโน้มจะกลับมาเรียนมากกว่า ส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าที่รู้จักชักชวนกันมาเรียน... ที่ผ่านมามีเหมือนการบอกต่อมากกว่า เน้นฝากให้ช่วยประชาสัมพันธ์มากกว่า หลักสูตรต้องคิดว่าเรามีศิษย์เก่าหรือรุ่นพี่ทำงานอยู่ที่ไหนบ้างก็จะประสานให้ช่วยกันประชาสัมพันธ์...และผลสำรวจจากการสัมภาษณ์ก็ระบุว่าได้จากเพื่อน เป็นส่วนใหญ่

ส่วนประธานหลักสูตรคนที่ 5 ได้สอบถามผู้มาสมัครเรียนหลักสูตรก็ได้ระบุถึงรุ่นพี่ที่แนะนำให้มาเรียน นักศึกษาคนที่ 9 ที่กล่าวถึงรุ่นพี่บอกต่อ และการบอกต่อเป็นการตลาด (marketing) ที่สำคัญ ทำให้หลักสูตรอยู่ได้อย่างยาวนานได้ ส่วนประธานหลักสูตรคนที่ 6 ที่กล่าวว่า

นักศึกษาจะมาเรียนเพราะมีเพื่อนชักชวนมา อย่างเช่นกรณีของมหาวิทยาลัย...ที่มีเพื่อนมาเรียนสาขา...ก่อน ก็ชักชวนเพื่อนมาเรียน...อีกสาขาหนึ่ง ...ก็มีการแนะนำชักจูงกันมาเพราะมหาวิทยาลัย...ไม่มีปริญญาโทสาขานี้ ถือว่าเป็นลูกค้ำกลุ่มใหม่ที่แก่นักศึกษามาเรียนไม่ใช่อาจารย์มาเรียน

ในทางตรงกันข้าม การบอกต่อในด้านลบก็อาจส่งผลเสียแก่หลักสูตรได้เช่นกัน หากผู้บอกต่อเกิดความไม่พอใจกับหลักสูตรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งคำบอกต่อในด้านลบโดยเฉพาะกรณีที่เป็นการบอกต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือในสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก (Facebook) บล็อก (Blog) หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ

(3) การได้รับการสนับสนุนทุนจากแหล่งทุนภายในมหาวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรหลายท่าน ผู้วิจัยสรุปที่มาของการสนับสนุนทุนการศึกษาหรือทุนวิจัยเป็น 2 กรณีคือ *กรณีที่ 1* นักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันต้นสังกัดหรือจากหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษาอื่น หน่วยงานภาครัฐ หรือโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งการรับทุนดังกล่าวนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือตามความต้องการของแหล่งทุน สำหรับประธานหลักสูตร *กรณีที่ 1* ปัจจัยเรื่องทุนจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา *กรณีที่ 2* นักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนจากแหล่งทุนภายในมหาวิทยาลัย โดยหลักสูตร คณะ หรือมหาวิทยาลัย เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมจะรับทุน ซึ่งเป็นอีกทางหนึ่งที่สถาบันใช้ในการดึงดูดใจนักศึกษาที่มีศักยภาพเข้ามาเรียน ดังนั้น สำหรับประธานหลักสูตร *กรณีที่ 2* ปัจจัยเรื่องทุนจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่เป็นทุนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

สำหรับปัจจัยเรื่องทุนโดยเฉพาะทุนภายในมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของกลุ่มนักศึกษาที่ยังไม่ได้ทำงาน ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาเองได้ ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 5 และคนที่ 7 กล่าวว่าหลักสูตรสนับสนุนทุนให้นักศึกษาปริญญาตรีที่เรียนเก่งและสามารถพัฒนาเป็นอาจารย์ได้โดยหลักสูตรจะสนับสนุนทุนเน้นเรียนอย่างเดียว ทุนที่ให้แก่นักศึกษามีหลายประเภทด้วยกัน เช่น ทุนที่ผู้รับทุนได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษาเพียงอย่างเดียวหรือทุนที่มีเงินเดือนให้แก่นักศึกษาผู้รับทุนด้วย การสนับสนุนทุนให้แก่นักศึกษาถือว่าเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตรได้ส่วนหนึ่ง และเป็นปัจจัยที่ประธานหลักสูตร 4 คนลงความเห็นว่ามีสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาบางกลุ่มดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 7 กล่าวถึงปัจจัยภายในมหาวิทยาลัยที่ทำให้นักศึกษาอยากมาเรียนหลักสูตรคือทุนวิจัยและทุนการศึกษา ทางหลักสูตรต้องทำการคัดเลือกนักศึกษามารับทุน ประธานหลักสูตรคนที่ 2 กล่าวว่านักศึกษาที่มาเรียนต่อในหลักสูตรก็ต้องการทุนการศึกษา แต่ในทางกลับกัน หลักสูตรมีทุนการศึกษาแต่คุณสมบัติของนักศึกษาที่ต้องการการรับทุนอาจไม่เหมาะสมกับทุนที่มีอยู่จึงไม่มีสิทธิได้รับทุน ส่วนนักศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับทุน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดีและอาจารย์ก็สนใจที่จะรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา แต่นักศึกษาไม่สนใจรับทุนเพราะต้องการออกไปทำงานเนื่องจากมีตลาดงานรองรับอยู่แล้ว ถือว่าเป็น

แหล่งรายได้ที่ตีมากกว่าการได้รับทุนการศึกษาเพื่อเรียนต่อ ซึ่งใกล้เคียงกับความคิดเห็นของประธานหลักสูตรคนที่ 5 ที่กล่าวว่า

ในปีที่แล้วก็มีนักศึกษาปริญญาตรีเรียนต่อหลายคน คือถ้าเขาจะเรียนต่อก็จะติดต่ออาจารย์เลยเพราะรู้จักอาจารย์แล้ว.....ต้องการจะทำวิจัยกับใครก็ไปติดต่อตั้งแต่ต้น แต่ว่าปีนี้เนื่องจากมีทุนแต่ไม่มีนักศึกษาเรามาสมัครเรียน หรือไม่คิดจะเรียนต่อ หรือจะไปเรียนที่อื่น เมื่อสอบถามนักศึกษาที่เรียนเก่ง ๆ นักศึกษาบอกว่าเหนื่อย อยากร่างงานเพราะตลาดงาน....กว้างขึ้นมาก ดังนั้น นักศึกษาจึงอยากไปทำงานมากกว่า เป้าหมายคืออยากทำงานมากกว่าเรียนต่อ

ประธานหลักสูตรคนที่ 12 กล่าวถึงการดึงดูดใจนักศึกษาปริญญาโทที่เรียนเก่งมากภาษาอังกฤษดีมาก มาเรียนต่อระดับปริญญาเอกในหลักสูตรเป็นไปได้อย่างมากเพราะนักศึกษาเหล่านี้จะหาโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศมากกว่าเรียนต่อ สำหรับนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่ง หากหลักสูตรต้องการจะให้มาเรียนได้ คือมีทุนการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญโดยเฉพาะทุนแบบผูกพัน เช่น ทุนอาจารย์ อีกทุนหนึ่งที่นักศึกษาหลายท่านกล่าวถึงคือ ทุนการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัยที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า "ทุนนักศึกษาต่างชาติที่มีศักยภาพสูง (Education Hub)" ซึ่งเป็นผลดีต่อหลักสูตรเพราะมีจำนวนนักศึกษามาเรียนมากขึ้น และทำให้หลักสูตรมีผลงานทางวิชาการตีพิมพ์ระดับนานาชาติสูงขึ้นด้วย อีกส่วนหนึ่งเป็นการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากยิ่งขึ้นด้วย

(4) ศิษย์เก่า

จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรพบว่าศิษย์เก่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมและเพิ่มช่องทางการสื่อสารทางการตลาดแบบปากต่อปาก หรือการบอกต่อ ผู้วิจัยพบว่าหลายหลักสูตรให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างศิษย์เก่ากับหลักสูตร เพราะการตลาดแบบปากต่อปากโดยศิษย์เก่าถือเป็นกลยุทธ์ที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องผ่านกิจกรรมของหลักสูตรก็เป็นตัวเสริมให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศิษย์เก่าที่จบไปแล้วก็ยังมาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การร่วมทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม (CSR) ตลอดจนศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หลักสูตรอีกด้วย ดังนั้น ศิษย์เก่าจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในหลายหลักสูตร ดังเช่นที่ ประธานหลักสูตรคนที่ 4 กล่าวถึงศิษย์เก่าว่า

กลยุทธ์ที่ใช้ในการเพิ่มจำนวนนักศึกษานั้น หลักสูตรใช้นักศึกษาที่จบไปแล้วและเป็นอาจารย์ที่อื่นเป็นหลักโดยการส่งแผ่นพับให้ช่วยแจก หรือฝากให้ช่วยประชาสัมพันธ์มากกว่า แต่จะได้กลุ่มเด็กเพิ่งจบ และไม่ไต่กลุ่มคนทำงานก็ต้องดูว่าเรามีศิษย์เก่าหรือรุ่นพี่อยู่ที่ไหนบ้างก็จะประสานให้ช่วยประชาสัมพันธ์กัน ผลสำรวจจากการสัมภาษณ์คือได้รู้จักเพื่อนเป็นส่วนใหญ่

ประธานหลักสูตรคนที่ 7 ได้กล่าวถึงศิษย์เก่าของหลักสูตรทำหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนให้รุ่นน้องว่าการเรียนที่นี้ต้องขยันเพราะเน้นที่เป็นวิชาการแล้วนำไปใช้งานได้จริง มีความคิดเป็นระบบ

เน้นการทำวิจัยด้วยตนเองและการนำเสนอผลงานวิชาการที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการพูด ยิ่งไปกว่านั้นคือหลักสูตรมีศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยเฉพาะข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งในระดับสูงซึ่งมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอีกทางหนึ่ง ประธานหลักสูตรคนที่ 9 ให้ความสำคัญกับศิษย์เก่าเป็นอย่างมากเพราะศิษย์เก่าเป็นกระบอกเสียงที่ดีมากของหลักสูตร โดยกล่าวว่า

เรามีชมรมศิษย์เก่าปริญญาโท มีเว็บไซต์ (Line) เครือข่ายเฟซบุ๊ก (Facebook) ตอนนี้มีศิษย์เก่าที่จบไปประมาณ 600 คน เราเคยจัดงานรวมรุ่นศิษย์เก่า 10 ปี, 15 ปี 2 รอบ โดยปกติเราก็ตั้งศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของหลักสูตร เช่น งานปฐมนิเทศนักศึกษาที่เชิญศิษย์เก่ามาบรรยายให้นักศึกษารับฟัง เพราะศิษย์เก่าเป็นกลุ่มคนทำงานที่มีอาชีพหลากหลาย เช่น รัฐบาล อาจารย์ ผู้จัดการ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาเป็นกลุ่มปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มปัจจัยภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาปัจจัยภายนอก เพราะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนเช่นกัน

2. กลุ่มปัจจัยภายนอก

กลุ่มปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาแต่ไม่สามารถควบคุมได้ จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้สนใจเรียนและอยู่ระหว่างการตัดสินใจที่จะเรียนต่อโดยเฉพาะหลักสูตรที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มคนทำงาน ส่วนกลุ่มนักศึกษาจบใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ยังไม่ได้ทำงานและต้องอาศัยเงินจากครอบครัว หากครอบครัวประสบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจก็อาจส่งผลกระทบต่อรายได้ครอบครัว ทำให้นักศึกษาขาดความมั่นใจว่าจะสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ตลอดระยะเวลาของหลักสูตร ดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 6 กล่าวถึงจำนวนนักศึกษาเป็นผลมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นหลักเลย โดยเฉพาะในภูมิภาคทางใต้ปัจจัยทางเศรษฐกิจสำคัญคือรายทางพารา(ตกต่ำ) จากเดิมหลักสูตรจะมีกลุ่มนักศึกษาจบใหม่มาเรียนบ้างแต่ตอนนี้ลดน้อยลงไป ซึ่งสอดคล้องกับประธานหลักสูตรคนที่ 9 กล่าวว่าปัญหาเศรษฐกิจด้านรายทางพาราส่งผลต่อผู้เรียนเรื่องเงินที่ใช้ในการเรียนเพราะหลักสูตรกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นักศึกษาต้องจ่ายค่าเทอมเองและไม่มีทุนการศึกษาสนับสนุน นอกจากนี้มีประธานหลักสูตรอีก 2 คนสนับสนุนปัจจัยนี้ได้แก่ประธานหลักสูตรคนที่ 1 จากการเปิดสอนหลักสูตรมาหลายปี ปัญหาหนึ่งซึ่งผลกระทบต่อจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนหลักสูตร ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มคนทำงานก็คือปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่กลุ่มคนทำงานจะมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวในด้านอื่น โดยเฉพาะคนที่ไม่มีครอบครัว หากเศรษฐกิจไม่ดี กลุ่มนี้จะให้ความสำคัญต่อเรื่องของครอบครัวก่อนเรื่องของตัวเอง ส่วนประธานหลักสูตรคนที่ 5 กล่าวถึงผลสืบเนื่องจากการขยายตลาดแรงงานที่รองรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีกว้างขวางมากขึ้นทำให้นักศึกษาจบใหม่โดยเฉพาะคนเก่งสนใจจะทำงานมากกว่าเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา

2.2 ปัจจัยทางการเมือง

จากสภาพแวดล้อมที่เกิดจากปัจจัยทางการเมืองโดยเฉพาะสถานการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้ บางหลักสูตรถือว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้มีผู้สนใจเข้าเรียนกันมากขึ้น เพราะหลักสูตรมีความโดดเด่นมาก ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตร 2 คนเห็นว่าปัจจัยนี้มีส่วนกระตุ้นให้ผู้สนใจมาเรียนมากขึ้น อาทิเช่นประธานหลักสูตรคนที่ 2 กล่าวว่าจากปัญหาความไม่สงบในชายแดนใต้ส่งผลทำให้คนนอกพื้นที่ไม่กล้ามาเรียน แต่ความโดดเด่นของหลักสูตรในภาคใต้ ทำให้นักศึกษาจบใหม่และเป็นคนพื้นเพทางใต้ก็จะเลือกมาเรียนหลักสูตร ประธานหลักสูตรคนที่ 7 การเป็นพื้นที่สีแดงเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค เป็นโอกาสเพราะนักศึกษาที่มาเรียนเป็นคนในพื้นที่ สนใจหลักสูตรต้องการทำงานตรงนี้จึงมาเรียน เมื่อเรียนจบก็สามารถนำความรู้ไปใช้ในพื้นที่ได้จริงได้ อุปสรรคคือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้คนนอกพื้นที่ไม่กล้ามาเรียน หรือบางครั้งนักศึกษาไม่มาเรียนเพราะผู้ปกครองไม่ให้มาเรียน แม้ว่าหลักสูตรจะน่าสนใจก็ตาม

2.3 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมถือว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเพราะลักษณะที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติและศาสนา แต่ความหลากหลายกลับส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นดังเช่นที่ประธานหลักสูตรคนที่ 3 กล่าวไว้ว่าหลักสูตรมีนักศึกษามุสลิมมาเรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีต่อหลักสูตรเพราะมีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้หลักสูตรต้องปรับตัว เรียนรู้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

กลุ่มที่ 2 นักศึกษาบัณฑิตศึกษา

จากความคิดเห็นของตัวแทนนักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รวม 12 คน สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยองค์การ

1.1 ปัจจัยนำเข้า

1) อาจารย์

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าอาจารย์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา เช่นกันโดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จะให้ความสำคัญกับคุณภาพด้านการวิจัยของอาจารย์โดยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการของอาจารย์เป็นอันดับแรก ดังเช่นที่ตัวแทนนักศึกษาคนที่ 2, 4, 6 และ 10 ให้ความเห็นว่าอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีความรู้ความสามารถและมีผลงานทางวิชาการเป็นจำนวนมาก ในทรรศนะของนักศึกษาแสดงให้เห็นว่า อาจารย์สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการงานวิจัยของนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้ สำหรับตัวแทนนักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่ให้ความสำคัญกับอาจารย์มากนัก เพราะส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรจะไม่รู้จักอาจารย์มาก่อน ยกเว้นกรณีที่นักศึกษาเป็นศิษย์เก่าของคณะนั้น ๆ

2) งบประมาณ

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ผู้วิจัยสรุปว่างบประมาณหรือค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยผู้วิจัยจัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ด้วยตนเองและกลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง(กลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา)

(1) กลุ่มนักศึกษาที่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง

เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้เงินส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำและสามารถหารายได้ด้วยตัวเอง เหตุผลในการเลือกเรียนหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมีหลายประการ อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาไม่สูงมากนัก และนักศึกษาสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง หรือจากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการไปเรียนที่ส่วนกลางแล้วถือว่าถูกกว่ามากเพราะค่าครองชีพที่ต่ำกว่า ส่วนใหญ่นักศึกษากลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีงานทำแล้วและมีรายได้เป็นของตัวเอง ดังเช่นที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคนที่ 7 กล่าวว่าช่วงที่เลือกมาเรียนค่าธรรมเนียมการศึกษาของหลักสูตรไม่สูงมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดียวกันที่เปิดสอนในสถาบันอื่น โดยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคนที่ 8 กล่าวถึงเหตุผลของการตัดสินใจมาเรียนต่อทันทีหลังจากรับทราบข่าวว่าหลักสูตรมีแผนจะปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาสูงขึ้นอีก นั้นแสดงให้เห็นว่าแม้ นักศึกษามีรายได้ที่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วยตนเองก็ตาม การปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาสูงขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูงขึ้นตามไปด้วย และเป็นปัจจัยที่นักศึกษานำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการเลือกเรียนด้วยเช่นกัน

(2) กลุ่มนักศึกษาที่ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองได้ (หรือกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา)

เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ตัดสินใจเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา เพราะได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากแหล่งทุนภายในหรือแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้ทำงานและเน้นเรียนอย่างเดียว (2) กลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำและได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา(จากแหล่งภายนอก) ให้มาเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยมองว่าสำหรับนักศึกษากลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีงานทำและได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาให้มาเรียนอยู่แล้ว ทุนการศึกษาจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ตรงข้ามกับนักศึกษากลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ไม่มียานทำ ดังนั้น ทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้ จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ดูเพิ่มเติมในหัวข้อการส่งเสริมการตลาด)

3) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่ามุมมองของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยดังกล่าว ในภาพรวมมหาวิทยาลัยถือว่ามีความพร้อมและเพียงพอในระดับที่นักศึกษายอมรับได้และไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย

4) หลักสูตร

สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาถือว่า "หลักสูตร" เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาแต่ละคนจะมีเป้าหมายของการมาเรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น หากหลักสูตรใดสามารถตอบสนองความต้องการได้มากกว่า หรือตรงตามวัตถุประสงค์ที่นักศึกษาตั้งไว้มากกว่าก็จะเลือกเรียนหลักสูตรนั้น อาทิเช่น การเรียนเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้มากยิ่งขึ้น ความต้องการเรียนในสาขาวิชาที่เจาะจงมากขึ้นหรือตรงกับสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี ฯลฯ ดังนั้น ผู้วิจัยได้จำแนกหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มคือ

(1) หลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาชีพ

เป็นหลักสูตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาที่เปิดสอนที่เดียวในภาคใต้ นักศึกษามีความสนใจมาเรียนหลักสูตรเพราะเป็นหลักสูตรที่มีสาขาวิชาเฉพาะเจาะจง หรือเป็นสาขาวิชาเดียวกับที่นักศึกษาเรียนในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยหรือจากสถาบันการศึกษาอื่นในส่วนกลาง อีกทั้งไม่จำกัดคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนที่ต้องจบสาขาวิชานี้เป็นการเฉพาะจึงเข้าเรียนหลักสูตรนี้ได้ ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 2, 3, 6 และ 11 กล่าวถึงเหตุผลที่เลือกมาเรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัย เพราะว่ามีสาขาวิชาตรงกับตอนเรียนระดับปริญญาตรีหรือโทจากสถาบันการศึกษาอื่น อีกทั้งอยากเรียนหลักสูตรที่เฉพาะเจาะจงและเฉพาะทางมากขึ้น ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 1 กล่าวไว้ว่า

*การตัดสินใจเลือกเรียนปริญญาโทหลักสูตรนี้เพราะหลักสูตร (อื่น) ที่เคยเรียนมาไม่มี
ความน่าสนใจ..อยากให้มีการประยุกต์มากกว่านี้จึงสนใจหลักสูตร...อยากเรียนใน
สาขาวิชาที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น*

(2) หลักสูตรตามความต้องการของตลาดงานหรือการประกอบอาชีพ

เป็นหลักสูตรที่นักศึกษาเลือกเรียนจากความสนใจในตัวหลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการประกอบอาชีพได้จริง หรือทำงานได้หลากหลายและตรงตามสาขาวิชาที่เรียนมากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 5 กล่าวว่าการเลือกเรียนในสาขาวิชานี้ เพราะสามารถนำไปประยุกต์ในการทำงานได้หลายด้านมากกว่าไม่ว่าจะเป็นงานเอกชนงานราชการ กึ่งราชการและทำงานได้หลากหลายประเภท หรือ ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 9 กล่าวไว้ว่า

*เพราะปัจจุบันตัวเองทำงานอยู่ในหน่วยงาน..และไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับที่ตัวเองเรียน
มาในระดับปริญญาตรีเลย ก็มองว่าถ้าเราไปเรียนต่อสาขาวิชาเดิมอีก ก็มีความรู้สึก
ว่าเราไปต่อยอดแล้วเราไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ก็เลยเลือกเรียนสาขาวิชา..
ซึ่งครอบคลุมกว่า จะได้เรียนรู้ในแขนงต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของ
เราได้มากกว่า*

(3) หลักสูตรตามความต้องการของทุนสนับสนุนจากภายนอก

การที่นักศึกษาบางคนได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากต้นสังกัด ซึ่งเป็นแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น หลักสูตรที่เลือกเรียนก็ต้องเป็นไปตามความต้องการของแหล่งทุนกำหนดไว้ ส่วนใหญ่การให้ทุนในลักษณะนี้เป็นนโยบายของแหล่งทุนที่ต้องการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในสาขาวิชาที่ตรงกับตำแหน่งงานของนักศึกษา ดังเช่นที่

นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวถึงปัจจัยที่ตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรสาขาวิชานี้ ก่อนอื่นนักศึกษาได้ศึกษาว่ามีมหาวิทยาลัยใดบ้างที่เปิดสอนหลักสูตรที่ต้องการเรียนตามที่แหล่งทุนของต้นสังกัดระบุไว้ แล้วศึกษารายละเอียดของหลักสูตรวิชาว่าตรงกับที่ต้องการศึกษาหรือไม่จึงเลือกมาเรียน เป็นไปในทางเดียวกับนักศึกษาคนที่ 3 ได้กล่าวไว้ว่า

เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัย...ที่มีนโยบายเพิ่มศักยภาพของอาจารย์โดยมีทางเลือกสองทางคือเรียนต่อปริญญาเอก หรือทำตำแหน่งทางวิชาการ ตัวเองเลือกศึกษาต่อปริญญาเอก เหตุผลที่เลือกมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์....เพราะกรณีที่ลาศึกษาต่อจะต้องตรงกับการเรียนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท สาขาที่เรียนเป็นสาขาที่ตรงกับที่ตัวเองได้เคยเรียนมาเพราะการลาศึกษาต่อในสาขาที่ตรงทั้งตรี โท เอกจะได้รับทุนการศึกษาเต็มจำนวน และทำให้เราเป็นผู้มีศักยภาพในสาขาวิชานั้น

ดังนั้น การเลือกเรียนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาที่รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากแหล่งภายนอกหรือต้นสังกัด หลักสูตรที่นักศึกษาเลือกต้องเป็นหลักสูตรที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการรับทุนด้วย

(4) ความยืดหยุ่นของหลักสูตร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ผู้วิจัยพบว่าแต่ละหลักสูตรมีความหลากหลายของแผนการศึกษา ทำให้เกิดความยืดหยุ่นด้านเวลาเรียนและวิธีการศึกษาตามความต้องการของผู้ที่สนใจมาเรียน เช่น แผนการศึกษาที่เน้นวิจัย หรือเน้นวิชาการที่ต้องมีเวลาเข้ามาเรียนในรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนความหลากหลายด้านเวลาเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมายของแต่ละหลักสูตร เช่น การเปิดสอนภาคพิเศษ หมายถึง การเปิดสอนนอกวันเวลาราชการคือสอนในภาคค่ำ หรือสอนในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ เป็นต้น ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 7 เลือกเรียนภาคค่ำของวันทำงานปกติ เพราะมีการทำงานตลอดสัปดาห์อยู่แล้ว จึงเลือกเรียนในช่วงภาคค่ำ ส่วนวันหยุดเสาร์อาทิตย์จะได้พักผ่อนและทบทวนเรื่องเรียนขณะที่นักศึกษาคนที่ 8 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันเลือกเรียนวันหยุดเสาร์อาทิตย์ โดยให้เหตุผลว่าในวันทำงาน (วันจันทร์ถึงวันศุกร์) เวลาเลิกงานไม่แน่นอน บางวันอาจต้องทำงานต่อเนื่อง การเลือกเวลาเรียนในช่วงวันหยุดจึงมีความเหมาะสมมากกว่า ดังนั้น ความยืดหยุ่นของหลักสูตร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเช่นกัน

1.2 ปัจจัยกระบวนการ

1) ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าช่องทางการเข้าถึงสถาบันคือ ท่าเลที่ตั้ง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาที่จะเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยเหตุผลส่วนใหญ่คือมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่แพงดังเช่นที่นักศึกษาบัณฑิตศึกษา 6 คนกล่าวถึงเหตุผลหลักที่เลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัย เป็นเพราะว่าอยู่ใกล้บ้านและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคใต้อยู่แล้ว นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีก 3 คน เลือกเรียนเพราะว่าอยู่ใกล้ที่ทำงานหรือต้นสังกัดทำให้การประสานงานสะดวก นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีก 2 คน ระบุเหตุผลเพิ่มเติมว่าเรียนจบปริญญาตรีจาก

มหาวิทยาลัย จึงมีความคุ้นเคยกับสถานที่อยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาให้ความสำคัญกับช่องทางการเข้าถึงสถาบันเรื่องทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย เพราะอยู่ใกล้บ้านหรืออยู่ใกล้ที่ทำงานและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูงมากนัก จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาที่จะเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

2) การส่งเสริมการตลาด

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สรุปได้ว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการตลาดได้แก่ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย การติดต่อสื่อสารทางการศึกษา และศิษย์เก่า

(1) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมากคือ ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (Branding) ที่บ่งบอกถึงความเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียง เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย เป็นมหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งในเขตภาคใต้ และเป็นที่ยอมรับจากสังคมวิชาการและสถานประกอบการภายนอก โดยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการ การจัดอันดับมหาวิทยาลัย (Ranking) ที่มีอันดับอยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศ ดังเช่นที่นักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชา กล่าวไปในทางเดียวกันว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก ดังนั้น ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถาบันจนถึงระดับหลักสูตร สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นลูกพระบิดา สร้างความมั่นใจในตัวสถาบันแก่นักศึกษา อันนำไปสู่ความมั่นใจในคุณภาพของอาจารย์ คุณภาพของผลงานทางวิชาการและผลผลิตทางการศึกษาด้วย

(2) การติดต่อสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนนักศึกษามีมุมมองไปในทางเดียวกันว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น เกิดจากความสนใจ หรือความต้องการของตัวนักศึกษาเองเป็นหลัก เมื่อนักศึกษาตัดสินใจจะเลือกเรียนต่อก็จะเข้าไปหาข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของแต่ละหลักสูตร เช่น เว็บไซต์บัณฑิตวิทยาลัย สื่อประชาสัมพันธ์ (แผ่นพับ, โปสเตอร์) หรือสื่อออนไลน์ ดังนั้น การติดต่อสื่อสารจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา แต่เป็นเพียงปัจจัยที่ช่วยสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร กำหนดการรับสมัคร และช่องทางการเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ผู้สนใจเรียนต่อ

(3) ทุนการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปแหล่งทุนการศึกษาที่นักศึกษาได้รับการสนับสนุนเป็น 2 กรณีคือ *กรณีที่ 1 นักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย* อาทิเช่น ทุนการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดของนักศึกษา เป็นต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้ ทุนการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียนบัณฑิตศึกษาเพราะว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษามาแล้ว ส่วน*กรณีที่ 2 นักศึกษาได้รับการสนับสนุนทุนจากแหล่งทุนภายในมหาวิทยาลัย* จากที่กล่าวมาผู้วิจัยพบว่านักศึกษา

ที่ได้รับการสนับสนุนทุนจากแหล่งทุนภายนอกอยู่แล้ว ปัจจัยเรื่องทุนจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ในทางตรงกันข้ามกับนักศึกษากรณีที่ 2 ทุนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น ปัจจัยเรื่องทุนจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาคนที่ 2 ในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 12 กล่าวไว้ว่าเมื่อตัดสินใจเรียนต่อแล้ว สิ่งที่จะสนับสนุนการเรียนและการใช้ชีวิตอยู่ได้ตลอดการเรียน นั่นก็คือทุนการศึกษา เพราะถ้าไม่มีปัจจัยนี้ก็คงไม่เข้ามาเรียน

(4) ศิษย์เก่า

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มาก่อน สำหรับนักศึกษากลุ่มนี้มี ม.อ. อยู่ในใจ มีความคุ้นเคย ผูกพัน มีความภาคภูมิใจในความเป็น ม.อ. และในความเป็นลูกพระบิดา เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 7, 8, 11 และ 12 กล่าวถึงเหตุผลหนึ่งที่เลือกมาเรียน ม.อ. เพราะชอบปริญญาตรีจาก ม.อ. และอยากเรียนที่นี่ต่อ ดังนั้น กรณีที่ตัวนักศึกษาเป็นศิษย์เก่าอยู่แล้ว ปัจจัยนี้จึงไม่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับบัณฑิตศึกษาเพราะรับรู้และพิจารณาได้ด้วยตนเอง แต่การเลือกเรียนในหลักสูตรใดของมหาวิทยาลัยนั้น ศิษย์เก่าของหลักสูตรนั้นก็มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษากลุ่มนี้เช่นกัน ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 1 และ 8 กล่าวว่า มีเพื่อนมาเรียนก่อนแล้วก็นำให้มาเรียน สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นศิษย์เก่าได้ให้เหตุผลที่เลือกมาเรียนเป็นเพราะว่ามีรุ่นพี่ที่ทำงานเดียวกัน ซึ่งเป็นศิษย์เก่ามาเรียนได้ชักชวนและแนะนำให้มาเรียน จึงสนใจและเลือกมาเรียน ดังเช่นที่นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งที่เลือกมาเรียนเพราะรุ่นพี่ที่จบไปแนะนำให้มาเรียนที่มหาวิทยาลัย ดังนั้น ศิษย์เก่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจของนักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่าและไม่เป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

สรุปข้อคิดเห็นของประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ตามกลุ่มปัจจัยองค์การ จากนั้น ผู้วิจัยได้ตีความและประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยองค์การที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งที่เป็นประธานหลักสูตรและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากมุมมองของผู้วิจัยเองโดยอาศัยประสบการณ์ การสังเกต และการรับรู้ระหว่างการทำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมถึงการกล่าวถึงคำสำคัญซ้ำ ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ผลการประเมินระดับความสำคัญ ดังแสดงในตาราง 36

ตาราง 36 สรุปภาพรวมระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มปัจจัยองค์การ	ระดับความสำคัญ		
	ประธานหลักสูตร	นักศึกษบัณฑิต	สรุปภาพรวม
1. ปัจจัยนำเข้า			
1.1 อาจารย์	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง
1.1.1 คุณภาพด้านการสอนของอาจารย์	มาก	ปานกลาง	
1.1.2 คุณภาพด้านการวิจัยของอาจารย์	มาก	มาก	
1.1.3 คุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์	น้อย	-	
1.2 งบประมาณ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
1.2.1 กลุ่มนักศึกษาที่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง	ปานกลาง	ปานกลาง	
1.2.2 กลุ่มนักศึกษาที่ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองได้	มาก	ปานกลาง	
1.3 อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย	น้อย	น้อย	น้อย
1.4 หลักสูตร	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง
1.4.1 หลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาชีพ	มาก	มาก	
1.4.2 หลักสูตรตามความต้องการของตลาดงาน	มาก	มาก	
1.4.3 หลักสูตรตามความต้องการของทุนสนับสนุนจากภายนอก	น้อย	น้อย	
1.4.4 ความยืดหยุ่นของหลักสูตร	มาก	น้อย	
2. ปัจจัยกระบวนการ			
2.1 ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	มาก	มาก	มาก
2.2 การส่งเสริมการตลาด	มาก	มาก	มาก
2.2.1 ภาพลักษณ์ทางวิชาการ	มาก	มาก	
2.2.2 การติดต่อสื่อสาร	มาก	มาก	
2.2.3 การได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนภายในมหาวิทยาลัย	ปานกลาง	มาก	
2.2.4 ศิษย์เก่า	มาก	ปานกลาง	

จากตาราง 38 ผลการประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า กลุ่มประธานหลักสูตรประเมินความสำคัญของปัจจัยองค์การอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ หลักสูตร ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด ในระดับปานกลาง ได้แก่ งบประมาณ ในระดับน้อย ได้แก่ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ในขณะที่กลุ่มนักศึกษบัณฑิตศึกษา ประเมินความสำคัญของปัจจัยองค์การอยู่ในระดับมากได้แก่ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด ในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ งบประมาณหลักสูตร ในระดับน้อย ได้แก่ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย

จากนั้น ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการเปรียบเทียบระดับความสำคัญของปัจจัยองค์การจากทั้งสองกลุ่ม หากผลการประเมินระดับความสำคัญของทั้งสองกลุ่มเหมือนกันก็จะสรุปผลตามนั้น

หากผลการประเมินระดับความสำคัญแตกต่างกัน ก็จะสรุปผลโดยยึดตามกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพราะว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง ผลการเปรียบเทียบระดับความสำคัญของปัจจัยองค์การพบว่า ปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากได้แก่ ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด ความสำคัญในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ งบประมาณ และหลักสูตร ความสำคัญในระดับน้อย ได้แก่ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย

สาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง

จากการสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และตัวแทนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง สรุปดังนี้

1. คุณภาพของหลักสูตร

หลักสูตร ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เน้นพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในแต่ละสาขาวิชา โดยอาศัยกระบวนการวิจัยรวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์ เชื่อมโยง และบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ดังนั้นคุณภาพของหลักสูตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงได้เช่นกัน

1.1 หลักสูตรที่มีการแข่งขันสูง

หากเป็นหลักสูตรที่มีการเปิดสอนมานานทั้งในมหาวิทยาลัยและสถาบันอื่น รวมทั้งมีการเปิดสอนหลักสูตรที่มีความใกล้เคียงกันซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีการแข่งขันกันสูงในขณะที่จำนวนนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย(ผู้เรียน)ที่เข้าศึกษามีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ หลักสูตรที่ต้องการดึงดูดใจให้มาเรียนก็จะเสนอผลประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายมากกว่า เช่นการให้ทุนการศึกษา การคิดค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ต่ำกว่า หรือรับประกันการสำเร็จการศึกษาตามแผน(จ่ายครบจบแน่) โดยไม่สนใจในเรื่องคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้บางหลักสูตรในมหาวิทยาลัยที่มีข้อเสนอที่ต่ำกว่า มีข้อจำกัดและไม่ดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวนนักศึกษาที่มาเรียนต่ำกว่าแผนการรับที่วางไว้

1.2 เกณฑ์ในการสำเร็จการศึกษา

การปรับเงื่อนไขหรือเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สูงขึ้นตามความต้องการของหลักสูตร คณะและมหาวิทยาลัย รวมถึงเงื่อนไขการรับทุนของนักศึกษา โดยเฉพาะการทำผลงานทางวิชาการของนักศึกษา ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้ที่สนใจเข้าเรียนเช่นกัน

2. คุณภาพอาจารย์

อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักที่สำคัญในกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตร คณะและมหาวิทยาลัยกำหนด คุณภาพอาจารย์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มิเช่นนั้นจะส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรได้

2.1 จำนวนของอาจารย์

เมื่อหลักสูตรมีจำนวนอาจารย์น้อยทำให้การรับนักศึกษาที่มีจำนวนจำกัดหากจะเพิ่มจำนวนนักศึกษาก็จะต้องเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขให้เพียงพอเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

2.2 คุณสมบัติของอาจารย์

ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขด้านคุณสมบัติของอาจารย์ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา อาทิเช่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป จึงสามารถรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษามากได้ อีกทั้งการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ หรือการพัฒนาอาจารย์ให้จบสาขาวิชาตรงกับหลักสูตรต้องใช้เวลาในการพัฒนาและอยู่ที่ตัวอาจารย์เองด้วย

3. คุณสมบัติหรือจำนวนนักศึกษาที่ต้องการเรียนต่อ

การกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษาที่รับเข้าเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มสูงขึ้น เน้นคุณภาพของผู้เรียนมากขึ้น อาทิเช่น การรับนักศึกษาที่จบตรงสาขาวิชาไม่รับสาขาอื่น การกำหนดเกรดระดับปริญญาตรีหรือต้องมีประสบการณ์การทำงาน ฯลฯ รวมถึงแนวโน้มการลดลงของจำนวนผู้เข้าเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนมีจำนวนลดลงตามไปด้วย

4. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและทุนการศึกษา

การปรับขึ้นค่าธรรมเนียมการศึกษาของหลักสูตรใหม่บางหลักสูตรเป็นจำนวนเงินที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดิม หรือเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น ทำให้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรก็เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ส่วนจำนวนทุนการศึกษาก็มีจำนวนลดลง และมีการกำหนดเงื่อนไขหรือคุณสมบัติของผู้รับทุนด้วย

5. การให้บริการแก่นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร

หากการให้บริการของเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรแก่นักศึกษาโดยเฉพาะช่วงเวลาที่มีการติดต่อกับนักศึกษาจำนวนมากไม่ถี่ อาจสร้างความไม่พอใจแก่นักศึกษาได้ การสื่อสารที่ดีจะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อหลักสูตรด้วย หากไม่ติดต่ออาจส่งผลในภาพลบแก่ตัวหลักสูตรได้เช่นกัน

6. ปัญหาจากปัจจัยภายนอก

ปัญหาจากปัจจัยภายนอกเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยรวมและเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่

6.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ ผู้วิจัยพบว่าเมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจทางภาคใต้เช่น ปัญหาราคายางพาราตกต่ำ รายได้ลดลง ทำให้กลุ่มคนที่สนใจจะมาเรียนต่อต้องหยุดหรือชะลอการเรียนต่อออกไปก่อน หรือกรณีที่ตลาดแรงงานเฉพาะสาขาวิชากว้างขวางขึ้น ทำให้นักศึกษาต้องการหารายได้มากกว่าเรียนต่อ ซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาลดน้อยลง

6.2 ปัญหาทางการเมืองและสังคม

จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่เกิดขึ้นและดำเนินการอย่างต่อเนื่องมานานจนเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่สีแดง ทำให้นักศึกษาจากภูมิภาคอื่นไม่กล้ามาเรียน

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณพร้อมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้ความสำคัญการวิจัยทั้งสองแบบเท่าเทียมกัน แล้วนำผลการวิจัยมารวมกันในช่วงการแปลผลวิจัย โดยทำการเปรียบเทียบข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันและสรุประดับความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จากนั้น ผู้วิจัยทำการอภิปรายปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และในขั้นตอนสุดท้ายทำการศึกษาและกำหนดข้อเสนอแนะทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้ข้อสรุปปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำเสนอ (ร่าง) แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความถูกต้อง เหมาะสมและมีความเป็นไปได้จากนั้นทำการแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดจะกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวัง และตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การ เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ แล้วเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้นเพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง
4. เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และสาเหตุใดบ้างที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ลดลง
2. แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ควรเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ปัจจัยบางปัจจัยอาจเป็นสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประจำปีภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 420 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 3,690 คน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามกลุ่มสาขาวิชา แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน สถานภาพครอบครัว สถานที่อยู่ปัจจุบัน และการนับถือศาสนา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากประธานบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แต่ละกลุ่มสาขาวิชา เพื่อจัดส่งแบบสอบถามฉบับเอกสารให้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดส่งคืนภายใน 15 วัน ซึ่งแบบสอบถามยังไม่ครบตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้จึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยการส่งแบบสอบถามฉบับออนไลน์ไปยังอีเมลล์ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำแบบสอบถามฉบับเอกสารมาแล้ว โดยใช้เวลา 1 สัปดาห์ จึงได้รับแบบสอบถามที่เพียงพอ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา เป็นรายตัวบ่งชี้และรายปัจจัย พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งตัดแปลงจากแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด
3. หาค่าการทดสอบ t-test dependent samples หรือ paired t -test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงในแต่ละปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เมื่อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ทำการเรียงลำดับความแตกต่างเพื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจที่คาดว่าจะจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการลดลงของจำนวนนักศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2558 จากทุกกลุ่มสาขาวิชา รวม 12 คน ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา 2) ประธานบริหารหลักสูตรหรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จากทุกกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 12 คน ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสังคม ศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ได้ลึกซึ้งที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview protocol) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเน้นการสัมภาษณ์ระดับลึกเป็นรายบุคคล (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อผู้ให้ข้อมูลให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ ใช้เวลาสัมภาษณ์ในประเด็นที่ศึกษาประมาณ 1-1.5 ชั่วโมง หรือครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหนังสือแนะนำตัวถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการขอสัมภาษณ์พร้อมกำหนดวันเวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ก่อนวันสัมภาษณ์ได้ส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้า ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น

ลง ผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกครั้งเพื่อรับรองความถูกต้อง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถือเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น หลังเสร็จสิ้นการวิจัยจะทำลายข้อมูลทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เริ่มจากการบันทึกข้อมูลโดยการถอดเทปบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำจากบทสัมภาษณ์ทั้งหมด 24 บทสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรายละเอียดทุกคำพูด ตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้มั่นใจในความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูล จัดเก็บบทสัมภาษณ์โดยจัดแยกประเภทของข้อมูลตามกลุ่มสาขาวิชาที่ได้ทำการสัมภาษณ์ อ่านเนื้อความในบทสัมภาษณ์ กำหนดคำหลักให้กับข้อมูลแล้วทำการจดบันทึกข้อมูล (notetaking) และจัดทำดัชนีข้อมูล (Indexing) หรือกำหนดรหัสข้อมูลเพื่อจัดหมวดหมู่และจัดระเบียบของข้อมูล สรุปเชื่อมโยงดัชนีคำหลักเข้าด้วยกัน สร้างบทสรุปโดยการเชื่อมโยงข้อสรุปย่อย ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดความคิดรวบยอดของข้อสรุปทั้งหมดและเป็นบทสรุปที่ได้จากข้อค้นพบจากวิจัยเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย ประเมินคุณภาพข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ว่าเป็นข้อมูลที่ดีมีคุณภาพต่อการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผลวิเคราะห์ระดับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ทุกปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงรายปัจจัยองค์การอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยองค์การตามความคาดหวังพบว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ตัวบ่งชี้ของปัจจัยสมรรถนะของอาจารย์คือจรรยาบรรณวิชาชีพของอาจารย์ ตัวบ่งชี้ของปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบันคือระยะทางอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยองค์การตามสภาพความเป็นจริงก็พบว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับมากยกเว้นตัวบ่งชี้ปัจจัยงบประมาณคือค่าธรรมเนียมการศึกษาและตัวบ่งชี้ปัจจัยการส่งเสริมการตลาดคือการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบค่าความคาดหวังและค่าสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การ เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจและเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น เพื่อค้นหาปัจจัยที่คาดว่าจะสาเหตุของการลดลงของจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับปัจจัยองค์การตามความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงทุกปัจจัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วพบว่านักศึกษามีระดับค่าความคาดหวังสูงกว่าค่าสภาพความจริงทุกปัจจัย เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ก็พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีระดับความคาดหวังสูงกว่าสภาพความเป็นจริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความไม่พึงพอใจต่อปัจจัยองค์การในทุกปัจจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง

3.1 ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยเรียงระดับความสำคัญจากมากไปน้อยจำนวน 6 ปัจจัยจากทั้งหมด 12 ปัจจัยองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน หรือทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่นักศึกษามองว่าที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักเพราะตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ของภาคใต้ อยู่ใกล้บ้าน ใกล้สถานที่ทำงาน และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเดินทางไม่สูง รวมถึงการที่นักศึกษาไม่ต้องการไปเรียนที่อื่นที่ไกลบ้าน ดังนั้น นักศึกษาจึงคำนึงถึงความสะดวก อยู่ใกล้บ้านเป็นสำคัญ

หลักสูตร เป็นหลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของต้นสังกัดและความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นของหลักสูตรคือมีความสะดวกด้านเวลาเรียนและความหลากหลายของโปรแกรมการเรียนในแต่ละหลักสูตร

อาจารย์ เป็นผู้ที่มีคุณภาพด้านการสอน ด้านการวิจัยและคุณสมบัติพื้นฐานคุณภาพด้านการสอนพิจารณาจากความรู้ความสามารถและศรัทธาของอาจารย์ อาจารย์ที่จบตรงสาขาวิชาที่แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น มีทักษะการสอนและถ่ายทอดประสบการณ์คุณภาพด้านการวิจัยพิจารณาจากผลงานทางวิชาการหรือการดำรงตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และการมีคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นอาจารย์บัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เช่น การจบการศึกษาระดับปริญญาเอก

งบประมาณ หรือค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรที่นักศึกษาสามารถรับผิดชอบได้ด้วยตนเองและไม่สูงมากเกินไป หรือการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีความพร้อมต่อการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติการ การทำวิจัย เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนและการทำผลงานทางวิชาการเพื่อสำเร็จการศึกษาตามแผนการเรียน

3.2 สาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ลดลง

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลงพบว่าปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษา ได้แก่ คุณภาพหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีการแข่งขันกันสูงและมีความใกล้เคียงของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน รวมถึงเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษา คุณภาพอาจารย์ เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในกระบวนการผลิตบัณฑิตจึงต้องมีคุณสมบัติและจำนวนตามมาตรฐานหลักสูตรบัณฑิตศึกษา คุณสมบัติผู้สนใจเรียนต่อก็มีการปรับเพิ่มสูงขึ้น เพราะเน้นคุณภาพของผู้เรียน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในศึกษาตลอดหลักสูตรและทุนการศึกษาที่มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ การให้บริการนักศึกษาของเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร อาจสร้างความไม่พึงพอใจแก่นักศึกษาแล้วมีการสื่อสารไปยังสังคมภายนอกส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีของหลักสูตร รวมถึงผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง ก็มีส่วนทำให้จำนวนนักศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าข้อมูลเชิงปริมาณทุกปัจจัยองค์การมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาไม่พึงพอใจต่อปัจจัยเหล่านั้น แต่ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่ามีปัจจัยองค์การที่สำคัญเพียง 6 ปัจจัย ได้แก่ ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน หลักสูตร อาจารย์ งบประมาณ และอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในสถาบัน ดังนั้น จากการยืนยันข้อมูลทั้ง 2 ประเภท ผู้วิจัยจึงสรุปว่าทั้ง 6 ปัจจัยเป็นปัจจัยสำคัญเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญและดำเนินการเป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นที่มาของปัจจัยองค์การที่ได้นำมาจัดทำแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอในหน้าที่ 183

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลวิจัยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ รวม 6 ปัจจัย ได้แก่ อาจารย์ งบประมาณ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน หลักสูตร ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด ผู้วิจัยจึงขอสรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. อาจารย์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อาจารย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยนักศึกษามีความคาดหวังด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพของอาจารย์ในระดับมากที่สุด เพราะอาจารย์ที่ดีจะส่งเสริมให้ศิษย์มีความก้าวหน้าเช่น การให้ศิษย์มีเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพราะการเปิดโอกาสรับฟังนักศึกษานั้น ทำให้ทราบว่าแนวคิดใดที่อาจจะมีความผิดพลาดจะได้ปรับเปลี่ยนให้มีความถูกต้อง การเสียสละเวลาเพื่อให้คำแนะนำและคำปรึกษากับนักศึกษานอกเวลาเรียนและการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา รวมถึงอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาเป็นคนดีมีคุณธรรมเพื่อเป็นคนดีของสังคม(เฉลิมศรี นนทสวัสดิ์ศรี, 2557) มีความรับผิดชอบต่อการเรียน นอกจากนี้ อาจารย์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจทางวิชาการอย่างลึกซึ้ง ดังที่รพี สุ

วรรณชฎ (2521) กล่าวถึงทฤษฎีของนักศึกษาที่มีต่อหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สำคัญ 3 ประการแรก ได้แก่การสอน การให้คำ แนะนำนักศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ใหม่ รวมถึงการกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 เช่น การมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกตรงตามสาขาวิชาดำรงตำแหน่งทางวิชาการและมีผลงานทางวิชาการ (สกอ., 2558) แม้ว่าอาจารย์จะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาแต่ตามทฤษฎีของไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2557) กล่าวถึง ลักษณะตัวนักศึกษาโดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยที่มาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน นักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีความแตกต่างกันในทางการเรียน มีความเป็นอิสระ มีความสนใจ และมีค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อและอุดมคติที่ค่อนข้างแน่วแน่ชัด นักศึกษาจึงเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่า ในขณะที่เดียวกันสำหรับนักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่าจะยังมีความผูกพันกับอาจารย์และสถาบัน จึงเลือกมาเรียนสถาบันเดิม

ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัย รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจภา แพงเกษร (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงในวงการศึกษามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมากที่สุด นอกจากนี้ จันท์เจ้า สุภรรุ่งเจริญและนภดล ยุทธสุขประเสริฐ (2549) กล่าวถึง ปัจจัยด้านอาจารย์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส (2556) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ แล้วสรุปว่าระดับการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านความรู้ความสามารถของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความสำคัญสูงที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ อีกทั้งยัง สอดคล้องกับผลการวิจัย ใจชนก ภาคอัท (2557) ที่ศึกษาปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันด้านการพัฒนาคณาจารย์ มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภารดี อนันต์นารี (2554) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

2. งบประมาณ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่างบประมาณหรือค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษาตลอดหลักสูตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีทั้งค่าใช้จ่ายโดยตรง ได้แก่การลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายส่วนตัวและค่าใช้จ่ายทางอ้อมคือค่าเสียโอกาสของบุคคลในการหารายได้ (เนื่องจากศึกษาต่อแทนการเข้าทำงาน) ถือว่างบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา เพราะค่าใช้จ่ายในการศึกษาอยู่ในความสามารถของนักศึกษาที่จะจ่าย อีกทั้งรายได้ของ

นักศึกษามีจำกัด ดังนั้น สิ่งที่ได้รับตอบแทนต้องคุ้มค่างบเงินที่จ่ายไปหรือคุณภาพที่ได้รับมา ต้องสอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษาคาดหวังไว้ดังเช่นผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญอย่างมากกับค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยนักศึกษามีความคาดหวังต่อค่าธรรมเนียมการศึกษาอยู่ในระดับมาก เพราะก่อนตัดสินใจเลือกเรียนนักศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า ค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายที่ตนเองสามารถจ่ายได้ แต่เมื่อเข้ามาเรียนจริงจึงพบว่าค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้จนอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ดังเช่นที่ ฉัตยาพร เสมอใจ (2550) ได้ระบุถึง ปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาเลือกตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการนั้น ผู้ใช้บริการจะหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเปรียบเทียบข้อมูล ส่วนหนึ่งจะพิจารณาที่ราคาและความคุ้มค่าเป็นหลัก ผู้ใช้บริการจะคาดหวังว่าจะได้รับบริการที่คุ้มค่างบจำนวนที่ตนได้จ่ายไปและมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ตนได้รับไม่จ่ายแพงกว่าการใช้บริการจากที่อื่นหรือมีความคุ้มค่าของการเรียนในหลักสูตรนั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัย เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ด้านค่าใช้จ่าย โดยรวมมีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจภา แพ่งเกษร (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑามาส เหลืองช่างทอง และปิยะนุช แก้วประสม (2556) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโทระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร องค์ประกอบด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา และผลการวิจัยสมฤดี ศรีจรรยา (2553) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหลักสูตรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานีพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับผลงานวิจัย วรนิษฐา ชุ่มทองกลาง (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันราชภัฏ พบว่า ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาถึงพฤติกรรมที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า นักศึกษามีความกังวลมากที่สุดเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศ Bashir และคณะ (2013) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเลือกเรียนในคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ค่าธรรมเนียมการศึกษา Winn (2014) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาวะผู้นำทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคของสหรัฐอเมริกา พบว่า ค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้ที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชีรา เลิศลบลศิริ (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2551 พบว่า อัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาส่งผลเพียงเล็กน้อยต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมหิดล

3. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเพราะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในหลายรูปแบบด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมืออุปกรณ์ที่หลากหลาย ดังเช่นที่ ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์ (2556) กล่าวถึง องค์ประกอบของส่วนประสมการตลาดบริการด้านลักษณะทางกายภาพหมายถึง สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศภายในสถาบัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเช่นกัน รวมทั้ง อัมภา บุญช่วย (2537) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหมายถึงการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่ทำให้ผู้ที่ได้สัมผัสมีความโน้มเอียงไปกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ โรงเรียนจึงต้องมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อโน้มน้าวความรู้สึกของผู้เรียนให้พอใจที่จะเรียนและอยากจะมาเรียน นอกจากนี้ ตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มาตรฐานด้านกายภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีอาคารเรียนที่ดีมีห้องครบทุกประเภท พื้นที่ใช้สอยที่ใช้ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกประเภทมีจำนวนที่เพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนอาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งต้องจัดให้มีห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐาน คุรุภัณฑ์ประจำอาคาร คุรุภัณฑ์ทางการศึกษา และคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา โดยอาคารและบริเวณอาคารจะต้องมีความมั่นคง ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ หรือความจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัย ใจชนก ภาคอัฐ (2556) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านการบริการด้านกายภาพของสถาบัน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโทสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นอกจากนี้ สมฤดี ศรีจรรยา (2553) ที่กล่าวถึงปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตรMBA อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัย ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานีพบว่า ปัจจัยด้านสถานที่เป็นปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับการมีสภาพแวดล้อมที่ดีมากที่สุด ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kallio (1995) ที่พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพและลักษณะสิ่งแวดล้อมทางวิชาการเป็นหนึ่งในเจ็ด ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถาบันของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ Willett (2004) ที่ได้ทำการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นักศึกษาใช้ในการเลือกเรียนต่อสถาบัน สรุปว่าบรรยากาศในสถาบันเป็นปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาใช้ในการเลือกเรียนต่อเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของภารดี อนันต์นาวิ (2554) ที่ได้ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหารการศึกษพบว่าปัจจัยด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อผ่านหลักสูตรและภาพลักษณ์ นอกจากนี้ ไวน์ริตาร์ อินทรพิทักษ์ (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือนครราชสีมา ตามการรับรู้ของนักศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยน้อยที่สุดคือการจัดอาคารสถานที่ได้อย่างสวยงามและน่าอยู่

4. หลักสูตร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหลักสูตรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอนเพราะเป็นข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในหลักสูตรเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนในทุกด้าน และเมื่อก้าวถึงหลักสูตรระดับอุดมศึกษาจึงเน้นตัวเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหา รวมถึงกิจกรรมที่ดำเนินไปเพื่อเนื้อหาอันเป็นหลักสำคัญ การสอนในระดับอุดมศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพต้องเป็นการสอนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจหลักสูตรและสอดคล้องกับวิชาต่าง ๆ กันทั้งหลักสูตร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2556) ดังนั้น หลักสูตรที่ดีควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้ มีกระบวนการและเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะในตัวผู้เรียนอีกทั้งมีลักษณะที่สนองตอบความต้องการและความสนใจของทั้งผู้เรียนและสังคม ดังเช่นที่ ทศนีย์ ศุภเมธี (2528) กล่าวถึงคุณลักษณะของหลักสูตรที่ดีคือหลักสูตรควรมีลักษณะสนองความต้องการและความสนใจทั้งของผู้เรียนและสังคม

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์เจ้า สุภรรุ่งเจริญ และนภดล ยุทธสุขประเสริฐ (2549) ที่กล่าวถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ใจชนก ภาคออต (2556) กล่าวถึงเหตุผลในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์พบว่าส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตัวเอง รองลงมาคือต้องการพัฒนาอาชีพ พัฒนาสถานภาพทางสังคม สร้างเครือข่ายและสนองความต้องการของบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาภรณ์ เชี่ยวชาญเกษตร (2551) ที่กล่าวถึงเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ก็เพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ รวมถึงสาขาวิชาที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนางานของตนหรือหน่วยงานได้ ผลการวิจัยของประดิษฐ์พงศ์ โธธรรมเจริญ (2555) ที่กล่าวถึงปัจจัยหลักสูตรการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนนอกเวลา(วันเสาร์-อาทิตย์) ทำให้สะดวกในการมาเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลอย่างมากต่อการเลือกเรียนปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชน ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนฉัตร แก้วใจเพชร (2551) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานีพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสถาบันและหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดกับการ

คาดหวังว่าได้รับทักษะความรู้เพิ่มขึ้นและการได้รับการยอมรับทางสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ (2552) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษา จังหวัดนครราชสีมา แล้วพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกคือปัจจัยด้านหลักสูตรมีลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับผลวิจัย สิริฉันท สติกรกุล เทชพาหพงษ์ (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้เรียนในหลักสูตรมหาบัณฑิตทางการศึกษา ภาคนอกเวลาราชการ พบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในระดับปานกลาง

5. ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าช่องทางการเข้าถึงสถาบันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าระยะทางใกล้ไกลสถาบันเป็นสิ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดและมีความพึงพอใจที่สถาบันตั้งอยู่ในเขตชุมชน ในเมืองใหญ่ ที่ตั้งเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงของคนในภาคใต้ และจากการสัมภาษณ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพบว่าที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเพราะการเรียนใกล้บ้านและที่ทำงาน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพรวมถึงประหยัดเวลามากกว่าการเลือกเรียนในส่วนกลาง อีกทั้งตั้งอยู่ในเขตชุมชนกลางใจเมืองใหญ่ เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและการเรียนการสอนของภาคใต้มีระบบการขนส่งที่หลากหลายและมีความสะดวกเข้าถึงได้ง่าย ดังเช่นที่ วันวิสาข์ แก้วสมบุญ (2555) กล่าวถึง เหตุจูงใจที่ทำให้เข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย มีความสะดวกในการเดินทาง และเป็นศูนย์กลางของการเดินทาง เป็นไปตามหลักในการเลือกมหาวิทยาลัยหรือปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหัวข้อที่ผู้เรียนนำมาพิจารณาด้วยตนเองคือที่ตั้งมหาวิทยาลัย และบริเวณแถวนั้น ที่พัก อากาศ และสภาพแวดล้อม โดยคำนึงถึงไลฟ์สไตล์ (lifestyle) ของตนเองเป็นหลักกว่าชอปปอย์ในตัวเมืองหรืออยู่ชานเมืองก็จะเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยนั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวารารณ กงชนะ (2556) ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อและความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านทำเลที่ตั้ง พบว่า เห็นด้วยในระดับมาก นอกจากนี้ วรนิษฐา ชุ่มทองกลาง (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาระดับปริญญาโท ในสถาบันราชภัฏพบว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส (2555) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรปริญญาที่ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่น้อยที่สุดคือสถานที่ตั้งของสถาบันอยู่ไกล สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ โมเดลการเลือกสถาบันการศึกษาของ Chapman (1981) ที่กล่าวถึงที่ตั้งอันเป็นลักษณะหนึ่งของสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถาบันเรียนของนักศึกษาอย่างหนึ่ง และงานวิจัยของ Willett (2004); Bashir และคณะ (2013) ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนคือ ที่ตั้งหรือสถานที่ตั้งใกล้ที่ทำงานเป็นหลัก

6. การส่งเสริมการตลาด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การส่งเสริมการตลาด เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ดังเช่นที่ ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์ (2556) กล่าวถึง การส่งเสริมการตลาดช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้ และตัดสินใจใช้บริการมากยิ่งขึ้นโดยอาศัยเครื่องมือที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม หรือตามความแตกต่างของผู้ใช้บริการเพื่อสามารถเข้าถึงและจูงใจให้ผู้ใช้บริการเข้าใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการ และตัดสินใจใช้บริการได้แก่การโฆษณา การให้ข่าว การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย เช่น การติดต่อสื่อสารในรูปแบบการบอกต่อ (Word of Mouth Communication) การใช้สื่อต่างๆ การสร้างภาพพจน์ที่ดี รวมถึงอิทธิพลกลุ่มของผู้บริโภคทั้งอดีตและปัจจุบัน หรือผู้ที่เคยใช้บริการจะถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับซึ่งจะมีด้านภาพพจน์ขององค์กรทั้งในแง่บวกและลบ สำหรับการบริการด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้นการส่งเสริมการตลาดที่สำคัญได้แก่ภาพลักษณ์ทางวิชาการ การติดต่อสื่อสาร ทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ และศิษย์เก่า ดังเช่นที่ Duncan (2002 อ้างถึงใน วิทวัส สัตยารักษ์) กล่าวถึงการสร้างแบรนด์เป็นสิ่งสำคัญคือการสร้างความไว้วางใจ การสร้างศรัทธามหาวิทยาลัยในด้านความมีชื่อเสียงเป็นเหตุผลสำคัญคือนักศึกษาและผู้ปกครองในการเลือกเข้าศึกษา ต่อ นอกจากนี้ ทศไนย สุวรรณชะฎ (2546) พบว่า การสื่อสารอันดับแรกที่มหาวิทยาลัยเอกชนใช้กัน โดยทั่วไปคือการสื่อสารผ่านนักศึกษาและศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยเพราะสามารถสะท้อนหรือสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายหลักได้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณพนิช จันทา และอัจฉริยา ปราบอริพ่าย (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่านิสิตมีทัศนคติต่อด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยวรรณิษฐา ชุ่มทองกลาง (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันราชภัฏ พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถาบันมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก รวมถึงผลงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้านชื่อเสียงสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยรวมมีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัญญา เปรมฤทัย (2545) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ดังเช่นงานวิจัยของสำราญ บุญเจริญ (2547) ที่กล่าวถึง การให้ส่วนลดและให้มีการผ่อนชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นงวดๆ การกำหนดค่าหน่วยกิตให้หลากหลายตามโปรแกรมการศึกษาหรือการให้ส่วนลดในรูปแบบของทุนการศึกษาได้ ช่วยจูงใจให้เข้ามาศึกษาได้

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ผลการวิจัยเชิงปริมาณมีอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาได้แก่ปัจจัยนักศึกษาเรื่องสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกลุ่มเพื่อนที่เรียนเพราะมีลักษณะใกล้เคียงกัน

การศึกษาแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

จากวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า จากปัจจัยองค์การ 6 ปัจจัย ได้แก่ อาจารย์ งบประมาณ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน หลักสูตร ช่องทางการเข้าถึงสถาบัน และการส่งเสริมการตลาด ผู้วิจัยพิจารณาจัดตั้งปัจจัยองค์การ 2 ปัจจัยออกไปได้แก่ ปัจจัย ช่องทางการเข้าถึงสถาบันและปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน เนื่องจากช่องทางการเข้าถึงสถาบันเป็นปัจจัยที่มหาวิทยาลัยมีความพร้อมมากที่สุด ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแต่อย่างใด และเมื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วพบว่าปัจจัยองค์การที่มีระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาน้อยคือ ปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน ในขณะที่ปัจจัยอื่นอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ดังนั้น ปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถาบัน เป็นปัจจัยที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยสรุปสุดท้ายผู้วิจัยจึงพิจารณาเฉพาะปัจจัยองค์การที่เหลือ 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) การส่งเสริมการตลาด (2) งบประมาณ (3) หลักสูตร และ (4) อาจารย์ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1. การส่งเสริมการตลาด

ในการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องการข้อมูลและระยะเวลาในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ถ้าต้องการใช้ข้อมูลเป็นจำนวนมาก ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาเปรียบเทียบมากขึ้น เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อการเลือกเรียนของตนเองมากที่สุด ประสิทธิภาพของการส่งเสริมทางการตลาด ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ การติดต่อโดยใช้บุคคลหรือการใช้สื่อต่างๆ การส่งเสริมการขาย ก็จะสามารถกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการเกิดความต้องการ หรือตัดสินใจได้รวดเร็วยิ่งขึ้น การส่งเสริมการตลาด มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยส่วนใหญ่ นำเครื่องมือการสื่อสารหลายช่องทางมาใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น หรือเรียกว่าการติดต่อสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communications: IMC) ได้แก่การผสมผสานการสื่อสารทางการตลาดหลายเครื่องมือ เพื่อสร้างภาพพจน์โดยรวมและเข้าถึงผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า ทั้งนักศึกษาและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการที่นักศึกษาจะตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นั้น เป็นผลมาจาก

1) **ภาพลักษณ์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย (Branding)** เป็นการแสดงถึงความน่าเชื่อถือและความมีเกียรติยศชื่อเสียงของสถาบันในภาพรวม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเขตภูมิภาคใต้ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีภาพลักษณ์บ่งบอกถึงความมี

คุณภาพทั้งทางด้านวิชาการและการวิจัย และเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของเอเชียและของประเทศไทย ที่เป็นที่ยอมรับจากสังคมวิชาการจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตัวสถาบันและตัดสินใจเลือกเรียนได้เร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น การรักษาภาพลักษณ์และเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของมหาวิทยาลัย จึงถือว่าเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่สถาบัน อันนำไปสู่การมีชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมชมชอบ จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อระดับความเชื่อมั่นในการให้บริการด้านการศึกษแก่ผู้เรียน

2) การติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบและช่องทางร่วมกัน เป็นการให้การติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบกับผู้เรียนเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบัณฑิตศึกษา เพราะก่อนตัดสินใจเลือกเรียนนั้น ผู้เรียนจะสะสมข้อมูลตลอดเวลาและข้อมูลดังกล่าวมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้เรียน ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการสื่อสารไปยังผู้เรียนด้วยรูปแบบต่างๆ ได้แก่ *การโฆษณา* เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ เคเบิลท้องถิ่น นิตยสาร ป้ายโฆษณากลางแจ้ง โบรชัวร์ แผ่นพับ โปสเตอร์ *การขายโดยพนักงานขาย* ได้แก่ การทำ Open House จัด Road Show *การส่งเสริมการขาย* ได้แก่ การผ่อนชำระค่าธรรมเนียม การจัดกิจกรรมแนะนำหลักสูตรที่มีการเปิดสอน การจัดกิจกรรมพิเศษ (Event) เช่น การแข่งขันทางวิชาการ การประชุมวิชาการ *การประชาสัมพันธ์และการให้ข่าว* ได้แก่ การใช้การประชาสัมพันธ์ สิ่งพิมพ์ *การตลาดทางตรง* ได้แก่ ระบบออนไลน์ Email ป้ายโฆษณา *การตลาดแบบปากต่อปากหรือการบอกต่อ* ได้แก่ การใช้ตัวกลางเพื่อบอกไปยังบุคคลอื่นให้บอกความพอใจให้ผู้อื่นได้ทราบถือว่าเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดเป็นการพบปะพูดคุย การบอกต่อหรือการพูดกันปากต่อปากจากเพื่อน ที่ทำงาน รุ่นพี่ การใช้*เครื่องมือการติดต่อสื่อสารอื่น ๆ* ได้แก่ การใช้เครือข่ายการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อ Social Network เช่น LINE Facebook การจัดทำคลิปวิดีโอลงยูทูป (Youtube) เป็นต้น

3) การสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายในมหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่หลายสถาบันใช้ในการดึงดูดใจนักศึกษาที่มีศักยภาพเข้ามาเรียน เช่น การจัดสรรทุนให้กับผู้ที่มีผลการเรียนดี เรียนเก่ง มีคุณสมบัติเหมาะสมและสามารถพัฒนาเป็นอาจารย์ได้ ผู้มีความสามารถพิเศษ ผู้ที่ทำชื่อเสียงให้แก่ประเทศ เช่น นักกีฬา เพื่อดึงดูดใจให้ผู้เรียนตัดสินใจเข้ามาเรียนง่ายขึ้น

4) ศิษย์เก่า การบอกต่อของศิษย์ที่จบไปแล้วเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและเพิ่มช่องทางการสื่อสารทางการตลาดแบบปากต่อปากหรือการบอกต่อ ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาออกไปและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นที่รู้จักของสังคม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับหลักสูตรหรือสถาบันเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเพราะการตลาดแบบปากต่อปากโดยศิษย์เก่าถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับหลักสูตรและสถาบันได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะศิษย์เก่าเป็นผู้มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในสังคม จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบันอีกด้วย

ดังนั้น แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยใช้ ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด ได้ดังนี้

1) การรักษาและพัฒนาภาพลักษณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคุณภาพ

ทางวิชาการ

1.1) มหาวิทยาลัยควรรักษาภาพลักษณ์คุณภาพทางวิชาการ โดยการรักษาคุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของอาจารย์ คุณภาพด้านการเรียนการสอน รวมถึงคุณภาพบัณฑิต ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล

1.2) มหาวิทยาลัยควรพัฒนาการบริหารคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมทั้งองค์กร โดยการติดตามการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำผลไปวางแผนปรับปรุงภาพลักษณ์คุณภาพของมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยยกระดับภาพลักษณ์คุณภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัย เกิดการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จนสามารถก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับสากล

1.3) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ของสถาบันที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสื่อสารคุณค่าภาพลักษณ์ทางวิชาการ นโยบายของมหาวิทยาลัยตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคุณภาพทางวิชาการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือการสื่อสารที่เพียงพอ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2) การใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นการใช้ช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) โดยอาจนำมาใช้ร่วมกับสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเดิม ได้แก่ เครือข่ายสังคม เช่น Facebook เว็บไซต์ที่ให้บริการแบ่งปันสื่อออนไลน์ เช่น Youtube, Instagram วิกิ เช่น Wikipedia หรือกลุ่มและพื้นที่แสดงความคิดเห็น เช่น yahoo groups, Pantip หรือข้อความสั้น เช่น SMS หรือ Application ประเภทแชท เช่น LINE รวมถึง การบอกต่อของศิษย์เก่าถือว่าเป็นช่องทางการสื่อสารทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างสูงได้แก่การใช้ตัวกลางเพื่อบอกไปยังบุคคลอื่น เช่น เพื่อน ที่ทำงาน รุ่นพี่ ศิษย์เก่า เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนและขยายวิธีการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสามารถเผยแพร่อย่างทั่วถึงมากขึ้น ในขณะที่ก็สามารถลดทั้งต้นทุนและลดเวลาได้

3) การจัดสรรทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนการวิจัยให้นักศึกษาที่เพียงพอ

3.1) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนการวิจัยให้แก่ นักศึกษาบัณฑิตศึกษามากขึ้น เพื่อดึงดูดใจนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดีและมีศักยภาพ ตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น

3.2) มหาวิทยาลัยควรจัดสรรจำนวนเงินทุนให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาหรือช่วยจัดหาแหล่งสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนวิจัย เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการศึกษาตลอดหลักสูตร

4) เครือข่ายศิษย์เก่าและศิษย์เก่า

4.1) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับศิษย์เก่า โดยการขยายเครือข่ายศิษย์เก่าให้กว้างขวางครอบคลุมทุกภาคส่วนเช่น การจัดตั้งศูนย์ศิษย์เก่าในแต่ละภูมิภาคและมีแกนนำศิษย์เก่าที่มีความเข้มแข็งเพื่อช่วยในการประสานงาน

4.2) มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมศิษย์เก่าสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาปัจจุบันเห็นความสำคัญและมีการสืบทอดเจตนารมณ์ต่อไปในอนาคต เพราะศิษย์เก่ามีส่วนสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสถาบัน เช่น การเป็นวิทยากร การแนะนำการฝึกงาน สหกิจศึกษา การจ้างงานให้รุ่นน้อง การช่วยเหลือรุ่นพี่รุ่นน้องในสถาบันเดียวกัน

4.3) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการพัฒนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ การพัฒนาอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งแวดลอม ตลอดจนการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินบริจาค ทุนการศึกษาให้แก่สถาบันอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.4) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับศิษย์เก่า โดยการยกย่องชมเชยศิษย์เก่าที่มีผลงานดีเด่นหรือประสบความสำเร็จผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันเช่น การมอบรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น ศิษย์เก่าแห่งความภูมิใจของสถาบัน ศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงเพื่อพัฒนาความผูกพันระหว่างศิษย์เก่ากับสถาบันเพราะศักยภาพของศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน จะช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี เพราะกลยุทธ์การบอกต่อหรือการตลาดแบบปากต่อปากโดยศิษย์เก่าถือว่าการประชาสัมพันธ์ที่ทรงอิทธิพลที่สุด เพราะรวมทั้งสร้างความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย

4.5) มหาวิทยาลัยควรดำเนินการสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับศิษย์เก่า โดยการจัดทำฐานข้อมูลศิษย์เก่าเพื่อเชื่อมโยง และใช้ในการติดต่อประสาน ส่งข่าวสารต่าง ๆ กับศิษย์เก่าอย่างเป็นระบบ และมีมาตรการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนางานศิษย์เก่าในปีต่อ ๆ ไป

2. งบประมาณ

ในการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยพิจารณาจากปัจจัยงบประมาณ หรือค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรของผู้เรียนนั้นอาจใช้เวลาในการตัดสินใจนานและต้องอาศัยข้อมูลสนับสนุนเป็นจำนวนมากและถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งเช่นกัน โดยเฉพาะถ้าบริการนั้นเป็นบริการที่ไม่เคยใช้มาก่อน เช่น สถานศึกษา ผู้เรียนจะคาดหวังว่าจะต้องได้รับคุณภาพของการบริการที่คุ้มค่างับจำนวนเงินที่ได้จ่ายไป โดยเฉพาะหลักสูตรที่มีค่าใช้จ่ายที่สูงเพราะบางหลักสูตรมีการจ้างอาจารย์พิเศษ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากส่วนกลางมาสอน การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ราคาแพง หรือค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น ค่าทัศนศึกษาดูงานในต่างประเทศ เป็นต้น แม้ว่าผู้เรียนจะมีความพร้อมทางการเงินและสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ แต่การเลือกเรียนผู้เรียนก็ต้องมีความมั่นใจในคุณภาพ ชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือของสถาบัน ความมั่นใจที่ได้รับการยอมรับจากสังคมด้วยเช่นกัน และจากผลการศึกษาสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่า ปัจจัยงบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาอยู่

ในระดับน้อย เนื่องจากเมื่อได้ตัดสินใจเลือกเรียนในหลักสูตรใดแล้ว นักศึกษาก็ต้องยอมรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่นักศึกษาให้ความเห็นว่าหากจะจูงใจให้ผู้สนใจมาเรียนมากยิ่งขึ้นก็คือ การคิดค่าเทอมตามจริงไม่ใช่การจ่ายแบบเหมาจ่ายอย่างในปัจจุบัน แต่สำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐนั้น นิยมวิธีการแบบเหมาจ่ายเพราะมีความสะดวกและสามารถประมาณการรายรับได้แน่นอน และสะสมรายรับเพื่อนำไปใช้ในปีงบประมาณถัดไปได้

จากแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาจากงบประมาณ ผู้วิจัยนำเสนอแนวทาง สรุปดังนี้

1) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและประเมินความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร

ในการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรทำการวิจัยวิเคราะห์และประเมินความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตร เพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เรียนยอมรับได้และยินดีจ่าย รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของหลักสูตรและการบริหารงานของมหาวิทยาลัย

2) การจำแนกรายการค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรระบุรายการค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน เพื่อความโปร่งใสในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

3) การเทียบเคียงค่าใช้จ่ายกับหลักสูตรเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในสถาบันอื่น มหาวิทยาลัยควรศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตรของแต่ละสถาบัน ทั้งสถาบันที่อยู่ในเขตภูมิภาคได้เดียวกัน หรือสถาบันในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาการกำหนดค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมต่อไป

3. หลักสูตร

สถาบันระดับอุดมศึกษามีหน้าที่หนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของนายจ้างหรือผู้ประกอบการต้องการ ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนเพราะการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีเหตุผลความต้องการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตร การเปิดหลักสูตรใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความโดดเด่นหรือเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้น นอกจากต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาแล้ว จะต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกันคือคุณสมบัติของผู้เรียน และการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงานและนายจ้าง โดยการออกแบบหลักสูตรให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อรองรับผู้เรียนที่มีความสนใจมาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

จากแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยพิจารณาจากหลักสูตร ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทาง สรุปดังนี้

1) การเปิดสอนหลักสูตรใหม่ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

มหาวิทยาลัยควรทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรอย่างเพียงพอ เช่น ผู้เรียนและศิษย์เก่า ตลาดแรงงาน หรือผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ บุคลากร ตลอดจนนโยบาย

ของรัฐบาลและแผนการพัฒนาของประเทศ แนวโน้มของตลาดแรงงานแล้วทำการวิจัยทางการตลาดที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการของหลักสูตร ความต้องการของสังคม ท้องถิ่น หรือความต้องการในการประกอบอาชีพ เพื่อนำมาวิเคราะห์และพิจารณาการจัดทำหลักสูตรใหม่ต่อไป

2) การเปิดสอนหลักสูตรที่เน้นความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนการเปิดสอนหลักสูตรที่เน้นความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อการมีโจทย์วิจัยและได้รับการสนับสนุนทุนจากหน่วยงาน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาวิจัยของหน่วยงาน และชุมชน

3) การเปิดหลักสูตรสำหรับกลุ่มลูกค้าใหม่และผสมผสานจากหลายศาสตร์

มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการเปิดหลักสูตรเฉพาะกลุ่มใหม่ที่ไม่มีความแข่งขันในตลาดและควรเน้นไปที่การผสมผสานหลายสาขาวิชา หรือหลักสูตรเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มากขึ้น เพื่อดึงดูดใจนักศึกษาที่มีความสนใจและตรงตามความต้องการของตลาดงาน

4) ความยืดหยุ่นของการศึกษา มหาวิทยาลัยควรเปิดสอนหลักสูตรที่มีแผนการศึกษาที่หลากหลาย ทำให้เกิดความยืดหยุ่นด้านเวลาเรียน วิธีการเรียน หรือสามารถเลือกเรียนแบบผสมผสานกันซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจ เป้าหมาย หรือความต้องการของผู้เรียนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมาย

4. อาจารย์

อาจารย์มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นกลไกและผู้ขับเคลื่อนหลักที่สำคัญในกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย ในระดับบัณฑิตศึกษา คุณภาพอาจารย์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มิเช่นนั้นจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตร สำหรับคุณภาพของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้นได้รับการยอมรับจากสังคมวิชาการและนักศึกษาว่า อาจารย์มีคุณภาพคือเป็นผู้มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทั้งทางด้านการสอนและการวิจัยเป็นอย่างสูงเมื่อเทียบกับสถาบันอื่นในเขตภูมิภาคได้ รวมถึงมาตรฐานการเข้ามาเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ก็สร้างบรรทัดฐานของควมมีคุณภาพของอาจารย์ไว้แล้วในเบื้องต้น ดังนั้น ปัจจัยด้านคุณภาพของอาจารย์จึงไม่ใช่ปัจจัยที่จะต้องแก้ไขหรือปรับปรุงแต่อย่างใด แต่สิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์บัณฑิตศึกษาในบางหลักสูตรคือจำนวนอาจารย์น้อยทำให้ไม่สามารถรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาจำนวนมากได้ ดังนั้นหากต้องการเพิ่มจำนวนนักศึกษบัณฑิตศึกษา แนวทางหนึ่งคือการรักษาอาจารย์และการเพิ่มจำนวนอาจารย์ให้เหมาะสมและเพียงพอกับการรับนักศึกษบัณฑิตศึกษา

ในที่นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงปัจจัยอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) การรักษาคนเก่งและคนดีไว้กับมหาวิทยาลัย

1.1) มหาวิทยาลัยต้องมีระบบการประเมินที่เป็นธรรมและเหมาะสมภายใต้หลักการที่สำคัญคือการมุ่งรักษาคนดี ส่งเสริมคนเก่ง และพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรมหาวิทยาลัย เป้าหมายคือการให้ได้รับค่าตอบแทนและตำแหน่งรวมทั้งภาระงานที่เป็นธรรมทุกฝ่าย ได้แก่ การเพิ่ม

ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอให้แก่อาจารย์ที่ทุ่มเททำงานสร้างสรรค์ทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม แต่ทั้งนี้ ต้องสื่อสารไปยังอาจารย์ อย่างชัดเจนถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานและผลตอบแทนของอาจารย์ด้วย

1.2) มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ อาจารย์อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีความชัดเจนในหลายมิติ ทั้งมิติความเป็นครู (Teacher) มิติ ทางวิชาการและวิชาชีพ(Scholar and Professional) มิติการวิจัย (Research) และการบริหาร จัดการ (Management) โดยมีพื้นฐานจากความมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) ซึ่ง จัดเป็นพื้นฐานทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาเป็นอาจารย์มืออาชีพในระดับสากลอันนำไป สู่การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ รวมถึงสนองตอบความต้องการของ อาจารย์อย่างแท้จริงและเป็นไปในทิศทางของมหาวิทยาลัย

1.3) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยให้ดีขึ้นเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เช่น การจัดสวัสดิการให้ตรงกับ ความต้องการในการดำรงชีพของอาจารย์ ความพร้อมทางทรัพยากรในการปฏิบัติงานและพัฒนางาน วิชาการอย่างครบถ้วน การให้ความเชื่อมั่นในความก้าวหน้าและมั่นคงในงานที่ทำโดยการกำหนด มาตรฐานที่ชัดเจน มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับอาจารย์

1.4) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อจรรยาบรรณทางวิชาชีพโดยปลูกฝัง ให้อาจารย์มีความเป็นครูที่มีหน้าที่ดูแลนักศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน โดยการเป็นผู้ที่ มีวินัยตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และกติกาสังคม มีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดี มี การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ มีมารยาท และเป็นมิตรกับลูกศิษย์ตามบทบาท มีอุดมการณ์เพื่อ ส่วนรวม ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ ดังพระราชปณิธานของพระบิดา

2) การเพิ่มจำนวนอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

2.1) การวางแผนระยะยาวด้านอัตรากำลังให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทำ ให้ภาระงานความรับผิดชอบเป็นไปอย่างสมดุล สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาส่งผลให้การสอนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) มหาวิทยาลัยต้องสร้างแรงจูงใจในการดึงดูดบุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถเข้ามาสู่มหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบต่าง ๆ ทั้งใน แ่งของค่าตอบแทน ความก้าวหน้า เพื่อดึงดูดผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นอาจารย์อันจะส่งผล ต่อคุณภาพบัณฑิตที่จบออกไป

2.3) วิธีการสรรหาอาจารย์ในเชิงรุกเพื่อได้บุคคลที่มีความพร้อมจบตรงสาขา และสามารถทำงานได้ทันทีมาสมัครเข้าทำงาน โดยอาศัยช่องทางประชาสัมพันธ์และรูปแบบกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เหมาะสม สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด เช่น การติดต่อไปยังสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อดึงดูดนักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา และมีคุณสมบัติเหมาะสมมาสมัครเป็นอาจารย์

2.4) การสนับสนุนทุนการศึกษากับอาจารย์เพื่อพัฒนาคุณสมบัติ (วุฒิการ ศึกษา) ให้เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ผลการประเมินร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

จากการประเมินร่างแนวทางการประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 5 ท่าน ในฐานะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเพื่อขอความร่วมมือในการประเมินแนวทางฯ และให้ข้อคิดเห็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีลักษณะแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือกคือเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยกับแนวทางจาก 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด (11 ข้อ) ปัจจัยงบประมาณ (3 ข้อ) ปัจจัยหลักสูตร (4 ข้อ) และ ปัจจัยอาจารย์ (8 ข้อ) จำนวน 26 ข้อ แล้วนำมาคำนวณโดยการวัดความถี่และหาค่าเฉลี่ย

ผลการประเมินร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาทุกข้อมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้ (ดังแสดงในภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล) โดยผู้วิจัยได้ปรับร่างแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้เป็นแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ฉบับสมบูรณ์

แนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา

การส่งเสริมการตลาด

1. มหาวิทยาลัยควรรักษาภาพลักษณ์คุณภาพทางวิชาการ โดยการรักษาคุณภาพหลักสูตร คุณภาพงานวิจัย คุณภาพอาจารย์ คุณภาพด้านการเรียนการสอน รวมถึงคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาในระดับประเทศการติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบและช่องทางร่วมกัน
2. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาการบริหารคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมทั้งองค์การ โดยการติดตามการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำผลประเมินไปวางแผนปรับปรุงสถาบันเพื่อช่วยยกระดับภาพลักษณ์คุณภาพทางวิชาการ ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นรูปธรรม จนสามารถก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับสากลศิษย์เก่า
3. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับหน่วยประชาสัมพันธ์ของสถาบันที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคุณภาพทางวิชาการโดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์รวมถึงการบอกต่อโดยอาศัยตัวกลางต่าง ๆ เช่น ศิษย์เก่า นักศึกษา หรืออาจารย์ เพื่อเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ตรงสู่ลูกค้าคือนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 หรือนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมากขึ้นในขณะทีลดต้นทุนและเวลาได้
4. มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นการใช้ช่องทางการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Youtube, Line ร่วมกับสื่อโฆษณาในรูปแบบเดิม เช่น เว็บไซต์ ป้ายโฆษณา ไปสเตอร์ ไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. มหาวิทยาลัยควรจัดสรรทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนการวิจัยให้แก่ นักศึกษา บัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อดึงดูดใจนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดีและมี ศักยภาพ ให้ตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมากยิ่งขึ้น
6. มหาวิทยาลัยควรเพิ่มจำนวนเงินทุนสำหรับนักศึกษาที่มีศักยภาพเพื่อจูงใจให้ นักศึกษามาเรียนมากขึ้น
7. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน กับศิษย์เก่า โดยการขยายเครือข่ายศิษย์เก่าให้กว้างขวางครอบคลุมทุกภาคส่วน เช่น การจัดตั้งศูนย์ ศิษย์เก่าในแต่ละภูมิภาคและมีแกนนำศิษย์เก่าที่มีความเข้มแข็งเพื่อช่วยในการประสานงานศิษย์เก่า
8. มหาวิทยาลัยควรจัดและสืบทอดกิจกรรมศิษย์เก่าสัมพันธ์ โดยให้ศิษย์เก่ามีส่วนร่วม ร่วมในกิจกรรมของสถาบัน เช่น การเป็นวิทยากร การแนะนำการฝึกงาน สหกิจศึกษา การจ้างงาน ให้รุ่นน้อง การช่วยเหลือรุ่นพี่รุ่นน้องในสถาบันเดียวกันเพื่อจูงใจทั้งศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันเกิดความ สนใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา
9. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการบริหารการ จัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางวิชาการหรือทางวิชาชีพ รวมทั้ง สนับสนุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้แก่มหาวิทยาลัยอันนำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในภาพรวมทั้งมหาวิทยาลัย
10. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับศิษย์เก่า โดยการยกย่องชมเชยศิษย์เก่าที่มี ผลงานดีเด่น หรือประสบความสำเร็จผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เนื่องจากศักยภาพของศิษย์เก่าที่ ประสบความสำเร็จสร้างความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงกับมหาวิทยาลัย ช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและผลงานของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี เพราะกลยุทธ์การบอกต่อหรือการตลาดแบบปาก ต่อปากโดยศิษย์เก่า ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ทรงอิทธิพลที่สุด
11. มหาวิทยาลัยควรดำเนินการสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับศิษย์เก่า โดยการจัดทำฐานข้อมูลศิษย์เก่า เพื่อเชื่อมโยงและใช้ในการติดต่อประสานงาน ส่งข่าวสารต่าง ๆ กับ ศิษย์เก่าอย่างเป็นระบบและมีมาตรการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางในการ ปรับปรุง หรือพัฒนางานศิษย์เก่าในปีต่อ ๆ ไป

งบประมาณ

12. มหาวิทยาลัยควรทำการวิจัย วิเคราะห์ และประเมินความคุ้มค่าของการจัดการ ศึกษาในแต่ละหลักสูตร เพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และ ผู้เรียนยอมรับได้และยินดีจ่าย รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของหลักสูตรและการบริหาร งานของมหาวิทยาลัยในภาพรวม
13. มหาวิทยาลัยควรระบุนายการค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอดหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อความโปร่งใสในการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จากนักศึกษา
14. มหาวิทยาลัยควรศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลค่าใช้จ่ายในการเรียนตลอด หลักสูตรของแต่ละสถาบันที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิภาคได้เดียวกันและภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมา ประกอบการพิจารณาการกำหนดค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมต่อไป

หลักสูตร

15. มหาวิทยาลัยควรทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเพียงพอได้แก่ ผู้เรียน ศิษย์เก่า ตลาดแรงงานหรือผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ บุคลากร ตลอดจนศึกษา นโยบายของรัฐบาล แผนการพัฒนาของประเทศ แนวโน้มของตลาดแรงงาน แล้วทำการวิจัยทางการตลาดที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการของหลักสูตร ความต้องการของสังคม ท้องถิ่น หรือความต้องการในการประกอบอาชีพ เพื่อวิเคราะห์และพิจารณาการจัดทำหลักสูตรใหม่ต่อไป

16. มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนการเปิดสอนหลักสูตรที่เน้นความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) เพื่อการมีโจทย์วิจัยและได้ รับการสนับสนุนทุน ตลอดจนเกิดความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความ ต้องการของหน่วยงาน ชุมชน ท้องถิ่นและสังคม

17. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการเปิดสอนหลักสูตรเฉพาะกลุ่มเป้าหมายใหม่ กลุ่มที่ไม่มีคู่แข่งในตลาด และควรเน้นเปิดหลักสูตรที่มีการผสมผสานหลายสาขาวิชาหรือหลักสูตรเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มากขึ้น เพื่อดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

18. มหาวิทยาลัยควรเปิดสอนหลักสูตรที่มีแผนการศึกษาที่หลากหลาย ทำให้เกิดความยืดหยุ่นด้านเวลาเรียน วิธีการเรียน หรือสามารถเลือกเรียนแบบผสมผสานกันตามความสนใจหรือตามความต้องการของผู้เรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองแก่กลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

อาจารย์

19. มหาวิทยาลัยต้องมีระบบการประเมินผลการทำงานที่เป็นธรรมและเหมาะสม ภายใต้อะไรที่สำคัญคือการมุ่งรักษาคณบดี ส่งเสริมคนเก่ง และเน้นพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากร มหาวิทยาลัย โดยการให้ได้รับค่าตอบแทนและตำแหน่งตลอดจนภาระงานที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายได้แก่ การเพิ่มค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอให้แก่อาจารย์ที่ทุ่มเททำงานสร้างสรรค์วิชาการอย่างมีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม แต่ทั้งนี้ ต้องสื่อสารนโยบายไปยังอาจารย์อย่างชัดเจนถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานและผลตอบแทนของอาจารย์ ด้วย เพื่อลดข้อขัดแย้ง

20. มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและแนวทาง การพัฒนาศักยภาพอาจารย์อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีความชัดเจนในหลายมิติ ทั้งมิติของความเป็นครู มิติทางวิชาการและวิชาชีพ มิติการวิจัย และการบริหารจัดการ (Management) โดยมีพื้นฐานจากความมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) เพื่อพัฒนาเป็นอาจารย์มืออาชีพในระดับสากลอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ รวมถึงสนองตอบความต้องการของอาจารย์อย่างแท้จริงและเป็นไปในทิศทางของมหาวิทยาลัย

21. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์ให้ดีขึ้นเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เช่น การจัดสวัสดิการให้ตรงกับความต้องการในการดำรงชีพของอาจารย์ ความพร้อมทางทรัพยากรในการปฏิบัติงานและพัฒนางานวิชาการอย่างครบถ้วน การให้ความเชื่อมั่นในความก้าวหน้าและมั่นคงในงานที่ทำโดยการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

22. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อจรรยาบรรณทางวิชาชีพโดยปลูกฝังให้ อาจารย์มีความเป็นครูที่มีหน้าที่ดูแลนักศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการดำรงชีวิตและการทำงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน มีวินัย ตรงต่อ เวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาสังคม มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี มีการแต่งกาย เหมาะสมกับกาลเทศะ มีมารยาทและเป็นมิตรกับลูกศิษย์ตามบทบาทหน้าที่และยึดมั่นอุดมการณ์แห่ง วิชาชีพ ดังพระราชปณิธานของพระบิดาที่กล่าวไว้

23. การวางแผนระยะยาวด้านอัตรากำลังให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้ภาระ งานและความรับผิดชอบเป็นไปอย่างสมดุล ส่งผลให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

24. มหาวิทยาลัยต้องสร้างแรงจูงใจในการดึงดูดอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาสู่สถาบันโดยการกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ เพื่อดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็น อาจารย์อันจะส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตและงานวิชาการ

25. การสรรหาอาจารย์ในเชิงรุกเพื่อได้บุคคลที่มีความพร้อม จบตรงสาขาวิชาและ สามารถทำงานได้จริง มาสมัครเข้าทำงาน เช่น การติดต่อไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อดึงดูด นักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและมีคุณสมบัติเหมาะสมมาสมัครเป็นอาจารย์

26. การสนับสนุนทุนการศึกษากับอาจารย์เพื่อพัฒนาคุณสมบัติ (วุฒิการศึกษา) ให้ เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียน ระดับบัณฑิตศึกษา โดยแยกตามกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนและตรงตามความ ต้องการมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาและจัดทำแนวทางหรือการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบัน และเทียบเคียงกับสถาบันการศึกษาอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยในการกำกับของรัฐ เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยให้เท่าทันและ รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

บรรณานุกรม

- กนิษฐ์สิริ นฤพัทธ์. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาในระดับปริญญาโท
กรณีศึกษา: โครงการเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
(ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- กรรณิการ์ วัชรภรณ์. (2557). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนของนักศึกษาในกรุงเทพและปริมณฑล. วารสารสุทธิปริทัศน์, 28 (88),
286-308.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2554). พลังของศิษย์เก่ากับสถาบันนิยม. นสพ.ไทยรัฐ วันที่ 10 ต.ค. 2554
สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2559, จาก www.thairath.co.th/content/207979.
- กิจการ พรหมมา และ ลลิตกร พรหมมา. (2557). อาจารย์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สถิตินักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลา-
นครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2558, จาก <http://reg.psu.ac.th/>
- เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์. (2549). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
(ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ค่านาย อภิปรัชญาสกุล. (2549). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: โปกส์มีเดีย แอนด์พับลิชชิง.
- จรรยา เสถบุตร. (2535). การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research). วารสารการวัดผลการศึกษา,
14 (41), ก.ย. - ธ.ค. 2535, 25-57.
- จุฑามาศ เหลืองช่างทอง และปิยะนุช แก้วประสม. (2556). พฤติกรรมเลือกศึกษาต่อของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
(จุลนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จอย ทองกลุ่มสี. (2550). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสารและภาพลักษณ์ของคณะ
แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย).
- จันทร์เจ้า สุภรณ์เจริญ และ นพดล ยุทธสุขประเสริฐ. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก
ศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้า
ไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- จิรัฐกาล นาคนวน. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาภาคปกติของ
นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

- ใจชนก ภาคออต. (2556). ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโทสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เจริญ โสภาก. (2552). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- ฉัตรชัย อินทสังข์, ฌพรพรรณ สีนธศิริ, ดุษฎี เทียมเทศ บุญมาสูงทรง และ ปุริม หนูนนัต. (2552). ความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ชนินทร์ เลิศประภาภรณ์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิดา เพชรทองคำ. (2542). การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร).
- ชาย โพธิสิตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ช่วงโชติ พันธุ์เวช. (2552). การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ SIPPO. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณัฐพงษ์ นนทะธรรม, สมพร จิระฤทธิธำรุง และ สุวิชา วิโรจน์ทินกร. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยในการศึกษาระดับปริญญาโท กรณีศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีศูนย์กลางอยู่ในส่วนภูมิภาคและเปิดศูนย์บริการการศึกษา ณ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ทรงธรรม อีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, เสาวนีย์ แสงสีด้า, วารุณี ทิพโอสถ, ศศิธร ดีใหญ่ และ โสภิตา วัฒนเมธาวิ. (2556). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, 23(2), 48-62.
- ทรงพล เจริญคำ. (2558). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- ทิพภากร รังคสิริ ธนวรรณ แสงสุวรรณ และปรัชญนันท์ นิลสุข. (2557). ทักษะการตลาด: รูปแบบการจัดการศึกษาไทยบนแนวคิด "นักเรียน คือ ลูกค้า". จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยธุรกิจปริทัศน์. 36(141), ก.ค.-ก.ย. 57, หน้า 18-35.
- ธนฉัตร แก้วใจเพชร. (2551). การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย).

- ธนวรรณ คุ่มครอง. (2552). การศึกษาแรงจูงใจและปัญหาที่กระทบต่อความต้องการในการศึกษา ต่อเนื่องของข้าราชการ สาย ข และสาย ค มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ปริญญาณิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธุ์เจริญ. (2553). ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัย เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้า ไทย).
- ธนิดา ธนธีรนนท์. (2551). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกรณีนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชา วิทยาการจัดการรุ่นที่ 5. (ปริญญาณิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- ธนศ ยุคันตวนิชชัย. (2553). การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ IMC. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย. 30(2). เม.ย. - มิ.ย. 2553. หน้า 99-115.
- ธนัสถ์ เกษมไชยานันท์ และปิยพงษ์ สุขเมตติกุล. (2556). กลยุทธ์การบริหารการตลาดสำหรับหลักสูตร บัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 3(2), 173-181. 30(94). เม.ย. - มิ.ย. 2559. หน้า 83-97.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธรรมบุญ วงษ์ประดิษฐ์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของ นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือในสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง. (ปริญญาณิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- นรภัทร อัมพานิช. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอเชีย อากเนย์. สุทธิปริทัศน์.
- นนทินี แป้นแจ้. (2547). ปัจจัยในการศึกษาต่อของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรม มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- นพพงษ์ บุญจิตรา. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ. (2547). การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ดาร์ตัน อ่วมด้วง ไกรจิต สุตะเมื่อง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต)

- ดิลกรัตน์ โคตรสุมาตย์ และธัญญา อภิบาลกุล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา*. 4(3), 17-27.
- บุญช่วย จินดาประพันธ์. (2536). *การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชัย รุ่งวิริยะวงศ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข รุ่น 24. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข).
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2545). *ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: รามคำแหง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. รายละเอียดเกี่ยวกับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2558, จาก <http://grad.psu.ac.th/>
- ปริญญา ญาณโกชน. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโท สถาบันราชภัฏมหาสารคาม*. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท: กรณีศึกษานักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 10(2), 35-43.
- ปิยะนุช ชันสารครกิตติ. (2549). *แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ประดิษฐ์พงศ์ โดธรรมเจริญ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเอกชน*. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ประเวศ ไชยวงศ์. (2543). *การจัดสวนประดับ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค ฟรินติ้ง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พร พรหมหาราช และ พิษณุ เจียวคุณ. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณพนัช จันทา. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 8(1), 291-318.

- เพชรราวลัย ธิระวณัฐพงศ์ และ ปญฺจปพัชรกร บุญพร้อม. (2558). การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. 8(1) มกราคม-มิถุนายน 2558, 33-40.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรีจำกัด.
- ภูตินันท์ อติพิทยางกูร. (2555). *การบริหารช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าระหว่างประเทศ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2558, จาก <http://www.psu.ac.th>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2550). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุพดี สันติวุฒน์. (2546). *ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาของนักศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร*. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่).
- ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2556). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์อินบิสซิเนสเวิร์ล.
- รัชตนันท์ หมั่นมานะ และ รุจภา แพ่งเกษร. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ*, 4(2), 627-639.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วารุณี ศรีนาค. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาและสละสิทธิ์ในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ. (2553). *ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วรนิษฐา ชุ่มทองกลาง. (2548). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันราชภัฏ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอด์ดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- วิทวัส สัตยารักษ์. (2552). กลยุทธ์การสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 20(2), 17-30.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). <https://witayakornclub.wordpress.com/2009/02/27> (สืบค้นเมื่อวันเสาร์ที่ 15 ตุลาคม 2559)
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนคติต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2551). ภาพลักษณ์ของโรงเรียน(School Image). ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2559 http://www.moe.go.th/moe/th/cms_group/detail.php?NewsID=330&Key=aca_article
- ไฉนริตาร อินทรพิทักษ์. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา ตามการรับรู้ของนักศึกษา*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สมฤดี ศรีจรรยา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตหลักสูตร MBA. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 4(1), 1-21.
- สมาน อศวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่*(พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซต.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2560). *การวิจัยแบบผสมวิธี : กระบวนการวิจัยในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำราญ บุญเจริญ. (2547). *การพัฒนากลยุทธ์การตลาดสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สิทธิประกอบ วินยางค์กุล. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาการศาสตร์และเทคโนโลยี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาการศาสตร์และเทคโนโลยี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สิริฉันท สติรกุล. (2550). *การจัดการหลักสูตรมหาบัณฑิตทางการศึกษาภาคนอเวลาราชการโดยการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด พฤติกรรมการแข่งขันและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้เรียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุชีลา เลิศลอบศิริ และคณะ. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2551*. บทความย่อ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2556). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- เสาวณี จุลิรัชนิกร. (2555). *การจัดการช่องทางการตลาด*. สงขลา: จอยปรีนท์.
- เสาวลักษณ์ ชาญเขียว. (2553). *การบริหารการตลาด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เสาวลักษณ์ ปัญญาภาส. (2555). *ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ .
- สมชาย วรจิเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุตรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมจิตรา เรืองศรี. (2552). *แรงจูงใจในการเข้าศึกษาโครงการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในส่วนภูมิภาค*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิสัทธิพัฒนา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). *การบริหารโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). *กลยุทธ์การตลาดและการบริหารการตลาด*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *ทฤษฎีองค์การ ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศุภณิศร์ เต็มสงวนวงศ์. (2550). *การวิเคราะห์สถานภาพและการพัฒนากลยุทธ์การบริหารด้านการตลาดของมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2546). *การบริหารการตลาด กลยุทธ์และยุทธวิธี*. กรุงเทพฯ: วิรัตน์เ็ด็ดดูเคชั่น.
- อริสรา บุญรัตน์. (2558). *แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย*. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 8(1), มกราคม-มิถุนายน 2558, 77-85.

- อัครเดช จำเดิม และ สุดาพร สาวม่วง. (2556). กลยุทธ์การตลาดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*. 3(2), 114-124.
- อมรวิชัย นาคทรพร และคณะ. (2556). *อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ*. กรุงเทพฯ: สถาบันรามจิตติ.
- อาภรณ์ เขียวชาญเกษตร. (2552). เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (ปริยฐานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 17(1), 17-29.
- อำภา บุญช่วย. *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2537.
- Bashir, R., Hassan, A., Pasha, M. and Ahmed, S. (2013). Analysis of Internal & External Factors Affecting Choice of Business Schools by Students. *Journal of Management and Social Sciences*. 9(2), 31-41.
- Chapman, D. (1981). A Model of Student College Choice. *The Journal of Higher Education*. 52(5), 490-505.
- Kallio, R. (1995). Factors Influencing The College Choice Decisions of Graduate Students. *Research in Higher Education*, 36(1), 109-124.
- Pitpreecha, Rungnapar. (2014). Indicator for Measuring University Reputation in Thailand. Proceedings of ASBBS. ASBBS Annual Conference: Las Vegas, Volume 21 Number 1, February 2014. (600-609).
- Schuller, D. and Rasticova, M. (2011). Marketing Communications Mix of Universities Communication With Students in an Increasing Competitive University Environment. *Journal of Competitiveness*. 1(3), 58-71.
- Winn, P., Leach L., Erwin, S. and Benedict, L. (2014). Factors that Influence Student Selection of Educational Leadership Master's Programs at Regional Universities. *Administrative issues Journal: Education, Practice, and Research*. 4(1), [n.d].

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก ก
ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
3. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ในการทำวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จะนำไปเพื่อการวิจัยเท่านั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. แบบสอบถามจะมีคุณค่าและมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยรวมได้ก็ต่อเมื่อได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน ดังนั้น จึงขอความกรุณาแสดงความคิดเห็นโดยตอบคำถามในแบบสอบถามครบถ้วนทุกข้อตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

พรเพ็ญ วงศ์พจน์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 25 ปี 25-30 ปี
 31-35 ปี 36-40 ปี
 มากกว่า 40 ปี

3. อาชีพ

- นักศึกษา รัฐบาล
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ อื่นๆ (ระบุ).....

4. ระดับการศึกษา (สูงสุด)

- ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

5. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000 - 18,000 บาท
 18,001 - 21,000 บาท มากกว่า 21,000 บาท ขึ้นไป

6. สถานภาพครอบครัว

- โสด สมรส
 หย่า/แยกกันอยู่/เป็นหม้าย อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้สมรส

7. สถานที่อยู่ปัจจุบัน

- จังหวัดสงขลา จังหวัดอื่น (ระบุ)

8. การนับถือศาสนา

- พุทธ คริสต์
 อิสลาม อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความคาดหวัง และการรับรู้สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

โดย

ระดับความคาดหวัง หมายถึง ค่าความคาดหวังในปัจจัยต่อไปนี้ ซึ่งท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ควรมีนาน้อยเพียงใด

ระดับ	5	หมายถึง	ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้มากที่สุด
	4	หมายถึง	ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้มาก
	3	หมายถึง	ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้ปานกลาง
	2	หมายถึง	ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้น้อย
	1	หมายถึง	ท่านคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยควรทำปัจจัยเหล่านี้น้อยที่สุด

ระดับการรับรู้สภาพที่เป็นจริง หมายถึง ค่าการรับรู้สภาพที่เกิดขึ้นจริงในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีมากน้อยเพียงใด

ระดับ	5	หมายถึง	ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้มากที่สุด
	4	หมายถึง	ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้มาก
	3	หมายถึง	ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้ปานกลาง
	2	หมายถึง	ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้น้อย
	1	หมายถึง	ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยได้ทำปัจจัยเหล่านี้น้อยที่สุด

ระดับความคาดหวัง					ปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	ระดับสภาพที่เป็นจริง				
⑤	④	③	②	①		⑤	④	③	②	①
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
					1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย (อธิการบดี) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เช่น มีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ หรือจบการศึกษาระดับปริญญาเอก					
					2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความเป็นผู้นำ วิสัยทัศน์และมีความสามารถในการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ					
					3. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีบุคลิกภาพที่โดดเด่นและภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมมหาวิทยาลัยและภายนอก					
					4. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเป็นธรรมเสมอภาค มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ					
					5. อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถจบการศึกษาระดับปริญญาเอกจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงหรือมีตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์, รองศาสตราจารย์)					
					6. อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เช่น ทำวิจัย เขียนหนังสือ บทความที่เป็นที่ยอมรับในสังคมวิชาการ					
					7. อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เช่น สอนอย่างเต็มความสามารถ เอาใจใส่นักศึกษา ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ อดทน ตรงเวลา มีความรับผิดชอบ ฯลฯ					
					8. เพื่อนนักศึกษามีความสามารถการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะด้านภาษาและคอมพิวเตอร์					
					9. เพื่อนนักศึกษามีทัศนคติในทางบวกต่อการเรียนรู้					
					10. เพื่อนนักศึกษามีลักษณะพื้นเพที่คล้ายคลึงกัน หรือมาจากที่เดียวกัน เช่น มาจากภูมิภาค หรือนับถือศาสนาเดียวกัน					
					11. มหาวิทยาลัยมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงเพราะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล					
					12. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตลอดหลักสูตร อยู่ในวงเงินที่สามารถจ่ายได้					
					13. มหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพสวยงามดีเยี่ยมสงบ ไม่แออัด ไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมทางด้านศิลปกรรม ไม่มีปัญหาด้านการจราจรมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย					
					14. มหาวิทยาลัยมีอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ครัวภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ					
					15. มหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภค พื้นฐานและสาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การรักษาความปลอดภัย ระบบบริการขนส่งมวลชน ฯลฯ					

ระดับความคาดหวัง					ปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	ระดับสภาพที่เป็นจริง				
⑤	④	③	②	①		⑤	④	③	②	①
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
					16. มหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น หอพัก นักศึกษา โรงอาหาร โรงพยาบาล ศูนย์กีฬา ศูนย์หนังสือ ที่จอดรถ ธนาคาร ฯลฯ					
					17. มหาวิทยาลัยมีองค์การที่จัดเก็บฐานข้อมูล องค์ความรู้ และมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูล ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง					
					18. มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมมาตรการประหยัดพลังงาน เช่น การใช้รถบัสที่ใช้พลังงานไฟฟ้า การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ฯลฯ					
					19. หลักสูตรที่เปิดสอนมีหลากหลายสาขาวิชาทั้งหลักสูตร ภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ มีความทันสมัยและ สอดรับกับการเปลี่ยนแปลง					
					20. หลักสูตรเปิดสอนทั้งภาคค่ำและภาคสมทบ (เสาร์-อาทิตย์) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาที่ทำงานแล้ว					
					21. หลักสูตรที่เปิดสอนเน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง					
					22. หลักสูตรมีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น สอน แบบบรรยาย ปฏิบัติการ อภิปราย สัมมนา ค้นคว้าด้วย ตนเอง หรือใช้สื่อที่ทันสมัย					
					23. หลักสูตรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เช่น การเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาเป็นอาจารย์พิเศษ การเชิญ วิทยากรมาบรรยาย หรือศึกษาดูงานต่างประเทศ					
					24. หลักสูตรมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการศึกษาที่ หลากหลาย โดยไม่เน้นการสอบข้อเขียน เน้นสอบปฏิบัติ การส่งชิ้นงาน คุณภาพของงานวิจัย					
					25. มหาวิทยาลัยมีการบริหารในเชิงรุก/แบบเอกชน เพื่อให้ การบริหารงาน มีความอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ					
					26. มหาวิทยาลัยมีระบบคัดเลือก พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจการให้บริการแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					
					27. มหาวิทยาลัยมีการบริหารงานด้านงบประมาณ บัญชีและ การเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความเป็นอิสระคล่องตัว					
					28. มหาวิทยาลัยมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ทุกหลักสูตรเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง					
					29. มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการองค์การ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี					
					30. มหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด					

ระดับความคาดหวัง					ปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	ระดับสภาพที่เป็นจริง					
⑤	④	③	②	①		⑤	④	③	②	①	
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
					31. มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มุ่งผลิตผลงานวิจัย และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ อันเป็นที่ยอมรับของสังคมวิชาการอย่างต่อเนื่อง						
					32. มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เช่น ให้คำปรึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม						
					33. มหาวิทยาลัยมีระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ						
					34. มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย						
					35. มหาวิทยาลัยมีที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนและใกล้แหล่งอำนวยความสะดวก						
					36. มหาวิทยาลัยมีหลายวิทยาเขตสามารถตอบสนองความต้องการศึกษาให้แก่ผู้สนใจในแต่ละพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม						
					37. มหาวิทยาลัยอยู่ใกล้กับที่พักหรือที่ทำงาน หรือมีจำนวนแหล่งที่พักที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก						
					38. มหาวิทยาลัยอยู่ใกล้แหล่งการคมนาคมขนส่งสาธารณะสำหรับนักศึกษาที่เพียงพอ ตรงเวลา ค่าใช้จ่ายไม่สูง เช่น รถประจำทาง รถรับจ้าง ฯลฯ						
					39. มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องโดยการประชาสัมพันธ์ และแนะนำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เช่น งานตลาดนัดหลักสูตร การออกแนะแนวตามสถาบันต่าง ๆ มีการออกรานแนะนำมหาวิทยาลัยตามแหล่งศูนย์การค้าใหญ่ ๆ						
					40. มหาวิทยาลัยใช้วิธีการติดต่อสื่อสารหลากหลายวิธีเช่นวิทยุ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ ป้ายโฆษณา						
					41. มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมการเยี่ยมชมภายในมหาวิทยาลัยเพื่อประชาสัมพันธ์สถาบัน (Campus tour)						
					42. มหาวิทยาลัยให้ทุนการศึกษา ทุนวิจัย ทุนทำงาน แลกเปลี่ยน และมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาของนักศึกษา เช่น เงินสนับสนุนวิจัย ทุนการศึกษา เป็นต้น						
					43. มหาวิทยาลัยมีระบบผ่อนผันการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาทางการเงิน						
					44. มหาวิทยาลัยให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ หรือมอบของกำนัลสำหรับผู้สนใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา						
					45. มหาวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัย) เป็นศูนย์ให้บริการทางด้านบัณฑิตศึกษาแก่นักศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one-stop-service)						

ระดับความคาดหวัง					ปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	ระดับสภาพที่เป็นจริง				
⑤	④	③	②	①		⑤	④	③	②	①
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
					46. มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญและยกย่องชื่นชมศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน และเป็นตัวอย่างที่ดีให้รุ่นน้อง					
					47. มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมเสริมความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการสอบคัดเลือกเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษา					
					48. มหาวิทยาลัยสร้างภาพลักษณ์ด้านวิชาการให้ทันสมัย สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ เช่น การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยหรือ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับอาเซียน					
					49. มหาวิทยาลัยสร้างภาพลักษณ์ด้านพหุวัฒนธรรมให้มีความเป็นสากลหรือนานาชาติ เช่น การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ ฯลฯ					
					50. มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษของมหาวิทยาลัยหรือเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนโดยรอบในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ครอบรอบการก่อตั้งสถาบัน งานส่งเสริมประเพณีไทย					
					51. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม					
					52. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และมีโอกาสทำงานกับองค์กรที่มีชื่อเสียง					
					53. ผู้สำเร็จการศึกษามีโอกาสและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือการนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระได้					
					54. มหาวิทยาลัยมีมาตรการทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด					
					55. วิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ					

----- (ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม) -----

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
(สำหรับประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลง
2. ผู้วิจัยขอความกรุณาในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ทุกข้ออย่างอิสระ อย่างไม่ตามหากท่านประสงค์ที่จะไม่ตอบคำถามข้อหนึ่งข้อใดก็สามารถกระทำได้
3. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ในการทำวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น และจะทำลายข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภายหลังเสร็จสิ้นจากการวิจัย ดังนั้น การให้สัมภาษณ์การวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด
4. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา สาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลดลงและแนวทางการแก้ไข รวมถึงแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พรเพ็ญ วงศ์พจน์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

แบบฟอร์มนี้ เป็นเอกสารยินยอมการเข้าร่วมให้สัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ของผู้วิจัย สังกัดภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลง และ (2) เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ลักษณะของงานวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีการใช้เทคนิควิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาในเชิงลึก สาเหตุที่ทำให้จำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษาลดลง และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา โดยมีรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
3. การสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้การตอบและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1.0-1.5 ชั่วโมง ทั้งนี้ เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์สามารถยืดหยุ่นได้ตามการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ความลับส่วนบุคคล

ในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะใช้ชื่อสมมติกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เข้าร่วมให้ข้อมูลในงานวิจัย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความลับหรือข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือหน่วยงาน การรักษาความลับของข้อมูลผู้ให้ข้อมูลนั้น ถือว่าเป็นจรรยาบรรณที่ผู้วิจัยเชิงคุณภาพต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ใช้ข้อมูลเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถือเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น จะมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบในแฟ้มเก็บข้อมูล และหลังเสร็จสิ้นการวิจัยจะทำลายข้อมูลทันที

ความสมัครใจในการร่วมให้ข้อมูล

การให้ข้อมูลของท่านในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ ท่านมีสิทธิถอนตัวหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลหากส่งผลกระทบต่อตัวท่านในช่วงระหว่างการให้สัมภาษณ์ข้อมูล และข้อมูลเหล่านั้นจะถูกทำลายในกรณีที่ท่านถอนตัวจากการให้สัมภาษณ์

ข้อสงสัย

หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการเข้าร่วมให้ข้อมูลในโครงการวิจัยดังกล่าว กรุณาติดต่อ
นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หมายเลขโทรศัพท์ 09-18457717

(กรุณากรอกข้อความด้านล่างและส่งคืนกลับให้ผู้วิจัย)

ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความด้านล่าง เพื่อแสดงว่าท่านเข้าใจเงื่อนไขในการเข้าร่วมและพิจารณาทำ
เครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

- ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
- ข้าพเจ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการวิจัยดังกล่าว
กรุณาติดต่อกลับหมายเลขโทรศัพท์
- ข้าพเจ้าไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าว

ลงลายมือชื่อ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
หมายเลขโทรศัพท์หมายเลขโทรสาร.....E-mail:

หมายเหตุ

แบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยจัดทำเป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อความ
ถูกต้อง ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และเป็นไปตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ
ในกรณีที่ท่านสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าวได้ ท่านสามารถส่งแบบตอบรับมายังผู้วิจัยตามสถานที่
ระบุไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจะติดต่อกลับไปยังท่านอีกครั้งหนึ่งทางโทรศัพท์ เพื่อทำการนัดหมายเวลาที่ท่านสะดวก
ในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่งงาน.....
 สถานที่ปฏิบัติงาน.....
 วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
 ภาระงานบริหารหลักสูตร.....
 ประสบการณ์ในตำแหน่งภาระงานบริหารหลักสูตร.....ปี.....เดือน
 วัน/เดือน/ปี สัมภาษณ์เวลา.....น.
 สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

1. ขณะนี้จำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรมีจำนวนตรงตามเป้าหมายที่เปิดรับสมัครหรือไม่ มีแนวโน้มเป็นอย่างไร (คงที่ เพิ่มขึ้น หรือลดลง)

2. ท่านคิดว่ามีปัจจัยมหาวิทยาลัยในเรื่องใดบ้างที่จะทำให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียน หรือไม่เลือกเรียน หลักสูตรบัณฑิตศึกษาของท่าน เพราะเหตุใด

- 1.1) บุคลากร (เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา)
- 1.2) งบประมาณ
- 1.3) วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และลักษณะทางกายภาพ
- 1.4) หลักสูตร
- 1.5) การบริหารจัดการองค์การ
- 1.6) การบริหารธุรกิจ
- 1.7) ผลผลิตทางการศึกษา (เช่น ผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานทางวิชาการ)
- 1.8) ปัจจัยภายนอก (เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง วัฒนธรรมและสังคม)
- 1.9) ปัจจัยผู้เรียน (ปัจจัยทางสังคม)
- 1.10) ปัจจัยอื่น ๆ

3. ท่านคิดว่าหลักสูตรของท่านมีจุดเด่น-จุดด้อยอะไรบ้าง (วิเคราะห์ SWOT)

4. หากหลักสูตรของท่าน มีแนวโน้มของนักศึกษาที่รับเข้าใหม่มีจำนวนลดลงกว่าที่ตั้งเป้าไว้ อยากทราบว่าหลักสูตรมีวิธีการ หรือกลยุทธ์อย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหา

5. หากหลักสูตรของท่าน มีแนวโน้มของนักศึกษาที่รับเข้าใหม่มีจำนวนตรงตามที่ตั้งเป้าไว้ หรือมีจำนวนมากกว่าเป้าที่ตั้งไว้ อยากทราบว่าหลักสูตรมีวิธีการ หรือกลยุทธ์เป็นอย่างไร

6. ท่านคิดว่าผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของนักศึกษาไม่ตรงตามเป้าที่วางไว้ มีอะไรบ้าง

.....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้.....

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
(สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. ผู้วิจัยขอความกรุณาในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ทุกข้ออย่างอิสระ อย่างไรก็ตามหากท่านประสงค์ที่จะไม่ตอบคำถามข้อหนึ่งข้อใดก็สามารถกระทำได้
3. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ในการทำวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น และจะทำลายข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภายหลังเสร็จสิ้นจากการวิจัย ดังนั้น การให้สัมภาษณ์การวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด
4. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพที่เป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พรเพ็ญ วงศ์พจน์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย (Consent Form)

แบบฟอร์มนี้ เป็นเอกสารยินยอมการเข้าร่วมให้สัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ของผู้วิจัย สังกัดภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและสภาพความจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ลักษณะของงานวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีการใช้เทคนิควิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาในเชิงลึก โดยรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อการวิจัยดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารราชการ และเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
3. การสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้การตอบและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยใช้เวลายังสัมภาษณ์ประมาณ 1.0-1.5 ชั่วโมง ทั้งนี้ เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์สามารถยืดหยุ่นได้ตามการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ความลับส่วนบุคคล

ในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะใช้ชื่อสมมติกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เข้าร่วมให้ข้อมูลในงานวิจัย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความลับหรือข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือหน่วยงาน การรักษาความลับของข้อมูลผู้ให้ข้อมูลนั้น ถือว่าเป็นจรรยาบรรณที่ผู้วิจัยเชิงคุณภาพต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ใช้ข้อมูลเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถือเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น จะมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบในแฟ้มเก็บข้อมูล และหลังเสร็จสิ้นการวิจัยจะทำลายข้อมูลทันที

ความสมัครใจในการร่วมให้ข้อมูล

การให้ข้อมูลของท่านในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ ท่านมีสิทธิถอนตัวหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลหากส่งผลกระทบต่อตัวท่านในช่วงระหว่างการให้สัมภาษณ์ข้อมูล และข้อมูลเหล่านั้นจะถูกทำลายในกรณีที่ท่านถอนตัวจากการให้สัมภาษณ์

ข้อสงสัย

หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการเข้าร่วมให้ข้อมูลในโครงการวิจัยดังกล่าว กรุณาติดต่อ
นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หมายเลขโทรศัพท์ 09-18457717

(กรุณารอกข้อความด้านล่างและส่งคืนกลับให้ผู้วิจัย)

ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความด้านล่าง เพื่อแสดงว่าท่านเข้าใจเงื่อนไขในการเข้าร่วมและพิจารณาทำ
เครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

- ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
- ข้าพเจ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการวิจัยดังกล่าว
กรุณาติดต่อกลับหมายเลขโทรศัพท์
- ข้าพเจ้าไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าว

ลงลายมือชื่อ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
หมายเลขโทรศัพท์หมายเลขโทรสาร.....E-mail:

หมายเหตุ

แบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยจัดทำเป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อความ
ถูกต้อง ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และเป็นไปตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ
ในกรณีที่ท่านสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าวได้ ท่านสามารถส่งแบบตอบรับมายังผู้วิจัยตามสถานที่
ระบุไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจะติดต่อกลับไปยังท่านอีกครั้งหนึ่งทางโทรศัพท์ เพื่อทำการนัดหมายเวลาที่ท่านสะดวก
ในการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับ.....สาขาวิชา.....
 หลักสูตร.....ประเภทผลงานวิจัย.....
 สังกัดคณะ/สถาบัน.....
 วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
 ตำแหน่งงานปัจจุบัน (ถ้ามี)
 สถานที่ปฏิบัติงาน (ถ้ามี).....
 วัน/เดือน/ปี สัมภาษณ์เวลา.....น.
 สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

1. ท่านคิดว่าปัจจัยมหาวิทยาลัยในเรื่องใดบ้างที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกเรียนหรือไม่เลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของท่าน เพราะเหตุใด

- 1.1) บุคลากร (เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา)
- 1.2) งบประมาณ
- 1.3) วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และลักษณะทางกายภาพ
- 1.4) หลักสูตร
- 1.5) การบริหารจัดการองค์การ
- 1.6) การบริหารธุรกิจ
- 1.7) ผลผลิตทางการศึกษา (เช่น ผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานทางวิชาการ)
- 1.8) ปัจจัยภายนอก (เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง วัฒนธรรมและสังคม)
- 1.9) ปัจจัยผู้เรียน (ปัจจัยทางสังคม)
- 1.10) ปัจจัยอื่น ๆ

2. ในปัจจุบันท่านคิดว่าปัจจัยมหาวิทยาลัยในเรื่องใดบ้างที่ทำให้ท่านพอใจหรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และปัจจัยในเรื่องใดบ้างที่ทำให้ท่านไม่พอใจหรือไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และอยากให้ทำเพิ่มเติม เพราะเหตุใด

- 1.1) บุคลากร (เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา)
- 1.2) งบประมาณ
- 1.3) วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และลักษณะทางกายภาพ
- 1.4) หลักสูตร
- 1.5) การบริหารจัดการองค์การ
- 1.6) การบริหารธุรกิจ
- 1.7) ผลผลิตทางการศึกษา (เช่น ผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานทางวิชาการ)
- 1.8) ปัจจัยภายนอก (เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง วัฒนธรรมและสังคม)
- 1.9) ปัจจัยผู้เรียน (ปัจจัยทางสังคม)
- 1.10) ปัจจัยอื่น ๆ

.....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือสำหรับการดำเนินงานวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา โทร. ๑๖๒๔

ที่ มอ ๒๖๐/ว๐๑๙

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยมี ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม นั้น

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป ทั้งนี้ได้แนบเอกสารจำนวน ๔ ชุด ดังนี้

๑. เอกสารสรุปย่อโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๔. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

IPH

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗๐๒/๐๓๐

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ๙๔๐๐๑

๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี วามิขุภวงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. สรุปลยอโครงการวิทยานิพนธ์	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๔. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยมี ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความ
เหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร ๐-๗๓๓๑-๓๙๒๘ ต่อ ๑๖๒๔
โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๓๒๒

แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ)

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา
และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

คำชี้แจง

- แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป
- การประเมินจะทำการประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถามรวม 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์การที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

- + 1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อความมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

พรเพ็ญ วงศ์พงษ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ซึ่งตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม					
1.	เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง				
2.	อายุ ☐ (1) ต่ำกว่า 25 ปี ☐ (2) 25-30 ปี ☐ (3) 31-35 ปี ☐ (4) 36-40 ปี ☐ (5) มากกว่า 40 ปี				
3.	อาชีพ ☐ (1) นักศึกษา ☐ (2) รับราชการ ☐ (3) พนักงาน ☐ (4) พนักงาน รัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน ☐ (5) ธุรกิจส่วนตัว ☐ (6) อื่นๆ (ระบุ) /อาชีพอิสระ				
4.	ระดับการศึกษา (สูงสุด) ☐ (1) ปริญญาตรี ☐ (2) ปริญญาโท ☐ (3) ปริญญาเอก				
5.	รายได้ต่อเดือน ☐ (1) ต่ำกว่า 15,000 บาท ☐ (2) 15,000 - 18,000 บาท ☐ (3) 18,001 - 21,000 บาท ☐ (4) มากกว่า 21,000 บาท ขึ้นไป				
6.	สถานภาพครอบครัว ☐ (1) โสด ☐ (2) สมรส ☐ (3) หย่า/แยกกัน ☐ (4) อยู่ร่วมกัน อยู่/เป็นหม้าย โดยไม่ได้สมรส				
7.	สถานที่อยู่ปัจจุบัน ☐ (1) จังหวัดสงขลา ☐ (2) จังหวัดอื่น (ระบุ).....				
8.	การนับถือศาสนา ☐ (1) พุทธ ☐ (2) คริสต์ ☐ (3) อิสลาม ☐ (4) อื่น ๆ (ระบุ).....				

IPPI

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
<p>ตอนที่ 2 คำถามต่อไปนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาตามความคาดหวังและตามสภาพความจริงของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยให้ทำเครื่องหมาย ☒ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคาดหวังและการรับรู้สภาพที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด</p>					
ผู้บริหาร					
1.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เช่น มีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์				
2.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความเป็นผู้นำ วิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ				
3.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีบุคลิกภาพที่โดดเด่นและภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมมหาวิทยาลัยและภายนอก				
4.	ผู้บริหารมหาวิทยาลัยปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเป็นธรรมเสมอภาค มีความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ				
อาจารย์					
5.	อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถจบการศึกษา ระดับปริญญาเอกจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์, รองศาสตราจารย์)				
6.	อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เช่น ทำวิจัย เขียนหนังสือ บทความวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ				
7.	อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เช่น สอนอย่างเต็มความสามารถ เอาใจใส่นักศึกษาคำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ อดทน ตรงเวลา มีความรับผิดชอบ ฯลฯ				
นักศึกษา (กลุ่มเพื่อนนักศึกษา)					
8.	เพื่อนนักศึกษามีความสามารถในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถด้านภาษาและคอมพิวเตอร์				
9.	เพื่อนนักศึกษามีทัศนคติในทางบวกต่อการเรียนรู้				
10.	เพื่อนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีลักษณะพื้นเพที่คล้ายคลึงกัน มาจากที่เดียวกัน เช่น มาจากภาคเดียวกัน หรือนับถือศาสนาเดียวกัน				

IPPI

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
รายได้และทรัพย์สิน					
11.	มหาวิทยาลัยมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงเพราะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล				
ค่าธรรมเนียมการศึกษา					
12.	ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรอยู่ในวงเงินที่ท่านสามารถจ่ายได้				
สภาพแวดล้อมของสถาบัน					
13.	มหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพสวยงามดี เยียบสงบ ไม่แออัด ไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรม ไม่มีปัญหาด้านการจราจรมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย				
อาคารสถานที่					
14.	มหาวิทยาลัยมีอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอเช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ครัวภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ				
15.	มหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและสาธารณูปการ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา การรักษาความปลอดภัย ระบบบริการขนส่งมวลชน ฯลฯ				
16.	มหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น หอพักนักศึกษา โรงอาหาร โรงพยาบาล ศูนย์กีฬา ศูนย์หนังสือ ที่จอดรถ ธนาคาร ฯลฯ				
ทรัพยากรเทคโนโลยี					
17.	มหาวิทยาลัยมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง				
18.	มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมมาตรการประหยัดพลังงาน เช่น การใช้รถบัสที่ใช้พลังงานไฟฟ้า การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ฯลฯ				
หลักสูตร					
19.	หลักสูตรที่เปิดสอนมีหลากหลายสาขาวิชาทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง				
20.	หลักสูตรเปิดสอนทั้งภาคค่ำและภาคสมทบ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาที่ทำงานแล้ว				

IPPI

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
หลักสูตร (ต่อ)					
21.	หลักสูตรที่เปิดสอนเน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง				
22.	หลักสูตรมีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น สอนแบบบรรยาย ปฏิบัติการ อภิปราย สัมมนา ค้นคว้าด้วยตนเองหรือใช้สื่อที่ทันสมัย				
23.	หลักสูตรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เช่น การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาเป็นอาจารย์พิเศษ การเชิญวิทยากรบรรยาย หรือศึกษาดูงานต่างประเทศ				
24.	หลักสูตรมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการศึกษา โดยไม่เน้นการสอบข้อเขียน เน้นสอบปฏิบัติ หรือ การส่งงาน				
การบริหารจัดการองค์กร					
25.	มหาวิทยาลัยมีการบริหารในเชิงรุกหรือแบบเอกชน เพื่อให้การบริหารงานมีความอิสระ คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ				
26.	มหาวิทยาลัยมีระบบคัดเลือก พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจการให้บริการแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ				
27.	มหาวิทยาลัยมีการบริหารงานด้านงบประมาณ บัญชีและการเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความเป็นอิสระคล่องตัว				
28.	มหาวิทยาลัยมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทุกหลักสูตรเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง				
29.	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี				
การบริหารงานวิชาการ					
30.	มหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด				
31.	มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มุ่งผลิตผลงานวิจัย และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ อันเป็นที่ยอมรับของสังคมวิชาการอย่างต่อเนื่อง				
32.	มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เช่น ให้คำปรึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม				

IPPI

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
การบริหารงานวิชาการ (ต่อ)					
33.	มหาวิทยาลัยมีระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ				
34.	มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย				
การจัดจำหน่าย					
35.	มหาวิทยาลัยมีที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนและใกล้แหล่งอำนวยความสะดวก				
36.	มหาวิทยาลัยมีหลายวิทยาเขตสามารถตอบสนองความต้องการศึกษาให้แก่ผู้สนใจในแต่ละพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม				
37.	มหาวิทยาลัยอยู่ใกล้กับที่พักหรือที่ทำงาน หรือมีจำนวนแหล่งที่พักที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก				
38.	มหาวิทยาลัยมีระบบการคมนาคมขนส่งสาธารณะสำหรับนักศึกษาที่เพียงพอ ตรงเวลา ค่าใช้จ่ายไม่สูงเช่น รถประจำทาง รถรับจ้าง ฯลฯ				
การส่งเสริมการตลาด					
39.	มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องโดยการประชาสัมพันธ์และแนะนำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เช่น งานตลาดนัดหลักสูตร การออกแนะแนวตามสถาบันต่าง ๆ มีการออก รานแนะนำมหาวิทยาลัยตามแหล่งศูนย์การค้าใหญ่ ๆ				
40.	มหาวิทยาลัยใช้วิธีการติดต่อสื่อสารหลากหลายวิธี เช่นวิทยุ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ ป้ายโฆษณา				
41.	มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมการเยี่ยมชมภายในมหาวิทยาลัย เพื่อประชาสัมพันธ์สถาบันของตนเอง (Campus tour)				
42.	มหาวิทยาลัยให้ทุนการศึกษา ทุนวิจัย ทุนแลกเปลี่ยน และมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาของนักศึกษา เช่น เงินสนับสนุนการทำวิจัย ทุนการศึกษา เป็นต้น				
43.	มหาวิทยาลัยมีระบบผ่อนผันการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาทางการเงิน				

IPPI

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	สอดคล้อง	
		- 1	0	+ 1	
การส่งเสริมการตลาด (ต่อ)					
44.	มหาวิทยาลัยให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ หรือ แจกของรางวัลสำหรับผู้สนใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา				
45.	มหาวิทยาลัยมีศูนย์การให้บริการนักศึกษาบัณฑิตศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one-stop-service)				
46.	มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญและยกย่องชื่นชมศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน และเป็นตัวอย่างที่ดีให้รุ่นน้อง				
47.	มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมเสริมความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการสอบคัดเลือกเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษา				
48.	มหาวิทยาลัยสร้างภาพลักษณ์ด้านวิชาการให้ทันสมัย สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ เช่น การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยหรือ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับอาเซียน				
49.	มหาวิทยาลัยสร้างภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมให้มีความเป็นสากลหรือนานาชาติ เช่น การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมกับนักศึกษาต่างชาติ				
50.	มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษของมหาวิทยาลัย หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนโดยรอบในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น วันครบรอบการก่อตั้งสถาบัน งานส่งเสริมประเพณีไทย				
ผลผลิตทางการศึกษา					
51.	ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม				
52.	ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และมีโอกาสทำงานกับองค์กรที่มีชื่อเสียง				
53.	ผู้สำเร็จการศึกษามีโอกาสและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือการนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระได้				
54.	มหาวิทยาลัยมีมาตรการทำให้บัณฑิตศึกษาสำเร็จการศึกษากายในเวลาที่กำหนด				
55.	ผลผลิตวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ				

.....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตรวจคุณภาพเครื่องมือในครั้งนี้.....

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาการบริหารการศึกษา โทร. ๑๖๒๔

ที่ มอ ๒๖๐/ ๐๗๒

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต หาดใหญ่" โดยมี ดร.ธีร หลุทัยธนาสันต์ เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ขณะนี้อยู่ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ ภาควิชาฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของหลักสูตรท่านตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย รายละเอียดตามเอกสารแนบ ทั้งนี้ ขอยืนยันว่าข้อมูลดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่าน โดยผู้วิจัยจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบัณฑิตศึกษาของท่าน เพื่อประสานงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลโดยการนำส่งและรับคืนแบบสอบถาม รวมถึงการติดต่อขอสัมภาษณ์นักศึกษาด้วย เพื่อให้การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.ธีร หลุทัยธนาสันต์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัย น.ส.พรเพ็ญ วงศ์พจน์

เบอร์ติดต่อภายใน ๗๑๕๘

เบอร์มือถือ ๐๙๑ ๘๔๕๗๗๑๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาการบริหารการศึกษา โทร. ๑๖๒๔

ที่ มอ ๒๖๐/๐๔๙

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้ข้อมูลการวิจัย

เรียน หัวหน้าภาควิชา

ด้วย นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต หาดใหญ่" โดยมี ดร.ธีร ฤทธิธนาสันต์ เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ขณะนี้อยู่ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ ภาควิชาฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ประธานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของหน่วยงานท่าน รายละเอียดเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ตามเอกสารแนบ ทั้งนี้ ขอยืนยันว่าข้อมูลดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวท่าน บุคลากรและหน่วยงานของท่าน โดยผู้วิจัยจะติดต่อประสานงานกับบุคลากรของท่านโดยตรง เพื่อทำการนัดวันเวลา และสถานที่ใช้ในการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง เพื่อให้การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เรชา ชูสุวรรณ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัย น.ส.พรเพ็ญ วงศ์พจน์

เบอร์ติดต่อภายใน ๗๑๕๘

เบอร์มือถือ ๐๙๑ ๘๔๕๗๗๑๗

บันทึกข้อความ

สำนักงาน คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา โทร. ๑๖๒๔

ที่ มอ ๒๕๐/

วันที่ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
เรียน

ด้วย นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลัง
ดำเนินการวิจัย เรื่อง "ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิต
ศึกษาและแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร หฤทัยธนาสันต์ เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง และ รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สุธรรมานนท์ เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ ภาควิชาฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้มีส่วนกำหนดนโยบายและแผนงานสำคัญ ๆ ให้กับมหาวิทยาลัย เป็นผู้
มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานระดับอุดมศึกษา จึงขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อให้ได้แนวทางที่มีคุณภาพและบรรลุ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ในแบบประเมินที่แนบมาพร้อมกันนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางฯ และขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

๑๐๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้วิจัย น.ส.พรเพ็ญ วงศ์พจน์

เบอร์ติดต่อภายใน ๗๑๕๘

เบอร์มือถือ ๐๙๑ ๘๔๕๗๗๑๗

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิ์ ชีวะเศรษฐธรรม
ตำแหน่ง รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตปัตตานี
คุณวุฒิ Ph.D. (Fish Biology and Nutrition) University of Aberdeen Scotland
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทรง
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและวิจัย วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
คุณวุฒิ ปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพาวดี สมบูรณ์กุล
ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสหกิจศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
คุณวุฒิ ปริญญาโท พบ.ม.(การตลาด), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2527
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐชนา สินธวาลัย
ตำแหน่ง อาจารย์
ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
คุณวุฒิ Ph.D. (Industrial Engineering), University of Manchester UK, 2549
5. ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ
ตำแหน่ง อาจารย์
ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
คุณวุฒิ ปริญญาเอก (การวัดและประเมินผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการเพิ่มจำนวนนักศึกษาบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

1. อาจารย์พิชิต เรืองแสงวัฒนา
ตำแหน่ง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วศิน สุวรรณรัตน์
ตำแหน่ง รองอธิการบดีวิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ โกวิทยา
ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพล ศรีชนะ
ตำแหน่ง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม นียมवास
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยใช้สูตร Rovinelli & Hambleton ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 42 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$ (n=5)	IC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม							
1.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00
2.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
3.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
4.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
5.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
6.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
7.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80
8.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่							
1.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00 ★
2.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00
3.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00
4.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00
5.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00

ตาราง 42 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มี
ความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR (n=5)	IC	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
6.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
7.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
8.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★
9.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
10.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
11.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
12.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
13.	+ 1	+ 1	+ 1	0	+ 1	4	0.80	
14.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
15.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
16.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
17.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★
18.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
19.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
20.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
21.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
22.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
23.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
24.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★
25.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
26.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
27.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
28.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
29.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
30.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
31.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
32.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
33.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
34.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
35.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
36.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	

ตาราง 42 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มี
ความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR (n=5)	IC	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
37.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
38.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★
39.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
40.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	0	4	0.80	
41.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
42.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
43.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
44.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★
45.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	- 1	3	0.60	★
46.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	0	4	0.80	
47.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
48.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	0	4	0.80	
49.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	0	4	0.80	
50.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
51.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
52.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
53.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	
54.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	0	4	0.80	
55.	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	+ 1	5	1.00	★

★ ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha -Coefficient) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ (ทั้งฉบับ)

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนระดับบัณฑิตศึกษา

ค่าความคาดหวัง = 0.983

1. ปัจจัยผู้บริหาร = 0.855
2. ปัจจัยอาจารย์ = 0.791
3. ปัจจัยนักศึกษา = 0.541
4. ปัจจัยงบประมาณ = 0.715
5. ปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน = 0.878
6. ปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยี = 0.762
7. ปัจจัยหลักสูตร = 0.883
8. ปัจจัยการบริหารจัดการองค์การ = 0.888
9. ปัจจัยการบริหารวิชาการ = 0.889
10. ปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบัน = 0.902
11. ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด = 0.957
12. ปัจจัยผลผลิตบัณฑิต = 0.917

ค่าความเป็นจริง = 0.971

1. ปัจจัยผู้บริหาร = 0.753
2. ปัจจัยอาจารย์ = 0.722
3. ปัจจัยนักศึกษา = 0.649
4. ปัจจัยงบประมาณ = 0.568
5. ปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถาบัน = 0.879
6. ปัจจัยทรัพยากรเทคโนโลยี = 0.364
7. ปัจจัยหลักสูตร = 0.833

ค่าความเป็นจริง (ต่อ)

8. ปัจจัยการบริหารจัดการองค์การ	= 0.804
9. ปัจจัยการบริหารวิชาการ	= 0.817
10. ปัจจัยช่องทางการเข้าถึงสถาบัน	= 0.851
11. ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด	= 0.900
12. ปัจจัยผลผลิตบัณฑิต	= 0.833

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวพรเพ็ญ วงศ์พจน์

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5720121239

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน)	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2542
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(บริหารธุรกิจ)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2548

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการการศึกษา)

ทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภายในประเทศ ประจำปีการศึกษา 2558
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน (ถ้ามี)

2544-ปัจจุบัน นักวิชาการอุดมศึกษา (พนักงานมหาวิทยาลัย เงินงบประมาณแผ่นดิน)
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

1. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัยครั้งที่ 2
"อภิวัดมนการเรียนรู้ : หนทางสู่การเปลี่ยนแปลง"
ระหว่างวันที่ 28-29 กรกฎาคม 2558
2. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัยครั้งที่ 3
“การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแนวโน้ม ความท้าทาย และความยั่งยืน”
ระหว่างวันที่ 27-28 กรกฎาคม 2559